

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΙΓ' – ΤΕΥΧΟΣ 2 – ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2006

ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ίω. Γενναδίου 14 – 115 21 Ἀθήναι
Τηλ.: 210-72.72.253. Fax 210-72.72.251
http://www.ecclesia.gr
e-mail:contact@ecclesia.gr

Ἐκδίδεται

Προνοία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος
κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Ἰπὸ τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς
Ἰπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Διευθυντῆς τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Χριστιανοπούλεως
κ. Σεραφεῖμ
Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱεράς Συνόδου

Ἀρχισυντάκτης
Κωνσταντῖνος Χολέβας

Τμῆμα Συντάξεως
Ἐπιμέλεια ὕλης, διόρθωσις δοκιμῶν
Χρῆστος Γ. Καραγιάννης, Δρ. Θ.

Φωτογραφίες
Χρῆστος Μπόνης

Στοιχειοθεσία - Ἐκτύπωση - Βιβλιοδεσία
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἰασίου 1 – 115 21 Ἀθήνα
Τηλ.: 210-7272.356 – Fax 210-7272.380
http://www.apostoliki-diakonia.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

2827: «Συμμετοχή τῶν Ἀρχιερέων εἰς τὰς Λατρευτικὰς Συνάξεις ἄλλων Ἱερῶν Μητροπόλεων»	83
2828: «Περὶ τῆς ἀποσπάσεως τῶν Κληρικῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ»	84
2830: «Ἐορτασμός Ἑβδομάδος Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς»	86

ΕΓΚΥΚΛΙΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

«Θέσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ὑποβοηθουμένης ἀναπαραγωγῆς»	88

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Θεοφίλου Περὶ οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ Δημ. Σχολείου Ρέμλης	100
Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀπαντητικὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων κ. Θεοφίλου Γ'	101
Expression of deep sympathy for the Repose in the Lord of the late Metropolitan Nikolaos.....	102

ΜΗΝΥΜΑΤΑ

Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χριστοδούλου Γιὰ τὴν Ἡμέρα τοῦ Ὀλοκαυτώματος	103

ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Δογματικῶν καὶ Νομοκανονικῶν Ζητημάτων Ἀποφάσεις ἐπὶ διαφόρων θεμάτων Νομοκανονικῆς ὑφῆς	104
Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Βιοηθικῆς, 20ὸ Διεθνὲς Συνέδριο γιὰ τὸ ἀνθρώπινο γονίδιο	106

ΤΟ ΑΡΘΡΟΝ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

Διάλογος μὲ τὴν κοινωνία καὶ τοὺς ἑτεροδόξους.....	108

ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Οἱ Ἐκδηλώσεις τῆς Ἱεράς Συνόδου εἰς μνήμην τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου	110
Ἀρχιμ. Παύλου Ἰωάννου Ὁμιλία διὰ τὸν Ἱερὸν Φώτιον	114
Ἀνέστη Κεσελόπουλου Ὁ διαλογικὸς καὶ διαχρονικὸς χαρακτήρας τῆς Ἐκκλησίας: Ἀναφορὰ στὸν Ἱερὸ Φώτιο	119

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΣ

Μητροπολίτου Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ κ. Ἰγνατίου, Ἡ συμμετοχὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ Θ' Διαχριστιανικὸν Συμπόσιον	126
Προπαρασκευαστικὴ συνάντησις Ὁρθοδόξων καὶ Προχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν μὲ θέμα τὴ σχέση τὸς μὲ τῆς Ἡνωμένες Βιβλικῆς Ἐταιρείας	127
Διάλογος Ὁρθοδόξων καὶ Λουθηρανῶν	129
Διάλογος Ὁρθοδόξων καὶ Μετερρυθμισμένων	131

ΜΕΛΕΤΑΙ

Γεωργίου Κρίππα, Σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας εἰς τὰς χώρας - μέλη τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως (Παλαιὰς καὶ νεοεισελθούσας τὸ ἔτος 2004), Μέρος Β'	134

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ	141

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ	143

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ - ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ.....	148

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	158

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Αριθμ. Πρωτ. 234
Διεκπ. 171

Ἀθήνησι τῆ 17ῃ Ἰανουαρίου 2006

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 2827

«ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ ΕΙΣ
ΤΑΣ
ΛΑΤΡΕΥΤΙΚΑΣ
ΣΥΝΑΞΕΙΣ
ΑΛΛΩΝ ΙΕΡΩΝ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ»

Πρὸς
Τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Συνοδικῆ Ἀποφάσει, ληφθεῖση ἐν τῇ Συνεδρίᾳ τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 11ης ὑπερμεσοῦντος μηνὸς Ἰανουαρίου ἐ.ἔ., γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ ῥηθείᾳ Συνεδρίᾳ Αὐτῆς ἀπεφάσισεν ὅπως προτρέψῃ καὶ αὐθις ὑμᾶς ἵνα, συνφθὰ τῇ καθεστηκυῖᾳ ἐκκλησιαστικῇ τάξει, τηρήτε τὰ ἔκπαλαι ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος κρατοῦντα, καθ' ἃ, ὡσάκις προσκαλῆτε Ἀρχιερεῖς εἰς Ἐκκλησιαστικὰς συνάξεις ἐν τῇ καθ' ὑμᾶς Θεοσώσῳ Ἐπαρχίᾳ, **δέον ὅπως αἰτήσθε τὴν σχετικὴν ἄδειαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου**, ἡ ὁποία καὶ θὰ κοινοποιῆται καὶ πρὸς τοὺς προσκαλουμένους Ἀρχιερεῖς (Ἄρθρον 56, παρ. 3 τοῦ Νόμου 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»).

Πρὸς τοῦτοις, παρακαλοῦμεν ὑμᾶς ὅπως μετ' ἀκριβείας τηρήτε καὶ τὰ διαλαμβανόμενα ἐν τῇ ὑπ' ἀριθμ. 2761/18.2.2003 Συνοδικῇ Ἐγκυκλίῳ, καθ' ἃ «οἱ Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι οἱ διαπομαινόντες τὰς Θεοσώστους Ἐπαρχίας τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὰς Ἱερὰς Πανηγύρεις τῶν Πολιούχων τῆς Ἐπαρχίας αὐτῶν Ἀγίων ἢ εἰς ἄλλας θρησκευτικὰς ἐκδηλώσεις δύνανται ἵνα προσκαλῶσι, ὅπως συμμετάσχωσιν εἰς αὐτάς, **ἕως καὶ τέσσαρας Ἀρχιερεῖς ἄλλων Ἐπαρχιῶν**, ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ἀποφύγις, ἐκ τῆς παρουσίας μεγαλυτέρου ἀριθμοῦ Ἱεραρχῶν, δημιουργίας ἐντυπώσεων ἀπαδουσῶν εἰς τὸ σεμνόν, τὸ ἀπλοῦν καὶ τὸ ἱεροπρεπές τῶν ὡς εἴρηται Ἐκκλησιαστικῶν Ἐκδηλώσεων». Εἰς τὸν ὀριζόμενον αὐτὸν ἀριθμὸν τῶν προσκαλουμένων, δι' οὓς ἀπαιτεῖται ἡ σχετικὴ ἄδεια τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, συμπεριλαμβάνονται Ἀρχιερεῖς **τόσον τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅσον καὶ τῶν ἐτέρων Ἀδελφῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.**

Ταῦτα γνωρίζομεν ὑμῖν, πεποιθότες ὅτι καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου τὸ τοῦ οὐρανοβάμονος Παύλου παράγγελμα «πάντα κατὰ τάξιν καὶ εὐσχημόνως γινέσθω» ἐκπληροῦται ἐν τῇ Ἁγίᾳ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ, καὶ ἀσπαζόμενοι ὑμᾶς ἐν φιλήματι ἀγίῳ διατελοῦμεν μετὰ πολλῆς τῆς ἐν Κυρίῳ ἀδελφικῆς ἀγάπης.

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ, Πρόεδρος
- † Ὁ Μεσσηνίας Χρυσόστομος
- † Ὁ Κορίνθου Παντελεήμων
- † Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Στέφανος
- † Ὁ Σερρών καὶ Νιγρίτης Θεολόγος
- † Ὁ Σιδηροκάστρου Μακάριος
- † Ὁ Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας Ἰωὴλ
- † Ὁ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου Ἱερόθεος
- † Ὁ Ἐλευθερουπόλεως Χρυσόστομος
- † Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης Παῦλος
- † Ὁ Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς Νικόλαος
- † Ὁ Πατρῶν Χρυσόστομος
- † Ὁ Κυθήρων Σεραφεῖμ
- Ὁ Ἀρχιεραμματεὺς

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Άριθμ. Πρωτ. 261
Διεκπ. 188

Άθήνησι τῆ 18ῃ Ἰανουαρίου 2006

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 2828

**«ΠΕΡΙ ΤΗΣ
ΑΠΟΣΠΑΣΕΩΣ
ΤΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΝ
Τῆ ΑΛΛΟΔΑΠῆ»**

Πρὸς
Τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Ὡς τυγχάνει γνωστὸν εἰς ὑμᾶς, συνωδὰ ταῖς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 60 τοῦ Νόμου 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»:

«Ἐπιτρέπεται ἡ ἀπόσπασις διὰ χρονικὸν διάστημα μέχρι δύο ἐτῶν Ἐφημερίων καὶ Διακόνων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἰς Ὁρθοδόξους Ἱερούς Ναοὺς τοῦ ἐξωτερικοῦ, ὡς καὶ εἰς Ἱεραποστολικὰς περιοχὰς Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, μετὰ πλήρων ἀποδοχῶν. Ἡ ὡς ἄνω ἀπόσπασις διενεργεῖται ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆ αἰτήσῃ τοῦ ἐπιθυμοῦντος ταύτην Κληρικοῦ καὶ τῆ συγκαταθέσει καὶ εἰσηγήσει τοῦ Ἱεράρχου εἰς ὃν οὗτος ἀνήκει ὀργανικῶς, ὡς καὶ τοῦ Ἱεράρχου εἰς τὴν Μητρόπολιν τοῦ ὁποίου ἐπιθυμεῖ νὰ ἀποσπασθῆ.»

Διὰ τῆς αὐτῆς διαδικασίας ἐπιτρέπεται ἡ μετὰ πλήρων ἀποδοχῶν ἀπόσπασις Ἐφημερίων καὶ Διακόνων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰς Ἱεράς Μονὰς Ἁγίου Ὁρους, Ἁγιοταφιτικῆς Ἀδελφότητος καὶ Ὁρους Σινᾶ.

Ἡ διάρκεια τῶν ὡς ἄνω ἀποσπάσεων, δύναται ἐκάστοτε νὰ ἀνανεοῦται διὰ τῆς αὐτῆς ὡς ἄνω διαδικασίας.»

Βάσει τῆς ὡς εἴρηται διατάξεως, ἐξυπηρετοῦσι τὰς ποιμαντικὰς ἀνάγκας τῶν Ὁρθοδόξων Ἱερῶν Ναῶν τοῦ Ἐξωτερικοῦ, περὶ τοὺς ἑκατὸν πενήντα, ἐν ἀποσπάσει εὐρισκόμενοι, Κληρικοὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Διαρκῆς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπιθυμοῦσα τὴν ρύθμισιν τοῦ ὡς ἄνω θέματος, κατὰ τρόπον οὐσιαστικόν, νόμιμον κατὰ πάντα καὶ μηδεμίαν ταῖς ἀρμοδίαις κρατικαῖς Ἀρχαῖς διδόντα πρὸς ἔλεγχον ἀφορμὴν, καθὼς καὶ ὠφέλιμον διὰ τὰς, κατὰ καιροῦς, ἀναφρομένας ποιμαντικὰς ἀνάγκας Αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ προμηθευμένη τῶν ἱεραποστολικῶν ἀναγκῶν τῶν ἄλλων Ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, ἤχθη ἐν τῇ Συνεδρίᾳ Αὐτῆς, τῆς 13ης ὑπερμεσοῦντος μηνὸς Ἰανουαρίου ἐ.ἔ., εἰς τὴν Ἀπόφασιν ὅπως ὀρίσῃ σαφέστερον τὰς προϋποθέσεις, βάσει τῶν ὁποίων θὰ χορηγῶνται αἱ αἰτούμεναι ἀποσπάσεις.

Εἰδικότερον, οἱ ἐν ἀποσπάσει εἰς τὸ ἐξωτερικὸν διατελοῦντες Κληρικοὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, δύνανται νὰ ἐνταχθῶσι κατὰ τὸ αἴτιον τῆς ἀποσπάσεώς των εἰς μίαν τῶν ὡς κάτωθι τριῶν κατηγοριῶν:

- α. Εἰς ὅσους ἀποσπῶνται προκειμένου ἵνα πραγματοποιήσωσι Σπουδὰς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ταυτοχρόνως ἐξυπηρετοῦσι Ἐνορίας τῆς περιοχῆς ἔνθα σπουδάζουσι,
- β. Εἰς ὅσους ἀποσπῶνται προκειμένου ἵνα ἐργασθῶσιν ἱεραποστολικῶς καὶ
- γ. Εἰς ὅσους εἶναι Ἀλλοδαποὶ Ἐφημέριοι τοῦ Ἐξωτερικοῦ, ἐντάσσονται

τυπικῶς εἰς τὴν δύναμιν τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀποσπῶνται προκειμένου ἵνα συνεχίσωσι νὰ ὑπηρετῶσι καὶ αὐτῆς εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐξετάσασα κεχωρισμένως καὶ διεξοδικῶς ἐκάστην τῶν προαναφερομένων περιπτώσεων, ἀπεφάσισε τὰ ἑξῆς:

- α. Διὰ τοὺς Κληρικούς τῆς πρώτης περιπτώσεως, νὰ ἐγκρίνηται ἀπόσπασις μόνον διὰ δύο διετίας, δυναμένη νὰ ἀνανεωθῇ διὰ μίαν εἰσέτι, τρίτην διετίαν, ἐφ' ὅσον πιστοποιῆται ὅτι τοῦτο ἀπαιτοῦσιν αἱ ἀνάγκαι τῶν Σπουδῶν. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, κατόπιν γνωμοδότησεως εἰδικοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, δύναται νὰ ἐκδίδῃ τὰς σχετικὰς διατριβὰς τῶν ὡς ἄνω φοιτητῶν. Ὡσαύτως Αὕτη δύναται νὰ ἀξιοποιῇ τούτους εἰς τὰς ὑπηρεσίας Αὐτῆς. Ἀπαραίτητος διὰ τὴν χορήγησιν τῆς ἀποσπάσεως πρὸς αὐτοὺς τοὺς Κληρικούς εἶναι ἡ προσκόμισις διὰ τοῦ οἰκείου αὐτῶν Ἱεράρχου πιστοποιητικῶν περὶ τῶν Σπουδῶν αὐτῶν.
- β. Διὰ τοὺς Κληρικούς τῆς δευτέρας περιπτώσεως, νὰ ἐγκρίνηται ἀπόσπασις ἐφεξῆς μόνον διὰ τρεῖς διετίας. Εἰς ὅσους ὅμως ἐξ αὐτῶν ὑπηρετοῦσιν ἤδη ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ, ἡ Διαρκῆς Ἱερὰ Σύνοδος, προμηθουμένη τῶν ποιμαντικῶν ἀναγκῶν τῶν ἐκεῖσε Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν οἰκογενειακῶν συνθηκῶν τῶν ἀπεσπασμένων, ἀπεφάσισε νὰ ἀνανεῶνῃ τὰς ἀποσπάσεις, ἐφ' ὅσον, βεβαίως, εἰσηγῆται τοῦτο ὁ οἰκεῖος Ἱεράρχης, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ ἀνήκει ἡ ἀρμοδιότης νὰ ἀνακαλέσῃ τοὺς Κληρικούς αὐτούς.
- γ. Διὰ τοὺς Κληρικούς τῆς τρίτης περιπτώσεως, νὰ γνωσθῇ ὅτι ἅμα τῷ πέρατι τῆς ἤδη ὑφισταμένης ἀποσπάσεως αὐτῶν, δὲν πρόκειται νὰ χορηγηθῇ ἐτέρα ἀνανέωσις αὐτῆς, καθ' ὅσον τοῦτο δὲν τυγχάνει σύννομον, συμφώνως καὶ πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθμ. 93/2005 Γνωμοδότησιν τοῦ παρὰ τῇ Ἱερᾷ

Συνόδῳ Εἰδικοῦ Ἐπιστημονικοῦ Συμβούλου. Ὅθεν, γνωρίζομεν εἰς τοὺς Μητροπολίτας, εἰς τὰς Ἐπαρχίας τῶν ὁποίων ἀνήκουσιν ὀργανικῶς οἱ ὡς εἴρηται κληρικοί, ὅτι ἅμα τῷ πέρατι τῆς ὑφισταμένης ἀποσπάσεως αὐτῶν, δὲν πρόκειται νὰ χορηγηθῇ εἰς αὐτοὺς ἐτέρα ἀπόσπασις.

Πρὸς τοῦτοις, γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι ἅπαντες οἱ ἐν ἀποσπάσει διατελοῦντες Κληρικοί τῆς α' καὶ β' κατηγορίας, ὑποχρεοῦνται ὅπως ὑποβάλλωσι κατ' ἔτος εἰς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας, εἰς οὓς κανονικῶς ἀνήκει ἡ ὀργανικὴ τῶν θέσις, ἔκθεσιν περὶ τῶν πεπραγμένων ὑπ' αὐτῶν κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος, καὶ τοῦτο πρὸς γνῶσιν καὶ ἐνημέρωσιν τῶν οἰκείων αὐτῶν Ἱεραρχῶν, ἀλλὰ καὶ διατήρησιν τῆς ὀργανικῆς τῶν σχέσεων μὲ τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν, ἐξ ἧς ἀπεσπασθῆσαν καὶ εἰς ἣν ἀνήκουσι.

Ταῦτα ἀνακοινοῦντες ὑμῖν, παρακαλοῦμεν ὅπως, ἐν τῇ ἔμφρονι ποιμαντικῇ συνέσει ὑμῶν, προβῆτε εἰς τὰ καθ' ὑμᾶς.

Ἐπὶ δὲ τοῦτοις, κατασπαζόμενοι τὴν ὑμετέραν Σεβασμιότητα φιλήματι ἀγίῳ διατελοῦμεν μετὰ πολλῆς τῆς ἐν Κυρίῳ ἀδελφικῆς ἀγάπης.

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ, Πρόεδρος
- † Ὁ Μεσσηνίας Χρυσόστομος
- † Ὁ Κορίνθου Παντελεήμων
- † Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Στέφανος
- † Ὁ Σερρών καὶ Νιγρίτης Θεολόγος
- † Ὁ Σιδηροκάστρου Μακάριος
- † Ὁ Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας Ἰωὴλ
- † Ὁ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου Ἱερόθεος
- † Ὁ Ἐλευθερουπόλεως Χρυσόστομος
- † Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης Παῦλος
- † Ὁ Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς Νικόλαος
- † Ὁ Πατρῶν Χρυσόστομος
- † Ὁ Κυθήρων Σεραφεῖμ
- Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
- † Ὁ Χριστιανουπόλεως Σεραφεῖμ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Άριθμ. Πρωτ. 446
Διεκπ. 347

Άθήνησι τῆ 8ῃ Φεβρουαρίου 2006

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 2830

**«ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ
ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ
ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ
ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ»**

Πρὸς
Τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν Συνεδριαν Αὐτῆς τῆς 7ης ὀδεύοντος μηνὸς Φεβρουαρίου ἐ.ἔ. ἀπεφάσισεν, ὅπως διοργανωθῆ καὶ κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος 2006 ἡ «Ἐβδομάς Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς» κατὰ τὴν Β΄ Ἐβδομάδα τῶν Νηστειῶν.

Σκοπὸς τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ὡς ἄνω «Ἐβδομάδος» εἶναι ἡ προώθησις τοῦ διεξαγομένου ἱεραποστολικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἀνά τὴν Οἰκουμένην διὰ τὸν εὐαγγελισμόν πάντων τῶν ἐθνῶν καὶ τὴν ἔνταξιν αὐτῶν εἰς τὸ Σῶμα τοῦ ζῶντος Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὅθεν παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως προβῆτε εἰς τὰς σχετικὰς ἐνεργείας διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶν τῆς ἐν λόγῳ «Ἐβδομάδος». Δύνασθε ὡς ἐκ τούτου, ὅπως διοργανώσητε εἰδικὰς ἐκδηλώσεις, ἐκθέσεις, διαλέξεις κ.λπ., διὰ νὰ προβάλητε τόσον τὸ ἱεραποστολικὸν πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας γενικῶς, ὅσον καὶ τὸ ἐπιτελούμενον ὑπ' Αὐτῆς ἔργον. Αἱ ἐν λόγῳ πρωτοβουλίαί δέον ὅπως διεξαχθῶσι δι' ὅλων τῶν ἐνοριακῶν δραστηριοτήτων, ὅπως κύκλων μελέτης Ἁγίας Γραφῆς, Κατηχητικῶν Σχολείων, ἑσπερινῶν ἢ ἀπογευματινῶν κηρυγμάτων κ.λπ.

Διὰ τὴν προετοιμασίαν τῶν καταλλήλων ἐκδηλώσεων καὶ μαθημάτων κατηχήσεως θὰ ἀποσταλῶσιν ἐντὸς τῶν προσεχῶν ἡμερῶν εἰς τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τῆς καθ' ὑμᾶς Ἱεράς Μητροπόλεως, καθ' ὃν τρόπον ἀποστέλλεται τὸ δελτίον τῆς Φωνῆς Κυρίου, τὰ ἑξῆς:

α) Μία πεντάχρωμος ἀφίσσα 50x70 ἐκ. πρὸς τοιχοκόλλησιν.

β) Ἐγχρωμος σελιδοδείκτης διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων.

Κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας 12ῃν Μαρτίου ἐ.ἔ., ὅτε ἄρχεται ἡ «Ἐβδομάς Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς» περιαχθήσεται δίσκος πρὸς οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἱεραποστολικῶν κλιμακίων τῆς Ἁγιωτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας εἰς Ἀφρικὴν καὶ Ἀσίαν. Ἐπίσης κατὰ παλαιὰν συνήθειαν εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτὴν συμμετέχουν καὶ τὰ μέλη τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων δι' οἰκονομικῆς συνεισφορᾶς.

Τὰ συγκεντρωθησόμενα ποσὰ ἐκ τοῦ εἰς τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς περιαχθησομένου δίσκου καὶ τὰ ἐκ τῆς συνδρομῆς τῶν μαθητῶν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, παρακαλοῦμεν, ὅπως ἀποσταλῶσιν ἀνυπερθέτως ἕως τῆς 31.5.2006 εἰς τὸ ἐν τῇ Πλατείᾳ Μητροπόλεως Ὑποκατάστημα τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἐν Ἀθήναις καὶ εἰς τὸν ὑπ' ἀριθμ. 146/558074-94 λογαριασμόν ὑπὸ τὴν ἑνδειξιν «Ἀποστολικὴ Διακονία, διὰ τὴν Ἐξωτερικὴν Ἱεραποστολήν» καὶ οὐχὶ ἀπ'

εὐθείας ὑφ' ὑμῶν εἰς διάφορα Ἱεραποστολικά Κέντρα ἢ Ἱεραποστολικούς Συλλόγους καὶ Σωματεῖα καὶ τοῦτο, ἵνα ἐνιαίως καὶ ὑπευθύνως ἀντιμετωπίζεται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἡ λίαν σοβαρὰ καὶ ὑψηλὴ ὑπόθεσις τῆς Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς.

Παρακαλοῦμεν ἡ κατάθεσις νὰ γνωστοποιηθῆται εἰς τὸ ἀρμόδιον Γραφεῖον Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς.

Διὰ πληροφορίας σχετικῶς μὲ τὴν διοργάνωσιν τῆς ἐν λόγῳ «Ἑβδομάδος» δύνασθε νὰ ἀπευθίνησθε εἰς τὸ Γραφεῖον Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, τηλ. 210 7272314 - 317.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ, Πρόεδρος
† Ὁ Μεσσηνίας Χρυσόστομος

† Ὁ Κορίνθου Παντελεήμων
† Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Στέφανος
† Ὁ Σερρών καὶ Νιγρίτης Θεολόγος
† Ὁ Σιδηροκάστρου Μακάριος
† Ὁ Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας Ἰωὴλ
† Ὁ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου Ἱερόθεος
† Ὁ Ἐλευθερουπόλεως Χρυσόστομος
† Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης Παῦλος
† Ὁ Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς Νικόλαος
† Ὁ Πατρῶν Χρυσόστομος
† Ὁ Κυθήρων Σεραφεῖμ

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
† Ὁ Χριστιανουπόλεως Σεραφεῖμ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρωτ. 307

Άριθμ.

Άθήνησι τῆ 19ῃ Ἰανουαρίου 2006

Διεκπ. 219

ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

«Θέσεις τῆς
Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ
θέματος τῆς
ὑποβοηθουμένης
ἀναπαραγωγῆς»

Πρὸς

Τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν καὶ

Τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Βασικὲς θέσεις**α. Εἰσαγωγή**

1) Τὸ ὅλο θέμα τῆς τεχνολογικῆς ὑποβοηθουμένης ἀναπαραγωγῆς, ἢ ἴσως ὀρθότερα παρεμβατικῆς γονιμοποίησης, εἶναι μοναδικῆς ψυχολογικῆς σπουδαιότητος, κοινωνικῆς σημασίας ἀλλὰ καὶ πνευματικῆς βαρύτητος. Μὲ τὶς σύγχρονες ἀναπαραγωγικὰς τεχνικὰς εἶναι δυνατόν νὰ δικαιωθοῦν οἱ προσδοκίαι τῶν ὑπογόνιμων συζύγων καὶ νὰ ἰκανοποιηθεῖ ἡ βαθεῖα ἀνάγκη τῆς πατρότητος καὶ τῆς μητρότητος. Κάτι τέτοιο μπορεῖ μὲν νὰ ἐνισχύει τὴν συνοχὴν τῆς συζυγικῆς ζωῆς καὶ νὰ αὐξάνει τὸ αἶσθημα τῆς πληρότητος καὶ τῆς ὀλοκληρώσεως τῆς ἔννοιας τῆς οἰκογένειας, παράλληλα ὅμως γεννᾷ καινοφανῆ προβλήματα ἠθικοῦ, ἰατρικοῦ, ψυχολογικοῦ, νομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ χαρακτήρος. Τὰ προβλήματα αὐτὰ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς μηχανοποίησης ἐνὸς κατ' ἑξοχὴν προσωπικοῦ, βαθεῖα συναισθηματικοῦ καὶ ἱεροῦ γεγονότος, τὸ δὲ μέγεθος καὶ ἡ ποικιλότητά τους ἀποτελοῦν συνάρτησι τῶν χρησιμοποιουμένων μεθόδων, τῶν συνθηκῶν κάτω ἀπὸ τὶς ὁποῖες αὐτὲς ἐφαρμόζονται καὶ τῶν ἀνεξέλεγκτων δυνατοτήτων καὶ ἀναπόφευκτων συνεπειῶν ποὺ αὐτὲς συνεπάγονται.

2) Ἡ ὑποβοηθουμένη ἀναπαραγωγή ἀποτελεῖ ἀναμφίβολα ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ ἐντυπωσιακὰ ἐπιτεύγματα τῆς ἰατρικῆς καὶ τῶν βιολογικῶν ἐπιστημῶν, μὲ βαθύτατες κοινωνικὰς συνέπειες. Τὸ γεγονός τῆς γεννήσεως ἐνὸς νέου ἀνθρώπου, μὲ τὸ ὅποιο αὐτὴ συνδέεται, χαιρετίζεται μὲ ἰδιαίτερο θαυμασμό, δέος καὶ χαρὰ. Παράλληλα ὅμως καὶ τὸ πρόβλημα τῆς ποιοτικῆς στάθμης τῆς ζωῆς καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν γονέων του δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητο. Γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν ποιότητα ζωῆς ἐνὸς ἀνθρώπου δὲν σημαίνει μόνον βιολογικὴ ἢ ψυχολογικὴ ἀριότητα καὶ κοινωνικὴ εὐδαιμονία, ἀλλὰ μαζὶ μὲ αὐτὰ καὶ δυνατότητα πνευματικῆς ὀλοκλήρωσης. Αὐτὴ ἡ πνευματικὴ διάστασι εἶναι ποὺ προσδίδει στὸν ἄνθρωπο τὸ αἶσθημα τῆς ψυχοσωματικῆς ἁρμονίας καὶ τὴν ἔκτασι τῆς ὑπαρξιακῆς του πληρότητος.

β. Βασικὲς θεολογικὲς θέσεις

3) Ἡ Ἐκκλησία προσλαμβάνοντας καὶ μεταμορφώνοντας τὴ συνείδησίν μας ἐπισημαίνει καὶ διατηρεῖ τὶς τεράστιες δυνατότητες καὶ τὶς ἀπεριόριστες προοπτικὰς ποὺ διανοίγει στὸν ἄνθρωπο ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ μὲ

κανένα τρόπο δέν μπορεί νά νοηθεῖ ὡς ἀντικειμενοποιημένη αὐθεντία πού ἀποβλέπει στήν τυποποίηση ἢ στήν ἀστυνόμευση τῆς ζωῆς μας. Σκοπός της δέν εἶναι ἡ ἐπιβολή κανόνων καί ἀπαγορεύσεων στή ζωή μας, ἀλλά ἡ διαμόρφωση κριτηρίου πού ὀδηγεῖ στή γνώση τῆς ἀλήθειας πού ἐλευθερώνει (Ίω. η' 32).

4) Ἡ Ἐκκλησία βαθεῖα γνωρίζει καί μέ συμπάθεια κατανοεῖ τήν ἀνθρώπινη φύση καί ἀδυναμία μας. Παράλληλα ὁμως θέλει νά προστατεύσει καί τήν ἱερότητα τοῦ προσώπου μας· μαζί μέ τήν ἐπιθυμία τῆς τεκνογονίας, νά ἐμπνεύσει καί τήν ἀνάγκη τοῦ Θεοῦ· μαζί μέ τήν φιλανθρωπία της, νά προσφέρει καί τήν ἀκεραιότητα τῆς ἀλήθειας της· μαζί μέ τήν οἰκονομία της, νά δώσει καί τήν ἀκρίβεια τοῦ θεϊκοῦ θελήματος.

5) Βασικό στοιχεῖο τῆς Ὁρθόδοξης ἀνθρωπολογίας εἶναι ἡ ἀναγνώριση τῆς ἱερότητας τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ἐνώνει μέ τήν ὑπαρξή του τόν αἰσθητό καί νοητό κόσμο. Σκοπός τοῦ «κατ' εἰκόνα Θεοῦ» πλασμένου ἀνθρώπου εἶναι νά ὁμοιωθεῖ μέ τόν Θεό (Γεν. α' 26), νά φθάσει δηλαδή στήν θέωση καί τόν ἀγιασμό. Μέ τόν ἀπώτερο αὐτόν σκοπό, ὁ ἀνθρώπος ἐργάζεται, ἀναπτύσσει οἰκογένεια, καλλιιεργεῖ τίς τέχνες καί τήν ἐπιστήμη, ὀργανώνει τίς κοινωνίες. Γιά τόν λόγο αὐτόν, ὅταν κανεῖς ἀσχολεῖται μέ τόν ἀνθρώπο, πολὺ περισσότερο ὅταν «χειρίζεται» τόν ἀνθρώπο, ἱερουργεῖ καί συνεπῶς πρέπει νά ἐνεργεῖ μέ ἱερό φόβο καί σεβασμό.

6) Ὁ ἀνθρώπος δέν εἶναι αἷτιος τῆς ὑπάρξεώς του. Κάθε ἀναγωγή στήν ἀρχή τῆς ζωῆς του πρέπει νά γίνεται μέ αἴσθημα δέους καί ὄχι μέ «ὑβρίν». Τόν Θεό, εἴτε Τόν βλέπουμε ὡς χορηγό τῆς ζωῆς, ὅποτε Τόν προσεγγίζουμε μετά φόβου, εἴτε ἀδιαφοροῦμε γι' Αὐτόν, ὅποτε ἐνεργοῦμε οἱ ἴδιοι ὡς θεοί. Στή δεύτερη περίπτωση ἔχουμε τήν «ὑβρίν», τὸ τίμημα τῆς ὁποίας εἶναι βαρὺ.

γ. Ἡ σημασία τῆς ψυχοσωματικῆς συμφυΐας τοῦ ἀνθρώπου

7) Κάθε ἀνθρώπος ἔχει ἀθάνατη, αἰώνια ψυχή, στενὰ συνδεδεμένη μέ τὸ σῶμα του. Ἡ ψυχοσωματικὴ συμφυΐα προσωρινὰ διακόπτεται μέ τόν βιολογικὸ θάνατο καί ἀποκαθίσταται μέ τήν ἀνάσταση τῶν σωμάτων στή βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

8) Ἡ βιολογικὴ ἀρχὴ τοῦ ἀνθρώπου σημαδεύει καί τήν γέννησή του ὡς ψυχοσωματικῆς ὄντοτητας μέ σύμφυτη τήν δυνατότητα τοῦ «τέκνον Θεοῦ γενέσθαι» (Ίω. α' 12). Ἡ γονιμοποίηση, μαζί μέ τήν βιολογικὴ

ζωὴ καί ὄντοτητα, προσδίδει στὸν ἀνθρώπο τὴν ὑπαρξή, τὸ εἶναι, τὴν ψυχή.

9) Ἡ ψυχή δέν ἐγκαθίσταται στὸ σῶμα, ἀλλὰ εἶναι σύμφυτη, μέ αὐτό. Μαζί μέ τὸ σῶμα γεννιέται καί ἡ ψυχή.

Μάλιστα ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης ὁμιλεῖ διεξοδικὰ γιά τὸ ταυτόχρονο τῆς γεννήσεως ψυχῆς καί σώματος: «Ἄλλ' ἐνός ὄντος τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ διὰ ψυχῆς τε καί σώματος συνεστηκότος, μίαν αὐτοῦ καί κοινήν τῆς συστάσεως τὴν ἀρχὴν ὑποτίθεσθαι, ὡς ἂν μὴ αὐτὸς ἐαυτοῦ προγενέστερός τε καί νεώτερος γένοιτο, τοῦ μὲν σωματικοῦ προτερεύοντος ἐν αὐτῷ τοῦ δὲ ἑτέρου ἐφυστερίζοντος... Ἐν δὲ τῇ καθ' ἕκαστον δημιουργίᾳ μὴ προτιθέναι τοῦ ἑτέρου τὸ ἕτερον, μήτε πρὸ τοῦ σώματος τὴν ψυχήν, μήτε τὸ ἔμπαλιν...» («Περὶ κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου», ΕΠΕ 5, 206).

10) Κάθε ἀνθρώπος πού συλλαμβάνεται ἔχει μὲν ἀρχή, ἀλλὰ δέν ἔχει τέλος. Ἡ ἀρχή, ἡ σύλληψη τοῦ κάθε ἀνθρώπου, ἀποτελεῖ γιά τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἕνα γεγονός μοναδικῆς σπουδαιότητος. Ὁ θεῖος προορισμός καί ἡ προοπτικὴ τῆς αἰωνίου βασιλείας προσδίδουν στή στιγμή τῆς συλλήψεως μιὰ μοναδικότητα πού ὑπερβαίνει τὰ ὄρια τῆς βιολογικῆς ταυτότητος καί τοῦ ἐφήμερου βίου.

δ. Ἡ ἀνάγκη τῆς μητρότητος

11) Ἡ ἐπιθυμία ἀποκτήσεως τέκνων εἶναι φυσικὴ καί ἱερή. Μέσα σὲ αὐτήν, ἡ Ἐκκλησία ἀναγνωρίζει τὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ νά δημιουργήσῃ τόν ἀνθρώπο γιά νά γίνει μέτοχος τῆς μακαριότητός Του. Κατὰ τὸν ἅγιο Ἰωάννη τὸν Δαμασκηνό: «Ἐπεὶ οὖν ὁ ἀγαθὸς καί ὑπεράγαθος Θεὸς οὐκ ἠρέκεσθη τῇ ἐαυτοῦ θεωρίᾳ ἀλλ' ὑπερβολῇ ἀγαθότητος εὐδόκησε γενέσθαι τινὰ τὰ εὐεργετηθησόμενα καί μεθέξοντα τῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παράγει καί δημιουργεῖ τὰ σύμπαντα ἀόρατά τε καί ὄρατά· καί τὸν ἐξ ὄρατοῦ τε καί ἀόρατου συγκεκείμενον ἀνθρώπον» (Ἐκδοσις Ὁρθοδόξου Πίστεως, κεφ. «Περὶ Δημιουργίας», ΕΠΕ 1, 142).

12) Ἡ ἀνατομία, ἡ φυσιολογία, ἡ μηνιαία περιοδικὴ ὑπόμνηση τοῦ φύλου, ἡ ὁρμονικὴ ἰσορροπία, ἡ συναφὴς μέ ὅλα αὐτὰ ψυχολογία τοῦ γυναικείου φύλου εἶναι ὅλα προσανατολισμένα στήν μητρότητα. Κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνη, ἡ γυναίκα βιώνει καί ἐκδηλώνει στὸν μέγιστο βαθμὸ τὰ ιδιώματα τοῦ φύλου καί τῆς φύσεώς της. Ἡ βασικότερη λειτουργία τοῦ γυναι-

κείου σώματος, πρὸς τὴν ὁποία εἶναι στραμμένη ὀλόκληρη ἡ γυναικεία ὑπαρξίς, εἶναι ἡ ἀναπαραγωγική. Ἡ γυναικεία ὑπάρχει ὅπως εἶναι ἀνατομικά, φυσιολογικά καὶ συναισθηματικά γιὰ τὸ ἔμβρυο, τὴν κύηση καὶ τὴν τεκνοποιία.

13) Ἀνάλογη μὲ τὴν ἀνάγκη τῆς μητρότητος εἶναι καὶ αὐτὴ τῆς πατρότητος. Γιὰ τοὺς λόγους αὐτούς, ἡ Ἐκκλησία ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ στειρότητα καὶ ἡ ἀτεκνία θὰ μπορούσαν νὰ ἀποτελέσουν δυσβάσταχτο σταυρό, πού συχνὰ δημιουργεῖ ἔντονες ψυχικὲς διαταραχές, μεγάλες κοινωνικὲς δυσκολίες, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀξεπέραστα προβλήματα στὴν ἀρμονικὴ συμβίωση τῶν συζύγων. Πέρα ὁμως ἀπὸ τὸν χαρακτήρα μιᾶς βιολογικῆς ἀνεπάρκειας ἀντικρύζει καὶ τὴν βούληση τοῦ Θεοῦ ἢ τὸ ἐνδεχόμενο μιᾶς εὐλογίας, πού ἐκφράζονται ὡς δοκιμασία.

14) Ἐπὶ πλεόν, ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία ἀναγνωρίζει στὸν κάθε ἄνθρωπο ὄχι μόνον φυσικὴ ταυτότητα (βιολογική, ψυχολογική κ.λπ.) ἀλλὰ κυρίως ἀπεριοριστὲς πνευματικὲς δυνατότητες, ἡ ἀντίληψη ὅτι ἡ ὑπογονιμότητα ἀποτελεῖ ἀναπηρία ἢ παράγοντα ἀθεράπευτης κοινωνικῆς ἀδυναμίας τὴν βρίσκει διαμετρικὰ ἀντίθετη. Εἶναι συχνὸ τὸ φαινόμενο ζευγάρια, τὰ ὁποία δυσκολεύονται μὲν νὰ τεκνοποιήσουν ἔχουν ὁμως σαφῆ πνευματικὸ προσανατολισμό, νὰ εἶναι ἰδιαίτερα παραγωγικά σὲ ποικίλους ἄλλους τομεῖς τῆς κοινωνικῆς καὶ πνευματικῆς ζωῆς.

15) Ἡ Ἐκκλησία ἀντικρύζοντας τὴν σύγχρονη πρόοδο τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνολογίας ἀντιλαμβάνεται ὅτι γιὰ τὸν κάθε ἄνθρωπο πολλὰς ἐπιθυμίες πού ὡς χθὲς ἔμοιαζαν μὲ ὄνειρα, σήμερα ἐμφανίζονται ὡς βάσιμες ἐλπίδες. Τὸ γεγονός αὐτὸ τὸ ὑποδέχεται μὲ ἰδιαίτερη χαρὰ καὶ ἐνθουσιασμό. Παράλληλα ὁμως διαβλέπει ὅτι ἡ τεχνολογικὴ πρόοδος συχνὰ μεταμορφώνει τὶς ἐπιθυμίες σὲ ἀνάγκες καὶ καθιστᾷ τὸν ἀγώνα γιὰ πνευματικὴ ἐλευθερία δυσκολότερο.

16) Συνέπεια αὐτῆς τῆς νοοτροπίας εἶναι τὸ παράδοξο, ἐνῶ στὴν ἐποχὴ μας ἡ ἐπιθυμία τῆς τεκνογονίας τῶν γόνιμων συζύγων εἶναι ἐπικίνδυνα ὑποβαθμισμένη, ἡ ἀνάγκη ἀποκτίσεως ἀπογόνων τῶν ὑπογόνιμων νὰ γίνεται ψυχολογικά καὶ κοινωνικά ἐπιτακτική. Τὸ πρόβλημα εἶναι πῶς ἔντονο στὶς κλειστὲς κοινωνίες, ὅπου ἡ κοινωνικὴ πίεση χειροτερεύει τὴν κατάσταση. Ἡ ὑπογονιμότητα ὁμως ἐνίοτε ἀποτελεῖ ἀσφαλιστικὴ δικλῆδα τῆς φύσης ὥστε νὰ μὴν ἐπιβαρύνονται ἄνθρωποι πού δύσκολα θὰ μπορούσαν νὰ σηκώσουν

τὸ βάρος τῆς τεκνογονίας. Συχνὰ ὅταν τέτοιοι ἄνθρωποι ἐπιμένουν καὶ ἀποκοτῶν παιδιὰ κληρονομοῦν καὶ ἀνεπίλυτα προβλήματα.

17) Οὐσιαστικὴ θὰ ἦταν ἡ συνεισφορὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ποιμένων τῆς στὴν ἀπαλλαγὴ ἀπὸ νοσηρὲς ἀπόψεις καὶ ἀδικαιολόγητες κοινωνικὲς πιέσεις. Παράλληλα, θὰ μπορούσαν νὰ συντελέσουν στὴν καλλιέργεια μιᾶς ἀντίληψης ὅτι, ἐνῶ ἡ γέννηση ἐνὸς παιδιοῦ εἶναι εὐλογία –καὶ μάλιστα μεγάλη–, ἡ ὑπογονιμότητα οὔτε τοὺς συζύγους ὑποβιάζει οὔτε τὴν σχέση βλάπτει οὔτε τὸν γάμο καταργεῖ.

18) Ἡ ἐπίμονη καὶ μὲ κάθε μέσο προσπάθεια ὑπερβάσεως τῆς στειρότητος ἐνέχει τὸν κίνδυνο νὰ μετατρέψει τὸν φυσικὸ καὶ ἱερὸ πόθο τῆς τεκνογονίας σὲ ἀνυποχώρητο θέλημα πού μάλιστα ἀντιστρατεύεται αὐτὸ τοῦ Θεοῦ. Κάθε προσπάθεια θεραπείας τῆς στειρότητος θὰ ἔπρεπε νὰ ἀφήνει χῶρο καὶ στὴν ταπεινὴ ἀποδοχὴ τῆς ἐνδεχόμενης ἀποτυχίας τῆς.

19) Ἡ ἀρχὴ τοῦ κάθε ἀνθρώπου ὡς εἰκόνας τοῦ Θεοῦ εἶναι μὲν ἐκ θελήματος ἀνθρώπου εἶναι ὁμως καὶ ἐκ θελήματος Θεοῦ. Ἡ σύγχρονη τεχνολογία, ἐνῶ ἀποτελεῖ μεγάλη εὐλογία τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο, ὅταν χρησιμοποιεῖται μὲ σύνεση καὶ σεβασμό, τοῦ δίνει παράλληλα τὴν δυνατότητα νὰ ἀνταχθεῖ στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅπως αὐτὸ ἐκφράζεται μέσα ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς νόμους Του. Καὶ ἐκεῖ πού ὁ Θεὸς θέλει, ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ ἀποτρέψει καὶ ἐκεῖ πού ὁ Θεὸς ἀρνεῖται, ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐπιμένει.

20) Ὁ κάθε ἄνθρωπος πού γεννιέται δὲν ἔρχεται σ' αὐτὸν τὸν κόσμο γιὰ νὰ στολίσει τὴν ζωὴ τῶν γονέων του οὔτε γιὰ νὰ αὐξήσει τὴν περιουσία τους σ' αὐτὴν τὴν ζωὴ οὔτε γιὰ νὰ ἀποτελέσει τὴν βιολογικὴ καὶ ψυχολογικὴ προέκτασή τους, ἀλλὰ εἶναι τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν αἰώνια ζωὴ, δῶρο ἀγάπης καὶ ἐμπιστοσύνης τοῦ Θεοῦ στοὺς γονεῖς γι' αὐτήν· ἔρχεται πρῶτα γιὰ νὰ ἀναπαύσει τὸν Θεό, νὰ ἐκφράσει τὴν κενωτικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀγάπη Του, ἔπειτα γιὰ νὰ ζήσει ἐν ἀληθείᾳ ὁ ἴδιος καὶ λιγότερο γιὰ νὰ ἱκανοποιήσει συναισθηματικὰ ἢ κοινωνικὰ τοὺς γονεῖς του.

21) Γιὰ τοὺς λόγους αὐτούς, ἡ σύλληψη τοῦ κάθε ἀνθρώπου πρέπει νὰ ἀποτελεῖ βεβαιωμένη ἔκφραση τοῦ θεϊκοῦ θελήματος καὶ ὄχι ἀποκλειστικὸ ἀποτέλεσμα ἀνθρώπινης ἐπιλογῆς καὶ ἀποφάσεως. Μὲ ἄλλα λόγια πρέπει νὰ εἶναι καρπὸς ταπεινῆς καὶ ἐλεύθερης ὑποταγῆς τοῦ θελήματος τῶν γονέων στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Τὸ μεγαλύτερο δῶρο τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο εἶναι τὸ αὐτεξούσιο· ἡ μεγαλύτερη ἀπειλή του τὸ

άνθρωπινο θέλημα.

ε. Ἱερότητα τῆς ἀνθρώπινης ἀρχῆς

22) Ὁ τρόπος πού ἀρχίζει ἡ ζωὴ εἶναι ἱερός· ἡ ἀκριβὴς ἀρχὴ τῆς ζωῆς, μέσα σὰ πλαίσια τῆς φυσιολογίας, εἶναι ἐλεύθερη ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη αἴσθηση. Τὸ γεγονός τελεῖται «ἐν κρυπτῶ», συνδυάζεται μὲ τὴν ἐντονότερη ἔκφραση τῆς ἀγάπης τῶν συζύγων καὶ καταξιώνει μὲ τὸν καλύτερο τρόπο τὸ ἀνθρώπινο σῶμα. Ἡ ἀναπαραγωγικὴ λειτουργία εἶναι καὶ σεξουαλική· εἶναι ἡ μόνη μὴ ἀντανεκλαστικὴ ἀλλὰ αὐτεξούσια λειτουργία του· εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν ψυχοσωματικὴ λειτουργία· γιὰ τὴν ὀλοκλήρωσή της ἀπαιτεῖται καὶ τὸ ἕτερο φύλο.

23) Ἡ σύγχρονη τεχνολογία μᾶς εἰσάγει πλέον στὴ λογικὴ τῆς συζυγικῆς συνεύρεσης δίχως ἀναπαραγωγή καὶ τῆς ἀναπαραγωγῆς δίχως συνεύρεση. Ὁ δυναμισμὸς τῆς τεχνολογικῆς παρουσίας βγάζει τὴν ἀρχὴ τῆς ζωῆς ἀπὸ τὴν ζεστασιὰ καὶ τὸ σκοτάδι τοῦ μητρικοῦ σώματος στὴν ψύχρα τοῦ δοκιμαστικοῦ τριβλίου καὶ στὴν διαφάνεια τοῦ σωλήνα· ἀπὸ τὸ ἄγνωστο τῆς στιγμῆς στὴν ἀκριβῆ γνώση τῆς ἱερῆς ἀρχῆς· ἀπὸ τὴν μοναδικότητα τῆς συζυγικῆς παρουσίας τῶν γονέων στὴν ἀπουσία τους καὶ τὴν ἀντικατάστασή τους ἀπὸ τὸ ἱατρικὸ προσωπικό. Τὴν ἱερὴ στιγμὴ τῆς ἀνθρώπινης ἀρχῆς οἱ δύο γονεῖς δὲν εἶναι μαζί· οὔτε κἂν παρόντες· τὸ παιδί «κατασκευάζεται» ἀπὸ τοὺς γιαιτροὺς καὶ τοὺς νοσηλευτές· δὲν «συλλαμβάνεται» ἀπὸ τοὺς γονεῖς. Ἐπὶ πλέον μπορεῖ νὰ μὴν ἔχει τὸ γενετικὸ ὕλικό τῶν «γονέων» του· ἀνάμεσά τους μπορεῖ νὰ μπεῖ καὶ τρίτος, ὁ «δότης».

24) Ἡ προκλητὴ ἐξαγωγή σπέρματος γίνεται μὲ μὴ φυσικοὺς καὶ συνήθως ἠθικὰ μὴ ἀποδεκτοὺς τρόπους. Ἀποτελεῖ ὄργανο ἐξω ἀπὸ τὰ πλαίσια τῆς φυσιολογικῆς συνουσίας πού οὕτως ἢ ἄλλως τραυματίζει τὴν ἱερότητα τοῦ γεγονότος. Ὅταν, βέβαια, ἀποσκοπεῖ στὴν δημιουργία ἀπογόνων, δὲν μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ ὡς ἐφάμαρτη πράξη ἀπώλειας σπέρματος, ἀρκεῖ νὰ ἐπιτελεῖται μὲ τρόπους μὴ εὐτελιστικούς τοῦ καθόλου ἀνθρώπου. Πάντως ἀπαιτεῖ ἰδιαίτερη εὐαισθησία καὶ προσοχή.

στ. Status καὶ φύση τοῦ ἐμβρύου

25) Τὸ ἔμβρυο ἔχει καὶ ἀρχὴ καὶ προοπτικὴ ἀνθρώπινη. Τὰ κύτταρά του, τὸ γενετικὸ ὕλικό του, ἡ μορφολογία καὶ ἡ φυσιολογία του εἶναι ὅλα ἀνθρώπινα. Καὶ ἡ δυνατότητά του νὰ ἀναπτυχθεῖ σὲ τέλειο

ἄνθρωπο, καὶ σὲ τίποτε ἄλλο, ἐπισφραγίζει τὴν ἀνθρώπινή του ὄντοτητα.

Ἐνα γονιμοποιημένο ὠάριο δὲν μπορεῖ πλέον νὰ ξαναγονιμοποιηθεῖ μὲ ἄλλο σπερματοζῶάριο. Τὰ χαρακτηριστικὰ μιᾶς καινούργιας ἀνθρώπινης ζωῆς ἔχουν προσδιορισθεῖ ἀμετάκλητα· ἡ γονιμοποίηση εἶναι ὀριστικὴ καὶ μὴ ἀναστρέψιμη.

26) Τὸ σπερματοζῶάριο εἶναι τοῦ πατέρα, ἐνῶ τὸ ὠάριο τῆς μητέρας. Ἀντίθετα τὸ ἔμβρυο ἀμέσως μετὰ τὴν στιγμὴ τῆς γονιμοποιήσεώς του ἀποκτᾶ δική του ταυτότητα· εἶναι μὲν τῶν γονέων ὡς πρὸς τὴν εὐθύνη καὶ ὑποχρέωση τῆς προστασίας του –ἀφοῦ αὐτοὶ τὸ θέλησαν καὶ τὸ δημιούργησαν– εἶναι ὅμως ἀνεξάρτητο ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα ὀλοκλήρωσης τῆς ἀνάπτυξής του, προκειμένου νὰ ἐκφράσει τὴν δική του βούληση.

27) Τὸ ζυγωτό¹, τὸ ἔμβρυο τῶν πρώτων ἡμερῶν, τὸ ἐμφυτευμένο ἔμβρυο, τὸ σχηματοποιημένο ἢ αὐτὸ τῶν ἐννέα μηνῶν, τὸ νεογέννητο βρέφος, τὸ μικρὸ παιδί, ὁ ἔφηβος, ὁ ἐνήλικος, ὁ ἡλικιωμένος, ὁ ἄνθρωπος σὲ ὅλα τὰ στάδια τῆς ἀνάπτυξής του ἔχει τὴν αὐτὴ τέλεια ἀνθρώπινη ταυτότητα. Ἀπὸ ἄκρας συλλήψεως τὸ ἔμβρυο δὲν εἶναι ἀπλᾶ γονιμοποιημένο ὠάριο· εἶναι τέλειος ἄνθρωπος κατὰ τὴν ταυτότητα καὶ διαρκῶς τελειούμενος κατὰ τὴν φαινοτυπικὴ ἔκφραση καὶ ὀργάνωση.

ζ. Πνευματικὴ κατάσταση τοῦ ἐμβρύου

28) Ὅλα αὐτὰ ὀδηγοῦν στοῦ συμπεράσμα ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς βιολογικῆς ζωῆς στὸν ἄνθρωπο ταυτίζεται μὲ ἓνα μοναδικῆς καὶ ἀνεπανάληπτης σπουδαιότητος γεγονός· τὴν γέννηση μιᾶς νέας ψυχῆς. Στὸ κάθε λοιπὸν ἔμβρυο, μαζί μὲ τὸν κυτταρικὸ πολλαπλασιασμὸ πού χαρακτηρίζει τὴν αὔξηση τοῦ σώματός του, μαζί μὲ τὴν κληρονομικὴ μεταφορὰ τῶν χαρακτηριστικῶν πού διαμορφώνουν τὸ πρόσωπό του, ἐπιτελεῖται ἡ γέννηση καὶ ἡ ἀνάπτυξη τῆς ψυχῆς του. Μὲ τὴν ψυχὴ του θὰ περάσει ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινο περίβλημα στοῦ ἔνδυμα τῆς θεότητος, ἀπὸ τὸν χρόνον στὴν αἰωνιότητα, ἀπὸ τὴν φθορὰ στὴν ἀφθαρσία, ἀπὸ τὴν φυσικὴ ὁμοιότητα τῶν γονέων του στὴν πνευματικὴ ὁμοίωση τοῦ Θεοῦ. Μέσα στοῦ ἔμβρυο ταπεινὰ εἰκονίζεται ὁ Θεός.

29) Ὅπως ἡ σωματικὴ ὀλοκλήρωση ἐνὸς ἀνθρώ-

1. Ζυγώτης ἢ ζυγωτό· Τὸ πρῶτο κύτταρο πού προκύπτει ἀπὸ τὴν γονιμοποίηση ὠαρίου μὲ σπερματοζῶάριο.

που απαιτεί μιὰ πολύμηνη βιολογική προετοιμασία, τὴν κύηση, κατ' ἀνάλογο τρόπο καὶ ἡ διαδικασία ἐκδηλώσεως τῆς ψυχῆς του ἔχει διάρκεια: ἀρχίζει μὲ τὴν σύλληψη γιὰ νὰ ὀλοκληρωθεῖ στὴ συνέχεια. Ὅσο προχωρεῖ ἡ διαδικασία βιολογικῆς ὀλοκλήρωσης τοῦ ἀνθρώπου, τόσο αὐξάνει καὶ ὁ βαθμὸς φανέρωσης τῶν λειτουργιῶν τῆς ψυχῆς. Κατὰ τὸν ἅγιο Θεολόγο Γρηγόριο, καθὼς τὸ σῶμα αὐξάνει καὶ τελειοποιεῖται, ὄλο καὶ περισσότερο ξεχύνεται ἡ σοφία, ἡ σύνεση καὶ ἡ ἀρετὴ τῆς ψυχῆς (Ἔπη Δογματικά, Η' Περὶ ψυχῆς, PG 37, 453-454)².

30) Τὸ γεγονός τῆς συναντήσεως τῆς Θεοτόκου μὲ τὴν Ἐλισάβετ καὶ τὸ σκίθημα τοῦ ἔμβρου Προδρομοῦ (Λουκ. α' 41) εἰς ἀναγνώρισιν τοῦ ἔμβρου Ἰησοῦ παραπέμπουν ὄχι μόνον στὴν βιολογικὴ κινητικότητα ἀλλὰ καὶ στὴν πνευματικὴ ἔκφραση τῆς ψυχῆς στοῦ ἔμβρου.

31) Ἀνάλογες ἀναφορὲς στὰ κείμενα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὁμιλοῦν γιὰ σημαντικὰ πνευματικὰ γεγονότα ποὺ συνέβησαν σὲ μεγάλους ἄνδρες (Δαβὶδ, Ἡσαΐας, Ἱερεμίας) «ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτῶν», καταδεικνύοντας ἔτσι τὸ ὅτι ἡ ἔμβρυϊκὴ κατάσταση ἀποτελεῖ φάση τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς κατὰ τὴν ὁποία ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐπενεργεῖ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στὴν πρὸς Γαλάτας ἐπιστολὴ του ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ κλήση του χρονολογεῖται ἀπὸ τὴν περίοδο τῆς κνοφορίας του: «ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ Θεὸς ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρὸς μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ» (Γαλ. α' 15).

Ὁ Θεὸς λοιπὸν καλεῖ, ἀγιάζει, προορίζει, ὀνομάζει προφήτες καὶ ἀποστόλους ἀκόμη ἀπὸ τὴν ἔμβρυϊκὴ τους ἡλικία.

32) Τὸ γεγονός τῆς συλλήψεως θεωρεῖται μέγα, ἰδιαίτερος εὐλογημένο καὶ ἱερό. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν καὶ ἡ Ἐκκλησία ὑπενθυμίζει καὶ ἐορτάζει τὶς συλλήψεις τῶν προσώπων τῆς θείας οἰκονομίας. Κατ' ἀρχὴν μὲν τὸ ἀπόρρητον μυστήριον τῆς συλλήψεως τοῦ Κυρίου κατὰ τὴν ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, στίς 25 Μαρτίου, ἔπειτα δὲ τὴν σύλληψη

τῆς Θεοτόκου, στίς 9 Δεκεμβρίου, καὶ τέλος τὴν σύλληψη τοῦ Τιμίου Προδρομοῦ, στίς 23 Σεπτεμβρίου.

η. Ἠθικὰ δικαιώματα τοῦ ἔμβρου

33) Μέσα ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι τὸ ἔμβρο εἶναι ἄνθρωπος καὶ πρόσωπο ἐν ἐξελίξει, ζωὴ ἐξαρτημένη ποὺ προέκυψε ἀπὸ τὴν θέληση τρίτων, ἀνήμερο νὰ συντηρηθεῖ καὶ νὰ ἀμυνθεῖ ἀπὸ μόνου του, προκύπτουν ἀσφαλῶς καὶ τὰ δικαιώματά του.

34) Τὸ πρῶτο εἶναι τὸ δικαίωμα τῆς ἀνθρώπινης ταυτότητος. Τὸ ἔμβρο ἔχει ἠθικῶς ἀναφαίρετο τὸ δικαίωμα νὰ φανερώσει τὸ ἴδιο τὴν ταυτότητα καὶ νὰ ἀναπτύξει τὴν προσωπικότητά του. Ἀντὶ ἐμεῖς νὰ ἀποφασίζουμε τί εἶναι καὶ ποιὸ εἶναι, πρέπει νὰ τοῦ δώσουμε τὴν δυνατότητα νὰ μᾶς τὸ ἀποκαλύψει τὸ ἴδιο· νὰ ἀποδείξει ὅτι εἶναι ἄνθρωπος καὶ νὰ φανερώσει τὰ φυσικὰ καὶ ψυχικὰ του γνωρίσματα ποὺ τὸ διαφοροποιοῦν καὶ τὸ ξεχωρίζουν ἀπὸ ὄλους τοὺς ὑπόλοιπους ἀνθρώπους. Αὐτὸ τὸ δικαίωμα πρέπει νὰ τὸ προστατεύσει ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ κοινωνία.

35) Τὸ δεύτερο δικαίωμα εἶναι τὸ δικαίωμα τῆς ζωῆς. Ἡ φυσικὴ πορεία τοῦ ἔμβρου εἶναι αὐτὴ τοῦ κάθε ἀνθρώπου. Τὸ δικαίωμα νὰ ζήσει πρέπει νὰ τοῦ τὸ ἀναγνωρίσουμε, νὰ τὸ προστατεύσουμε καὶ νὰ τὸ φροντίσουμε. Τὸ ἔμβρο πρέπει νὰ φθάσει στὴν δική του κατάσταση αὐτόνομης ζωῆς μὲ τὶς καλύτερες δυνατὲς συνθήκες. Ἀλλὰ καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ὑπαρξῆς του πρέπει νὰ εἶναι μόνον ἡ ζωὴ καὶ ποτὲ ὁ πειραματισμὸς (πειραματικὰ ἔμβρου), τὸ περίσσειμα (πλεονάζοντα ἔμβρου) ἢ ἡ ἀναμονὴ σὲ συνθήκες κατάψυξης (κατεψυγμένα ἔμβρου). Τὸ γεγονός ὅτι γιὰ χιλιάδες ἔμβρου ὁ ζεστὸς μητρικὸς χῶρος ἀνάπτυξης ἔχει ἀντικατασταθεῖ ἀπὸ τὸ παγερὸ περιβάλλον ἐνὸς καταψύκτη καὶ ἡ δυνατότητα τῆς ζωῆς ἀπὸ τὴν προοπτικὴ τοῦ πειραματισμοῦ καὶ τοῦ θανάτου ἀποτελεῖ ὑποβιβασμὸ τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ προσβολὴ τοῦ δικαιώματος στὴ ζωὴ.

36) Τὸ τρίτο δικαίωμα εἶναι τὸ δικαίωμα τῆς αἰωνιότητος. Τὸ ἔμβρο ἔχει προοπτικὴ ἀθανασίας, εἶναι προορισμένο ἀπὸ τὴ στιγμὴ τῆς συλλήψεώς του νὰ περάσει στὴ ζωὴ τῆς αἰωνιότητος. Αὐτὸ φανερώσει τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ νὰ ἐπαναλαμβάνει τὴν εἰκόνα Του ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

θ. Προβλήματα ἐξωσωματικῆς γονιμοποίησης

37) Ἐξ ὅλων αὐτῶν καταφαίνεται ὅτι οἱ σύγχρονες τεχνικὲς ἐξωσωματικῆς γονιμοποίησης ἐνέχουν

2. «Ὡς δ' ἐνὶ τυτθοῖς

πνεῦμα μέγα στεινὸν τε καὶ ἔκτροπον ἴαχεν αὐλοῖς,
καὶ μάλα ἴδριος ἀνδρός, ἐπὴν δ' εἰς χεῖρας ἴκωνται
εὐρύποροι, τμηόσδε τελειότερην χέον ἠχὴν,
ὡς ἦγ' ἀδρανέεισιν ἐν ἄψεσιν ἀδρανέουσα,
πηγνυμένοις συνέλαμψε, νόον δέ τε πάντ' ἀνέφηνεν».

ήθικες και πνευματικές παραμέτρους τέτοιες που επιβάλλουν στην Έκκλησία μία επιφυλακτικότητα, ή οποία στηρίζεται στα ἑξῆς τέσσερα σημεία:

α) Ἡ σύλληψη τοῦ ἀνθρώπου με τὶς σύγχρονες τεχνικές εἶναι ἀσεξουαλική, με τὴν ἔννοια ὅτι εἶναι γυμνή ἀπὸ τὴν ἱερότητα, ἀσφάλεια καὶ βεβαιότητα τῆς συζυγικῆς συνευρέσεως. Ὁ ἄνθρωπος πλέον δὲν γεννᾶται φυσιολογικά, ἀλλὰ «κατασκευάζεται» τεχνητά.

β) Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἔμβρυα καὶ τὸ σπέρμα, τὰ ὠάρια πολὺ δύσκολα καταψύχονται. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ συνήθεις πρακτικές διευκολύνουν τὴν μαζικὴ προκλητὴ ἐξαγωγή ὠαρίων, ἢ γονιμοποίηση τῶν ὁποίων ὀδηγεῖ στὸ πρόβλημα τῶν πλεοναζόντων καὶ κατεψυγμένων ἐμβρύων.

γ) Τὸ γεγονός ὅτι ἡ γονιμοποίηση γίνεται ἐκτὸς τοῦ μητρικοῦ σώματος καὶ ἀπουσία τῶν γονέων δημιουργεῖ ἀπεριόριστες ἐπιλογές μὴ φυσικῶν καὶ ἠθικῶς ὑπόπτων γονιμοποιήσεων με ὅσα αὐτὲς συναφῆ προβλήματα συνεπάγονται.

δ) Ἡ ἐξωσωματικὴ γονιμοποίηση δίνει τεράστιες δυνατότητες προεμφυτευτικῆς γενετικῆς ἐπεξεργασίας καὶ παρεμβάσεως με ἀνυπολόγιστες συνέπειες.

38) Ἡ ἀ-σεξουαλικὴ σύλληψη ἀπογυμνώνει τὴν στιγμή τῆς ψυχοσωματικῆς ἀρχῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιρα τῆς ἔντονης συζυγικῆς ἀγάπης καὶ ὀλοκληρωτικῆς ψυχοσωματικῆς ἐνώσεώς τους. Ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ ὀρίζει ὁ κάθε ἄνθρωπος νὰ γεννᾶται ἀπὸ ἔκρηξη ἀγάπης καὶ ὄχι μόνον ἀπὸ μηχανικὴ ἔνωση γενετικῶν κυττάρων (γαμετῶν). Τὸ γεγονός ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει «τὸ εἶναι δεδανεισμένον» δὲν ἑναρμονίζεται με τὴν ἀπαίτησή του νὰ προσδιορίζει ὁ ἴδιος τὸν τρόπο τῆς ἀρχῆς τοῦ εἶναι του· νὰ ἀποσπᾷ τὴν δημιουργία τῆς ὑπάρξεώς του ἀπὸ τὴν ἀγαπητικὴ σχέση τῶν γονέων καὶ νὰ τὴν μεθοδεύει σὲ ἰατρικὰ ἐργαστήρια με προσωπικὲς προτιμήσεις καὶ ἐπιλογές.

39) Ἄμεση συνέπεια τῆς ἐξωσωματικῆς γονιμοποίησης εἶναι ἡ δημιουργία «πλεοναζόντων ἐμβρύων». Ἡ Ἐκκλησία ἀρνεῖται τὸν ὄρο αὐτόν, γιατί δὲν μπορεῖ νὰ δεχθεῖ ὅτι ὑπάρχουν περισσευόμενοι ἄνθρωποι, τὴν τύχη τῶν ὁποίων μάλιστα καθορίζουν κάποιοι τρίτοι. Ὁ κάθε ἄνθρωπος –καὶ συνεπῶς τὸ κάθε ἔμβρυο– ἔχει τὴν μοναδικότητα τοῦ προσώπου, τὴν ἱερότητα τῆς ἀνεπανάληπτης εικόνας τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς κοινωνίας τῶν ὑπολοίπων μαζί του.

40) Τὰ ἀτυχῶς ἀποκαλούμενα «πλεονάζοντα ἔμβρυα» διατηροῦνται ἐν καταψύξει εἴτε πρὸς μελλοντικὴ χρήση ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς γονεῖς, εἴτε πρὸς δανεισμό σὲ ἄλλους «γονεῖς», εἴτε γιὰ ἐπιτέλεση ἐπ' αὐτῶν πειραμάτων εἴτε γιὰ νὰ ἀποτελέσουν ἐργαστήρια ὀργανογενέσεως γιὰ τὴν κάλυψη μεταμοσχευτικῶν ἀναγκῶν εἴτε τέλος γιὰ νὰ καταστραφοῦν. Τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτὰ βέβαια ἢ Ἐκκλησία δὲν δύναται νὰ ἐπευλογήσει. Ἐπίσης ἔμβρυα αὐτονομημένα ἀπὸ τὴν διαδικασία τῆς κυοφορίας παραμένουν γιὰ τὴν Ὀρθόδοξη ἀνθρωπολογία καὶ θεολογία ἀδικαιολόγητα. Κάθε ἔμβρυο ἀποτελεῖ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ πού πρέπει νὰ τῆς δοθεῖ ἢ εὐκαιρία τῆς πρὸς Αὐτὸν ὁμοιώσεως.

41) Ἡ κατάψυξη τῶν ἐμβρύων ὁμως συνδυάζεται καὶ με ἄλλα ἀξεπέραστα προβλήματα. Γιὰ παράδειγμα, πόσο χρόνο εἶναι θεμιτὸ νὰ διατηροῦνται ἔμβρυα στὴν κατάψυξη καὶ τί θὰ γίνεῖ στὴν περίπτωση πού λόγω διαζυγίου ἢ θανάτου ἢ κάποιας ἄλλης αἰτίας οἱ γονεῖς δὲν τὰ ἀναζητήσουν; Εἶναι καλύτερο αὐτὰ νὰ καταστραφοῦν ἢ νὰ δωρηθοῦν σὲ κάποιο ἄλλο ζευγάρι; καὶ ποιὸς εἶναι ὁ ἀρμόδιος νὰ διαλέξει ἀνάμεσα σὲ δυὸ κακὰ τὸ μὴ χειρόν;

42) Ἡ ἐξωσωματικὴ γονιμοποίηση παρέχει καινοφανεῖς δυνατότητες με ἀπροσδιόριστες ἠθικὲς καὶ κοινωνικὲς συνέπειες. Ἔτσι γιὰ πρώτη φορὰ ἐμφανίζονται στὸ προσκήνιο οἱ ἰδέες τῆς δωρεᾶς σπέρματος καὶ ὠαρίου, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ προσφυγὴ στὶς ἀναπαραγωγικὲς δυνατότητες τρίτης γυναίκας ὡς πρακτικῶς ἐφικτές. Κάτι τέτοιο μπορεῖ νὰ ὀδηγήσει στὸ φαινόμενο ἐξασθένησης ἢ καὶ ἀμφισβήτησης τῆς σχέσης γονέως-παιδιοῦ ἢ μὴ ἰσοδύναμης σχέσης τῶν δύο γονέων με τὸ παιδί –ἀφοῦ ὁ ἕνας ἐκ τῶν γονέων εἶναι φυσικὸς γονεὺς καὶ ὁ ἄλλος ἐπέχει θέσιν πατριοῦ ἢ μητριάς– ἢ παρεμβολῆς τῆς φέρουσας μητέρας³ στὴν ἱερὴ σχέση τῶν γενετικῶν γονέων με τὸ παιδί, στὴν δημιουργία ἀδελφῶν ἀγνώστων μεταξὺ τους, στὸν κίνδυνο ἀγνώστων αἰμομεικτικῶν σχέσεων κ.ἄ. Κάθε μορφή ἑτερόλογης γονιμοποίησης⁴ στὴν οὐσία προκαλεῖ ὑποβιβασμὸ τῆς ἔννοιας τῆς μητρότητος καὶ τῆς πατρότητος καί, ἐπειδὴ

3. φέρουσα μητέρα: Ἡ γυναίκα ἢ ὁποία κυοφορεῖ τὸ ἔμβρυο ὅταν ἢ γενετικὴ μητέρα ἔχει πρόβλημα κυοφορίας.

4. ἑτερόλογη γονιμοποίηση: Ἡ γονιμοποίηση ἢ ὁποία ἐπιτελεῖται με δανεισμὸ σπέρματος, ὠαρίου ἢ καὶ ἐμβρύου.

παρεμβάλλει τρίτο πρόσωπο στην ιερή διαδικασία της ανθρώπινης αναπαραγωγής –και συνεπώς του μυστηρίου του γάμου–, ή Ἐκκλησία δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ τὴν υἰοθετήσει.

43) Στὴν περίπτωση κατὰ τὴν ὁποία μόνον ὁ ἕνας ἐκ τῶν συζύγων συμβάλλει βιολογικὰ στὴν γέννηση τοῦ παιδιοῦ, ἡ περίπτωση ὁμοιάζει μὲ αὐτὴν τῆς υἰοθεσίας, ἀλλὰ διαφέρει κατὰ τὸ ὅτι ὁ ἕνας ἐκ τῶν γονέων εἶναι φυσικὸς γονεὺς καὶ ὁ ἄλλος ἐπέχει θέσιν πατριοῦ ἢ μητριᾶς. Ἀντίθετα, ἡ περίπτωση δανεισμοῦ ἐμβρύου φαίνεται νὰ ὁμοιάζει μὲ αὐτὴν τῆς κλασικῆς υἰοθεσίας.

44) Στὶς περιπτώσεις πού γιὰ αὔξηση τῶν πιθανοτήτων ἐπιτυχίας ἐπιτελεῖται μεταφορὰ περισσοτέρων ἐμβρύων συχνὰ ἐμφανίζεται τὸ ἐνδεχόμενο πολλαπλῆς κύησης. Ἡ προτεινόμενη στὶς περιπτώσεις αὐτὲς «ἐπιλεκτικὴ μείωση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐμβρύων» πρὸς ἐπιτυχία τῆς κυοφορίας στὴν οὐσία ἀποτελεῖ καταστροφὴ ζώντων ἐμβρύων πού μὲ κανένα τρόπο ἡ Ἐκκλησία δὲν θὰ μποροῦσε νὰ ἀποδεχθεῖ.

45) Ἡ ἑτερόλογη γονιμοποίηση ἐνίστε παραλληλίζεται μὲ τὴν μοιχεία, διαφέρει ὅμως ἀπὸ αὐτὴν κατὰ τὸ ὅτι δὲν προϋποθέτει ἐξωσυζυγικὴ ἐρωτικὴ σχέση, πρᾶγμα πού ἀποτελεῖ καὶ τὴν κύρια αἰτία τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῆς μοιχείας ὡς ἁμαρτίας καὶ ἠθικῆς ἐκτροπῆς. Γιὰ τὸν λόγο αὐτόν, ἡ Ἐκκλησία θὰ ἔπρεπε νὰ διατηρήσει μὲν τὶς ἐπιφυλάξεις της ὡς πρὸς τὴν ἑτερόλογη γονιμοποίηση, νὰ ἀποφύγει ὅμως τὴν ἐπιτίμησή της ὡς μοιχείας.

46) Ἡ δυνατότητα κυοφορίας ἀπὸ φέρουσα ἢ ὑποκατάστατη μητέρα⁵ μπορεῖ μὲν νὰ ἔχει τὴν θετικὴ τῆς πλευρὰ κατὰ τὸ ὅτι ἐξυπηρετεῖται ἔτσι ἐν ἀγάπῃ ἢ κυοφορία, ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἀναπτυσσόμενος σύνδεσμος μὲ τὸ ἔμβρυο κατὰ τὴν κύηση εἶναι οὐσιαστικὸ καὶ ἀναπόσπαστο μέρος ὄχι μόνον τῆς μητρότητος ἀλλὰ καὶ τῆς ἐμβρυϊκῆς ἀνάπτυξης, ἡ μὲν συνέχιση τῆς σχέσεως φέρουσας μητέρας-παιδιοῦ ἀδικεῖ τοὺς γενετικὸς γονεῖς, ἡ δὲ διακοπὴ τῆς ἀδικεῖ καὶ τὴν φέρουσα μητέρα, πρὸ πάντων δὲ ἀδικεῖ τὸ παιδί. Γιὰ τὸν λόγο αὐτόν, κυρίως ὅμως ἐπειδὴ ἔτσι διασαλεύε-

ται ἡ οἰκογενειακὴ συνοχή, ἡ Ἐκκλησία δυσκολεύεται νὰ ἐπευλογῆσει μιὰ τέτοια ἐκτροπὴ ἀπὸ τὴν φυσιολογικὴ ὁδὸ.

47) Ἡ ἐξωσωματικὴ γονιμοποίηση δίνει τὴν δυνατότητα τεκνοποίησης καὶ στὶς ἄγαμες μητέρες. Τὸ γεγονός ὅμως αὐτὸ πρέπει νὰ ἀπορριφθεῖ διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐξυπνοεῖ γέννηση ἐκτὸς γάμου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀδικεῖ τὸ παιδί κατὰ τὸ ὅτι προγραμματίζει τὴν δίχως πατέρα ἀνάπτυξή του.

Στὴν ἴδια κατηγορία καὶ λογικὴ θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ ἐντάξει καὶ τὶς περιπτώσεις γονιμοποίησης μὲ σπέρμα ἀποθανόντος συζύγου ἢ κυοφορίας κατεψυγμένου ἐμβρύου μετὰ τὸν θάνατο τοῦ συζύγου.

48) Ἀνάλογα ἰσχύουν καὶ γιὰ τὴν τεκνοποίηση ὑπερηλικῶν μητέρων. Οἱ συλλήψεις τέτοιου τύπου ἐπικεντρώνονται στὴν φιλανθη ἐπιθυμία τῆς μητέρας νὰ ἀποκτήσει παιδί, οἱ προϋποθέσεις συμπαράστασης στὴν ἀνάπτυξη τοῦ ὁποίου ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν φύση εἶναι περιορισμένες. Τὸ παιδί αὐτὸ θὰ προσφέρει μὲν τὴν χαρὰ τῆς γεννήσεώς του στοὺς γονεῖς του, τὸ ἴδιο ὅμως θὰ ἔχει πολὺ περιορισμένες πιθανότητες νὰ ἀπολαύσει τὴν φυσικὴ παρουσία καὶ καμμία τὴν νεανικὴ ἀκμὴ τῶν γονέων του. Οἱ ἴδιοι οἱ φυσικοὶ νόμοι προσδιορίζουν τὶς παραμέτρους ἀνάπτυξης ἑνὸς ἀνθρώπου. Ἡ τεκνοποίηση ὑπερηλικῶν μητέρων ἀποτελεῖ ἐγωιστικὸ μυωπικὸ θέλημα καὶ ἀδικεῖ τὸ νεογέννητο παιδί.

49) Ἡ παρεμβατικὴ γονιμοποίηση δίνει δυνατότητα τεκνοποίησης καὶ σὲ ζεγυγὴ ὁμοφυλοφίλων. Ἡ Ἐκκλησία θὰ πρέπει μὲ κάθε τρόπο νὰ ἀντιταχθεῖ σὲ κάτι τέτοιο, διότι ἀποτελεῖ ὄχι ἀπλῶς φυσικὴ ἀνωμαλία ἀλλὰ ἠθικὴ διαστροφή μὲ βέβαιες καταστροφικὲς ψυχολογικὲς συνέπειες στὸ παιδί καὶ ἀνυπολόγιστες στὴν κοινωνία.

50) Μὲ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς ἐξωσωματικῆς γονιμοποίησης συνδέεται καὶ ὁ προεμφυτευτικὸς ἔλεγχος. Ὅταν ὁ προεμφυτευτικὸς ἔλεγχος συνεπάγεται θεραπευτικὴ ἢ προληπτικὴ ἐπέμβαση καὶ στὴ συνέχεια ἐμφύτευση, εἶναι συμβατὸς μὲ τὴν κλασικὴ ἱατρικὴ ἀντίληψη. Οἱ περιπτώσεις ὅμως αὐτὲς ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶναι ἐλάχιστες, ἀφ' ἑτέρου δὲ δὲν εἶναι ἄμοιρες ὅλων τῶν ὑπολοίπων συνεπειῶν τῆς ἐξωσωματικῆς γονιμοποίησης. Μάλιστα ὅταν οἱ ἐξετάσεις εἶναι θετικὲς –δηλαδὴ διαγνωσθεῖ γενετικὴ πάθηση–, σχεδὸν πάντοτε ὀδηγεῖ σὲ διακοπὴ τῆς κήσεως.

Ἐπὶ πλέον ὁ ἔλεγχος αὐτὸς θὰ μποροῦσε νὰ ὀδη-

5. Ὑποκατάστατη ἢ φέρουσα μητέρα: Ἡ γυναίκα ἢ ὁποία κυοφορεῖ τὸ ἔμβρυο ὅταν ἡ μητέρα ἔχει πρόβλημα κυοφορίας. Στὴν περίπτωση πού τὸ ὄριο προέρχεται ἀπὸ τὴν μητέρα ἀναφερόμαστε σὲ «φέρουσα μητέρα». Ἄν μαζὶ μὲ τὴν μήτρα της δανείζει καὶ τὸ ὄριο ὁμιλοῦμε γιὰ «ὑποκατάστατη μητέρα».

γήσει σε κάποια επίλογη χαρακτηριστικῶν (φύλου, χρώματος κόμης ἢ ὀφθαλμῶν κ.λπ.) ἢ ἀκόμη καὶ σε καταστροφή ἐμβρύων μὲ ἀνεπιθύμητα χαρακτηριστικά καὶ συνεπῶς νὰ ὑπηρετήσῃ μιὰ εὐγονικὴ ἀντίληψη ζωῆς.

Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς, ἐνῶ ὁ προεμφυτευτικὸς ἔλεγχος ἀποτελεῖ σύγχρονη διαγνωστικὴ μέθοδο πού ὑπόσχεται πολλά, ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ διατηρήσῃ τις σαφεῖς ἐπιφυλάξεις της.

51) Ἡ κλωνοποιητικὴ ἀναπαραγωγή καταργεῖ τὴν φυσιολογικὴ διαδικασία τῆς σύλληψης, στὴν οὐσία ὑποβιβάζει τὸ ἀνδρικό φύλο –ἀφοῦ καταργεῖ τὴν συμμετοχὴ καὶ τὸν ρόλο του στὴν ἀναπαραγωγή–, τραυματίζει τὴν συμμετοχὴ τῆς μητέρας –ἀφοῦ δὲν συνεισφέρει τὸ γενετικὸ ὕλικό της–, διαταράσσει τὴν ἰσορροπία τῶν φύλων, ὑπὸ προϋποθέσεις προσβάλλει τὴν ἱερότητα τοῦ προσώπου καὶ ἀποτελεῖ περισσότερο ὕβρι παρὰ ἐπίτευγμα.

52) Ἡ μικρογονιμοποίηση ἀποτελεῖ μὲν μέθοδο πού βελτιώνει τὰ ἀποτελέσματα τῆς τεχνητῆς παρέμβασης στὴν ἀναπαραγωγή, ἀλλὰ περιορίζει ἔτι περισσότερο τὸν ρόλο τῆς φυσιολογικῆς ἐπιλογῆς –πού πολλές φορὲς μάλιστα λειτουργεῖ προστατευτικὰ– ἀφοῦ ἡ γονιμοποίηση τοῦ ὠαρίου δὲν γίνεται μέσα σὲ περιβάλλον σπέρματος μὲ πολλά σπερματοζῶαρια, ἀλλὰ μὲ ἓνα προεπιλεγμένο σπερματοζῶαριο.

Τὸ γεγονός ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀδυνατοῦμε νὰ διαγνώσουμε ἐκ τῶν προτέρων τυχόν γενετικὲς ἀνωμαλίες στὰ σπερματοζῶαρια –ἢ ἐπιλογὴ τῶν ὁποίων γίνεται μὲ βιολογικὰ μόνον κριτήρια– ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ὑποκατάσταση τῆς φύσεως στὴν εὐθύνη δημιουργίας γενετικῶς παθολογικῶν ἐμβρύων, πράγμα πού ἀποτελεῖ ἓναν ἐπὶ πλέον λόγο ἠθικῆς ἐπιφυλακτικότητος στὴν μικρογονιμοποίηση.

53) Ὅλες αὐτὲς οἱ πρακτικὲς, ἂν δὲν εἶναι πάντοτε σαφῶς εὐγονικὲς στὴν ἔκφρασή τους, εἶναι εὐγονικὲς στὴν ἀντίληψή τους. Δὲν καταφέρνουν νὰ ἀποτρέψουν τὴν ἐμφάνιση τῆς ἀναπηρίας, ἀλλὰ συνήθως ἐξαφανίζουν τὸν ἀνάπηρο. Ὅσο δὲν ξεχωρίζει ἡ πάθηση ἀπὸ τὸν πάσχοντα, ὁ μόνος τρόπος ἀντιμετώπισής της φαίνεται νὰ εἶναι ὁ θάνατος τοῦ πάσχοντος στὴν πιὸ ἀδύναμη, ἱερὴ καὶ εὐαίσθητη φάση καὶ ἔκφραση τῆς ζωῆς του. Ἡ καταστροφὴ τοῦ παθολογικοῦ ἐμβρύου ἐμφανίζεται ὡς ἡ προτεινόμενη «θεραπεία».

6. Γαμέτες· Τὰ γενετικὰ κύτταρα, τὸ σπερματοζῶαριο γιὰ τὸν ἄνδρα καὶ τὸ ὠαριο γιὰ τὴν γυναῖκα.

54) Ἡ ἐξαγωγή τῆς συνένωσης τῶν γαμετῶν⁶, δηλαδή τῆς σύλληψης, ἔξω ἀπὸ τὸ μητρικὸ σῶμα, ἀνοίγει τεράστιες δυνατότητες γενετικῶν παρεμβάσεων πού μποροῦν νὰ ἀλλοιώσουν ἀνεπανόρθωτα τὸ ἀνθρώπινο εἶδος καὶ σὲ βιολογικὴ βάση καὶ σὲ κοινωνικὴ ἔκφραση καὶ οἱ ὁποῖες εἶναι σὲ ἐπικίνδυνο βαθμὸ ἀνεξέλεγκτες. Ὁ συνδυασμὸς ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀδυναμίας ἐπιβολῆς μηχανισμῶν ἐλέγχου ἀφ' ἑτέρου δὲ μεγάλων δυνατοτήτων γενετικῆς παρέμβασης μπορεῖ νὰ ἀποδειχθεῖ καταστροφικὸς.

ι. Ὁ ρόλος τῆς τεχνολογίας

55) Χωρὶς ἀμφιβολία, ἡ σύγχρονη τεχνολογία ἔχει συμβάλει ἀνυπολόγιστα στὴν ἔρευνα τῆς ὑγείας καὶ ὑπόσχεται ἀκόμη περισσότερα. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἀποτελεῖ ἰδιαίτερη εὐλογία τοῦ Θεοῦ στὴν ἐποχὴ μας. Παρὰ ταῦτα, ἡ ἀλόγιστη χρῆση της ἀπειλεῖ μὲ ἀποϊεροποίηση τὸν ἄνθρωπο καὶ ἐγκυμονεῖ τὸν κίνδυνο τῆς θεωρήσεώς του ὡς μηχανῆς μὲ ἀνταλλακτικὰ καὶ ἐξαρτήματα.

56) Ὁ ἄνθρωπος, ἂν δὲν προσέξει, δὲν κατευθύνει μόνον ἀλλὰ καὶ κατευθύνεται ἀπὸ τὴν τεχνολογία. Γοητεύεται ἀπὸ τὰ ἐπιτεύγματά της καὶ ὑποδουλώνεται σ' αὐτά. Ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας γιὰ τὴν ἐπισημονικὴ καὶ τεχνολογικὴ πρόοδο, πού ἀποβλέπει στὴν ἐπέκταση τῆς κυριαρχίας του στὴ φύση, μπορεῖ νὰ ἀφανίσει τὴν δική του ἐλευθερία.

57) Στὸ μέτρο πού ἡ χρῆση τῆς τεχνολογίας καὶ ἀνθρώπινης παρέμβασης ὄχι μόνον δὲν παραβιάζει τὴν ἱερότητα τοῦ γεγονότος τῆς ἀνθρώπινης γονιμοποίησης, ἀλλ' ἀπεναντίας τὴν ὑποβοηθεῖ, εἶναι ὄχι μόνον ἐπιτρεπτὴ ἀλλὰ θεάρεστη καὶ ἐπιθυμητή. Ὅταν ὅμως ἐπιβάλλει παρὰ φύσιν ἐπιλογές, διασαλεύει τὴν οἰκογενειακὴ τάξη καὶ συνοχή, διαταράσσει τὴν συνεργασία πνευματικοῦ καὶ φυσικοῦ νόμου καὶ ὑποκαθιστᾷ τὸν Θεό, ἢ τεχνολογικὴ πρόοδος δὲν ἀποτελεῖ ἐπιτυχία. Ἐπιτυχία δὲν εἶναι μόνον ἡ ἰδιοφυῆς ἀνακάλυψη μιᾶς νέας ἐπαναστατικῆς τεχνικῆς, μέσα στὰ τεράστια πραγματικὰ ὄρια τῆς γενετικῆς μηχανικῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀποτελεσματικὴ ἀντιμετώπιση τῶν πολλαπλῶν προβλημάτων (γενετικῶν, ψυχολογικῶν, κοινωνικῶν, ἠθικῶν, οἰκονομικῶν, νομικῶν κ.λπ.) πού προκαλεῖ μιὰ ἀλόγιστη ἐφαρμογὴ, ἰδιαίτερα στὸν χῶρο τῆς παρεμβατικῆς γονιμοποίησης.

58) Ἡ Ἐκκλησία δὲν φοβᾶται τὴν ἀλλαγὴ οὔτε ἀντιστέκεται στὸ καινούργιο καὶ τὴν ἀνακάλυψη, ἀλλὰ ἀρνεῖται μὲ κάθε τρόπο ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἀσέ-

βεια ἐπὶ τῆς δημιουργίας καὶ τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν βεβήλωση τοῦ ἱεροῦ τῆς οἰκογένειας. Ἡ γονιμοποίηση ἀποτελεῖ τὸ ἱερὸ βῆμα τῆς ζωῆς, ἡ εἴσοδος στὸ ὁποῖο ἀπαιτεῖ σεβασμὸ καὶ φόβο Θεοῦ.

ια. Οἰκονομικὰ συμφέροντα, ψυχολογικὲς συνέπειες

59) Οἱ νέες τεχνικὲς ὑποβοηθούμενης ἀναπαραγωγῆς συχνὰ νοθεύουν τὴν ἀγνὴ ἐπιθυμία τῶν γονέων νὰ ἀποκτήσουν τέκνα μὲ ἀνεξέλεγκτα οἰκονομικὰ συμφέροντα ἰατρῶν, κλινικῶν καὶ ἐταιρειῶν (π.χ. τὸ ὑψηλὸ κόστος τῶν γοναδοτροπινῶν⁷ ἐνδεχομένως νὰ ἀποτελεῖ ἓνα βασικὸ λόγο γιὰ τὸν ὁποῖο ἀντὶ νὰ γίνεταὶ συλλογὴ ὠαρίου κατὰ τὸν φυσικὸ κύκλο προτιμᾶται ἢ προκλητὴ ὠορρηξία μὲ τὴν χορήγηση ὁρμονῶν). Γιὰ τὸν λόγο αὐτόν, καλὸ θὰ ἦταν ἢ προσφυγὴ στὶς τεχνικὲς αὐτὲς νὰ μὴ γίνεταὶ βεβιασμένα ἢ ὑπὸ τὴν ἐπήρεια ψυχολογικῶν πιέσεων προερχομένων ἀπὸ πρόσωπα πού πιθανὸν νὰ ἔχουν ἀνάλογα συμφέροντα.

60) Ἐκτὸς τούτου, ἡ μετάβαση ἀπὸ τὴν ἰδέα τῆς δωρεᾶς στὴν πρακτικὴ τῆς ἀγοραπωλησίας, πού εἶναι πλέον τόσο εὐκόλη καὶ οὐσιαστικὰ ἀνεξέλεγκτη, κυφορεῖ τὸν κίνδυνο τοῦ ἐκφυλισμοῦ τῆς ἱερότητος τῆς ἀναπαραγωγῆς σὲ πράξη οἰκονομικῆς συναλλαγῆς καὶ τῆς ἀγάπης σὲ συμβόλαιο.

61) Οἱ μέθοδοι ὑποβοηθούμενης ἀναπαραγωγῆς ἐφαρμόστηκαν χωρὶς φυσικὰ νὰ μπορέσουμε ἐκ τῶν προτέρων νὰ γνωρίζουμε τὰ τυχόν ψυχολογικὰ προβλήματα τῶν ἔτσι συλλαμβανομένων ἐμβρύων. Ἐλαβαν ὑπ' ὄψιν τὴν ψυχολογικὴ ἀπαίτηση καὶ ἀνάγκη τῶν γονέων καὶ ὄχι τὸν ἐνδεχομένως ἀρνητικὸ ἀπόηχο στὸν ψυχισμό τῶν τέκνων. Κάτι τέτοιο ἀποτελεῖ ὑποβιβασμὸ τῆς ἀξίας τῆς ζωῆς τοῦ ἐμβρύου. Τὰ ὄρφανά, τὰ παιδιὰ πού υἰοθετοῦνται, τὰ τέκνα διαζευγμένων γονέων συνήθως ἐμφανίζουν προβλήματα προσαρμογῆς καὶ ψυχολογικῆς ἰσορροπίας καὶ ἀρμονίας. Ἡ πιθανότητα οἱ ποικίλες ἐφαρμογὲς τῆς ἐξωσωματικῆς γονιμοποίησης, κυρίως ὅταν περιλαμβάνουν παραμέτρους ἑτερόλογης διαδικασίας ἢ δανεισμοῦ, νὰ δημιουργοῦν ἀνθρώπους μὲ συγγενεῖς ἢ ἐγγενεῖς ψυχικὲς ἀστάθειες καὶ παθήσεις ἀποτελεῖ ἄλλον ἓνα δυσμενῆ παράγοντα στὴν ἀνεπιφύλακτη ἀποδοχὴ τῆς ἐξωσωματικῆς γονιμοποίησης.

7. Γοναδοτροπίνες· Οἱ ὁρμόνες πού χορηγοῦνται γιὰ τὴν πρόκληση τῆς ὠοθυλακιωρρηξίας.

62) Ἐνα συναφὲς ἐρώτημα εἶναι τὸ τί ψυχολογικὴ ἐπίδραση μπορεῖ νὰ ἔχει τὸ γεγονὸς ὅτι, μὲ τὴν πρόοδο τῆς γενετικῆς τεχνολογίας, τὰ παιδιὰ θὰ μποροῦν πλέον νὰ γνωρίζουν τὴν μέθοδο τῆς σύλληψής τους ἢ καὶ τὸ ἐὰν προέρχονται ἀπὸ δωρεὰ σπέρματος ἢ ὠαρίου. Τὸ ἐνδεχόμενο ἓνα τέτοιο παιδί νὰ ἀντιμετωπίσει σοβαρὴ κρίση ταυτοποίησης καὶ ἐν συνεχείᾳ κοινωνικοποίησης εἶναι ἰδιαίτερα σοβαρὸ, κυρίως στὶς περιπτώσεις πού πληροφορεῖται ὅτι δὲν εἶναι φορέας τῶν γενετικῶν χαρακτηριστικῶν τῶν γονέων του καὶ ἀγνοεῖ τοὺς γενετικοὺς γονεῖς του ἢ ἀντιλαμβάνεται ὅτι ὁ βαθμὸς συγγένειας μὲ τοὺς δύο γονεῖς του εἶναι διαφορετικὸς ἢ ὅτι ἔχει δύο ἢ καὶ τρεῖς ἐνδεχομένως μητέρες κ.ο.κ. Τὰ προβλήματα αὐτῆς τῆς μορφῆς ἀποκτοῦν ἰδιαίτερη ἔνταση στὴν περίπτωση πού ἔχει ἐπέλθει ρήξη στὴν ἐνότητα τῆς οἰκογένειας καὶ ὑφίστανται νομικὲς ἐκκρεμότητες.

63) Ἀντίστοιχα προβλήματα ψυχολογικοῦ χαρακτήρος μποροῦν νὰ ἐμφανισθοῦν καὶ στοὺς γονεῖς, ἰδίως στὶς περιπτώσεις ἑτερόλογων γονιμοποιήσεων, ἀμφισβητούμενων συγγενικῶν δικαιωμάτων καὶ σχέσεων ἢ ἀποτυχίας τῶν μεθόδων τεχνητῆς ἀναπαραγωγῆς καὶ ἀπότομης ἀπόσβεσης τῶν κορυφουμένων ἐλπίδων καὶ προσδοκιῶν τους.

ιβ. Νομικὸ πλαίσιο

64) Γενικά, ἡ σύγχρονη νομικὴ ἀντίληψη ἐπιδιώκει νὰ ἐναρμονίσει ἐξισορροπητικὰ τὶς κοινὲς παραδεδομένες ἀρχὲς σὲ μία χώρα μὲ τὰ ἀτομικὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα. Πρόσφατα ψηφίσθηκε στὴν πατρίδα μας ἓνας νόμος (Ν.3089/2002) γιὰ τὴν «ιατρικὴ ὑποβοήθηση στὴν ἀνθρώπινη ἀναπαραγωγὴ» καὶ δεῦτερος, ὁ ὁποῖος ρυθμίζει πρακτικὲς λεπτομέρειες (λειτουργία Κέντρων Ὑποβοηθούμενης Ἀναπαραγωγῆς, Τράπεζες γαμετῶν καὶ ἐμβρύων κ.λπ.). Τὸ πνεῦμα τοῦ πρώτου νόμου –πού στὴν οὐσία δεσμεύει καὶ τὸν ἐπόμενο– ὁμολογεῖται ἀπὸ τοὺς ἐμπνευστὲς του ὡς τὸ πλέον «προοδευτικὸ» στὴν Εὐρώπη. Ὁ νόμος ἀποφεύγει συστηματικὰ καὶ πείσμονα νὰ ὀνομάσει τὸ ἐμβρυο μὲ τὸ ὄνομά του (προτιμῶνται ὄροι ὅπως «γεννητικὸ ὕλικὸ» καὶ «γονιμοποιημένο ὠάριο» πού προφανῶς εἶναι ἀσαφεῖς, ἀνακριβεῖς, ἀσεβεῖς καὶ ἐσφαλμένοι), δὲν κάνει ἀναφορὰ στὰ δικαιώματα καὶ τὸ συμφέρον τοῦ παιδιοῦ, δέχεται τὴν ἑτερόλογη γονιμοποίηση στὶς ποικίλες μορφές της, υἰοθετεῖ τὴν τεκνοποίηση ἀγάμων γυναικῶν καὶ μονίμων συντρόφων καὶ αὐτὴν μὲ σπέρμα ἀποθανόντος συζύγου,

εισάγει την πρακτική τῆς παρένθετης μητρότητος, ἐπιτρέπει τὸν πειραματισμὸ ἐπὶ τῶν ἐμβρύων καί, παρὰ τὶς δημόσια ἐκπεφρασμένες ἐπιφυλάξεις καὶ ἀντιρρήσεις τῆς Ἐκκλησίας, στὴν οὐσία ὑποβαθμίζει τὸν θεσμὸ τοῦ γάμου, ἀποδυναμώνει τοὺς οἰκογενειακοὺς δεσμοὺς καὶ ἀλλοιώνει τὸν χαρακτήρα τῆς οἰκογενειακῆς ἠθικῆς.

65) Ἐπειδὴ στὴν ὑποβοηθούμενη ἀναπαραγωγὴ ἡ κύρια πηγὴ συγκρούσεως συμφερόντων βρίσκεται μεταξὺ γονέων καὶ ἐμβρύων, τὰ δὲ ἔμβρυα ἀδυνατοῦν νὰ ὑποστηρίξουν τὰ δικαιώματά τους ἢ νὰ ἐκφράσουν τὴν βούλησή τους, ἡ πιθανότητα νομιμοποίησης ἀδικιῶν εἶναι τέτοια ὥστε ἐπιβάλλει στὴν Ἐκκλησία συγκράτηση καὶ ἐπιφυλακτικότητα.

66) Παράλληλα, ἡ ἀδυναμία νὰ προβλεφθεῖ ἐπακριβῶς νομικὰ τὸ κληρονομικὸ status καὶ ἡ βιολογικὴ προοπτικὴ τῶν ἐμβρύων σὲ περίπτωσι θανάτου τῶν γονέων πρὸ τῆς ἐμφυτεύσεως ἢ ἡ δυσκολία προσδιορισμοῦ ἀρμοδιότητος καὶ δικαιωμάτων ἐπὶ κατεψυγμένων ἐμβρύων σὲ περίπτωσι διαζυγίου ἀποτελοῦν ἕναν δείκτη τῆς περιπλοκότητος καὶ τῆς δυσκολίας τῶν προκλητῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα τελικὰ αἴρονται μόνον μὲ τὴν καταστροφὴ τῶν ἐμβρύων, πράγμα πού φυσικὰ εἶναι ἀπαράδεκτο.

67) Εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητη ἡ θέσπιση ἐνὸς συγκεκριμένου νομοθετικοῦ πλαισίου πού νὰ διευκολύνει καὶ προστατεύει τὴν ἐφαρμογὴ βασικῶν μορφῶν παρεμβατικῆς γονιμοποίησης μὲ βάση ὅμως τὶς ἀρχές τῆς βιοηθικῆς καὶ δεοντολογίας. Στὸ θέμα αὐτὸ ὁ λόγος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι καίριος καὶ οὐσιαστικός. Γι' αὐτὸ καὶ πρέπει τὸ ἤδη ἐπεξεργασμένο κείμενο συγκεκριμένων νομοθετικῶν ρυθμίσεων καὶ προτάσεων τῆς σὲ κάθε εὐκαιρία νὰ τὸ προβάλλει, δεδομένου μάλιστα ὅτι οἱ προτάσεις τῆς δὲν ἀποτελοῦν θεωρητικὸ καὶ ἐξωπραγματικὸ λόγο, ἀλλὰ σχεδὸν ὅλες μερικῶς ἢ καὶ καθ' ὅλοκληρίαν ἐφαρμόζονται σὲ περισσότερες χώρες τῆς Εὐρώπης.

ιγ. Πνευματικὴ θεώρηση

68) Ἡ Ἐκκλησία δέχεται καὶ τὸν πόνο καὶ τὴν ἀσθένεια καὶ τὴν ἀναπηρία, μέσα στὸ πλαίσιο τῆς πώσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ταυτόχρονα ὅμως σέβεται καὶ τὴν ἰατρικὴ. Ἐνῶ ἐπευλογεῖ κάθε ἠθικῶς ἀποδεκτὴ ἰατρικὴ ἀνθρώπινη προσπάθεια γιὰ ἀποκατάστασή τους, τὴν τελικὴ ἐκβαση σὲ κάθε μία περίπτωσι τὴν ἐμπιστεύεται στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ κάθε πρόσωπο ξεχωριστά. Ἡ ἐπιτομὴ τοῦ φρονήματός τῆς ἐπὶ τοῦ θέματος βρίσκεται στὸ 38ο κεφάλαιο τοῦ

βιβλίου Σοφία Σειράχ: «*Τέκνον ἐν ἀρρωστήματί σου μὴ παράβλεπε (τοὺς ἰατροὺς καὶ τὰ φάρμακα), ἀλλ' εὗξαι Κυρίῳ καὶ αὐτὸς ἰάσεται σε*» (στ. 9). «Ὅλα τὰ ἀντιμετωπίζει μὲ ὑπομονή, ταπείνωση καὶ πίστη. Τὶς δοκιμασίες δὲν τὶς ἀποσυνδέει ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὶς βλέπει ὡς ἀφορμὲς σωτηρίας, ὡς εὐκαιρίες ἐξαγιασμοῦ.

69) Ἡ Ἐκκλησία τὰ θέματα τῆς Βιοηθικῆς, καὶ συνεπῶς καὶ τῆς ὑποβοηθούμενης ἀναπαραγωγῆς, δὲν τὰ κλείνει μὲ συγκεκριμένους ἀφορισμοὺς, ἀλλὰ στὴν οὐσία τὰ ἀφήνει ἀνοιχτά, δίνοντας ὅμως παράλληλα τὴν κατεύθυνση καὶ περιγράφοντας τὸ ἦθος προσέγγισής τους. Αὐτὸ πού προσφέρει δὲν εἶναι ὁ γενικευμένος προσδιορισμὸς τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἡ δυνατότητα ὁ καθένας μας νὰ τὸ ἀναγνωρίσει ὁ ἴδιος στὴ ζωὴ του.

70) Ἐπίσης, τὴν γέννηση τοῦ κάθε ἀνθρώπου τὴν βλέπει ἐντεταγμένη μέσα στὸ πλαίσιο τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ μυστήριον τῆς ἀνθρώπινης ἀρχῆς τὸ ἀντιλαμβάνεται νὰ ἐπιτελεῖται μέσα στὴν ἀτμόσφαιρα μιᾶς μονογαμικῆς, ἑτεροφυλικῆς, εὐλογημένης ἀπὸ τὸ μυστήριον τοῦ γάμου συνεύρεσης, μιᾶς ἔνωσης «*εἰς σάρκα μίαν*» (Ἐφεσ. ε' 31). Σύλληψη πού ἐπιτελεῖται σὲ ἐργαστήριον ἄλλο ἀπὸ αὐτὸ τοῦ μητρικοῦ σώματος καὶ μὲ διεργασία διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν συζυγικὴ συνουσία ὁπωσδήποτε χάνει ἀπὸ τὸ μυστηριακὸ τῆς ἔνδυμα.

ιδ. Ἡ ἀντιπρόταση τῆς Ἐκκλησίας

71) Ἡ καταξίωση τοῦ ἀνθρώπου δὲν πραγματοποιεῖται μόνον μὲ τὴν τεκνογονία ἀλλὰ καὶ χωρὶς αὐτήν. Ἡ Ἐκκλησία εὐλογεῖ τὴν τεκνοποίηση, ταυτόχρονα ὅμως βλέπει καὶ τὸν γάμο δίχως παιδιὰ ὡς πλήρη. Ἡ βιολογικὴ στειρότητα μπορεῖ νὰ καταστῆ ἀφορμὴ πλούσιας πνευματικῆς γονιμότητος γιὰ τοὺς συζύγους, ἂν μὲ ταπείνωση δεχθοῦν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ στὴν ζωὴ τους. Ἀντίθετα, ὅταν ἡ ἐπιθυμία ἀπόκτησης παιδιῶν γίνεται ἀνυποχώρητο θέλημα, φανερῶνται πνευματικὴ ἀνωριμότητα.

72) Ἐπὶ πλέον, ἡ Ἐκκλησία θὰ ἔπρεπε νὰ ἀσκήσει τὴν ἐπιρροή τῆς ὥστε καὶ οἱ ἐσφαλμένες κοινωνικὲς ἀντιλήψεις περὶ τὴς στειρότητος νὰ ἐξαλειφθοῦν καὶ οἱ ἀδιάκριτες πιέσεις τοῦ περιβάλλοντος πρὸς τὰ ὑπογόνιμα ζευγάρια κατὰ τὸ δυνατόν νὰ περιορισθοῦν, κυρίως ὅμως οἱ ἴδιοι οἱ σύζυγοι πού ἀντιμετωπίζουν τὸ πρόβλημα νὰ ἀντιληφθοῦν ὅτι μίαν ἀνεπάρκεια σὲ ἕναν τομέα τῆς ζωῆς – ὅσο ζωτικὸς κι ἂν εἶναι αὐτός –, συνήθως συνοδεύεται ἀπὸ ἕνα

πλήθος δυνατοτήτων σὲ ἄλλους πού περιμένουν τὴν ἐκπλήρωσή τους. Ἡ εὐτυχία καὶ ὁ προορισμός μας δὲν ἐκπληρώνονται μὲ τὸν βιασμό τῆς φύσης ἢ τὴν ἐμμονή στὰ θελήματά μας ἀλλὰ μὲ τὴν ἀξιοποίηση τῶν δυνατοτήτων μας.

73) Τὸ πρόβλημα τῆς ὑπογονιμότητας κάποιων συζύγων θὰ μπορούσε κάλλιστα νὰ ἀντιμετωπισθεῖ μὲ τὴν λύση τῆς υἰοθεσίας. Ἡ Ἐκκλησία θὰ ἔπρεπε μὲ κάθε τρόπο νὰ ἀντιπροτείνει τὴν ἐξυγίανση, προώθηση καὶ διευκόλυνση τοῦ θεσμοῦ τῆς υἰοθεσίας. Μὲ τὸν τρόπο αὐτόν, καὶ τὰ ὑπάρχοντα δράματα κάπως ἐπουλώνονται καὶ ὁ κίνδυνος μιᾶς ἀνεπιτυχοῦς κυοφορίας περιορίζεται καὶ τὸ ἀνθρώπινο θέλημα στὴν λογικὴ τῆς ἀγάπης ὑποτάσσεται.

74) Μία ἰδέα πού χρήζει περαιτέρω ἐπεξεργασίας, θὰ μπορούσε νὰ εἶναι, σὲ περιπτώσεις γενετικὰ ἀνίκανων συζύγων, ἀντὶ τῆς υἰοθεσίας, νὰ προτείνεται ἢ υἰοθεσία καὶ κυοφορία «πλεοναζόντων ἐμβρύων», ἀγνώστου στοὺς γονεῖς προελεύσεως. Μὲ τὸν τρόπο αὐτόν, καὶ κάποια ἔμβρυα περισώζονται καὶ ἡ μητέρα ζεῖ τὸν σύνδεσμο τῆς ἐγκυμοσύνης μὲ τὸ παιδί καὶ τὸ παιδί πού θὰ προκύψει θὰ ἔχει τὸ αἶσθημα ὅτι εἶναι περισσότερο συγγενὲς πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ λιγότερο καρπὸς υἰοθεσίας. Τὸ ἐνδεχόμενο ἑνὸς προβλήματος προκύπτει ἀπὸ τὴν συγκεχυμένη βιολογικὴ ταυτότητα τοῦ παιδιοῦ, πράγμα πού δὲν ἰσχύει στίς περιπτώσεις τῆς κλασικῆς υἰοθεσίας.

ιε. Ποιμαντικὲς κατευθύνσεις

75) Ἐπειδὴ στὰ θέματα τῶν σύγχρονων ἀναπαραγωγικῶν τεχνολογιῶν οἱ περισσότεροι πιστοὶ ἀλλὰ καὶ ἐξομολόγοι ἀγνοοῦν τίς πολὺ σημαντικὲς λεπτομέρειες, εἶναι ἀναγκαῖα μιὰ ἐνημέρωση σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα. Ἡ γνώση τῶν τρόπων μὲ τοὺς ὁποίους διενεργεῖται ἢ ὑποβοηθούμενη τεκνοποιία, ὅπως καὶ οἱ βασικὲς θέσεις τῆς Ἐκκλησίας ἀπέναντί της, διευκολύνουν σημαντικὰ τὴν ὑπεύθυνη τοποθέτηση τῶν ἐνδιαφερομένων στὰ θέματα αὐτά.

76) Ἡ Ἐκκλησία δὲν μπορεῖ κατ' ἀρχὴν νὰ συστήσει τὴν προσφυγὴ στὴν ὑποβοηθούμενη ἀναπαραγωγή γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος τῆς ἀτεκνίας. Οὔτε πάλι ρόλος της εἶναι νὰ ἐγκρίνει ἀποφάσεις. Μπορεῖ ὅμως καὶ ὀφείλει νὰ ἀντιμετωπίσει τὸ θέμα, ἐφόσον ἀποτελεῖ πλέον μιὰ πραγματικότητα πού δημιουργήθηκε ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν θέληση ἢ τὴν ἐπιθυμία της, ἐπὶ τῇ βάσει ὅχι ἀσφαλῶς τῆς θεολογικῆς ἀκριβείας ἀλλὰ τῆς πνευματικῆς οἰκονο-

μίας. Σύμφωνα μὲ τὰ παραπάνω, ὅταν τῆς ζητηθεῖ, πρέπει νὰ δώσει τὴν κατεύθυνση τοῦ φρονήματός της μὲ σαφήνεια καὶ ἐλευθερία.

77) Μὲ δεδομένα ὅλα αὐτὰ καὶ τὸ γεγονός ὅτι οἱ σημερινοὶ γονεῖς βρίσκονται κάτω ἀπὸ ἔντονη πίεση, ἐνώπιον μεγάλης πρόκλησης καὶ μὲ περιορισμένες ἀντοχὲς καὶ ἀποθέματα πίστεως καὶ ἐσωτερικῆς δυνάμεως, ἢ Ἐκκλησία θὰ μπορούσε νὰ ἀκολουθεῖ τὰ ἑξῆς βήματα στὴν διαποίμανση τῶν πιστῶν

α) Νὰ καταστήσει ἐμφανῆ καὶ ἔμπρακτη τὴν κατανόηση καὶ ἀγάπη της. Ὁ λόγος της νὰ εἶναι μεστός πνεύματος καὶ ἀληθείας ἀλλὰ καὶ συμπαθὲς καὶ φιλάνθρωπος.

β) Νὰ ἐκφράσει τὴν τεράστια σημασία πού σὲ ὅλα αὐτὰ ἔχει ἡ ἀνάγκη νὰ διατηρηθεῖ ἡ ἱερότητα τοῦ γάμου, νὰ ὑπάρχει δηλαδὴ χῶρος γιὰ τὴν ἐνέργεια τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Συνήθως οἱ δοκιμασίες καὶ οἱ στερήσεις ἀποτελοῦν μοναδικὲς εὐκαιρίες ἐπιβεβαιώσεως τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ στὴ ζωὴ μας.

γ) Νὰ γίνεται ἐνημέρωση τοῦ τί ἀκριβῶς περιλαμβάνουν οἱ ἐν λόγω μέθοδοι καὶ νὰ ἐντοπίζονται τὰ σημεῖα πού καταδεικνύουν τὰ ἠθικὰ καὶ πνευματικὰ προβλήματα πού συνήθως δημιουργοῦν.

δ) Νὰ καθίσταται σαφὲς ὅτι κατόπιν ὄλων αὐτῶν (μὴ φυσιολογικὴ, ἀσεξουαλικὴ σύλληψη, πλεονάζοντα ἔμβρυα, δυνατότητες παρεκτροπῶν, δυνατότητες προεμφυτευτικῆς γενετικῆς παρέμβασης καὶ τροποποίησης κ.λπ.), ἢ Ἐκκλησία δυσκολεύεται νὰ ἐπευλογήσει αὐτὴν τὴν πρακτικὴ καὶ νὰ υἰοθετήσῃ ὁδοὺς ξένες πρὸς τὸ πνεῦμά της.

ε) Γιὰ περιπτώσεις πού ἡ τεκνοποίηση διασαλεύει τὴν φυσιολογικὴ οἰκογενειακὴ τάξη (ἄγαμες μητέρες, γονιμοποίηση μὲ σπέρμα ἀποθανόντος συζύγου, τεκνοποίηση ὑπερηλίκων μητέρων, ἑτερόλογη γονιμοποίηση, δανεισμός μήτρας κ.λπ.) νὰ γίνει πλέον ἢ σαφὲς ὅτι κάτι τέτοιο δὲν βρίσκει σύμφωνη τὴν Ἐκκλησία.

στ) Ἐὰν πρόκειται γιὰ γονεῖς πού γιὰ ποικίλους καὶ εἰδικούς λόγους ἀδυνατοῦν νὰ συμμορφωθοῦν, ἂς προτείνεται ἐνθέρμως ἡ ἰδέα τῆς υἰοθεσίας ἢ, ἂν καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι ἐφικτό, ἂς γίνεται δεκτὸ κατ' οἰκονομίαν ἢ γονιμοποίηση νὰ ἐπιτυγχάνεται μὲ τεχνικὲς, οἱ ὁποῖες ὅμως δὲν δημιουργοῦν πλεονάζοντα ἔμβρυα, οὔτε περιλαμβάνουν οἰασδήποτε μορφῆς δανεισμούς ἢ ἀφήνουν περιθώρια γιὰ καταστροφή ἐμβρύων. Ἔτσι ἐπὶ παραδείγματι ἢ Ἐκκλησία θὰ μπορούσε νὰ δεχθεῖ κατ' οἰκονομίαν τὴν ὁμολογία

σπερματέγχυση, τοῦ ζευγαριοῦ θεωρουμένου ὡς ἐνιαίας μονάδος πού νοσεῖ καί μέ τὸ δεδομένο ὅτι ἀμφότεροι οἱ σύζυγοι συμφωνοῦν, ἢ ὅλη δὲ διαδικασία εἶναι ἐντεταγμένη στό πνεῦμα τῶν ὄσων προαναφέρθηκαν. Θά μπορούσε ἐπίσης νά δεχθεῖ τὴν ὑποβοήθηση στήν ἀναπαραγωγή μέ γαμέτες μόνον τῶν γονέων, ἐμφύτευση στήν μήτρα τῆς μητέρας καί γονιμοποίηση τόσων ἐμβρύων ὅσα καί θά ἐμφυτευθοῦν.

78) Οἱ πνευματικοὶ θά πρέπει νά διαδώσουν μέ ταπεινὴν καί πίστη τὴν ἀνάγκη οἱ πιστοὶ νά ἐπιστρέψουν πρὸς περισσότερο φυσικοὺς καί πνευματικοὺς τρόπους ζωῆς. Εἶναι πλέον δεδομένο ὅτι ὁ τρόπος ζωῆς, ἡ ἔνταση καί τὸ ἄγχος, ὁ κλονισμὸς τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν ἀνθρώπων καί συναφεῖς παράγοντες θεωροῦνται ὑπεύθυνοι γιὰ τὸ ὅτι ἡ ὑπογονιμότητα ἔχει ἀνέλθει σὲ ἐπικίνδυνα ὑψηλὰ ἐπίπεδα.

Ἡ Ἐκκλησία προτείνει μία μὴ ἐκκοσμικευμένη ἀντίληψη ζωῆς, τέτοια πού ἐγγυᾶται τὴν ἀπλότητα, τὴν εἰρήνη, τὴν ὀλιγάρκεια, τὴν ἀμοιβαία ἐμπιστοσύνη τῶν συζύγων, τὴν προσφυγὴ στήν ἰατρικὴ βοήθεια ἀλλὰ καί τὴν ταυτόχρονη παράδοση τῆς ζωῆς μας στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ.

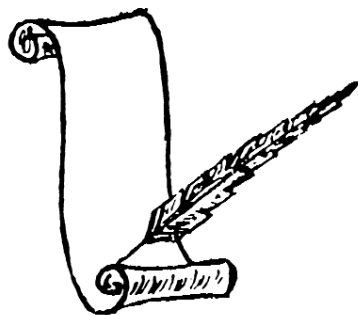
79) Ἡ λειτουργικὴ καί προσωπικὴ προσευχή, ἢ

ἐνεργὸς καί ὑγιὴς συμμετοχὴ στὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, ἢ καλλιέργεια τῆς ἀγάπης, ἢ προσφυγὴ στὴ μεσιτεία τῶν ἁγίων, τὰ ὑγιή τάματα, τὰ ταπεινὰ προσκυνήματα κ.λπ., ἀποτελοῦν τὰ ἐπιβεβαιωμένα ἀπὸ τὴν ἐμπειρία μέσα τῆς Ἐκκλησίας, τὰ ὁποῖα χρειάζεται νά ἐπιστρέψουν στήν ζωὴ τῶν πιστῶν.

80) Ὅταν ἡ Ἐκκλησία ζητεῖ ἀπὸ τὰ ζευγάρια νά ἀποφεύγουν κάποιες τεχνικὲς πού αὐξάνουν τὴν ἐλπίδες γιὰ παιδοποιΐα θά πρέπει ταυτόχρονα νά ἐμπνέει καί τὴν ἐμπιστοσύνη στό θέλημα τοῦ Θεοῦ καί νά εἰσάγει τοὺς πιστοὺς στὴν λογικὴ καί τὴν ἐμπειρία τῆς προσευχῆς καί τοῦ «σημείου».

81) Ἡ Ἐκκλησία ὑποδεικνύει μὲν τὴν ὁδὸ τῆς ἀκριβείας, ἀλλὰ θεραπεύει ποιμαντικὰ καί τὴν πώση τῶν τέκνων τῆς, ὅταν γιὰ διαφόρους λόγους, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀδυνατοῦν νά ἐφαρμόσουν τὴν διδασκαλία τῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ μετανοοῦν εἰλικρινά.

82) Ἐπὶ πλέον, ἡ Ἐκκλησία ἀντικρῶζει τὸ ὅλο θέμα τῆς ἀνθρώπινης ἀναπαραγωγῆς μέσα ἀπὸ μία πὺρ εὐρεῖα ὀπτικῆ. Ἔτσι, ἂν καί ἡ ἀπόκτηση τέκνων ἀπὸ μόνη τῆς ἀποτελεῖ δῶρο Θεοῦ καί εὐλογία, ἐν τούτοις τὸ ἐνδιαφέρον τῶν γονέων πρέπει νά ἐστιασθεῖ σὲ ἓνα σημαντικότερο γεγονός· παράλληλα

**ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ
κ. ΘΕΟΦΙΛΟΥ Γ΄
ΠΕΡΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΣ
ΤΗΣ
ΕΠΕΚΤΑΣΕΩΣ
ΤΟΥ
ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΥ
ΡΕΜΛΗΣ**

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Άριθμ. Πρωτ. 149

Άθήνησι τῆ 31ῃ Ἰανουαρίου 2006

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος καὶ Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ, λίαν ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ τῆς Ἡμῶν Μετριότητος Κύριε Χριστόδουλε. Τὴν Ὑμετέραν περισπούδαστον Ἡμῖν Μακαριότητα ἐν ἀγίῳ φιλήματι περιπτυσσόμενοι, ἠδέως προσαγορεύομεν.

Εὐχόμενοι καὶ αὖθις τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι τὰ βέλτιστα ἐπὶ τῇ τοῦ Θεοῦ Λόγου ἐν σαρκὶ Ἐπιδημία καὶ τῇ δι' αὐτῆς γενομένη τῆς Παναγίας καὶ Φωτοδότου Τριάδος φανερώσει οὐ μὴν δὲ καὶ τῷ νέῳ ἔτει, θαρροῦντες τῇ Αὐτῆς ἀγαθοδοτίδι προθυμῶς ἐπιθυμοῦμεν κοινοποιῆσαι Αὐτῇ ζήτημα ἀπασχολοῦν ἡμᾶς καὶ ἀφορῶν τῷ ἡμετέρῳ ἐν περιστάσει πάντοτε διάγοντι ποιμνίῳ.

Ἡ κατὰ τὴν κόμην Ρέμλην, ἀρχαίαν δηλονότι Ἀριμανθαίαν, ἡμετέρα Ὁρθόδοξος Κοινότης, συντηροῦσα ἰδίαις δαπάναις καὶ τῇ τοῦ καθ' ἡμᾶς Πατριαρχείου συνδρομῇ Γυμνάσιον, εὐρίσκεται εἰς ἀνάγκην, ὅπως ἐπεκτείνῃ τὴν αὐτῆς ἐκπαιδευτικὴν δραστηριότητα, ἵνα καλύψῃ τὰς ἀνάγκας τὰς προκυπτούσας ἐκ τῆς αὐξήσεως τοῦ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ, οἱ ἐπεκτάσεις τοῦ ὑπάρχοντος κτιρίου καὶ τῆς ἰδρύσεως καὶ Δημοτικοῦ Σχολείου, λειτουργήσοντος ἐκεῖσε Τοῦτο τὸ ἐπίτευγμα ἀναμένεται, ὅπως προσδῶ τῇ Ὁρθοδόξῳ Κοινότητι πρέπουσαν ἐκπαιδευτικὴν αὐτονομίαν καὶ ἀξιοπρέπειαν καὶ ἐνδυναμώσῃ τὴν χριστιανικὴν παρουσίαν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γῆ.

Μετ' ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ ἀξιότιμου κ. Φουρλεμάδη, Προέδρου τῆς «Ἀλληλεγγύσης», ἀπεφασίσαμεν, ὅπως προβῶμεν εἰς τὴν μεθ' Ὑμῶν ἐπικοινωνίαν, ζητοῦντες οἰκονομικὴν συνδρομὴν, διὰ τοὺς ὡς ἄνω λόγους καὶ πρὸς τὴν καλὴν μαρτυρίαν τῆς αἰείποτε ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς σεμνυνομένης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ αὖθις τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα φιλήματι ἀγάπης ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ κατασπαζόμενοι, διατελοῦμεν.

Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλὴμ βς' Ἰανουαρίου ις'

Τῆς Ὑμετέρας Περισπουδάστου Μακαριότητος

Ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ Ἀδελφός,

† Ὁ Ἱεροσολύμων Θεόφιλος Γ΄

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Αριθμ. Πρωτ. 359

Ἀθήνησι τῆ 31ῆ Ἰανουαρίου 2006

**ΑΠΑΝΤΗΤΙΚΗ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ
ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ
κ. ΘΕΟΦΙΛΟΝ Γ΄**

Μακαριώτατε καὶ Θειώτατε Πατριάρχα, τῆς Ἁγίας Πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Θεόφιλε, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Πάνυ ἀσμένως ἐλάβομεν καὶ μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς ἀνέγνωμεν τὰ ὑπ' ἀριθμ. 149 καὶ ἀπὸ 17ης τελευτῶντος μηνὸς Ἰανουαρίου ἐ.ἔ. Τίμια Γράμματα τῆς Ὑμετέρας περιποθήτου ἡμῖν Μακαριότητος, δι' ὧν Αὕτη αἰτεῖται, φιλαδέλφως, τὴν συνδρομὴν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτης Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τοῦτο μὲν διὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ κτιρίου τοῦ ἐν τῇ κώμῃ Ρέμλῃ λειτουργοῦντος Γυμνασίου, τοῦτο δὲ διὰ τὴν ἴδρυσιν ἐκεῖσε Δημοτικοῦ Σχολείου.

Γεγηθότες, γνωρίζομεν Ὑμῖν ὅτι ἀπεφασίσαμεν ἵνα ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὸ ὡς εἴρηται ἀξιόλογον Ὑμέτερον αἶτημα, ὃ θέλει προσδώσει τῇ φιλοχρίστῳ Ὁρθοδόξῳ Κοινότητι τῆς περιοχῆς, ἐξ ἧς ὠρμήθη ὁ εὐσχήμων βουλευτής, τὴν προσήκουσαν περίλαμπρον πνευματικὴν αἴγλην.

Ὅθεν, ἀνέθεμεν τῷ Ἑλλογιματᾶτι κ. Δημητρίῳ Φουρλεμάδῃ, Γενικῷ Διευθυντῇ τῆς Μ.Κ.Ο. «ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ» τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν ἐνδελεχῆ μελέτην τοῦ αἰτήματος Ὑμῶν καὶ τὴν σύνταξιν τοῦ σχετικοῦ προγράμματος, διὰ τὴν ὡς οἶόν τε ἀρίστην ὑλοποίησιν αὐτοῦ.

Κατασπαζόμενος δι' Ὑμᾶς καὶ αὐθις φιλήματι ἀγίῳ καὶ ἀδελφοποθήτῳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ Κυρίου ἡμῶν διατελοῦμεν,

Ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ Ἀδελφός,
† Ὁ Ἀθηνῶν Χριστόδουλος, Πρόεδρος

THE HOLY SYNOD
OF THE CHURCH OF GREECE

Number. PROTOCOL 453
DISPATCH 272

ATHENS, 30 January 2006

**EXPRESSION OF
DEAP SYMPATHY
FOR THE REPOSE
IN THE LORD OF
THE LATE
METROPOLITAN
NIKOLAOS**

Locum Tenens,
Orthodox Church of Czech Lands
and Slovakia.
Bayerova 8,
08001 Presov, Slovakia.

Having learned with deep sorrow of the repose in the Lord of His Beatitude, the late Metropolitan Nikolaos of the Czech Lands and Slovakia of blessed memory, we express to You and to the Clergy and faithful of the Orthodox Church on the Czech Lands and in Slovakia our personal heartfelt condolences and convey to you the deepest sympathies of the Orthodox faithful of the Church of Greece. We pray that the Lord grant repose to his blessed soul and number him amongst the righteous in the Land of the Living, and may He show forth a worthy successor.

With fraternal love in Christ,

† CHRISTODOULOS
ARCHBISHOP OF ATHENS AND ALL GREECE

ΜΗΝΥΜΑΤΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ
ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ
ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ
2006

Ἡ Μνήμη τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, ἀκόμη καὶ τῶν πιὸ σημαντικῶν, ἔχει πάντοτε διάρκεια, μικρὴ ἢ μεγάλη. Καθὼς οἱ γενιὲς διαδέχονται ἢ μιὰ τὴν ἄλλη, πάνω στὴ μνήμη συσσωρεύεται ἡ σκόνη τοῦ χρόνου. Γι' αὐτὸ ἡ Ἐκκλησία ἐναποθέτει στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ τὴ διάσωση τῆς μνήμης, προσευχομένη «αἰωνία αὐτῶν ἢ μνήμη». Αὐτὴ ἡ διάσωση εἶναι ὁμως καὶ χρέος ὄλων μας, γιατί διδάσκει, ἐμπνέει καὶ ὁδηγεῖ.

Σήμερα, τιμοῦμε τὰ θύματα τοῦ Ὀλοκαυτώματος, εὐχόμενοι καὶ πάλιν, νὰ εἶναι αἰωνία ἡ μνήμη των. Διότι τὰ θύματα ὀρθώνονται ἐνώπιόν μας, διδάσκοντάς μας ὅτι ὁ ὀργανωμένος, καὶ μάλιστα ὁ μαζικός, φόνος, εἶναι πάντοτε δόλιος καὶ ποτὲ ἐξηγήσιμος, πάντοτε ἀποτρόπαιος καὶ ποτὲ εὐλογος. Δικαιολογητικὴ βάση τοῦ Ὀλοκαυτώματος ὑπῆρξε μιὰ «*ἰδεολογία*» προῖον πνευματικὰ νοσηρῶν καὶ ψυχικὰ ἀνώμαλων προσώπων, πού στήριξαν τὴν ἐν ψυχρῶ ἐξόντωση ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων καὶ μάλιστα Ἑβραίων στὸ ρατσισμό, τὶς φυλετικὲς διακρίσεις καὶ ἐθνοκαθάρσεις καὶ τὸν ἐξευτελισμὸ τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας.

Ἀλλά, σήμερα δὲν τιμοῦμε μόνο τὴ μνήμη τῶν θυμάτων. Ὀφείλουμε νὰ τιμήσουμε ἐν ταυτῶ καὶ τὴ μνήμη ἐκείνων πού μὲ κίνδυνο τῆς ζωῆς των καὶ τῆ ζωῆ τῶν οἰκείων των, ἀγωνίστηκαν νὰ σώσουν προγραμμαμένους.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος τιμᾷ τὴ μνήμη τῶν θυμάτων τοῦ Ὀλοκαυτώματος, ἀλλὰ ἐπίσης καὶ τὴ μνήμη ἀφανῶν Ἑλλήνων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ δεκάδες ἱερέων καὶ μοναχῶν, πού ἔγιναν ἀσπίδα προστασίας τῶν Ἑλλήνων ἐβραϊκῆς θρησκείας. Ἐξεχόντως δὲ τιμᾷ τὴ μνήμη τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Δαμασκηνοῦ. Ἡ θυσία ὅσων ἐξοντώθησαν ἀλλὰ καὶ ἀγωνίστηκαν νὰ σώσουν ἀνθρώπους, εὐχόμεσθε νὰ μένει εἰς ὄλους μας ζωντανὴ διδαχὴ.

Μετὰ πατρικῶν εὐχῶν
† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

**ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
ΕΠΙ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
ΘΕΜΑΤΩΝ
ΝΟΜΟΚΑΝΟΝΙΚΗΣ
ΥΦΗΣ**

**Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

**ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΔΟΓΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΟΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ**

Ἡ Συνοδική Ἐπιτροπή ἐπὶ Δογματικῶν καὶ Νομοκανονικῶν Ζητημάτων συζήτησε πρόσφατα ὀρισμένα κανονικῆς ὑφῆς ζητήματα πού ἀπασχολοῦν ιδιαίτερα τοὺς πιστοὺς μας καὶ ὑπέβαλε τὶς προτάσεις τῆς στὴν Ἱερὰ Σύνοδο. Ἡ Ἱ. Σύνοδος, στὰ πλαίσια τῆς ποιμαντικῆς εὐθύνῆς Αὐτῆς, γιὰ τὴν ὑπεύθυνη ἐνημέρωση τοῦ λαοῦ, συζήτησε αὐτὰ τὰ ζητήματα καὶ ἔδωσε τὶς ἀρμόζουσες λύσεις στὰ ἀκόλουθα θέματα.

Α΄.

1. Ἡ ζωὴ μᾶς δόθηκε ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ εἶναι ἱερή. Μόνον Ἐκεῖνος μπορεῖ νὰ τὴν ἀφαιρέσει, ἀποβλέποντας πάντα στὴ σωτηρία μας καὶ στὴ συμμετοχὴ μας στὴν αἰώνια Βασιλεία Του. Κάποιοι, εὐτυχῶς ἐλάχιστοι, δειλιάζουν καὶ κόβουν ἀστόχαστα τὸ νῆμα τῆς, προσβάλλοντας ἔτσι τὸν ἴδιο τὸ Δημιουργό.

Γιὰ τὴν Κήδευση αὐτόχειρα ἰσχύει ἡ μὲ ἀριθμὸ 2712/984/426/12-3-2001 Ἐγκύκλιος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, πού προϋποθέτει τὴν ἐγγραφή βεβαίωση δύο ἱατρῶν γιὰ τὶς περιπτώσεις τῶν ἐκφρενῶν καὶ τῶν στερουμένων συνειδήσεως, οἱ ὁποῖοι καὶ θὰ βεβαιώσουν περὶ τῆς πνευματικῆς καταστάσεως τοῦ συγκεκριμένου προσώπου. Ὅλες οἱ ἄλλες περιπτώσεις θὰ ἀντιμετωπίζονται ἀπὸ τὸν οἰκεῖο Μητροπολίτη, κατὰ τὴν ποιμαντικὴ του κρίση.

2. Ἐμφανίζεται τελευταῖα ἡ τάση ὀρισμένων οἰκογενειῶν νὰ καλοῦν ὡς Ἐναδόχους τῶν παιδιῶν τους περισσότερο τοῦ ἐνὸς πρόσωπα. Οἱ γονεῖς πρέπει νὰ ἀναλογίζονται ὅτι μὲ τὸ Θεῖο Βάπτισμα δημιουργεῖται πνευματικὴ συγγένεια, τὸ μέγεθος τῆς ὁποίας ἀπονεῖ στὴ συνειδήσή μας ἀπὸ τὴν ὑπαρξὴ πολλῶν Ἐναδόχων. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπεφάσισε νὰ γίνεταί τοῦτο μὲ φειδῶ καὶ νὰ τονίζεται στοὺς ἐνδιαφερόμενους ὅτι ὁ κατ' ἐξοχίαν ὁ Ἐνάδοχος εἶναι ἓνας καὶ αὐτὸς ἀναλαμβάνει τὴν εὐθύνῃ τῆς Κατηχήσεως, ὅπως ἀναλυτικὰ περιγράφει ἡ μὲ ἀριθμὸ 2627/8-4-1997 Ἐγκύκλιος Αὐτῆς.

3. Ἐμφανίζεται ἐπίσης μιὰ καινούρια τάση ἐπιλογῆς ὡς Ἐναδόχου νέου ἢ καὶ παιδιοῦ ἀκόμη. Ὅμως τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἐναδόχου καὶ τὸ ἔργο πού καλεῖται νὰ ἐπιτελέσει εἶναι μέγιστο. Ὁ ἐπιλεγόμενος λοιπὸν Ἐνάδοχος θὰ πρέπει νὰ ἔχει πλήρη συνείδηση τοῦ ἔργου πού ἐπωμίζεται. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, φιλανθρωπῶς κινουμένη, ἀντιλαμβάνεται καὶ σχέσεις καὶ ἐπιλογές καὶ δὲν ἀκολουθεῖ τὴν εὐκόλη λύση τῆς ἀπαγορεύσεως. Συμβουλεύει πατρικῶς νὰ καλοῦνται ὡς Ἐνάδοχοι ἐνήλικες καὶ πρόσωπα μὲ ἐκκλησιαστικὸ ἦθος. Σὲ περίπτωσι ὡστόσο πού κληθεῖ κάποιος νεώτερος θεωρεῖται ὅτι συνεργάζεται καὶ ἐπικουρεῖται ἀπὸ τὸν ὁπωσδήποτε παριστάμενο ἐνήλικα ἢ ἔστω ἀπὸ τοὺς γονεῖς του.

4. Ὡς πρὸς τὸ Βάπτισμα τῶν τέκνων τῶν ἀλλοθρήσκων, ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀσκεῖ προσηλυτισμὸ. Κινεῖται ἐλεύθερα στὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας πού κήρυξε ὁ Κύριος καὶ οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι. Κρίνει λοιπὸν τὸ Βάπτισμα τῶν παιδιῶν τῶν ἀλλοθρήσκων ἐπιβεβλημένο, ἐφόσον τὸ ἐπιθυμοῦν καὶ τὸ δηλώσουν ἐγγράφως οἱ γονεῖς τους.

5. Γιὰ τὴ Βάπτισμα τέκνου ἀλλοδαποῦ δὲν ἀπαιτεῖται ἄδεια παραμονῆς,

Τοῦ
π. **Γεωργίου Φραγκιαδάκη**
Γραμματέως τῆς
Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς
Δογματικῶν καὶ Νομοκανονικῶν
Ζητημάτων

βάσει και της με αριθμό 9/28700/6956/84-1993 Έγκυκλιού του Υπουργείου Έσωτερικών.

6. Προϋποτίθεται όμως ή άδεια παραμονής για την έκδοση άδειας γάμου, όπως ορίζει και ή με αριθμό 6477/2004 (άρθρο 32, παρ. 12) Έγκύκλιος του ίδιου Υπουργείου.

Β΄.

Η διόρθωση του Ίουλιανού Ημερολογίου έγινε για να συμβαδίζει ή Έκκλησία με τα πολιτικά θέσµια και να µην ταλαιπωρούνται τα τέκνα Της. Κάνοντας αυτή την προσαρμογή ή Αγία μας Έκκλησία δεν έκανε τίποτε περισσότερο από το να εφαρµόσει τον ΛΗ΄ Κανόνα της Πενθέκτης Συνόδου, σύμφωνα με τον όποιο, «*τοῖς πολιτικοῖς καὶ δημοσίοις τύποις καὶ ἡ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τάξις ἀκολουθεῖται*». Άλλες Έκκλησίες που δεν είχαν πρόβλημα συνεργασίας με την Πολιτεία, κράτησαν το Ίουλιανό Ημερολόγιο, χωρίς να διακόψουν την κοινωνία τους με την Μία, Αγία, Καθολική και Άποστολική Έκκλησία. Είμαστε συνεπώς ένωμένοι με την Έκκλησία τῶν Έεροσολύμων, με την Μοναστική Πολιτεία του Αγίου Όρους, με την Έερά Μονή Αγίας Αικατερίνης του Σινᾶ και με τις Σλαβικές Έκκλησίες που ακολουθοῦν το μη διορθωθέν Ίουλιανό Ημερολόγιο. Συλλειτουργοῦμε και συμπροσευχόμεθα τόσο στις νέες όσο και στις παλαιές ημερομηνίες, χωρίς κανένα απολύτως πρόβλημα, γιατί το ημερολόγιο είναι ένα εργαλεῖο και τίποτε περισσότερο. Άκόμη, ή Έκκλησία μας έχει δεχθεῖ και εύλογησει και τη λειτουργία Ένοριῶν που ακολουθοῦν το μη διορθωθέν Ίουλιανό ημερολόγιο. Αυτή την τόσο άπληθή αλήθεια δεν µπόρεσαν ή δὲ θέλησαν να έννοήσουν όρισμένες ομάδες αδελφῶν μας. Δὲν έμπιστεύτηκαν τη Μητέρα Έκκλησία, αλλά «*διέρρηξαν τὸν Ἄραφον Χιτῶνα τοῦ Χριστοῦ*». Κυριάρχησε μιὰ περιεργηλογική της άτομικῆς επιλογῆς και όχι της συλλογικῆς πορείας κάτω από τη Σκέπη της Έκκλησίας. Η συνέχεια ἦταν αναμενόμενη. Ακολούθησαν τούς Προτεστάντες, τούς όποιους υποτίθεται πολεμοῦν. Η πολυδιάσπασή τους δεν αποτελεί πλέον έκπληξη. Η Αγία μας Έκκλησία δέχεται πολλές αἰτήσεις όργανωμένων ομάδων Παλαιοημερολογιτῶν και πολύ περισσότερες μεμονωμένων προσώπων, που εκφράζουν τὸν πόθο επανόδου στους κόλπους Της.

Τὰ Μυστήρια τῶν Παλαιοημερολογιτῶν θεωροῦνται ως μη γενόμενα και θα πρέπει να επαναλαμβάνονται έξ ύπαρχῆς. Τοῦτο ισχύει και προικειμέ-

νου περὶ μιᾶς ομάδας αδελφῶν, που ζήτησαν επανένταξη μετά του «Έερέως» των στην Έκκλησία. Τὰ στοιχεῖα που προσκομίστησαν στην Έερά Σύνοδο για την Κανονικότητα της Έερωσύνης του Έερέως δὲν είναι επαρκῆ. Έχουμε συνεπώς άμφισβήτηση της Χειροτονίας και στην περίπτωση αυτή ισχύει ή με άρ. 1027/6367/765/21-6-1996 Άπόφαση της Έεράς Συνόδου, σύμφωνα με την όποία ή Χειροτονία πρέπει να τελείται έξ ύπαρχῆς από Κανονικό Έπίσκοπο της Όρθοδόξου Έκκλησίας. Το ίδιο θα μπορούσε να ισχύσει και για το Βάπτισμα τῶν μελῶν της ομάδας αυτής. Όμως ή Έερά Σύνοδος, κατ' άκραν επιείκειαν και εφαρµόζοντας την Έκκλησιαστική Οικονομία, δέχθηκε φιλανθρωπώς την εισδοχή της Όμάδος στην Έκκλησία δια Χρίσεως Αγίου Μύρου. Η Έερά Σύνοδος προχώρησε σε ένα ακόμη βήμα, άξιο αναφοράς. Έπέτρεψε στην ομάδα αυτή τη χρήση του μη διορθωμένου Ίουλιανού Ημερολογίου, ώστε να μην αποκοποῦν από τις συνήθειές τους ήλικιωμένα κυρίως πρόσωπα.

Γ΄.

Τὸ θέμα της τελέσεως Μυστηρίων στους Ίδιωτικούς Ναούς τείνει να γίνει πρόβλημα, αφενός για λόγους Έκκλησιολογικούς, δεδομένου ότι ή κοινή λατρεία προϋποθέτει Ένοριακό Έερό Ναὸ και αφετέρου λόγω της συγχύσεως κριτηρίων πολλῶν Χριστιανῶν, που εκλαμβάνουν τὸ Ναὸ σαν ένα στοιχεῖο διακόσμησης του χώρου τους και σαν ιδιωτική υπόθεση.

Τὴν Έερά Σύνοδο άπασχόλησε πρόσφατα τὸ ερώτημα Έεράς Μητροπόλεως, κατά πόσον είναι επιτρεπτή ή τέλεση Έερῶν Μυστηρίων σε Ίδιωτικούς Ναούς. Η άπάντηση που θα μπορούσε να δοθεῖ είναι ή άπαγόρευση, δεδομένου ότι δὲν υπάρχουν ιδιωτικά Μυστήρια. Όλα είναι υπόθεση της Έκκλησίας, δηλαδή του συνόλου τῶν πιστῶν, που μποροῦν άκόλυτα να μετέχουν στη Λατρεία στον Ένοριακό τους Ναὸ, γεγονός που αποκλείεται σ' ένα Ίδιωτικό Ναὸ, όπου εισέρχεσαι μόνον κατόπιν προσκλήσεως. Όστόσο, φιλανθρωπώς κινουμένη και έδῶ ή Έερά Σύνοδος αφήνει τὸ θέμα στην ποιμαντική κρίση και διακριτική σύνεση και εύχέρεια τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν. Έκεῖνοι γνωρίζουν και τὰ κίνητρα και τις συνθήκες που ισχύουν και μποροῦν να δώσουν την πρέπουσα λύση, πάντοτε έντὸς τῶν κανονικῶν και νομικῶν ρυθμίσεων του άρθρου 13 του Κανονισμοῦ 8/1979 «*Περί Έερῶν Ναῶν καὶ Ένοριῶν*».

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΒΙΟΗΘΙΚΗΣ

**20^ο ΔΙΕΘΝΕΣ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΟ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ
ΓΟΝΙΔΙΩΜΑ**

(Ποντιφικό Συμβούλιο
για την
Ποιμαντική
Μέριμνα Ύγείας,
17-19 Νοεμβρίου 2005,
Βατικανό)

Τὸ Συνέδριο ἔλαβε χώρα στὴ Νέα Συνοδικὴ Αἴθουσα τοῦ Βατικανοῦ μὲ συμμετοχὴ 700 περίπου συνέδρων ἀπὸ 80 χῶρες τοῦ κόσμου. Ὁργανωτὴς τοῦ Συνεδρίου ἦταν τὸ Ποντιφικὸ Συμβούλιο γιὰ τὴν Ποιμαντικὴ Μέριμνα Ὑγείας, μὲ πρόεδρο τὸν Καρδινάλιο Javier Lozano Baraggán. Οἱ μόνοι ἐξωτερικοὶ προσκεκλημένοι ἦταν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ Πατριαρχεῖο Μόσχας. Ἡ ὑποδοχὴ ἦταν ἐγκάρδια καὶ ἡ φιλοξενία ἀξιοπρεπῆς δίχως ὑπερβολές.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Βασικὰ τὸ Συνέδριο εἶχε ἐνημερωτικὸ χαρακτῆρα καὶ στὸ ἐπιστημονικὸ του μέρος καὶ στὸ θεολογικὸ. Συμμετεῖχαν 32 ὁμιλητὲς (ἐκ τῶν ὁποίων δύο Ὁρθόδοξοι ἐπιστήμονες, ὁ ἓνας γιὰ τὸν ἀπὸ τὴν Ἀγγλία (Pr. George Fraser) καὶ ὁ ἄλλος γενετιστὴς, ὁ καθ. Στυλιανὸς Ἀντωναράκης ἀπὸ τὴν Γενεύη), οἱ ὅποιοι καὶ παρουσίασαν ὅλο τὸ φάσμα τῆς σχετικῆς μὲ τὸ θέμα γνώσης καὶ τοῦ συναφοῦς προβληματισμοῦ. Δὲν ὑπῆρξε καθόλου διάλογος ἢ δημόσια συζήτηση. Τὸ γεγονός αὐτό, παρὰ τὰ μειονεκτήματά του, εἶχε καὶ τὴν θετικὴν πλευρά: ἀποφεύχθηκαν ἔτσι οἱ ἀτέρμονες συζητήσεις, οἱ προκλητικὰ ἄστοχες παρεμβάσεις, οἱ ἀδικαιολόγητες φορτίσεις καὶ ἐπεκράτησε μιὰ ἀτμόσφαιρα καλῆς μαθητείας. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, δὲν ὑπῆρχε ἡ ζωντάνια καὶ ἡ δυναμικὴ τῆς ὑγιοῦς ἀμφισβήτησης καὶ τοῦ κοινοῦ προβληματισμοῦ.

Οἱ ὁμιλητὲς ἦταν προφανῶς ἐπιστήμονες, οἱ περισσότεροι μὲ ἐμφανῆ ρωμαιοκαθολικὴ εὐσέβεια, μὲ πολὺ καλὴ καὶ ἐπεξεργασμένη γνώση τοῦ ἀντικειμένου τους, προερχόμενοι ἀπὸ εὐρύτατο φάσμα ἐμπλεκόμενων ἐπιστημῶν καὶ εἰδικότητων (βιολόγοι, γενετιστές, θεολόγοι, φιλόσοφοι, πολιτικοί, κοινωνικοὶ λειτουργοὶ κ.λπ.).

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Τὸ Συνέδριο ἦταν χωρισμένο σὲ τρία μέρη. Τὸ πρῶτο ἀναφερόταν στὴν ἐπιστημονικὴ πραγματικότητα, τὸ δεύτερο στὴν θεολογικὴ καὶ θρησκευτικὴ θεώρηση τοῦ μυστηρίου τῆς ζωῆς καὶ τὸ τρίτο στὸ πρακτικὸ, στὸ τι δηλαδὴ θά ἔπρεπε ἀπὸ ἐδῶ καὶ ἐμπρὸς νὰ γίνῃ.

Τὸ ἐπιστημονικὸ μέρος περιελάμβανε θέματα ὅπως τὶς σύγχρονες διαστάσεις τῆς γενετικῆς, τὸ μέλλον καὶ τὶς προοπτικὲς τῆς γονιδιωματικῆς καὶ μετα-γονιδιωματικῆς, τὶς χρωμοσωματικὲς καὶ συγγενεῖς ἀνωμαλίαι καὶ ἀσθένειαι, τὶς μονογονιδιακὲς καὶ πολυγονιδιακὲς ἀσθένειαι, τὴν γενετικὴν προδιάθεση τοῦ καρκίνου καὶ τῶν ἀσθενῶν καὶ τῶν οἰκογενειῶν τους, τὸ ἐνδεχόμενο σφαλμάτων καὶ τὴν ἀνάγκη ὀρθοκρίσιαις τῶν γιαιτρῶν, τὶς διαγνωστικὲς ἐξετάσεις γενετικῶν νοσημάτων, τὴν γενετικὴν παρακολούθηση πληθυσμῶν, τὴν γονιδιακὴν θεραπεία, τὶς δράσεις τῆς UNESCO καὶ τὴν διεθνή συνεργασία στὸν τομέα τῆς γενετικῆς ἔρευνας.

Τοῦ
Σεβ. Μητροπολίτου
Μεσογαίας & Λαυρεωτικῆς
κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Στὸ δεύτερο μέρος, παρουσιάσθηκε ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρώπινης γενετικῆς, ἡ ρωμαιοκαθολικὴ θεολογικὴ προσέγγιση, ἡ ἠθικὴ, ὁ προβληματισμὸς τῆς εὐγονικῆς, ἡ ποιμαντικὴ, καὶ οἱ τοποθετήσεις τῶν μεγάλων θρησκειῶν ὅπως τοῦ Ἰσλάμ, τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, τοῦ Ἰνδουϊσμοῦ καὶ τοῦ Βουδδισμοῦ.

Τὸ τελευταῖο μέρος τοποθέτησε τὴν γενετικὴν στὸ φόντο τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ, παρουσίασε τὴν προβληματικὴ τῆς σχετικῆς ἔρευνας, τὸν ρόλο τῶν Ἐπιτροπῶν Βιοηθικῆς, τὸ μέτρο, τὸν ἔλεγχο καὶ τὰ διλήμματα τῆς προληπτικῆς γενετικῆς, τὸν κοινωνικὸ διάλογο γιὰ τὶς γενετικὲς ἀσθένειες, τὴν οἰκουμενικὴ παράμετρο, τὴν ἀνάγκη παιδείας καὶ εὐρύτερης ἐνημέρωσης καὶ κατάρτισης καὶ τὴν ἠθικὴ τῆς συμβουλευτικῆς.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ Συνεδρίου, ὅλοι οἱ σύνεδροι ὁδηγήθηκαν στὸ Apostolic Palace (τὸν τόπο διαμονῆς τοῦ Ποντίφηκος καὶ τὸ κτίριο τῶν Κεντρικῶν Ὑπηρεσιῶν τοῦ Βατικανοῦ), ὅπου ξεναγήθηκαν καὶ στὴ συνέχεια, στὴν κεντρικὴ αἴθουσα τοῦ κτιρίου, ὁ Πάπας ἀπηύθυνε δεκαπεντάλεπτο μήνυμα στὰ Ἰταλικά περὶ τοῦ θέματος τοῦ Συνεδρίου (Ἀνθρώπινο Γονιδίωμα) καὶ τῶν ἐπισήμων θέσεων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

Κατὰ τὸν χαιρετισμό, ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συνομίλησε γιὰ λίγο μὲ τὸν Πάπα Βενέδικτο XVI, τοῦ ἐξέφρασε τὶς εὐχαριστίες του γιὰ τὴν τιμητικὴ πρόσκληση, μετέφερε τὴν διάθεση συνεργασίας μας στὰ θέματα τῆς Βιοηθικῆς καὶ διεπίστωσε τὴν καλὴ ἐνημέρωση τοῦ Ποντίφηκα γιὰ τὶς δραστηριότητες καὶ πρωτοβουλίες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου στὸν τομέα αὐτόν. Ὁ Πάπας ζήτησε νὰ συνεχισθεῖ συντονισμένα ἡ συνεργασία καὶ ἡ κοινὴ προσπάθεια.

ΣΧΟΛΙΑ – ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1) Δεῖγμα τῆς σημασίας ποὺ δίνει τὸ Βατικανὸ στὰ θέματα τῆς Βιοηθικῆς ἦταν ὁ μεγάλος ἀριθμὸς προσκεκλημένων συνέδρων, ὁ χώρος τοῦ Συνεδρίου, δηλαδὴ τὸ Κεντρικὸ Συνοδικὸ Χώλ τοῦ Βατικανοῦ, ἡ μεγάλη δημοσιότητα καὶ φυσικὰ ἡ τελικὴ παρέμβαση τοῦ ἰδίου τοῦ Πάπα.

2) Τὸ ἐπιστημονικὸ ἐπίπεδο τοῦ ὅλου συνεδρίου ἦταν ἱκανοποιητικὸ. Διέθετε μεγάλο θεματολογικὸ εὖρος, διακρινόταν γιὰ τὴν παροχὴ σύγχρονης γνώσης, ἐστερεῖτο ὁμως διαλόγου καὶ συνεπῶς ὑγιοῦς ἀντιλόγου. Ἡ ὅλη ἀτμόσφαιρα καὶ λογικὴ εἶχε τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς σκέψης ποὺ κατευθύνεται πάνω στὸν αὐστηρὸ ἄξονα τῆς καθολικῆς ἠθικῆς καὶ θεολογικῆς ἀντίληψης. Μὲ τὸ δεδομένο αὐτό, χωρὶς νὰ ἀδικοῦμε τὴν ἀλήθεια, πιστεύω πὼς θὰ μπορούσαμε νὰ ἰσχυρισθοῦμε ὅτι ἡ ὅλη προσέγγιση τῶν θεμάτων καὶ σὲ ἐπιστημονικὸ καὶ σὲ θεολογικὸ ἐπίπεδο, τὴν ὁποία ἀκολουθοῦμε ἐμεῖς ὡς Ἐπιτροπὴ Βιοηθικῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ γενικότερα ὡς Ὁρθόδοξοι, ἔχει περισσότερη ἐλευθερία, εἶναι πιὸ διεισδυτικὴ καὶ συνεπῶς πιὸ κοντὰ στὴν ἀλήθεια.

3) Ἡ συμμετοχὴ μας σὲ τέτοια συνέδρια θεωρῶ πὼς εἶναι ἐπιβεβλημένη διότι μᾶς πλουτίζει μὲ γνώσεις, διευρύνει τὴν γενικότερη ἀντίληψη καὶ σκέψη μας, ἀνοίγει διαύλους ἐπικοινωνίας καὶ δημιουργεῖ ἐπαφῆς καὶ γνωριμίες μὲ ἀξιόλογα πρόσωπα, διευκολύνει ἀποτελεσματικὲς καὶ συντονισμένες συνεργασίες, κρίνει καὶ στὴν οὐσία ἀξιολογεῖ τὸ δικὸ μας ἔργο, καταδεικνύει τὴν μοναδικότητα καὶ τὸν πλοῦτο τῆς Ὁρθόδοξου παραδόσεως καὶ θεολογίας καὶ τέλος συχνὰ παρέχει τὴν εὐκαιρία νὰ καταθέτομε τὸν λόγο μας ὡς μαρτυρία.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΤΕΡΟΔΟΞΟΥΣ

Κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ ἐπίσημου ἑορτασμοῦ τῆς ἡμέρας τοῦ Μεγάλου Φωτίου στὴν Ἱερὰ Μονὴ Πεντέλης ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος τόνισε μεταξύ ἄλλων ὅτι θεμελιῶδες γνώρισμα τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι ὁ διαλεκτικὸς χαρακτήρας της καὶ ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία «διαλέγεται ἀδιακρίτως πρὸς πάντας». Ὁ Μακαριώτατος ἀναφερόταν στὴν ἀνάγκη διαλόγου ἀφ' ἑνὸς μὲν μὲ τὴν κοινωνία, τοὺς φορεῖς καὶ τὶς ομάδες πού τὴν ἀποτελοῦν, ἀφ' ἑτέρου δὲ μὲ τοὺς ἑτεροδόξους καὶ τοὺς ἀλλοθρήσκους, γενικῶς μὲ κάθε ομάδα ἀνθρώπων πού δὲν ἀσπάζεται τὴν Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ Πίστη. Ἄλλωστε εἶναι γνωστὸ ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐμπράκτως ὑλοποιεῖ αὐτὸν τὸν σεβασμὸ τῆς πρὸς τὸν διάλογο. Συμμετέχει σὲ κάθε εὐκαιρία διαλόγου πού τῆς δίδεται ἀπὸ παράγοντες τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας καὶ πολλὰς φορὲς ὀργανώνει μὲ δική της πρωτοβουλία τέτοιες εὐκαιρίες, ὅπως ὁ διάλογος μὲ τὴν κοινωνία πού ἄρχισε πρὸ ὀλίγων μηνῶν μὲ τὴν ἐκδήλωση στὴν Πάτρα. Ἐπίσης ἡ Ἐκκλησία μας συμμετέχει σὲ ὀργανωμένους διαλόγους μὲ τὰ ἄλλα δόγματα καὶ τὶς μεγάλες θρησκείες τοῦ κόσμου μὲ σκοπὸ τὴν ἀμβλυνση τῶν ἀντιθέσεων καὶ πάντα μὲ ἀνυποχώρητη στάση στὰ μείζονα δογματικά καὶ ἐκκλησιολογικὰ ζητήματα.

Ὅσον ἀφορᾷ στὸν διάλογο μὲ τὴν κοινωνία κλασσικὸ παράδειγμα εἶναι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ ὁποῖος προσήρμοξε τὸν λόγο του ἀναλόγως πρὸς τὸ ἀκροατήριό του, ὥστε νὰ γίνεται κατανοητὸς καὶ περισσότερο εὐπρόσδεκτος, χωρὶς ὅμως νὰ ἀλλοιώνει τὴν διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν Ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ στοὺς διαλόγους μὲ τοὺς ἐκτὸς Ὁρθοδοξίας εὐρισκομένους ἀδελφούς μας χαρακτηριστικὸ εἶναι τὸ παράδειγμα τῶν Θεσσαλονικέων Ἀγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, οἱ ὁποῖοι πρὸ τῆς σπουδαίας ἀποστολῆς τους πρὸς τοὺς Σλάβους τῆς Μεγάλης Μοραβίας εἶχαν ἀποσταλῆ ἀπὸ τὸν Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως γιὰ νὰ διεξαγάγουν διάλογο μὲ τοὺς Μουσουλμάνους Ἀραβες τῆς Βαγδάτης.

Ὁ Μακαριώτατος στὴν εἰσήγησή του κατέθεσε δέκα θεμελιῶδεις ἀρχές, ἐπὶ τῶν ὁποίων πρέπει νὰ βασίζεται ἡ ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας διεξαγωγή τοῦ διαλόγου καὶ οἱ ὁποῖες δημοσιεύονται στὸ παρὸν τεῦχος (στὸ Θέμα τοῦ Μηνός). Ἐπισημαίνουμε ὀρισμένες ἐξ αὐτῶν.

Ὁ διάλογος πρέπει νὰ διεξάγεται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν οὐσιωδῶν ἀρχῶν, τῆς ὑπερασπίσεως τῆς ἀληθείας, τὴν ὁποία ἡ Ἐκκλησία κατέχει ἐκ τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως καὶ μὲ τὴν ὁποία ἐπιδιώκει νὰ πείσει τοὺς συνομιλητές της. Δηλαδή οἱ διάλογοι δὲν γίνονται χάριν διπλωματίας ἢ δημοσιῶν σχέσεων. Οὔτε πηγαίνουμε γιὰ νὰ διαπραγματευθοῦμε ἐκπτώσεις σὲ θέματα Πίστεως καὶ Ἀληθείας. Καταθέτουμε τὴν Ὁρθόδοξη μαρτυρία μας, προσπαθοῦμε καλόπιστα νὰ γνωρίσουμε καὶ νὰ κατανοήσουμε τὶς θέσεις καὶ ἀντιλήψεις τῆς ἄλλης πλευρᾶς καὶ ἐπιχειροῦμε νὰ ἐντοπίσουμε τυχὸν συμπτώσεις ἀπόψεων καὶ πιθανὰ κοινὰ σημεῖα ἀναφορᾶς.

Ὁ διάλογος εἶναι τέχνη καὶ πρέπει νὰ ἐμπεριέχει τὸ στοιχεῖο τῆς τεκμηριώσεως καὶ τῆς προσαρμογῆς στὸ ἐπίπεδο αὐτῶν πού ἀκοῦν, γιὰ νὰ μὴν ὀμιλοῦμε μὴ ἀκουόμενοι. Βεβαίως ὡς Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ εἴμαστε

πεπεισμένοι για την άγιοπνευματική αλήθεια που έμπεριέχουν ή Άγία Γραφή, ή Πατερική Γραμματεία και Κανόνες της Έκκλησίας μας. Όμως κατά την διάρκεια του όποιουδήποτε διαλόγου οφείλουμε να παρουσιάζουμε επιχειρήματα κατανοητά και από τους άλλους συζητητές. Να δείχνουμε ότι σεβόμαστε τὸ δικαίωμά τους να πιστεύουν σὲ κάτι διαφορετικό και να ἀπορρίπτουν τὰ δικά μας πιστεύματα. Να μὴ εἶμαστε φανατικοί, οὔτε ὅμως να δείχνουμε ἑτοιμοὶ να ἀπεμπολήσουμε τὶς θεμελιώδεις ἀρχές τῆς Πίστεως και τῆς Παραδόσεώς μας. Να μὴ θέλουμε να μετατρέψουμε τὸν διάλογο σὲ δικό μας μονόλογο, οὔτε, ὅμως, να ἀποδεχθοῦμε τὸν μονόλογο ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά. Χαρακτηριστικὴ ἐν προκειμένῳ εἶναι ἡ στάση τοῦ Άγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ κατὰ τοὺς διαλόγους του μὲ σοφοὺς τοῦ Ἰσλάμ, ὅταν ἦταν αἰχμάλωτος τῶν Ὀθωμανῶν. Εἶχε ὑπομονή και ἐπιμονή, ἀνέπτυξε εὐφρεῖς συλλογισμούς, ἐπέδειξε εὐγένεια και πνεῦμα καταλλαγῆς, οὐδόλως ὅμως ἀπέστη τῶν Ὀρθοδόξων δογματικῶν και ἐκκλησιολογικῶν θέσεων.

Ἐπὶ τῆς σωτηριολογικῆς Ἀρχῆς τοῦ διαλόγου ὁ Μακαριώτατος ὑπεστήριξε ὅτι ἡ ρῆσις τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «ἵνα πάντα σώσω» πρέπει να καταστῆ ὁ σκοπὸς τῆς ἐπικοινωνίας μὲ τὴν ἀντίθετη ἀποψη. Καὶ συνεπλήρωσε: «Τὰ τελευταῖα χρόνια ἡ Ἐκκλησία ἀγωνίζεται για τὸ δημοκρατικὸ δικαίωμά της να καταθέτει τὴ γνώμη της στὸ τραπέζι τοῦ διαλόγου, ἐπὶ ζητημάτων που ἀφοροῦν στοὺς πιστοὺς,

γεγονὸς που προκαλεῖ ἔντονες ἀντιδράσεις». Ὁ Μακαριώτατος μὲ τὴν τοποθέτησή του αὐτὴ προβαίνει σὲ δυὸ ἐπισημάνσεις. Πρῶτον ὅτι ὁ λόγος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πρέπει να διαδοθεῖ πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν, ἔστω και ἂν συναντᾶ ἐμπόδια και ἀντιθέσεις. Δεύτερον ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας ἔχει ἀπόψεις και τὶς καταθέτει δημοσίως ἐπὶ μειζόνων κοινωνικῶν και πολιτιστικῶν ζητημάτων τῆς συγχρόνου ἐποχῆς. Κάποιοι θὰ ἤθελαν να μὴ ἀκούγεται ἡ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἴσως για να ἔχουν ἐκεῖνοι τὸ μονοπώλιο τῆς διαμορφώσεως τῆς κοινῆς γνώμης. Ὅμως ἡ ἐποχὴ μας εἶναι ἐποχὴ διαλόγου και πλουραλισμοῦ. Ἡ Ἐκκλησία μας οὐδένα ἀποκλείει ἀπὸ τὸν διάλογο, ἀλλὰ και σὲ οὐδένα ἐπιτρέπει να τὴν ἀποκλείσει ἀπὸ τὴν διαδικασία τοῦ διαλόγου. Ἡ Ἐκκλησία μας δὲν ἀσκεῖ κοσμικὴ ἐξουσία οὔτε ἐπιθυμεῖ κάτι τέτοιο. Ἀπλῶς ἐκφράζει και θὰ ἐκφράζει τὴν γνώμη της για τὰ θέματα που ἀπασχολοῦν τὸν ἄνθρωπο και τὴν κοινωνία τοῦ 21ου αἰῶνος.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δὲν μπορεῖ και δὲν πρέπει να μένει μακρὰν τῶν θεολογικῶν και κοινωνικῶν προβληματισμῶν τῆς ἐποχῆς μας. Εὔχεται «ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως», ἀγωνίζεται για τὴν διάδοση τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, φροντίζει μὲ ἀγάπη τὸν συνάνθρωπο, διαλέγεται μὲ καλὴ πίστη και μὲ ἐποικοδομητικὴ διάθεση και ὑπογραμμίζει ὅτι ὁ διάλογος εἶναι πράξη ἀγάπης και ὄχι ὑποχώρηση σὲ θέματα Πίστεως.

**ΟΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ
ΣΥΝΟΔΟΥ ΕΙΣ
ΜΝΗΜΗΝ ΤΟΥ
ΙΕΡΟΥ ΦΩΤΙΟΥ**

Εισαγωγικά

Με μεγαλοπρέπεια και ἐκκλησιαστική λαμπρότητα τελέσθηκαν και ἐφέτος οἱ ἐορτὲς στὴ μνήμη τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Φωτίου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Μεγάλου, Προστάτου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Τὴν Κυριακὴ 5 Φεβρουαρίου, τελέσθηκε Πανηγυρικὸς Ἑσπερινὸς στὸν Καθεδρικό Ναὸ Ἀθηνῶν, στὸν ὁποῖο χοροστάτησε ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος μετὰ τὴ συμμετοχὴ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν - Μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Τὸν πανηγυρικό τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησε ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Παῦλος Ἰωάννου, Γραμματεὺς τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Νεότητος. Στὴν ὁμιλία του μεταξὺ ἄλλων τόνισε: *«Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος τιμᾷ σήμερον καὶ αὖριον τὸν Ἱερὸν Πατέρα ὡς προστάτην τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς καὶ κατὰ συνέπειαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἀναζητᾷ δηλαδὴ εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἔργον του τὴν ἔμπνευσιν καὶ τὸν φωτισμόν, τὸν προβάλλει εἰς τοὺς Ἐπισκόπους τῆς πρωτίτως ἀλλὰ καὶ εἰς ὀλόκληρον τὸν ἱερὸν κληρον, ὡς πρότυπον διὰ τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διακονίαν των. Θὰ ἠδύνατο βέβαια νὰ ἀποτελέσῃ πρότυπον καὶ διὰ τοὺς ἄρχοντας ὑμῶν, καθόσον ἡ ἐν τῇ Πολιτεία διακονία αὐτοῦ δὲν ἦτο μία ἀπλή διαχείρισις τῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ μία μεγαλόπνοος πολιτικὴ πηγάζουσα ἀπὸ εὐγενεῖς ὄραματισμοὺς καὶ ἐμπνεομένη ἀπὸ ἓνα ἀληθῆ ἀνθρωπισμόν».*

Σύμφωνα με σχετικὴ ἀπόφαση τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου κατὰ τὴ διάρκειά τοῦ Ἑσπερινοῦ τιμήθηκαν μετὰ τὴν ἀπονομὴ τοῦ παρασήμου τῆς Ἐκκλησίας (Χρυσοῦ Σταυροῦ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου) οἱ κάτωθι Κληρικοί, Καθηγητὲς Θεολογίας καὶ Ἱεροψάλτες:

1. Ἐλλογιμώτατος κ. Ἐμμανουὴλ Κωνσταντινίδης, Ὁμότιμος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.
2. Ἐλλογιμώτατος κ. Γρηγόριος Ζιάκας, Ὁμότιμος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.
3. Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Εὐάγγελος Μπράιλας, Συνταξιούχος Ἱεροκέρυξ τῆς Ἱ. Μ. Νικαίας.
4. Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Δωρόθεος Χαραλαμπόπουλος, Συνταξιούχος Ἱεροκέρυξ τῆς Ἱ. Μ. Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας.
5. Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Θεόδωρος Μπεράτης, Συνταξιούχος Ἱεροκέρυξ τῆς Ἱ. Μ. Δρυϊνουπόλεως, Προϊστάμενος τῆς Ἀδελφότητος «Σωτήρ».
6. Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Τιμόθεος Σακκάς, Ἡγούμενος τῆς Ἱ. Μ. Παρακλήτου καὶ Ἐφημέριος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας Ἀθηνῶν.
7. Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Δημήτριος Οἰκονόμου, Συνταξιούχος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς.
8. Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Μιχαὴλ Καρδαμάκης, Διδάκτωρ Θεολογίας, τ. Διευθυντὴς τῆς Ἀνατέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, Κληρικὸς τῆς Ἱ. Μ. Ἀττικῆς.
9. Μουσικολογιώτατος κ. Χρῆστος Χατζηνικολάου, Πρόεδρος τῆς Ὁμοσπονδίας Συλλόγων Ἱεροψαλτῶν Ἑλλάδος.

Πρὶν ἀπὸ τῆ βράβευση ὁ Μακαριώτατος σὲ σύντομο χαιρετισμὸ του παρετήρησε ὅτι «*Ἐορτάζουμε τὴ μνήμη τοῦ Ἁγίου Φωτίου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Μεγάλου, τοῦ Προστάτου καὶ Ἐφόρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸν στίλον τῆς Ὁρθοδοξίας, ὁ ὁποῖος ἐχαράκτηρισε μὴ ὀλόκληρη ἐποχὴ. Ὅπως ἔχει καθιερωθεῖ τὰ τελευταῖα χρόνια, τιμῶνται κληρικοὶ καὶ κατώτεροι κληρικοὶ - ἱεροψάλτες καὶ καθηγητὲς τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν, οἱ ὁποῖοι ἀφιέρωσαν τὴ ζωὴ τους στὴν ὑπηρεσίᾳ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, προκειμένου ἢ Ἐκκλησία μας νὰ ἀποδείξει καὶ νὰ ἐπιδείξει τὴν ἀγάπη, τὴν τιμὴ καὶ τὴν ἐκτίμησι σὲ ἀναγνώριση τῶν πολλῶν ὑπηρεσιῶν τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν, καὶ τὴν ὁποία προσφορὰ ἢ Ἐκκλησία καθηκόντως προβάλλει καὶ γεραίρει «πρὸς τιμὴν καὶ μίμησιν».*

Τὴν Δευτέρα 6 Φεβρουαρίου, στὸ Καθολικὸ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πεντέλης, τελέσθηκε ὁ Ὁρθρος καὶ ἡ Συνοδικὴ Θεία Λειτουργία, στὴν ὁποία προεξήρχε ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος.

Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Θ. Λειτουργίας ὁ Μακαριώτατος εὐχαρίστησε τοὺς ἐκπροσώπους τῶν Πατριαρχείων Ἱεροσολύμων Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Γεράσων κ. Θεοφάνη, Ἐξαρχο τοῦ Πατριαρχείου στὴν Ἀθήνα, καὶ Ἀντιοχείας Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Πύργου κ. Ἰωάννη, γιὰ τὴν παρουσία τους καὶ διαβεβαίωσε γιὰ τὸν σεβασμὸ καὶ τὴν ἀγάπη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία πάντα ἴσταται στὸ πλευρὸ τῶν παλαιφάτων Πατριαρχείων καὶ προσφέρει τὴ βοήθειά της στὴν διεκπεραίωση τῶν ζητήματων πού ἀφοροῦν στὴν ἀπρόσκοπτη συνέχιση τῆς ἀποστολῆς τους. Εὐχήθηκε, ἐπίσης, στοὺς φερέλπιδες καὶ εὐέλπιδες νέους τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν νὰ τοὺς ἀξιώσει ὁ Θεὸς νὰ προσφέρουν ἀπὸ ἄμβωνος τῆς Ἐκκλησίας μας, ὥστε καὶ ἡ Ἐκκλησία νὰ συνεχίσει νὰ δέχεται κληρικούς ἀνωτέρου ἐπιπέδου, ἀνθρώπους πεπαιδευμένους, γιὰ νὰ διευκολύνεται καὶ τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας στὸ Διορθόδοξο Κέντρο πού εὐρίσκεται στὸ χῶρο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πεντέλης, πραγματοποιήθηκε ἡ καθιερωμένη, κατὰ τὴν ἡμέρα αὐτῆ, σύσκεψη τῶν μελῶν τῆς

Ἱερᾶς Συνόδου μὲ τοὺς Καθηγητὲς καὶ τοὺς λοιποὺς διδάσκοντες στὶς Θεολογικὲς Σχολὲς τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης. Τῆς συσκέψεως προΐστατο ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος. Θέμα τῆς ἐφετινῆς συσκέψεως ἦταν: «*Ὁ διαλεκτικὸς καὶ διακονικὸς χαρακτήρας τῆς Ἐκκλησίας. Ἀναφορὰ στὸν Ἱερὸ Φῶτιο*». Εἰσηγητὴς ἦταν ὁ Ἐλλογιμώτατος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἀνέστης Κεσελόπουλος.

Σὲ παρέμβασή του ὁ Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Σπ. Τρωιάνος παρατήρησε ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου ἦταν ἡ πρώτη φορὰ πού τέθηκε ἡ θεωρία τῶν δύο ἐξουσιῶν, περὶ βασιλέως δηλαδὴ καὶ περὶ Πατριάρχου. «*Ὁ Ἱερὸς Φῶτιος ἦταν ἐκεῖνος πού τάχθηκε μὲν ὑπὲρ τῆς ἐνότητος τῶν δύο, ἀλλὰ ὑπερτονίζοντας τὸν διακριτὸ ρόλο τῶν δύο αὐτῶν ἐξουσιῶν. Κάθε μία ἐξουσία εἶναι ἓνας ὑπέρτατος φορέας, ἀνεξάρτητος ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλον, χωρὶς νὰ θέλω νὰ ὑποστηρίξω ὅτι τὰ δύο αὐτὰ μεγέθη, τῆς βασιλείας καὶ τῆς πατριαρχείας δηλαδὴ, βρίσκουν σήμερα ἐφαρμογὴ*».

Ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Χριστιανᾶκης στὴν παρέμβασή του μεταξὺ ἄλλων παρετήρησε ὅτι «*Ἐξουσία ὑπάρχει στὴν Ἐκκλησία. Μὴ μᾶς τρομάζει ἡ λέξη. Ἡ ποιμαντικὴ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ διοίκηση τοῦ λαοῦ, τὸ δικαίωμα τῆς ἐξουσίας πού παρέχεται στὴν Ἐκκλησία ἀπὸ τὸν Κύριο νὰ καθοδηγεῖ τὸ ποίμνιο, γιὰ νὰ σώσει τὴν ψυχὴ του*».

Ὁ κ. Ἀναστάσιος Μαρίνος, πρ. Ἀντιπρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, ἀναφέρθηκε στὶς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας.

Ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἀντώνιος Παπαδόπουλος ἀναφέρθηκε ὅτι: «*Ὁ νέος Πάπας Βενέδικτος ἔκανε κλήση στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ κάλεσε τὸν Μακαριώτατο νὰ ἐπισκεφθεῖ τὸ Βατικανό. Καὶ βεβαίως τὸν προσκάλεσε γνωρίζοντας ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔχει περισσότερους ἀπὸ ἑβδομήντα δυναμικούς Ἀρχιερεῖς, ἔχει, δύο Θεολογικὲς Σχολὲς μὲ Καθηγητὲς πού τὴν ἐκπροσωποῦν στοὺς διορθόδο-*

ξους και διαθρησκειακούς διαλόγους, έχει Ἐκκλησιαστικές Σχολές που αναβαθμίζονται χωρίς να προκαλέσουν προβλήματα στις ακαδημαϊκές κοινότητες, έχει μοναστικές Κοινότητες με πρώτη του Ἁγίου Ὁρους. Ἡ Ἐκκλησία γενικά και ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶναι μία Οἰκουμενική Παγκόσμια Ἐκκλησία και αὐτή ἐμεῖς πρέπει νὰ διακονήσουμε».

Ὁ Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Χρῆστος Οἰκονόμου ἀναφέρθηκε στο νομοσχέδιο γιὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἐκπαίδευση καὶ δήλωσε ὅτι ὁ διάλογος εἶναι ἡ πεμπτοσύνη τῆς ὑπαρξῆς μας. «Ἐμεῖς χαιρόμαστε γιὰ τὴν κατάληξη τοῦ νομοσχεδίου τῆς ἀναβάθμισης τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαίδευσης ποὺ θὰ συμβάλει στὴν ἀντιμετώπιση τῶν πολιτιστικῶν γιὰ ἐκπαιδευτικῶν προκλήσεων γιὰ τὴν Ἐκκλησία, διότι ἐμεῖς ποτὲ δὲν αἰσθανόμαστε ἀντίπαλοι τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ εἴμαστε παιδιά τῆς Ἐκκλησίας. Σὰς διαβεβαιώνουμε ὅτι ἐμεῖς θὰ συνεχίσουμε νὰ λειτουργοῦμε πρὸς ὄφελος τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ τὴ διακονοῦμε».

Παρεμβάσεις ἐπίσης ἔκαναν ἡ Καθηγήτρια τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Δ. Λιάλιου, ὁ Ἐκπρόσωπος τοῦ Πατριαρχεῖου Ἱεροσολύμων Μητροπολίτης Γεράσων Θεοφάνης, οἱ Μητροπολίτες Τριφυλίας καὶ Ζακύνθου οἱ ὅποιοι ἐπικρότησαν τὴν ἀνάγκη διαλόγου στὴν Ἐκκλησία ἀλλὰ καὶ τῆς ποιμαντικῆς, ὁ Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, Πρωτοπρεσβύτερος κ. Γεώργιος Μεταλληνός, ἔδωσε ἔμφαση στὴν ποιμαντικὴ καὶ ἱεραποστολικὴ διάσταση τῆς διαλογικῆς σχέσης τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ ὁ Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου ἀναφέρθηκε στὴ χειροθεσία διακονισσῶν.

Συνοψίζοντας τὰ κεντρικὰ σημεῖα τῶν παρεμβάσεων τῶν ὁμιλητῶν, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος, ἀφοῦ εὐχαρίστησε τοὺς συμμετέχοντες ὑπεραμύνθηκε τοῦ «διαλεκτικοῦ χαρακτήρα τῆς Ἐκκλησίας» ἡ ὁποία, ὅπως εἶπε, «διαλέγεται ἀδιακρίτως πρὸς πάντας» καὶ ἐπισήμανε τὶς δέκα ἀρχές, βάσει τῶν ὁποίων πρέπει νὰ διεξάγεται ὁ διάλογος αὐτός.

1. «Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν οὐσιωδῶν ἀρχῶν, τῆς ὑπεράσπισης τῆς ἀληθείας τὴν ὁποία ἡ Ἐκκλησία κατέχει

ἐκ τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως καὶ μὲ τὴν ὁποία ἐπιδιώκει νὰ πείσει τοὺς συνομιλητὲς τῆς».

2. «Ὁ διάλογος» εἶπε ὁ Μακαριώτατος, «εἶναι τέχνη καὶ πρέπει νὰ ἐμπεριέχει τὸ στοιχεῖο τῆς τεκμηρίωσης καὶ τῆς προσαρμογῆς στο ἐπίπεδο αὐτῶν ποὺ ἀκοῦν, γιὰ νὰ μὴν ὁμιλοῦμε μὴ ἀκουόμενοι».

3. Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς «ἐναρμόνισης τῶν συμβατῶν». Ὅπως ἐπισήμανε ὁ Μακαριώτατος, «δὲν πρέπει νὰ λέμε πάντα τὰ ἀρέσκοντα ἀλλὰ τὰ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ποιμνίου, εἰδάλλως ὁ διάλογος γίνεται πολιτικὴ καὶ διπλωματία».

4. Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν «ἴσων ὄρων».

5. Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς «προβολῆς ἐπιχειρημάτων πρὸς τοὺς ἀντιφρονοῦντες», ὥστε ἀφοῦ παρουσιαστοῦν οἱ θέσεις τῶν δύο πλευρῶν νὰ βρεθεῖ κοινὸς τόπος συμφωνίας.

6. «Ὁ διάλογος –τόνισε ὁ Μακαριώτατος– μπορεῖ νὰ διδαχθεῖ παρὰ τοὺς πόδας ἐπαϊόντων, καὶ ὑποστήριξε ὅτι τὸ χρειάζονται αὐτὸ οἱ κληρικοὶ οἱ ὅποιοι, ἀπὸ ἄμβωνος συχνὰ υἱοθετοῦν τὴν «ψευδαίσθηση» - πῶς ἔχουν πείσει τὸ ποιμνιο, λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν τοὺς διακόπτει κανεὶς».

7. Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς διάκρισης μεταξὺ οὐσιωδῶν καὶ ἐπουσιωδῶν» ὁ Μακαριώτατος εἶπε ὅτι «κατὰ τὸν διάλογο οἱ συμμετέχοντες πρέπει ὑποχωρώντας στο ἐπουσιώδες νὰ κατακτοῦν τὸ οὐσιώδες».

8. Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς «τῆς μὴ ἀποκλίσεως οὐδενὸς ἐκ τοῦ διαλόγου».

9. «Ἐπὶ τῆς σωτηριολογικῆς Ἀρχῆς τοῦ διαλόγου», ὁ Μακαριώτατος ὑποστήριξε ὅτι ἡ ρῆσις τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «ἵνα πάντας τινὰς σώσω» πρέπει νὰ καταστῆ ὁ σκοπὸς τῆς ἐπικοινωνίας μὲ τὴν ἀντίθετη ἄποψη. Ὅπως εἶπε χαρακτηριστικά, «τὰ τελευταῖα χρόνια ἡ Ἐκκλησία ἀγωνίζεται γιὰ τὸ δημοκρατικὸ δικαίωμά της νὰ καταθέτει τὴν γνώμη της στο τραπέζι τοῦ διαλόγου, ἐπὶ ζητημάτων ποὺ ἀφοροῦν στοὺς πιστοὺς, γεγονὸς ποὺ προκαλεῖ ἔντονες ἀντιδράσεις, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν κάνει πολιτικὴ καὶ δὲν ἀσκεῖ κοσμικὴ ἐξουσία».

10. Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς «διάκρισεως ἐξουσίας καὶ διακονίας». Ὁ Μακαριώτατος εἶπε ὅτι «ἡ Ἐκκλησία στέκει μακρὰν κάθε κοσμικῆς ἐξουσίας, παραμένει δὲ ἀρωγὸς ὅποτε τῆς ζητηθεῖ νὰ συνδράμει, σὲ ἐποχὲς ποὺ διακυβεύεται ἡ ἐνότητα τοῦ Ἔθνους».

Ἐπίσης ὁ Μακαριώτατος ἀναφερόμενος στοὺς «Θεολογικοὺς διαλόγους», ὑποστήριξε ὅτι ἡ συμμετοχή τῆς κάθε Ἐκκλησίας σὲ αὐτοὺς δὲν γίνεται μεμονωμένα, ἀλλὰ κατόπιν Πανορθόδοξης συμφωνίας, τονίζοντας ὅτι: «Εἶναι δυνατόν σὲ αὐτὴ τὴν πρόσκληση τῆς συμμετοχῆς γιὰ τὴν ἄρση τῆς σκανδαλώδους διαίρεσης τῶν Ἐκκλησιῶν, νὰ ποῦμε ὄχι, ἀφοῦ καθημερινὰ εὐχόμεσθε στὴν Θεία Λειτουργία “ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως” Αὐτὸ τὸ στοιχεῖο ἐξυπηρετοῦν οἱ θεολογικοὶ διάλογοι, δηλαδὴ τὴν προαγωγή τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐνότητας τῶν χριστιανῶν;».

Στὴν συνέχεια ὁ Μακαριώτατος κάνοντας λόγο γιὰ τὶς σχέσεις Ἐκκλησίας - κράτους ὑπεραμύνθηκε τῆς διαλεκτικῆς διάθεσης τῆς Ἐκκλησίας ἀπέναντι στὴν Πολιτεία. «Ἐμεῖς δὲν ἀρνηθήκαμε νὰ διαλεχτοῦμε μὲ κανένα», ἐπισήμανε μὲ ἔμφαση καὶ πρόσθεσε: «Ἐμεῖς ἔχουμε τὶς ἀπόψεις μας καὶ ὅταν κληθοῦμε θὰ τὶς καταθέσουμε. Δὲν ἐξωθοῦμε ποτὲ τὶς καταστάσεις στὰ ἄκρα. Ἀκόμη καὶ στὸ θέμα τῶν ταυτοτήτων ἐνημερώσαμε τὸν ἑλληνικὸ λαὸ λέγοντας τὴν ἀλήθεια. Ἐκεῖνος πῆρε τὴν σκυτάλη, ἀποδεικνύοντας τὴν δύναμη τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἐμεῖς πρῶτοι ὑποστηρίζουμε τὴν θεωρία τῶν διακριτῶν ρόλων, καὶ δὲν διστάζουμε νὰ ὑποχωρήσουμε κατὰ τὴν διενέργεια τοῦ διαλόγου σὲ ὀρισμένα θέματα,

ἐναντι ἐκείνων ὧν ἔχουν «περὶ πολλοῦ» τὴν θεωρία αὐτή. Τὸ ὅτι οἱ ρόλοι Ἐκκλησίας - Κράτους εἶναι διακριτοὶ ἀποδεικνύεται πρωτίστως ἀπὸ τὸ αὐτοδιοικητο τῆς Ἐκκλησίας μέσα στὸ κράτος». Ὁ κ. Χριστόδουλος, ἀναφερόμενος ἐπίσης στὸ ζήτημα τῆς ἀναθεώρησης τοῦ Συντάγματος ὑπογράμμισε: «Μπορεῖ ὁ Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας νὰ ἀποτελεῖ νόμο τοῦ κράτους, ὡστόσο κοινῇ συναινέσει μὲ τὴν Πολιτεία, ἡ Ἐκκλησία εἶναι διατεθειμένη νὰ ἐπιδιώξει πρώτη ἀλλαγὲς καὶ τυχὸν ἀναθεώρηση κάποιων ἄρθρων καὶ μὴ ἀμφιβάλλετε γι' αὐτό».

Ὡς πρὸς τὶς σχέσεις Ἔθνους - Ἐκκλησίας ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ξεκαθάρισε ὅτι «δὲν θέλει ἡ Ἐκκλησία νὰ μετατραπῆ ἡ πατρίδα μας σὲ ἓνα λαϊκὸ κράτος», «δὲν θέλουμε –πρόσθεσε– τὴν κατάργηση τῶν θρησκευτικῶν στὰ σχολεῖα μας, δὲν θέλουμε νὰ κατέβουν οἱ εἰκόνες, δὲν θέλουμε νὰ χαθεῖ ὁ σταυρὸς ἀπὸ τὸν ἱστὸ τῆς σημαίας μας».

Τέλος, ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, ἀναφερόμενος στὶς σχέσεις τῆς Διοίκησης τῶν Θεολογικῶν Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν μὲ τὴν ποιμένουσα Ἐκκλησία, κάλεσε τὰ μέλη τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημαϊκῆς Κοινότητας νὰ κάνουν μία νέα ἀρχή. Τὴν πρόταση τοῦ Μακαριωτάτου ἐπικρότησαν καὶ ἀπεδέχθησαν καὶ οἱ

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος περιστοιχιζόμενος ἀπὸ τοὺς βραβευθέντες ἱερεῖς καὶ Καθηγητὲς κατὰ τὸν Ἑσπερινὸ τῆς ἐορτῆς τοῦ Μ. Φωτίου στὸν Καθεδρικό Ναὸ Ἀθηνῶν (5.2.2006)

«Δεῦτε πάντες οἱ πιστοί, τὸν Ἱεράρχην καὶ φίλον Κυρίου, Φώτιον τὸν πανθαύμαστον, εὐσεβῶς ἀνευφημήσωμεν...»¹

Τὴν προτροπὴν ταύτην ἀπηύθυνε πρὸς ἡμᾶς ὁ ἱερός τῆς Ἐκκλησίας ὕμνωδός,

Μακαριώτατε Πάτερ καὶ Σεπτὲ Προκαθήμενε τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν,
Σεβασμία τῶν Ἁγίων Συνοδικῶν καὶ τῶν λοιπῶν Ἀρχιερέων χορεία,
Ἀδελφοὶ συμπρεσβύτεροι καὶ συνδιάκονοι,
Ἑλλογιμώτατοι κ. Καθηγηταί,
Λαὲ τοῦ Θεοῦ εὐλογημένε,

ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Ἱεροῦ Πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ προστάτου τῆς Ἱεραρχίας τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Καὶ ἡμεῖς συνήλθομεν κατὰ τὴν ἐόρτιον ταύτην ἡμέραν προκειμένου νὰ τιμήσωμεν τὸν Ὁμότροπον τῶν Ἀποστόλων καὶ Διδάσκαλον τῆς Οἰκουμένης². Νὰ τὸν τιμήσωμεν ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐγένετο Καταγώγιον καὶ τῆς Ἀποστολικῆς Διδασκαλίας ἔμπλεως καὶ ἀφ' ἑτέρου, διότι διὰ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ, ἐκ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας τοὺς λύκους ἀπήλασε καὶ τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν σαφῶς ἐτράνωσεν, ἀναδειχθεὶς στῦλος τῆς Ἐκκλησίας καὶ πρόμαχος τῆς εὐσεβείας³.

Συνήλθομεν νὰ τιμήσωμεν τὸ ὄργανον τῆς χάριτος, τὴν κιθάραν τοῦ Πνεύματος, τὸν ἀκράδαντον στῦλον τῆς πίστεως, τὸν πρόμαχον τῆς Ὁρθοδοξίας, τὸν μέγαν διδάσκαλον καὶ κλεινὸν Ἱεράρχην, τὸ στήριγμα τῆς Ἐκκλησίας, τὸν πυρίπνοον ρήτορα, τὸν πανάριστον ποιμένα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, τὸν λαμπρότατον Φώτιον⁴.

Ὁ Ἅγιος Πατὴρ τὸν ὅποιον ἡ Ἐκκλησία ἀξιοχρέως τιμᾷ καὶ εὐφημεῖ σήμερον ἐν ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, εἶναι ἀπὸ τὰ εὐλογημένα ἐκεῖνα πρόσωπα, τὰς μεγάλας ὄντως μορφὰς τὰς ὁποίας ἡ πρόνοια καὶ ἡ Ἀγάπη τοῦ Θεοῦ χαρίζει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν εἰς καιροὺς δυσχειμέρους διὰ νὰ στηρίξουν τὸν Λαὸν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἀποκαλύψουν καὶ νὰ διασαφίσουν τὰς ἀληθείας τῆς πίστεως. Εἶναι χαρισματικὴ μορφή, ἡ παρουσία τῆς ὁποίας ἐπιβεβαιώνει ὅτι «ζεῖ Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν», ἐπιβεβαιώνει τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν φροντίδα τοῦ Κυρίου διὰ τὴν Ἐκκλησίαν του.

Ὁ ἱερός Φώτιος εἰσηλθεν εἰς τὸ προσκήνιον τῆς ἱστορίας κατὰ τὰ μέσα περίπου τοῦ 9ου αἰῶνος, εἰς μίαν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἑλληνικὴ βυζαντινὴ αὐτοκρατορία, ἔπειτα ἀπὸ διακόσια χρόνια συμπτύξεως καὶ συρρικνώσεως, ἀνελάμβανε καὶ πάλιν ἡγετικὸν ρόλον, εἰς τὰς παγκοσμίους ὑποθέσεις καὶ ἔφθανεν εἰς μίαν ἀξιοζήλευτον πολιτικὴν καὶ πνευματικὴν ἀκμὴν.

Ὁ ἱερός Φώτιος δὲν ὑπῆρξεν ἀπλῶς ἐν παράγωγον αὐτῆς τῆς ἀκμῆς, ἀλλὰ μὲ τὴν πολυτάλαντον προσωπικότητά καὶ τὴν πολὺπλευρον δραστη-

ΟΜΙΛΙΑ ΔΙΑ ΤΟΝ ΙΕΡΟΝ ΦΩΤΙΟΝ

(Καθεδρικός Ναὸς
Ἀθηνῶν, 5.2.2006)

Τοῦ
Ἀρχιμ. Παύλου Ἰωάννου
Γραμματέως τῆς Συνοδικῆς
Ἐπιτροπῆς Νεότητος

1. Δοξαστικὸν μικροῦ Ἑσπερινοῦ (μηνᾶιον Φεβρουαρίου. Ἐκδ. Ἀποστ. Διακονίας).
2. Αὐτόθι: Ἀπολυτίκιον τῆς ἐορτῆς.
3. Δοξαστικὸν μικροῦ Ἑσπερινοῦ (μηνᾶιον Φεβρουαρίου. Ἐκδ. Ἀποστ. Διακονίας).
4. Στιχηρὸν Μεγάλου Ἑσπερινοῦ (μηνᾶιον Φεβρουαρίου. Ἐκδ. Ἀποστ. Διακονίας).

ριότητά του πολιτικήν, εκπαιδευτικήν, ἐπιστημονικήν, ἐκκλησιαστικήν, θεολογικήν, κατέστη ὁ κύριος παράγων αὐτῆς τῆς ἀκμῆς.

Μελετώντες τὸν βίον καὶ τὰς δραστηριότητας τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἱεράρχου, ἀνοίγομεν ἕν παράθυρον εἰς τὸν χῶρον τῆς αὐτοκρατορίας καὶ βλέπομεν ἀπὸ αὐτὸ τοὺς ἀγῶνας τῆς διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ἐλευθερίας, τὴν ἐπίπονον προσπάθειαν διὰ τὴν συντήρησιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἐκκλησίας, τὴν μεγάλην ἐξόρμησιν διὰ τὸν φωτισμὸν τῶν βαρβάρων, τὸν σύντονον μόχθον τῶν λογίων τῆς διὰ τὴν αὔξησιν τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα ὑπῆρξαν καρποὶ τῆς ἐλληνικῆς καὶ τῆς χριστιανικῆς παραδόσεως.

Ἐν τέλει ὁμως ἐπικοινωνῶμεν μὲ μίαν προσωπικότητα σπανίων πνευματικῶν προσόντων, ἡ ὁποία διὰ τῆς ἀκαταπαύστου δραστηριότητος αὐτῆς ἔθεσε τὴν σφραγίδα οὐ μόνον εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Βυζαντίου ἀλλὰ καὶ τῆς Εὐρώπης⁵.

Δὲν εἶναι καθόλου τυχαῖον ὅτι ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ ἱστορία ἀπέδωσαν εἰς αὐτὸν τὴν προσωνυμίαν τοῦ Μεγάλου, προσωνυμία ἡ ὁποία εἰς ὀλίγους ἐχαρίσθη.

Διεκρίθη ὡς μεγίστη προσωπικότης τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας, ἀπέβη διακεκριμένος Ἱεράρχης, ἄριστος πρέσβυς τῆς Πολιτείας, σοφὸς Διδάσκαλος, παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ὁποίου ἐμαθήτευσαν πολλοί, ἐν οἷς καὶ οἱ φωτισταὶ τῶν Σλαύων Ἅγιοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος καὶ ἐν τέλει ἐτιμήθη καὶ τιμᾶται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἅγιος.

Ἐσπούδασε τὴν Ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν Φιλολογίαν, τὴν Ρητορικὴν, τὴν Ἱατρικὴν καὶ ἐνεβάθυνε τὰ μέγιστα εἰς τὴν Χριστιανικὴν Γραμματείαν, τοὺς Μεγάλους Πατέρας τῶν πρώτων αἰώνων καὶ ἰδιαίτερος εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν. Συνεδύασε ἄριστα τὴν Αἰώνιαν Ἀλήθειαν, ἡ ὁποία μένει εἰς τὸν αἰῶνα, μετὰ τοῦ ἀκτινοβολοῦντος πνεύματος τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος⁶.

Τὴν σπανίαν μόρφωσιν αὐτοῦ ἐθαύμαζον ἀκόμη καὶ οἱ ἐχθροὶ του:

«*Ἦν οὗτος ὁ Φώτιος οὐ τῶν ἀγενῶν τε καὶ ἀνωνύμων, ἀλλὰ καὶ τῶν εὐγενῶν κατὰ σάρκα καὶ περι-*

φανῶν, σοφία τε κοσμικῆ καὶ συνέσει τῶν ἐν τῇ πολιτεία στρεφόμενων εὐδοκιμώτατος πάντων ἐνομιζέτο, Γραμματικῆς τε μὲν γὰρ καὶ Πουήσεως, Ρητορικῆς τε καὶ Φιλοσοφίας, καὶ δὴ Ἱατρικῆς, καὶ πάσης ὀλίγου δεῖν ἐπιστήμης τῶν θύραθεν. Τοιοῦτον ἑαυτῷ τὸ περιὸν ὡς μὴ μόνον σχεδὸν φᾶναι τῶν κατὰ τὴν αὐτοῦ γενεὰν διενεγκεῖν, ἤδη δὲ καὶ πρὸς τοὺς παλαιούς αὐτὸν διαμιλλᾶσθαι. Πάντα γὰρ συνέτρεχεν αὐτῷ, ἡ ἐπιτηδειότης τῆς φύσεως, ἡ σπουδή, ὁ πλοῦτος, δι' ὃν καὶ βίβλον ἐπ' Αὐτὸν ἔρρει πᾶσα»⁷.

Κεκοσμημένος ὑπὸ τοιούτων καὶ τοσούτων προσόντων κατέλαβε σπουδαίαν θέσιν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὴν Μαγναύραν, τὸ ἀνασυσταθὲν ὑπὸ τοῦ Βάρδα. Ὁ Αὐτοκράτωρ Μιχαὴλ καὶ ὁ Καῖσαρ Βάρδας, θεῖος του, ἀπεφάσισαν τὴν ἀνασύστασιν τῆς Σχολῆς, ἡ ὁποία τὸ πρότερον ἐλειτούργει εἰς τὰ Ἀνάκτορα, διὰ τὸν καταρτισμὸν τῶν στελεχῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας. Αὐτῆς τῆς Σχολῆς ὁ Φώτιος ἀπέβη ὁ κατ' ἐξοχὴν διδάσκαλος, καθ' ὅτι ἦτο πολύμορφος ἡ ἐκπαίδευσίς του καὶ πολυμερῆς ἡ διδασκαλία του. Ἐτύγγανε δὲ καὶ ἄριστος ἐρμηνευτὴς τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἡ ὁποία ἦτο ἡ βάση τῆς Θεολογίας «*ἐνθα*» ὅπως ἔλεγεν «*ἐθεμελιούτο τὸ τῆς Ὁρθοδοξίας ἀκήρατον καὶ πατροπαράδοτον φρόνημα*»⁸.

Ἡ ἄνοδος τοῦ Φωτίου εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον θὰ σταθῆ ἡ αἰτία νὰ φανῆ ἔτι περισσότερον ἡ πολυτάλαντος προσωπικότης αὐτοῦ. Ὁ Ἅγιος Φώτιος ἀνήκει εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι, ἐνῶ δὲν ἐπεδίωξαν τὴν ἄνοδόν τους εἰς τὸν θρόνον ἢ εἰς τινα ὑπεύθυνον θέσιν, ὁμως ἀνέπτυξαν ὅλα τὰ χαρίσματα, μὲ τὰ ὁποῖα ὁ Θεὸς ἐπροίκισεν αὐτοὺς καὶ ἐτίμησαν τὴν διακονίαν των.

Ἡ ἐκλογή του ὑπὸ τὰς συνθήκας τὰς ὁποίας συνέβη ἐθεωρήθη ὡς δυναμένη νὰ ἀπαλείψῃ τὰς ἔριδας καὶ νὰ συμβιβάσῃ τὰ διεστῶτα. Ἀπὸ μὲν τοὺς ζηλωτὰς ἐγένετο ἀποδεκτὸς ὡς υἱὸς γονέων μαρτυρησάντων κατὰ τὴν εἰκομαχικὴν ἔριδα, ἀπὸ δὲ τοὺς προοδευτικὸς λόγῳ τῆς ἐπιδόσεως του εἰς τὰ γράμματα καὶ ἀπὸ ὅλους λόγῳ ἀποφυγῆς ἀναμιξέως του εἰς τὴν δρᾶσιν τῶν δύο μεριδῶν.

Ὁ ἴδιος ἀντέστη, ἠρνήθη, ἔκλαυσεν, ἐπέμεινε,

7. (PG 105,504).

8. Μητροπ. Θεσσαλ. Παντελεήμονος: Πρακτικὰ ΙΕ' Θεολογ. Συνεδρίου: Ὁ Μέγας Φώτιος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως.

5. Π. Χρήστου: ἱστορικὴ ἔρευνα περὶ τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου (Πρακτικὰ Ἐπιστ. Συμποσίου. Ἔκδοσις Κέντρου Βυζ. ἐρευνῶν ΑΠΘ).

6. Μητροπ. Θεσσαλ. Παντελεήμονος: Πρακτικὰ ΙΕ' Θεολογ. Συνεδρίου: Ὁ Μέγας Φώτιος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως.

ἐβίασθη εἰς τὸ τέλος νὰ δεχθῆ. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν του πρὸς τὸν Πάπαν Νικόλαον γράφει χαρακτηριστικῶς: «Βίαν ὑπέστημεν,... συνεσχέθημεν ἄκοντες. Κακούργοις ἴσα καθείχθημεν. ἐτηρούμεθα συλασσομένοι. ἐψηφίσθημεν ἀνανεύοντες. ἐχειροτονήθημεν κλαίοντες, ὀδυρόμενοι, κοπτόμενοι... Ἐξέπεσον εἰρηρικῆς ζωῆς... γαλήνης γλυκείας... δόξης... τῆς φιλίης ἡσυχίας, τῆς καθαρᾶς ἐκείνης καὶ ἡδίστης μετὰ τῶν πλησίον συνουσίας, τῆς ἀλύπου καὶ ἀδόλου συναναστροφῆς»⁹.

Ζῶν ὁ ἱερός Πατήρ εἰς μίαν κρίσιμον ἐποχὴν δραματικῶν συγκρούσεων καὶ πολιτικῶν διεκδικήσεων μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἐκαλεῖτο νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν θεολογικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὰς ρωμαϊκὰς ἐπεκτατικὰς βλέψεις.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ του πολιτικὴ εἶχε δύο βασικοὺς στόχους. Τὴν παρεμπόδιση τῶν παπικῶν διεκδικήσεων εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὴν ἱεραποστολικὴν ἐξόρμησιν πρὸς τοὺς Σλάβους.

Φορεὺς ὁ ἴδιος τοῦ γνησίου Ὁρθοδόξου πνεύματος ἀνεδείχθη πρόμαχος τοῦ Ὁρθοδόξου δόγματος καὶ ἐξελίχθη εἰς ἑπαλξιν τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως κατὰ τῶν καινοτομιῶν τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας καὶ κυρίως κατὰ τοῦ *filioque*, τὸ ὁποῖον ἦτο τὸ πλέον σπουδαῖον θέμα κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Φωτίου.

Εἰδικώτερον, κατὰ τὸν Φώτιον, ἡ περὶ τοῦ *filioque* διδασκαλία τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας ἠπειλεῖ νὰ ἀνατρέψῃ τὴν δογματικὴν ὑποδομὴν τῆς Ὁρθοδόξου θεολογίας, διότι ἀλλοίωνε τὸ δόγμα τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἀνέτρεπε τὴν τριαδικὴν ἰσορροπίαν, ἐμείωνε τὴν τελείαν ἰσότητά τῶν τριῶν προσώπων καὶ κατέλυε τὴν ἀπόλυτον Μοναρχίαν τοῦ Πατρὸς ἐπὶ τῆς Τριάδος.

Ἀκολουθῶν ὁ ἱερός Πατήρ, τὴν παράδοσιν τῶν πατέρων τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἦτο ὁ πρῶτος ὁ ὁποῖος ἀπεσαφήνισεν τὴν περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διδασκαλίαν καὶ ἐξέθεσε συστηματικῶς τὴν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου Ὁρθόδοξον θέσιν. Διαστείλας δὲ ὀριστικῶς τὴν ἀνατολικὴν ἔκφρασιν τοῦ τριαδικοῦ δόγματος ἀπὸ τῆς δυτικῆς, διὰ τοῦ τονισμοῦ τοῦ δόγματος τῆς μοναρχίας τοῦ Πατρὸς, ὑπερημύνθη τῆς ἐκ τοῦ μόνου τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύ-

σεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος¹⁰. Κατὰ τὸν ἱερόν Πατέρα ἢ ἐκπόρευσις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ εἰσάγουσα δύο ἀρχάς, διαταράσσει τὰς τριαδικὰς σχέσεις. «Πᾶν ὅπερ μὴ ἐστὶ κοινὸν τῆς Τριάδος, ἐνὸς ἐστὶ μόνον τῶν Τριῶν». Ἡ ἐκπόρευσις τοῦ Πνεύματος δὲν εἶναι κοινόν, ἀλλὰ ὑποστατικὴ ιδιότης, ἀνήκει λοιπὸν εἰς ἓνα, τὸν Πατέρα. Ἡ ἀποστολὴ ὅμως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὸν κόσμον εἶναι κοινὴ ἐνέργεια τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐκτελουμένη καὶ ὑπὸ τῶν Τριῶν Προσώπων.

Ἐχων ἐπίσης ὁ ἱερός Φώτιος πλήρη συνείδησιν τῶν τραγικῶν συνεπειῶν τοῦ *filioque* καὶ τῆς προσθήκης αὐτοῦ εἰς τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως, διέβλεψεν ὅτι ὄπισθεν τῆς προσθήκης κρύπτεται μία νέα ἐκκλησιολογικὴ ἀρχή, δηλαδὴ τὸ πρωτεῖον τοῦ Πάπα. Διὰ τοῦτο ἐπολέμησε τὸ *filioque*, τὸ ὁποῖον ὡς γνωστὸν ὑπῆρξε μία ἀπὸ τὰς πλέον βασικὰς αἰτίας τοῦ σχίσματος μεταξὺ Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ἠρνήθη τὴν προσθήκην εἰς τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως καὶ ἠγωνίσθη ὑπὲρ τῆς ὑγιοῦς δογματικῆς παραδόσεως, ἀποβάς τοιουτοτρόπως ὁ στῦλος καὶ τὸ σύμβολον τῆς Ὁρθοδοξίας¹¹.

Εἷς ἀκόμη ἀδάμας, ὁ ὁποῖος κοσμεῖ τὸν στέφανον τοῦ Ἁγίου Φωτίου εἶναι τὸ ἱεραποστολικὸν ἔργον τὸ ὁποῖον ἐπραγματοποιήθη ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του.

Κατὰ τὸ διάστημα τῶν δύο περιόδων τῆς Πατριαρχίας του παρατηρεῖται ἡ ἐξέλιξις τῆς πλέον λαμπρᾶς καὶ ἀποδοτικῆς ἱεραποστολικῆς προσπαθείας τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ἐν μέσῳ τῶν σλαβικῶν λαῶν.

Ἡ συμβολὴ τοῦ μεγάλοπνοου Πατριάρχου εἰς τὴν ἱεραποστολικὴν αὐτὴν ἔκρηξιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἡ ὁποία ἐσφραγίσθη κυρίως μὲ τὸ ἔργον τῶν φωτιστῶν τῶν Σλάβων, Θεσσαλονικέων ἀδελφῶν Κυρίλου καὶ Μεθοδίου, ὑπῆρξε συγκλονιστικὴ οὐ μόνον διὰ τὴν ἐπιλογὴν τῶν ἐμπνευσμένων ἀπὸ τὸν ἀποστολικὸν ζῆλον προσώπων, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν μοναδικὴν ἐναρμόνισιν τοῦ οἰκουμενικοῦ ἱεραποστολικοῦ σχεδιασμοῦ μὲ τὴν διαχρονικὴν ἀποστολικὴν συνείδησιν τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ σχεδιασμὸς ὑπῆρξεν ἰδικόν του ἔργον. Οἱ συνεργοὶ του ἀνέλαβον

10. Θεοδωροῦδη Γεωργίου: Ἡ χρῆσις τοῦ Φωτίου εἰς Γραμματεῖαν τοῦ ΙΓ' αἰῶνος εἰς Πρακτικὰ Ἐπιστ. Συμποσίου. Ἐκδοσις Κέντρου Βυζ. ἐρευνῶν ΑΠΘ 424-425.

11. Αὐτόθι.

9. Ἐπιστολὴ πρὸς Πάπαν Νικόλαον (Ἐπιστ. 6, σελ. 148).

καὶ ἐξεπλήρωσαν μὲ ἐκπληκτικὴν συνέπειαν τὸν πολὺπλοκὸν αὐτὸν ἱεραποστολικὸν σχεδιασμόν.

Αὐτὴ ἦτο καὶ ἡ συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ἀπετυπώθη εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς Συνόδου τῆς Κωνσταντινουπόλεως (879-880) ἀπὸ τοὺς ἐκπροσώπους τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως.

Ὁ Μητροπολίτης Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας διεκήρυξε ὅτι:

«τοιοῦτον ἔπρεπε ἐπ’ ἀληθεία εἶναι τὸν τοῦ σύμπαντος κόσμου τὴν ἐπιστάσιαν λαχόντα, εἰς τύπον τοῦ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν».

Μὲ ἀνάλογον ἐνθουσιασμόν ἐξεφράσθησαν καὶ οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Σύνοδον:

«Τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἔμπνευσις αὐτοῦ τοιοῦτον φῶς δέδωκεν εἰς τὴν καθαρὰν ψυχὴν τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου, ὅτι λαμπρύνει καὶ φωτίζει πᾶσαν τὴν κτίσιν. Ὡσπερ γὰρ ὁ ἥλιος, κἂν εἰς μόνον τὸν οὐρανὸν περιέχεται, ὅμως ὅλον τὸν περιγίειον κόσμον φωτίζει, οὕτω καὶ ὁ Δεσπότης ἡμῶν, ὁ κύριος Φῶτιος, καθέζεται εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀλλὰ καὶ τὴν σύμπασαν κτίσιν δαδουχεῖ καὶ καταλάμπει».

Ἡ ὀργάνωσις τῆς μορφῆς καὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἱεραποστολικοῦ κηρύγματος μὲ τὰ σταθερὰ καὶ τὰ μεταβλητὰ του στοιχεῖα προσεδιόριζεν εἰς μεγάλον βαθμὸν τὴν ἄμεσον ἀπήχησιν τοῦ ἔργου τῶν βυζαντινῶν ἱεραποστόλων εἰς τὸν σλαβικὸ κυρίως κόσμον. Ἡ ὅλη ἔμπνευσις τῆς ἐπιλογῆς τῶν ἀνωτέρω στοιχείων καὶ τῆς συνθέσεώς των εἰς ἓνα ἐνιαῖον ὀργανικὸν ὅλον ὑπῆρξε προσωπικὴ συμβολὴ τοῦ ἱεροῦ Φωτίου, ὁ ὁποῖος ἀξιοποίησε τὸν ἀνεξάντλητον πλοῦτον τῆς προσωπικῆς του ἐμπειρίας ἀπὸ τὴν μακροχρόνιον ἀναστροφὴν του μὲ τοὺς πατέρας τῆς Ἐκκλησίας διὰ νὰ συνθέσῃ τὸν ἐνιαῖον τύπον τοῦ ἱεραποστολικοῦ κηρύγματος¹².

Διὰ τὸν σλαβικὸν κόσμον ὁ Φῶτιος εἶναι εἷς ἐκ τῶν βασιχωτέρων στύλων τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῶν ὁποίων αὐτὴ ἐπεβεβαίωσε καὶ διεφύλαξεν τὴν Ἀποστολικὴν παράδοσιν καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ. Εἰς τὸ πρόσωπόν του ὁ σλαβικὸς κόσμος βλέπει τὸν συνεχιστὴν τῶν μεγάλων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, τὸν τελευταῖον μέγαν Πατέρα τῆς ἠνωμένης Ἐκκλησίας, ὁ ὅποιος γνωρίζων καλῶς τὴν ἀλαζονείαν τῶν Παπῶν ἐθωράκισεν τὴν Ἐκκλησίαν

μὲ τὴν διδασκαλίαν τῶν Πατέρων καὶ τὸ κύρος τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Ἡ πατριαρχικὴ του αὐθεντία προσέδιδε εἰς τὴν πρωτοβουλίαν του αὐτὴν ἐξαιρετικὸν ἐκκλησιαστικὸν κύρος καὶ διηυκόλυνε τὴν ἀποτελεσματικώτεραν διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου τῶν Βυζαντινῶν ἱεραποστολῶν.

Ἴσως οὐδὲν ἕτερον πρόσωπον εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Βυζαντίου ἐσχολιάσθη εἰς τὴν ἐποχὴν του ἀλλὰ καὶ διαχρονικῶς μὲ τόσον διαμετρικῶς ἀντιθέτους χαρακτηρισμοὺς καὶ ἀποτυπώνει τόσον χαρακτηριστικῶς τὸν χαρακτηρισμὸν αὐτοῦ ὡς «ἀντιλεγόμενον σημείου». Τὸ ὄνομα τοῦ Φωτίου εὐρέθῃ ἀναποφεύκτως εἰς τὸ ἐπίκεντρον τῆς ὀξυτάτης ἐσωτερικῆς κρίσεως, ἡ ὁποία ἐξέσπασε εἰς τοὺς κόλπους τῆς Μεγάλῆς Ἐκκλησίας μετὰ τὴν ἐκθρόνισιν τοῦ Πατριάρχου Ἰγνατίου ἀπὸ τὸν Καίσαρα Βάρδα, ἀλλὰ καὶ τῆς θλιβερᾶς ἱστορίας τοῦ Σχίσματος, ἀφοῦ καθ’ ὅλην τὴν περιόδον τῶν δογματικῶν ἀντιπαραθέσεων μεταξὺ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας τὸ θεολογικὸν ἔργον τοῦ Φωτίου κατεῖχε πρωτεύουσαν θέσιν εἰς τὴν φαρέτραν τῶν ἐπιχειρημάτων τῶν Ὀρθοδόξων ἐκπροσώπων¹³.

Τελικῶς εἰς τὴν συνείδησιν τῆς Ἐκκλησίας ὁ Φῶτιος ἐτιμήθη ὡς Ὁμολογητὴς διὰ τὴν στάσιν αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του ὑπὲρ τῶν ἱερῶν εἰκόνων, ὡς ὑπερασπιστὴς τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως, ὡς διδάσκαλος μέγιστος καὶ Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἅγιος τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος.

*«Φῶτιος γὰρ ἦν ὁ μακάριος,
ὁ φωτὸς ἀκτῖσι φερωνύμως τοῦ ὀνόματος,
πλήθη διδασκαλιῶν καταλάμπας τὰ πέρατα,
ὁ ἐξ αὐτῶν σπαργάνων ἀφιερωθεὶς τῷ Θεῷ,
ὡς ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ εἰκόνας δημεύσει καὶ ἐξορία...
συγκοινωνήσας τῷ γεννήτορι,
οὗ καὶ ἡ ζωὴ θαυμαστὴ καὶ τὸ τέλος ἐπέραστον,
ὑπὸ Θεοῦ τοῖς θαύμασι μαρτυρούμενον»¹⁴.*

Ἐπιλήψει με διηγούμενον ὁ χρόνος τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ κατὰ τὸν ἱερὸν Φῶτιον. Ἀδύνατον ἢ πολὺπλευρος προσωπικότης αὐτοῦ καὶ τὸ πολυσχιδὲς

12. Βλ. Φειδᾶ: Ὁ Πατριάρχης Φῶτιος καὶ τὸ κήρυγμα τῆς βυζαντινῆς Ἱεραποστολῆς (Πρακτικὰ Ἐπιστ. Συμποσίου. Ἐκδοσις Κέντρου Βυζ. ἐρευνῶν ΑΠΘ σ. 475-476.

13. Πασχαλίδη Συμ.: «Ἡ ἀγιότητα τοῦ Μ. Φωτίου καὶ ἡ ἐνταξὴ του στοῦ ἑορτολόγιου». Πρακτικὰ Ἐπιστ. Συμποσίου. Ἐκδοσις Κέντρου Βυζ. ἐρευνῶν ΑΠΘ σ. 368.

14. Βίος Εὐθυμίου τοῦ νέου (ἔκδ. L. Petit s. 179).

ἔργον του νὰ χωρέσουν εἰς ὀλίγας γραμμάς, νὰ ἀποτιμηθοῦν ἐπαξίως εἰς τόσο ὀλίγον χρόνον.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος τιμᾷ σήμερον καὶ αὖριον τὸν Ἱερὸν Πατέρα ὡς προστάτην τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς καὶ κατὰ συνέπειαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἀναζητᾷ δηλαδή εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἔργον του τὴν ἔμπνευσιν καὶ τὸν φωτισμόν, τὸν προβάλλει εἰς τοὺς Ἐπισκόπους τῆς πρωτίστως ἀλλὰ καὶ εἰς ὀλόκληρον τὸν ἱερὸν κλῆρον, ὡς πρότυπον, διὰ τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διακονίαν των. Θὰ ἠδύνατο βέβαια νὰ ἀποτελέσῃ πρότυπον καὶ διὰ τοὺς ἄρχοντας ἡμῶν, καθόσον ἡ ἐν τῇ Πολιτείᾳ διακονία αὐτοῦ δὲν ἦτο μία ἀπλή διαχειρίσις τῆς ἐξουσίας, ἀλλὰ μία μεγαλόπνοος πολιτικὴ πηγάζουσα ἀπὸ εὐγενεῖς ὁραματισμοὺς καὶ ἐμπνεομένη ἀπὸ ἕναν ἀληθῆ ἀνθρωπισμόν.

Στοιχοῦσα εἰς τὸ παράδειγμα τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου ἡ Ἐκκλησία καλεῖται νὰ διαλεχθῇ μὲ τὸν κόσμον καὶ νὰ προσφέρῃ τὸν φωτισμόν εἰς τὰ ἀδιέξοδά του, νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς διαρκῶς εὐτελιζομένου ἀνθρωπίνου προσώπου προβάλλοντας ὡς μέτρον αὐτῆς τῆς ἀξίας τὸν Θεάνθρωπον Ἰησοῦν.

Μακαριώτατε,

Ἡ μορφή τοῦ ἱεροῦ Φωτίου εἰκονογραφημένη ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰς τὸ Συνοδικὸν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, μερίμνη τῆς Ὑμετέρας Σεπτῆς Μακαριότητος, ὑπενθυμίζει «τὴν μεγάλην τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου πολυμάθειαν, τὴν ἀκραιφνή καὶ ἄδολον εὐσέβειαν, τὴν ὀρθὴν καὶ περινενομημένην κρίσιν περὶ τε τῶν θείων καὶ τῶν ἀνθρωπίνων, τὸ ἄτρυφον καὶ ταπεινὸν ἐν ταῖς εὐημερίαις, τὸ πρᾶον καὶ ἀνεξίκακον ἐν τοῖς διωγμοῖς, τὸν ἀκήρατον τῆς ψυχῆς αὐτοῦ κόσμον»¹⁵ καὶ εὐχόμεθα νὰ ἐμπνέῃ Ὑμᾶς καὶ τοὺς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας συγκροτοῦντας Σεβασμιωτάτους Ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἱερᾶς ἀποφάσεις ὑμῶν.

Ἡ στρατευομένη Ἐκκλησία μὲ τοὺς ποιμένας

αὐτῆς πρώτους εἰς τὴν στρατείαν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας τῆς πίστεως καὶ ἐν ταυτῷ τῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ ἀνθρώπου, γνωρίζει καλῶς ὅτι ἡ πάλη αὐτῆς δὲν εἶναι «πρὸς αἷμα καὶ σάρκαν ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς τὰς ἐξουσίας τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου», οἱ ὁποῖες χρησιμοποιοῦν ἀνθρώπους εἰς τὸν ἐναντίον αὐτῆς πόλεμον, οἱ ὁποῖοι καὶ ἐγείρουν διωγμοὺς ἐναντίον αὐτῆς.

Ἐπιθυμῶ νὰ καταστέψω τὸν λόγον ἀφιερώνοντας εἰς ὑμᾶς Μακαριώτατε καὶ εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἀγωνιζομένους ποιμένας αὐτῆς τὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποῖαν ἀπευθύνει ὁ ἱερὸς Πατὴρ «ἀπὸ τῆς ὑπεροχίας (τῆς ἐξουσίας δηλαδή) τοῖς συνδεδιωγμένοις ἐπισκόποις».

«Ὁ διωγμὸς βαρὺς, ἀλλ' ὁ τοῦ Δεσπότητος μακαρισμὸς ἡδύς· ἡ ὑπεροχία χαλεπή, ἀλλ' ἡ τῶν οὐρανῶν βασιλεία τερπνή· ... Πολλὰ αἰ θλίψεις καὶ πᾶσαν ὑπεβαλλόμεναι χαλεπότητα· ἀλλ' ἡ ἐκείθεν χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις οὐ μόνον κουφίζειν οἶδεν αὐτῶν τὴν δριμύτητα, ἀλλὰ τοῖς πρὸς ἐλπίδας τὰς ἄνω βιοῦσιν καὶ εἰς εὐθυμίας ὑπόθεσιν αὐτὰ μετατίθουσιν. Ἐχόμεθα τοιγαροῦν τῶν ἄθλων, ἵνα τύχωμεν τῶν ἐπάθλων· ἵνα γένηται καὶ ἡμῖν μετὰ Παύλου βοᾶν· «τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνίσαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος». Τί ταύτης τῆς ἐπινικίου φωνῆς ἡδύτερον ἢ χαριέστερον; Τί δὲ κατασχύνει τὸν κοινὸν τοῦ γένους ἐχθρὸν δυνατότερον; Τὸν δρόμον τετέλεκα· τὴν πίστιν τετήρηκα· λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος. Ὡ φωνῆς, ἀπάσης λύπης ζάλην κατακοιμιζούσης, μᾶλλον δὲ πάσης πνευματικῆς εὐφροσύνης χάριν ἐπιχορηγούσης, τοὺς διώκτας εἰς ἔκπληξιν ἀντιμεθιστώσης, τοὺς διωκομένους στεφανούσης, τοὺς ἀσθενεῖς ἀναρρωνούσης, τοὺς κατεραγμένους ἀνορθούσης! Ταύτην καὶ ἐγὼ τῶν ἔργων μοι τοῖς λόγοις συνητηχούντων, ἀξιοθεῖην ἅμα ὑμῖν τοῖς καλοῖς συνάθλοις ἐν Κυρίῳ ἀναφθέγγασθαι, πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν Ἁγίων. Ἀμήν»¹⁶.

15. I. N. Βαλέττα προλεγόμενα περὶ τοῦ Ἱ. Φωτίου εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν Ἐπιστολῶν αὐτοῦ σ. 16.

16. Ἱεροῦ Φωτίου 147 Ἐπιστολή: «Ἀπὸ τῆς ὑπεροχίας πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους». Ἐκδοσις Βαλέττα.

**Ὁ διαλογικὸς καὶ
διακονικὸς
χαρακτήρας τῆς
Ἐκκλησίας:
Ἐναφορὰ στὸν ἱερό
Φῶτιο**

(Ἱερὰ Μονὴ Πεντέλης
Διορθόδοξον Κέντρον,
6.2.2006)

Μακαριώτατε,
Σεπτὴ τῶν Συνοδικῶν καὶ τῶν λοιπῶν παρεπιδημούντων ἀρχιερέων
χορεία,

κύριοι Κοσμήτορες,
κύριοι Πρόεδροι,
σεβαστοὶ Ὁμότιμοι,
ἀγαπητοὶ συνάδελφοι,
κυρίες καὶ κύριοι,

Ἡ μνήμη τοῦ ἱεροῦ Φωτίου, ἀνδρὸς «μυρίας ἀρεταῖς ἐξανθήσαντος καὶ
πάσῃ γνώσει διαλάμπαντος»¹, ἀλλὰ καὶ «τοῦ φωτὸς ἀκτίσι φερώνυμος τοῦ
ὀνόματος πλήθει διδασκαλιῶν καταλάμπαντος τὰ πέρατα»², μᾶς συνάξε
σήμερα ἐδῶ. Ἦρθαμε νὰ ξαναφέρουμε μπροστὰ μας τὸν μεγάλο ἱεράρχη
καὶ ρηξικέλευθο ποιμενάρχη τῆς Ἐκκλησίας³, τὸν ἄνδρα τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν
τοῦ Πνεύματος ἀλλὰ καὶ τὸν ἐραστή τῆς γνώσεως καὶ τῆς σοφίας, τὸν μεγα-
λεπίβουλο ἱεραπόστολο καὶ τὸν οἰκουμενικὸ διδάσκαλο.

Ὁ Μέγας Φῶτιος βιώνοντας τὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας καὶ τρεφόμε-
νος ἀπὸ αὐτὴν ζοῦσε τὰ προβλήματα τῆς ἐποχῆς του, ἐνῶ ταυτόχρονα ὄρα-
ματιζόταν καὶ τὸ μέλλον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Μελετοῦσε τὴν
ἀνθρώπινη γνώση, ἀλλὰ παράλληλα ἐκζητοῦσε καὶ τὴν ἄνωθεν σοφία. Αὐτὸ
τοῦ διασφάλισε ὄχι μόνον φήμη ἀνθρώπινη καὶ κοσμική, ἀλλὰ κυρίως κλέος
πνευματικὸ καὶ δόξα ἀληθινή. Ὅταν ἐπανῆλθε στὴν Κωνσταντινούπολη ἀπὸ
τὴν ἐξορία, ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Μιχαὴλ ἔγραφε στὸν αὐτοκράτορα
Βασίλειο τὸν Βουλγαροκτόνο: «Ἡ κραταιὰ σου βασιλεία ἀπέδωκεν εἰς τὴν
Ἐκκλησίαν τὴν δόξαν αὐτῆς. Φαμέν δὴ Φῶτιον τὸν ἀγιώτατον Πατριάρχην,
τὸν φωτοειδῆ καὶ φωτοποιὸν ἄνθρωπον, τῆς ἱερωσύνης τὴν τελειότητα, τὸν
γνώμονα τῆς ἀληθείας τὸν ἀδιάστροφον, τῆς ἀρετῆς τὸν κανόνα τὸν εὐθύτα-
τον, τῆς σοφίας τὸ ἐνδιαίτημα, τῶν ξένων τὸ καταφύγιον»⁴. Χαρακτηρίσθηκε
ἐπίσης ἀπὸ συγχρόνους του «ἱερός μὲν τὸ γένος, ἱερώτερος δὲ τὴν σοφίαν,
ὅση τε θεία καὶ ὅση τοῖς κατ' ἀνθρώποις λογίζεται»⁵.

Ὅντως ὁ Φῶτιος ὑπεραμύνθηκε καὶ ἐπέτυχε ἐν τοῖς πράγμασι τὴ σύγκλι-
ση, τὴ συνύπαρξη ἀλλὰ καὶ τὸ διάλογο ἀνάμεσα στὴ θεολογία καὶ τὴ θύρα-
θεν γνώση, ὅταν ἐκείνη τὴν ἐποχὴ δὲν ἔλλειπαν ἐκκλησιαστικοὶ καὶ λόγιοι
ἄνδρες ποὺ τὶς ἔβλεπαν σὲ σχέση ἀντιπαραθέσεως καὶ ἀντιπαλότητας. Ὁ
Μέγας αὐτὸς Πατριάρχης κατενόησε εὐρύτερα ὅτι ὁ διαλογικὸς χαρακτή-
ρας στὴν ἐκκλησιαστικὴ διδασκαλία ἀπὸ τὴ μία, ἀλλὰ καὶ ἡ κενωτικὴ, δια-
κονικὴ καὶ θυσιαστικὴ διάσταση τῆς ποιμαντικῆς τῆς ἀπὸ τὴν ἄλλη,

1. Ἀ. Παπαδοπούλου-Κεραμέως, «Ὁ Πατριάρχης Φῶτιος ὡς Πατὴρ ἅγιος τῆς
Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας», στὰ *Φωτικά*, 1966, σ. 647-671.

2. Βασιλείου Θεσσαλονίκης, *Βίος τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου τοῦ Νέου*, ἔκδ. Revue de l' Orient
Chretien 8 (1903), σ. 179.

3. Βλ. Αἰμιλιανοῦ Τιμαῶδου, μητρ. Σηλυβρίας, «Ὁ ἱερός Φῶτιος ὑπέροχος τῆς
λειτουργικῆς ἐλευθερίας», στὸ περ. *Κληρονομία* 23AB (1991), σ. 61-128.

4. Γεωργίου Μοναχοῦ, *Χρονικόν*, PG 110, 1081.

5. Ἀρέθα Καισαρείας, PG 106, 686.

ἀποτελοῦν βασικές παραμέτρους καὶ στοιχεῖα ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ τῆς φύσεως τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὸ ὑπογραμμίζεται στὰ κείμενά του, ἀλλὰ καὶ βεβαιώνεται ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ ζωὴ του. Γι' αὐτό, ἐξαιτίας ἄλλωστε τῆς σπουδαιότητας καὶ τῆς ἐσαι ἐπικαιρότητας τοῦ θέματος, κρίθηκε σκόπιμο ἢ σημερινὴ ὁμιλία νὰ στραφεῖ καὶ νὰ ἐπικεντρωθεῖ στὰ σημεῖα αὐτά, ἐλπίζοντας νὰ προκαλέσει γόνιμο προβληματισμό, πού θὰ ἔχει ἀφετηρία καὶ ἀναφορὰ στὸν σήμερα ἐορταζόμενο ἄγιο.

Ἐξ ἀρχῆς εἶναι ἀνάγκη νὰ τονισθεῖ ὅτι τόσο ὁ διάλογος ὅσο καὶ ἡ προσφορὰ γιὰ τὸν Μεγάλον αὐτὸν Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἦταν ὑποχρέωση καὶ ἔξωθεν ἐπιταγή, ἀλλὰ ἐπιθυμία καὶ ἀνάγκη. Ὅπως προσφυῶς ἔχει παρατηρηθεῖ, «ὁ ἱερός Φῶτιος τὴν ἀμφιλαφὴ του μὴ ὀρθοῦσιν δὲν τὴν κράτησε γιὰ τὸν ἑαυτό του. Κύριο γνώρισμα τῆς προσωπικότητάς του ἦταν ὁ διακαὴς πόθος νὰ μεταδίδει καὶ στοὺς ἄλλους τὰ φῶτα τῆς σοφίας του, χριστιανικῆς καὶ ἑλληνικῆς. Τὸ πόσο ἔντονη ἐπιθυμία εἶχε νὰ διδάσκει συνδιαλεγόμενος μὲ τοὺς μαθητὲς του ἢ νὰ ἐπικοινωνεῖ μὲ τὸ γραπτὸ λόγο, ὅπου δὲν ἦταν δυνατὴ ἢ ζωντανὴ ἐπικοινωνία, φαίνεται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπὸ τὴν ἄσκηση τοῦ διδασκαλικοῦ τοῦ ἔργου τόσο στὶς ὀνομαστὲς σχολὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὅσο καὶ στὸ ἴδιο του τὸ σπίτι, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ἐπιστολῶν πού ἀπέστειλε σὲ διάφορα πρόσωπα»⁶.

Ὁ Φῶτιος πίστευε στὸν διάλογο, ἀλλὰ ἤξερε καὶ νὰ διαλέγεται. Στὴ διδασκαλία του, πού ἦταν γι' αὐτὸν ὑπόθεση προσφορᾶς καὶ διακονίας, ἐξονύχιζε κάθε ἀπορία καὶ ἔνσταση τῶν μαθητῶν του. Εἴτε ἀκολουθοῦσε τὴ μέθοδο τῆς εἰσηγήσεως εἴτε τὴ μέθοδο τῆς διαλέξεως, μὲ τὴν ἀρχικὴ τῆς βέβαια σημασία, ἢ διδασκαλικὴ του πορεία δὲν ἔχανε τὸν διαλογικὸ τῆς χαρακτῆρα. Συνηθέστερα συνέβαινε νὰ εἰσηγεῖται ἓνα θέμα καὶ νὰ ἐπακολουθεῖ συζήτηση. Ἦταν ἀριστος συζητητής. Ὅσο ἡ διαλεκτικὴ δὲν περιοριζόταν στὴ μορφή, ἀλλὰ διαπότιζε καὶ τὸ περιεχόμενο τῆς διδασκαλίας του. Ὑπάρχουν μαρτυρίες, προερχόμενες μάλιστα ἀπὸ τὴ γραφίδα δεδηλωμένων καὶ ἀδυσώπητων ἐχθρῶν του, πού τὸν φέρουν γνώστη

«γραμματικῆς τε μὲν γὰρ καὶ ποιήσεως, ρητορικῆς τε καὶ φιλοσοφίας καὶ ἱατρικῆς καὶ πάσης ἐπιστήμης τῶν θύραθεν»⁷. Ἡ ἱκανότητά του νὰ φέρει σὲ διάλογο τὴ θεολογία μὲ τὴ θύραθεν γνώση τοῦ προσέδιδε «τοιούτον τὸ περιόν»⁸, δηλαδή τέτοια ὑπεροχή, πού τὸν ἔκανε νὰ διαφέρει καὶ νὰ ξεχωρίζει ἀπὸ τοὺς ἄλλους λογίους τῆς ἐποχῆς του. Αὐτὴ ἡ ἱκανότητα καὶ ἡ ὑπεροχὴ γινόταν ἀντιληπτὴ στοὺς συνομιλητὲς του, ἀλλὰ ἐξασφάλιζε καὶ τὴν ἐπιτυχία τοῦ ἔργου του. Τοῦ παρεῖχε ἀδιαμφισβήτητα τὸν τίτλο τοῦ σπουδαιότερου συντελεστῆ καὶ ἐκπροσώπου τῆς πνευματικῆς ἀκμῆς πού παρουσίασε ὁ ἔνατος αἰώνας, τὸν ὁποῖο γεμίζει μὲ τὴν πολὺπλευρὴ σοφία καὶ δράση του, προπάντων ὅμως μὲ τὴν ἀποφασιστικὴ παρουσία του⁹.

Ὁ Φῶτιος σὲ κείμενά του ἀναφέρεται στὴν «χαρίεσσα τῶν ἡδονῶν τέρψιν» πού ὁ ἴδιος ἐδοκίμαζε, «καθὼς «ἰδίους ὄμμασι» παρατηροῦσε στοὺς μαθητὲς του «τὸν πόνον, τὴν σπουδὴν τῶν ἐπερωτῶτων, ἀλλὰ καὶ τὴν τριβὴν τῶν προσδιαλεγόμενων»¹⁰. Μὲ προθυμία διευκόλυνε τὴν ὑποβολὴ ἐρωτήσεων καὶ βοηθοῦσε τὴ μεταξύ τους διαλογικὴ συζήτηση γιὰ ἀνίχνευση τῆς ἀλήθειας. Γιατί ἤξερε ὅτι μέσα ἀπὸ αὐτὴν τὴ διαδικασία διευκολύνεται τὰ μέγιστα ἢ κατὰ τρόπον πειστικὸ ἀποδοχὴ τῶν λεγόμενων καὶ ἡ διὰ μὴ ὀρθοῦσιν προσωπικῆς γνώμης γιὰ τὰ ὑπὸ συζήτηση θέματα¹¹.

Μετὰ τὴν ἀνοδὸν τοῦ στὸ θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως σὲ ἐπιστολὴ του πρὸς τὸν Πάπα Νικόλαο ὑπογραμμίζει ὡς βασικὴ αἰτία τῆς μέχρι τοῦδε ἀρνήσεώς του, νὰ ἀποδεχθεῖ τὸ πατριαρχικὸ ἀξίωμα, τὸ ὅτι θὰ ἐστερεῖτο – λόγῳ βεβαίως τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ- τῶν περισπασμῶν καὶ φροντίδων τῆς δυνατότητας προσωπικῆς σχέσεως, ἐπικοινωνίας καὶ διαλόγου ἰδιαίτερα μὲ τοὺς νέους ἀνθρώπους· σχέση πού ὀδηγοῦσε καὶ «εἶλκεν εἰς ἔρωτα θεῖον καὶ

7. Νικήτα Παφλαγόνος, *Βίος Ἰγνατίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως*, PG 105, 504.

8. Ὁ.π.

9. Βλ. Β. Τατάκη, «Φῶτιος ὁ μέγιστος ἀνθρωπιστής», στὸ *Κυρίλλω καὶ Μεθοδίῳ τόμος ἐόρτιος ἐπὶ τῇ χιλιεστῇ καὶ ἑκατοστῇ ἐπετηρίδι*, ἐπιμ. Ἰ. Ἀναστασίου, Θεσσαλονίκη 1966, σ. 83 καὶ 96.

10. Μ. Φωτίου, *Ἐπιστολαί* 1,2, PG 102, 597B.

11. Βλ. Χρ. Βασιλόπουλου, *μν. ἔρ.* σ. 5-8.

6. Χρ. Βασιλόπουλου, *Ἡ θρησκευτικὴ ἀγωγή τῶν νέων κατὰ τὸν ἱερόν Φῶτιον*, Ἀθήνα 1998, σ. 16.

φιλίας δεσμόν»¹². «Ἐξέπεσον, γράφει, εἰρηνικῆς ζωῆς, ...τῆς καθαρᾶς ἐκείνης καὶ ἡδίστης μετὰ τῶν πλησίον συνουσίας, τῆς ἀλύπου καὶ ἀδόλου καὶ ἀνεπιπλήκτου συναναστροφῆς»¹³.

Ὁ ποιμαντικὸς διάλογος πρέπει νὰ κινεῖται στὸ ἐπίπεδο καὶ νὰ ἔχει ὡς βάση τὶς προϋποθέσεις τοῦ συνομιλητῆ. Αὐτὸ τονίζει ὁ ἱερός Φώτιος σὲ ἀπαντητικὴ ἐπιστολὴ τοῦ πρὸς τὸν Μητροπολίτη Κυζίκου Ἀμφιλόχιο, ὅταν ἐκεῖνος διερωτᾶται γιατί ὁ ἀπόστολος Παῦλος διαλεγόμενος μὲ τοὺς Ἀθηναίους χρησιμοποιεῖ ὡς ἀφετηρία τὰ δικά του εἰδωλολατρικὰ ἐπιγράμματα καὶ ὄχι πνευματικὲς ἀλήθειες. Μάλιστα ὁ Ἀμφιλόχιος διατείνεται ὅτι «ἀνάξιον γὰρ τῆς ἐν Παύλῳ θείας ἐπιπνοίας ἐκ μύθων συγκροτεῖν τὴν ἀλήθειαν»¹⁴. Ἀντίθετα ὁ Μέγας Φώτιος ὑποστηρίζει ὅτι ἡ διδασχὴ, δηλαδὴ ἡ ἀνάπτυξη τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας καὶ πίστεως ἀπὸ τὸν ποιμένα, τὸν κατηχητὴ καὶ τὸν διδάσκαλο τῆς Ἐκκλησίας δὲν πρέπει νὰ γίνεται μὲ βάση τὶς δικές του προϋποθέσεις, ἀλλὰ μὲ ἐκεῖνες τῶν ἀκροατῶν του. «Ἐκ τούτων ὅσα ἐνδέχεται, προσῆκε χειραγωγεῖν καὶ κατασκευάζειν αὐτοῖς τὴν ἀλήθειαν», πού σημαίνει πῶς τόσο τὸ ξεκίνημα ὅσο καὶ ἡ πορεία τοῦ ποιμαντικοῦ διαλόγου καὶ τῆς διδασκαλίας εἶναι ἀνάγκη νὰ στηρίζονται σὲ ἐπιχειρήματα εἰλημμένα ἀπὸ χώρους γνώσεως, οἰκείου πρὸς τοὺς ἀκροατές. Διαφορετικὰ ὑπάρχει κίνδυνος ἢ ἀλήθεια νὰ μείνει ἀπόμακρη ἢ ἀκόμη καὶ νὰ παρανοηθεῖ, ὅποτε ἀντὶ γιὰ ὠφέλεια προκύπτει ζημία¹⁵.

Ἀλλὰ καὶ τὰ γραπτὰ κείμενα πού μᾶς ἄφησε ὁ Μέγας Φώτιος μαρτυροῦν τὸ πόσο ὁ κριτικὸς καὶ συνθετικὸς στοχασμὸς του προσφέρει σὲ θαυμάσια καὶ ἁρμονικὴ σύζευξη τὰ πιὸ ἑτερόμορφα καὶ ἑτερογενῆ στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ. Μιὰ ἔστω καὶ ἀπλὴ ματιὰ στὸ «Μυριόβιβλον» ἢ «Βιβλιοθήκη»¹⁶, τὰ «Ἀμφιλόχια»¹⁷ ἢ στὶς ἐπιστολές του¹⁸ μπορεῖ νὰ

βεβαιώσει τοῦ λόγου τὸ ἀσφαλές. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ ξέρεي πολὺ καλὰ τί προέρχεται ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ τί δημιουργεῖται ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο. «Χάρις ἄνωθεν, οὐ τέχνη. Τὸ μὲν γὰρ ἐκ τέχνης, ἀνθρώπινον καὶ κοινόν· τὸ δὲ ἐκ χάριτος οὐράνιον»¹⁹. Γι' αὐτὸ καὶ ἐκεῖνος ἀγωνίσθηκε νὰ γίνῃ δεκτικὸς τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ καλλιεργήσῃ τὸ χάρισμα τῆς ποιμαντικῆς ἐπικοινωνίας, πού εἶναι τέχνη «τεχνῶν καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν»²⁰.

Ἡ διαλεκτικὴ του ἰκανότητα φαίνεται ἰδιαίτερα στὸ διάλογό του μὲ τοὺς μουσουλμάνους θεολόγους. Οἱ ἐπαφές του μαζί τους τὸν διδάξαν ὅτι ὑπῆρχαν θετικὰ στοιχεῖα ἀκόμη καὶ στὰ μὴ χριστιανικὰ θρησκευόμενα καὶ τοῦ ἐμπέδωσαν τὴν πεποίθηση ὅτι ἡ ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου, χωρὶς νὰ χάνει τίποτε ἀπὸ τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν οὐσία τῆς, ὅταν προσφέρεται σὲ ἄλλοθρήσκους καὶ ἑτεροδόξους, εἶναι ἀνάγκη νὰ προσαρμόζεται στὸ πολιτιστικὸ ἐπίπεδο, τὶς ἰδιαίτερες ἀνάγκες καὶ τὴν ψυχοσύνθεση τοῦ κάθε ἀνθρώπου. Ὁ σεβασμὸς τοῦ Μ. Φωτίου πρὸς τὰ τοπικὰ ἔθιμα καὶ τὴ γλῶσσα τῶν ἄλλων λαῶν δὲν τοῦ ἐπέτρεψε, ὅταν ἔγινε πατριάρχης, νὰ ἐφαρμόσει οὔτε ἐπεκτατικὴ πολιτικὴ μήτε ἐκκλησιαστικὴ ἀποικιοκρατία. Φαίνεται ὅτι γνώριζε καλὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, γι' αὐτὸ ἀπέφυγε τοὺς ἐποχιακοὺς σκοπέλους. Στὴν ἐφαρμογὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς του πολιτικῆς εἶχε ὑπόψη του καὶ τηροῦσε στὸ μέτρο τῶν δυνατοτήτων τοῦ τὴν Παύλεια τακτικῆ· «ἐγενόμενι τοῖς πᾶσι τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω»²¹.

Μὲ τὴν ἴδια διάκριση στάθηκε καὶ ἀπέναντι στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρώμης. Ἐνῶ ἐπισήμανε τὶς δογματικὲς καὶ λειτουργικὲς καινοτομίες πού εἶχαν παρεισφρήσει ἐκεῖ, δὲν ἔκλεισε ποτὲ τὴν πόρτα τοῦ διαλόγου οὔτε ἀρνήθηκε τὴν τοπικὴ ἰδιαιτερότητα τῶν δύο ἐκκλησιῶν. Γιατὶ πίστευε ὅτι «ἕκαστος ἔσχεν ἀρχαῖα τινα παραδεδομένα ἔθνη καὶ οὐ χρὴ περὶ τούτων πρὸς ἀλλήλους διαφιλονικεῖν καὶ ἐρίζειν. Φυλάττειν μὲν γὰρ ἢ τῶν Ρωμαίων Ἐκκλησία τὰ ἔθνη αὐτῆς, καὶ προσῆκόν ἐστι, φυλάττειν δὲ καὶ ἡ

12. Μ. Φωτίου, *Ἐπιστολαί*, PG 102, 597B.

13. Ὁ.π.

14. Πρὸς Ἀμφιλόχιο, PG 101, ἐρώτησις 203, 945D- 948A.

15. Χρ. Βασιλόπουλου, *μν. ἔργ.* σ. 20.

16. PG 103, 41-1588.

17. *Ἡ Λόγων ἱερῶν καὶ ζητημάτων ἱερολογίαι (πρὸς Ἀμφιλόχιο μητροπολίτην Κυζίκου)*, PG 101, 45- 1172.

18. PG 102, 585-989.

19. Πρὸς Ἀμφιλόχιο, ἐρώτησις 92, PG 101, 580C.

20. Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ, *Λόγος ἀπολογητικὸς περὶ τῆς εἰς Πόντον φυγῆς* 2,16, PG 35, 425A.

21. *Α' Κορ.* 9,20-23.

Κωνσταντινουπολιτών Ἐκκλησία ἴδια τινὰ ἔθη»²². Ἔτσι ὑποστήριξε ὅτι ἡ πολλαπλότητα καὶ ἡ ἑτερότητα δὲν ἀποκλείουν τὸ διάλογο οὔτε ἐμποδίζουν τὴν χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος νὰ ἔλθει. «Ἡ τῶν εἰρημένων ἑτερότης τε καὶ παραλλαγή τὴν ἐνοειδῆ καὶ θεοποιὸν χάριν τοῦ Πνεύματος ὑποδέξασθαι... οὐ διεκώλυσεν»²³.

Ἡ στάση καταλλαγῆς καὶ διαλόγου μὲ ἑτεροδόξους δὲν σημαίνει καὶ ἀποσιώπηση τῆς ἀλήθειας. Ὅπως ὁ ἱερός Φώτιος ὑπογραμμίζει στὴν ἀλληλογραφία του πρὸς τὸν Πάπα Νικόλαο, «τὰ οἰκουμενικαῖς καὶ κοιναῖς τυπωθέντα ψήφοις πᾶσι προσήκει φυλάττεσθαι»²⁴, γιατί ἀκριβῶς μὲ τὴν ἐπιμελῆ φύλαξη τῆς διδασκαλίας τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων «πᾶσα καινοτομία καὶ αἵρεσις ἀπελαύνεται»²⁵. Στηριζόμενος στὸ «κῆρυγμα τῶν ἀποστόλων καὶ τὸ φρόνημα τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων»²⁶ ἀντιμετώπισε καὶ ἀντέκρουσε ὄχι μόνο τοὺς εἰκονομάχους, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰσαγωγή στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως τοῦ *Filioque*, ἀκριβῶς γιατί διασαλεύει τὴν κοινωνία τῶν ἁγιοπνευματικῶν προϋποθέσεων καὶ ἐνεργειῶν καὶ γι' αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ ἔχει θέση στὴν θεανθρώπινη κοινωνία τῆς Ἐκκλησίας²⁷.

Ἐξάλλου βλέποντας ἀφ' ἑνὸς πέρα ἀπὸ τίς ὅποιες-δήποτε θρησκευτικὲς ἢ ἄλλες διαφορὲς τὴν κοινὴ φύση καὶ τὸν κοινὸ προορισμὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ γνωρίζοντας ἀφ' ἑτέρου τὴν οἰκουμενικὴ διάσταση τῆς Ἐκκλησίας, στὸν τρίτο κατὰ Μανιχαίων λόγιο του τοὺς προτρέπει ὡς ἐξῆς: «Ἄλλ, ὦ κοινωνοὶ τῆς ἡμῶν φύσεως καὶ δημιουργίας, κἂν ἐξίστητε τῆς

δωρεᾶς, ὅπῃ γοῦν ἀνανήψαντες ἐπιστρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν πρὸς τὸν κοινὸν Δεσπότην καὶ Δημιουργόν»²⁸. Ξέροντας ὅτι ὁ ὑποφῆτης καὶ ὑποβόλεας τοῦ κακοῦ διάβολος ὀδηγεῖ τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὴν πλάνη, ἀκόμη καὶ στὴν περίπτωση δεδηλωμένων αἵρετικῶν, ὅπως ἦταν οἱ Παυλικιανοί, τοὺς παρακαλεῖ νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν αἵρεση καὶ νὰ ἐπιστρέψουν: «ἀλλ' ἀνανήψατε, διανᾶστητε, γρηγορήσατε, ὥστε τοῦ Ἐχθροῦ τὴν ἐξουσίαν ἀποσκευασθῆναι ἀφ' ὑμῶν»²⁹.

Σὲ ἄλλη ἐπίσης περίπτωση συνιστᾶ οἱ μετανοοῦντες σχισματικοὶ νὰ γίνονται δεκτοὶ μὲ στοργὴ καὶ ἀγάπη, χωρὶς αὐστηρὴ κριτικὴ. Αὐτὴ βεβαίως ἡ στάση προϋποθέτει κατ' ἀρχὴν τὴ συναισθησιμότητα τῶν δικῶν μας σφαλμάτων καὶ ἁμαρτημάτων. Ὅμως ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ πρέπει νὰ λαμβάνεται ὑπόψη ἡ ἰδιάζουσα ψυχολογικὴ κατάσταση, στὴν ὁποία βρίσκεται ἐκεῖνος ποὺ συνειδητοποιεῖ τὴν πλάνη του καὶ ἐπιστρέφει στὴν Ἐκκλησία. Ὁ ἱερός Φώτιος ἐπισημαίνει τὴν ξεχωριστὴ προσέγγιση καὶ μεταχείριση ποὺ χρειάζεται ἀπὸ τὴν ποιμαντικὴ τῆς Ἐκκλησίας ἕνας τέτοιος ἄνθρωπος: «πολλῆς προνοίας ὁ προσιῶν δεῖται, πολλῆς παρακλήσεως, πολλῆς τῆς παραμυθίας»³⁰.

Αὐτὴ ἡ γεμάτη συγκαταβατικὴ καὶ διαλλακτικὴ στάση τοῦ Φωτίου τοῦ ὑπαγορεύει πολλὰς φορὲς τὸ χρέος νὰ διατηρεῖ προσωπικὴ σχέση καὶ νὰ διαλέγεται ἀκόμη καὶ μὲ ἄλλοθρήσκους. Ὁ μαθητὴς του Νικόλαος ὁ Μυστικὸς σὲ ἐπιστολὴ του μᾶς πληροφορεῖ γιὰ τὴν σχέση, τὴν ἐπικοινωνία καὶ τὸ διάλογο ποὺ εἶχε ἀναπτύξει καὶ διατηροῦσε ὁ Μέγας Φώτιος πρὸς τὸν Ἀμηρᾶ τῆς Κρήτης, παρὰ τὴν διαφορὰ τῆς πίστεως ποὺ μεσολαβοῦσε: «εἰ καὶ μεταξὺ τὸ διάφορον τῆς πίστεως ἴστατο»³¹. Αὐτὸ, ὡστόσο, δὲν σημαίνει μειοδοσία στὴν πίστη οὔτε ἀποσιώπηση ἢ παραδοχὴ τῶν δοξασιῶν τους³².

Ὁ Φώτιος ἔζησε σὲ ἐποχὴ ποὺ τὴν σημάδεψαν κοσμοϊστορικὰ γεγονότα. Ἡ Εἰκονομαχία, ὁ ἐκκρι-

22. Ἰω. Καρμίρη, *Τὰ δογματικὰ καὶ συμβολικὰ μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας*, τόμ. Α' ἐν Ἀθήναις 1952, σ. 262.

23. *Ἐπιστολὴ Β' ἀπολογητικὴ, πρὸς τὸν Πάπαν Νικόλαον* PG 102, 608BC.

24. Ὁ.π., PG 102, 604D. Μάλιστα συνεχίζει γράφοντας τὰ ἐξίσου ἐνδιαφέροντα: «Ἄ δέ τις τῶν Πατέρων ἰδίως ἐξέθετο, ἢ τοπικὴ διωρίσατο σύνοδος, τῶν μὲν φυλαττόντων τὴν γνώμην οὐ παρίστησι δεισιδαίμονα, οὐ μὴν τοῖς γε μὴ παραδεξαμένοις τὸ παρορᾶν ἐπικίνδυνον. Οὕτω ξυρᾶσθαι μὲν ἄλλοις πάτριον, ἐτέροις δὲ καὶ συνοδικοῖς ὄροις ἀπόβλητον».

25. Μ. Φωτίου, *Ἐπιστολὴ πρὸς Μιχαὴλ τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας*, PG 102, 632.

26. Ὁ.π., PG 102, 656-657.

27. Βλ. Ν. Μαρτσούκα, *Δογματικὴ καὶ συμβολικὴ θεολογία*, τόμ. Β' Θεσσαλονίκη 1992, σ. 144.

28. Μ. Φωτίου, *Κατὰ Μανιχαίων* 3,17 PG 102, 168AB.

29. Ὁ.π., PG 102, 168C.

30. Φωτίου *Ὁμιλῖαι*, ἐκδ. καὶ ἐπιμ. Βασ. Λαούρδα, Παράρτημα τοῦ περ. Ἑλληνικά, Θεσσαλονίκη 1959, σ. 88.

31. Νικολάου τοῦ Μυστικοῦ, *Ἐπιστολαὶ* 2, PG 111, 37A.

32. Γιὰ ὅλα αὐτὰ βλ. καὶ Χρ. Βασιλόπουλου, *Ἡ θρησκευτικὴ ἀγωγή τῶν νέων κατὰ τὸν ἱερόν Φώτιον*, Ἀθήνα 1998, σ. 10-12.

στιανισμός των Σλάβων, ή αναγέννηση των γραμμάτων και της παιδείας γενικότερα, οι έξωτερικες επιδρομές, τα έσωτερικά κινήματα, αλλά και οι θρησκευτικές έριδες είναι μερικά από αυτά. Έξάλλου ή προσπάθεια οικουμενοποίησης γενικά της εξουσίας ήταν στοιχείο που ιδιαίτερα τον προβληματίζε, γι' αυτό και έπεξέτεινε το ποιμαντικό και ιεραποστολικό του όραμα σε Άνατολή και Δύση, Βορρά και Νότο, Άσία και Εύρώπη, γενόμενος οικουμενικός³³. Έβλεπε ως ποιμνιο όλη την τότε γνωστή οίκουμένη, για την οποία πάσχιζε να οργανώσει με πρόσωπα ικανά ιεραποστολικές έξορμήσεις, για να κηρυχθεί το Εύαγγέλιο «εις πάντα τα έθνη».

Το τεράστιο ιεραποστολικό έργο που έπιτελέσθηκε στα χρόνια του Μεγάλου Φωτίου μαρτυρεί περίτρανα και βουκινίζει έμφαντικά την κένωση, τη διακονία και την έξοδο της Έκκλησίας προς τα έθνη. Το έργο αυτό, που βεβαιώνει τον προορισμό και την άποστολή της Έκκλησίας στον κόσμο, άποτελεί την έσχατη υπόμνηση και παρακαταθήκη του Χριστού μετά την Άνάσταση προς τους άποστόλους, αλλά και προς τους μαθητές Του όλων των αιώνων. Ταυτόχρονα υπάρχει και ως όρος και προϋπόθεση για την παρουσία του Χριστού ανάμεσά μας. Είναι χαρακτηριστικό ότι ή Κυριακή προσαγή «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα έθνη» συνοδεύεται και από τη διαβεβαίωση: «και ιδού εγώ μεθ' ύμων ειμι πάσας τās ήμέρας έως της συντελείας του αιώνος»³⁴. Το ιεραποστολικό έργο που έπιτελέσθηκε κατά την πατριαρχία του ιεροϋ Φωτίου είναι μεγαλειώδες. Σε έκταση ίσως μόνο με εκείνο του Άποστόλου Παύλου θα μπορούσε να συγκριθεί. Στα χρόνια του αναδείχθηκαν σε ιεραποστόλους οι Θεσσαλονικείς αυτόδελφοι Κύριλλος και Μεθόδιος, που άνοιξαν διάλογο και ιεραποστολική δραστηριότητα με τους Άγαρηνούς, με τους Ίουδαίους και τους Σαρακηνούς, με τους Χαζάρους και τελικά με τους Σλάβους.

Έδω άξίζει να σημειωθούν δυο πράγματα. Το πρώτο είναι ότι στα κείμενα της έποχής, εκείνης τα σχετικά με αυτές τις άποστολές, δεν φρόντισε ό

Μεγάλος Πατριάρχης να αναφέρεται το όνομά του. Κι αυτό, όχι γιατί ό ίδιος δεν συνέβαλε προσωπικά στο ιεραποστολικό έργο, αλλά γιατί τον ένδιέφερε περισσότερο ή οργάνωση και έπιτέλεση αυτού του έργου παρά ή ύστεροφημία του. Έδινε βαρύτητα και σημασία στην κατάθεση κόπου και διακονίας από μέρους του και όχι στην προβολή του όνόματος και του προσώπου του. Και το δεύτερο· στις ιεραποστολικές προσπάθειες της έποχής εκείνης συνεργάστηκαν με τον καλύτερο τρόπο, εκτός από τον ήγεμόνα της Μοραβίας και τους αυτόδέλφους Κύριλλο και Μεθόδιο, και ό Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως με τον αυτοκράτορα του Βυζαντίου. Μήπως το παράδειγμα αυτής της συνεργασίας μπορεί να άποτελέσει πρότυπο για το πολυσυζητημένο αυτή την έποχή θέμα των σχέσεων Έκκλησίας και Πολιτείας; Μήπως μία περισσότερο διαλεκτική και διακονική στάση της Έκκλησίας σήμερα θα μπορούσε να προβληματίσει ή να άποστομώσει κάποιους άλλόφρονες ή έτεροφρονούντες των καιρών μας;

Έξάλλου πάντοτε ως ουσιαστικότερη προϋπόθεση κενωτικής και διακονικής στάσεως υπάρχει ή άγάπη. Η άγάπη χαρακτηρίζεται από τον ιερο Φώτιο ως «σύνδεσμος και ρίζα των άλλων άπάντων κατορθωμάτων»³⁵ και ως «τό των άρετών κεφάλαιον»³⁶. «Δι' αυτής γάρ τα διεστῶτα συνάπτεται, και ειρηνοποιείται τα μαχόμενα, και τα οικεία μάλλον συσφίγγεται», άφου ή άγάπη «και γνώμας συνάπτει, και φίλους άληθείς άπεργάζεται... τον της ένώσεως δεσμόν άρραγή συντηρήσασα»³⁷. Μάλιστα, για να καταδείξει ό ιερός Πατέρας την άπόλυτη άλληλεξάρτηση και τον αναπόσπαστο σύνδεσμο ανάμεσα στην άγάπη προς τον Θεό και εκείνη προς τον πλησίον έπιγραμματικότερα έπισημαίνει ότι «ούκ έστι μισάνθρωπον όντα και μη θεοστυγή είναι, και ούκ έστι φιλάνθρωπον χρηματίζοντα μηδέ θεοφιλή πεφυκέναι»³⁸.

Έδω πρέπει να όμολογήσουμε ότι, αντίθετα προς τη μακροαίωνα παράδοση της Έκκλησίας μας, σήμερα διακρίνουμε σε όρισμένους Χριστιανούς μία έπιφυ-

35. Προς Άμφιλόχιον PG 101, 57B.

36. Βλ. έπιμ. Βασ. Λαούρδα, Φωτίου Όμιλία, Θεσσαλονίκη 1959, σ. 68.

37. Έπιστολαί 2, PG 102, 596B.

38. Βλ. Βασ. Λαούρδα, μν., έργ. σ. 68.

33. Βλ. Άρχιμ. Βασιλείου Στεφανίδου, Έκκλησιαστική Ιστορία, Άθήνα 1959², σ. 439-463.

34. Ματθ. 28, 19-20.

λακτικότητα ή και πείσμονη ἄρνηση ἀπέναντι στή γνώση τοῦ κόσμου καὶ τῶν προβλημάτων του. Δὲν εἶναι λίγες οἱ περιπτώσεις, ὅπου κάποια προσπάθεια διαλόγου μὲ τὴν κοινωνία καὶ διεισδύσεως στὰ προβλήματα τοῦ σύγχρονου κόσμου ἀντιμετωπίζεται ἀπὸ συντηρητικούς κύκλους μὲ καχυποψία καὶ ἀποκρούεται ὡς συνθηκολόγηση μὲ τὸν κόσμο. Ὅστόσο ἡ ἄρνηση αὐτὴ δὲν ἐξυπηρετεῖ τὸ διάλογο τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὸν κόσμο καὶ δὲν ἐξασφαλίζει ἐπιτυχία στὴν ποιμαντική της διακονία. Καὶ ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία κρατᾶ ἀτίμητο «θησαυρὸν ἐν ὄστρακιν οἰσκέυσει»³⁹, ἐξαιτίας τῆς ὑπερβολικῆς ἀκαταλληλότητας ἢ καὶ ἀχρηστίας τῶν σκευῶν, μειώνει ἀπελπιστικά τὴ δραστικὴ ἰκανότητα τοῦ θησαυροῦ καὶ τὸν καθιστᾶ ἀδρανῆ, ἀνίσχυρο καὶ ἀνενέργητο στὴ μεταμόρφωση καὶ προκοπὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου.

Ἐξἄλλου μία παρανόηση γιὰ τὸ τί εἶναι καὶ τί ἐκφράζει ἡ γνώση, ἡ ἐπιστήμη καὶ ὁ πολιτισμὸς, δημιούργησε πολλές φορὲς σωρεῖα προβλημάτων καὶ δυσλειτουργιῶν, ἀλλὰ καὶ δυσκολίες διαλόγου. Ἄν, ὅστόσο, ληφθεῖ ὑπόψη ὅτι οἱ περισσότερες ἐπιστῆμες ἀσχολοῦνται μὲ τὸν ἄνθρωπο καὶ ἀποβλέπουν στὴν ἀντιμετώπιση καὶ ἐπίλυση βιολογικῶν, ψυχολογικῶν ἢ κοινωνικῶν προβλημάτων του, ἡ ἀποδοχὴ καὶ ἀξιοποίηση τοῦ ἐπιστημονικοῦ μόχθου ἀποτελεῖ γιὰ τὴν ποιμαντικὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ εὐκαιρία καὶ χρέος. Ἄν ἀκόμη ληφθεῖ ὑπόψη ὅτι ἡ ἐπιστήμη δὲν ἀποτελεῖ μία «κοσμικὴ» –καὶ ἐπομένως βέβηλη– λειτουργία, οὔτε κίνηση τοῦ ἀνθρώπινου λόγου σὲ χῶρο πού δὲν φωτίζεται καὶ δὲν κυριαρχεῖται ἀπὸ τὸ Θεῖο Λόγο, ἀλλὰ εἶναι φανέρωση τῆς σοφίας καὶ τῆς ἐνέργειας τοῦ Θεοῦ στὴν ἱστορία, τότε γίνεται κατανοητὸ ὅτι δὲν εἶναι κάτι ξένο, ὀθνεῖο καὶ βέβηλο, ἀλλὰ ἔρευνα τῶν πραγμάτων τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπομένως ἡ οἰκείωση τῶν πορισμάτων της ἀποβαίνει κατάφαση στὸ κάλλος τῆς δημιουργίας. Αὐτὸ φυσικὰ δὲν σημαίνει ἀπολυτοποίηση τῆς ἐπιστήμης ἢ τῆς τεχνολογίας πού προέρχεται ἀπ' αὐτήν, πολὺ περισσότερο δὲν σημαίνει κατάφαση στὸν πειρασμὸ νὰ ταυτισθοῦν οἱ ἐπιδιώξεις τῆς Ἐκκλησίας μὲ ἐκεῖνες τῆς ἐπιστήμης.

Τέλος ἡ διακονικὴ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας σήμερα πρέπει νὰ ἐκφράζεται ὡς διάλογος καὶ καταλλαγὴ καὶ ὄχι ὡς αὐθεντία καὶ ἐξουσία. Ἐὰν συνειδητοποιηθεῖ τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἐξουσία δὲν ἔχει καμιά σχέση μὲ τὴν Ἐκκλησία –«οὐχ οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν»⁴⁰– καὶ ὅτι οἱ ποιμένες εἶναι «δοῦλοι Ἰησοῦ Χριστοῦ»⁴¹, ἀλλὰ καὶ δοῦλοι τῶν ἀνθρώπων «διὰ Ἰησοῦν»⁴², τότε ἡ διάθεση γιὰ διακονία τοῦ κόσμου θὰ εἶναι ἀληθινὴ καὶ στοργικὴ, «ὡς ἂν τροφὸς θάλπη τὰ ἑαυτῆς τέκνα»⁴³. Τότε ἡ παράκληση πρὸς τὸ ποιμνιο τοῦ Θεοῦ θὰ ἀποτελεῖ συνεχῆς ἀπήχημα τοῦ λόγου τοῦ ἀποστόλου Παύλου: «Εἴ τις παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία Πνεύματος, εἴ τις σπλάχνα καὶ οἰκτιρμοί, πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν, ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ ἐν φρονοῦντες»⁴⁴. Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος κουρασμένος ἀπὸ τοὺς ἠχηροὺς ρητορισμοὺς ἄλλων ἐποχῶν καὶ βρισκόμενος σὲ ἐπαναστατικὴ ἔξαψη ἀπέναντι σὲ κατεστημένα σχήματα, ἀποστρέφεται τὴ φωνὴ πού ζητᾶ νὰ ἐπιβληθεῖ μὲ τὴν ἔντασή της ἢ μὲ τὴν κάλυψή της πίσω ἀπὸ τὴν ἀσπίδα τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς αὐθεντίας. Αὐτὸ γίνεται ἰδιαίτερα ἀποκρουστικὸ, ὅταν ἐντοπίζεται στὴν Ἐκκλησία. Ἀπὸ ἐκεῖ ὁ ἄνθρωπος περιμένει διακονία, καταλλαγὴ καὶ κενωτικὴ προσέγγιση καὶ προσφορά. Αὐτὴ– ὅπως προσπαθήσαμε νὰ δεῖξουμε στὸ πρῶτο μέρος αὐτῆς τῆς ὁμιλίας– ἦταν ὄχι μόνον στὴν ἐποχὴ τοῦ Μεγάλου Φωτίου ἀλλὰ καὶ γιὰ πολλοὺς αἰῶνες ἡ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἔκφραση τοῦ ἀληθινὰ διακονικοῦ καὶ θυσιαστικοῦ πνεύματός της.

Ἄν μελετήσει κανεὶς τὰ κείμενα τοῦ ἱεροῦ Φωτίου, θὰ διαπιστώσει τὴν ἰκανότητά του γιὰ διάλογο, ἀλλὰ καὶ τὴ διάθεσή του γιὰ διακονία. Ἔχοντας πάντοτε μπροστά του τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἀλήθεια τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καταθέτει τὴ γνώση καὶ τὰ τάλαντά του γιὰ οἰκοδομὴ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Πιστεύοντας ἀκράδαντα στὸν διαλογικὸ, ἀλλὰ καὶ κενωτικὸ χαρακτῆρα τῆς Ἐκκλησίας συντόνισε καὶ προσανατόλισε ἀνάλογα ὁλόκληρη τὴ ζωὴ

40. *Μάρκ.* 10,43.41. *Ρωμ.* 1,1.42. *Β' Κορ.* 4,7.43. *Α' Θεσ.* 2,7.44. *Φίλιπ.* 2,1-2.39. *Β' Κόρ.* 4,7.

του σὲ οποιαδήποτε φάση καὶ διακονία της. Ὡς ἱεράρχης, ὡς διδάσκαλος, ὡς λόγιος, ὡς συγγραφέας, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄνθρωπος ὑπῆρξε διαλεγόμενος καὶ διακονῶν. Δίκαια χαρακτηρίσθηκε ὡς «ἄνθρωπος συνδυάζων ἐλληνικὴν παιδείαν, εὐσέβειαν, πίστιν, ἐπιμονήν, μαχητικότητα, εὐστροφίαν» διαλεκτικὸς ὡς πρὸς τὴν σκέψη καὶ διακονικὸς ὡς πρὸς τὴν πράξη καὶ τὸ ἔργο, ἀναδείχθηκε μέσα ἀπὸ τὶς περιστάσεις «ἀντάξιος τῶν ζητήσεων καὶ τῶν κινδύνων τῆς ἐποχῆς του»⁴⁵.

Ἡ ἱεραποστολικὴ παρουσία καὶ δράση τῆς Ἐκκλησίας στὰ χρόνια της πατριαρχείας του, ἡ ἀνασύσταση τῆς Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας, ἡ εὐνοια καὶ ἡ ἐπικοινωνία του μὲ τοὺς λόγιους, ὅπως ὁ Λέων ὁ ΣΤ΄, Λέων ὁ Φιλόσοφος, Ἀρέθας Καισαρείας, Νικόλαος ὁ Μυστικὸς καὶ ἄλλοι, ἀλλὰ καὶ τὸ σθένος του νὰ προσεταιρίζεται ἀκόμη καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Ρώμης στὶς συνόδους τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἢ νὰ συνδιαλέγεται μὲ τοὺς ἐκάστοτε πολιτικοὺς ἄρχοντες, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸν γέροντα προκάτοχό του Ἰγνάτιο, ὅλα αὐτὰ δὲν δείχνουν μόνον ἰσχυρὸ καὶ εὐστροφο χαρακτήρα, ἀλλὰ φανερόνουν πρωτίστως ἰκανότητα διαλόγου καὶ ἐπικοινωνίας, μὰ καὶ διάθεση κενώσεως καὶ διακονίας.

Ἡ Ἐκκλησία λόγῳ τῆς φύσεως καὶ τοῦ χαρακτήρα της ἔχει τὴ δυνατότητα νὰ διαλέγεται καὶ νὰ διακονεῖ. Γιατί ἔχει κεφαλὴ τῆς τὸν Χριστό, πού ἦρθε νὰ συναντήσῃ τὸν ἀρχιτελῶνη Ζακχαῖο⁴⁶, νὰ συζητήσῃ μὲ τὴ Σαμαρείτιδα στὸ φρέαρ τοῦ Ἰακώβ⁴⁷, νὰ διαλεχθεῖ μὲ τὸ Νικόδημο, «ἄνθρωπον ἐκ τῶν Φαρισαίων καὶ ἄρχοντα τὸν Ἰουδαίων», πού θὰ γίνῃ ἀργότερα ὁ διὰ νυκτὸς μαθητὴς του⁴⁸, ἐνῶ ἀκόμη δὲν δίστασε νὰ ἀπαντήσῃ στοὺς Σαδδουκαίους, «τοὺς ἐπερωτῶντας Αὐτὸν καὶ λέγοντας μὴ εἶναι ἀνάστασιν»⁴⁹. Ἔχει κεφαλὴ τῆς τὸν Χριστό, πού «ἐαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβῶν»⁵⁰, πού «διήλθε· εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας»⁵¹, πού ζώστηκε τὸ λέντιο⁵² καὶ θυσιάστηκε ἐπάνω στὸ σταυρό. Ἔχει ἀκόμη μία μεγάλη παράδοση ἁγίων Πατέρων πού διαλέχθηκαν καὶ διακόνησαν τὸν ἄνθρωπο μὲ τὰ κείμενα, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴ σιωπὴ τους, κοντολογίς μὲ ὀλόκληρη τὴ ζωὴ τους. Γι' αὐτὸ καὶ στὶς μέρες μας ἡ Ἐκκλησία ἔχει χρέος νὰ ὑπογραμμίζει, νὰ ἐνσαρκώνει καὶ νὰ ἐπαναπροσδιορίζει στὶς συγκεκριμένους χρονικὲς συντεταγμένους τὸν ἀληθινὰ διαλογικὸ καὶ κενωτικὸ τῆς χαρακτήρα. Ἡ μακροαίωνα παράδοσή της, ἀλλὰ καὶ ὁ σήμερον ἐορταζόμενος καὶ τιμώμενος Μέγας Φώτιος, μὲ τὰ κείμενα πού μᾶς ἄφησε, ἀλλὰ καὶ τὴν ἴδια τὴ ζωὴ του, προσ-

45. Ν. Τομαδάκη, «Φώτιος ὁ Μέγας» στὴ *Θ.Η.Ε.*, τόμ. 12ος, σ. 21-31.

46. *Λουκ.* 19, 1-10.

47. *Ἰω.* 4, 1-42.

48. *Ἰω.* 3, 1-21.

49. *Λουκ.* 20, 27-40.

50. *Φιλ.* 2, 7-8.

51. *Πράξ.* 10,38.

52. *Βλ.* *Ἰω.* 13, 4-5.

**Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΙΣ
ΤΟ Θ΄
ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ
ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ**

(Ασίζη,
4 – 7 Σεπτεμβρίου 2005)

Τοῦ
Σεβ. Μητροπολίτου
Δημητριάδος καὶ Ἄλμυρου
κ. Ἰγνατίου

Μὲ ἐντολὴ τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου συμμετεῖχον εἰς τὸ Θ΄ Διαχριστιανικὸ Συμπόσιον, τὸ ὁποῖο ἔλαβε χώρα στὴν πόλιν τῆς Ἀσίζης (Ἰταλία), ἀπὸ 4ης ἕως 7ης Σεπτεμβρίου 2005. Τὸ παρὸν Συμπόσιον συνδιοργανώνεται ἀπὸ τὸ Τμῆμα Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ τὸ Φραγκισκανικὸ Ἰνστιτοῦτο Πνευματικότητος, τοῦ Παπικοῦ Πανεπιστημίου Antonianum τῆς Ρώμης, ἥδη ἀπὸ τὸ ἔτος 1992, συνεχίζεται ἀνελλιπῶς μέχρι σήμερα καὶ ἀποτελεῖ πλέον θεσμὸ στὸ χῶρον τῶν διεπιστημονικῶν σχέσεων μεταξὺ Δύσης καὶ Ἀνατολῆς.

Ἔχει ὡς ἀντικείμενα ἐνασχόλησης καὶ ἔρευνας πάντοτε θέματα πνευματικότητος, τὰ ὁποῖα εἶναι κοινοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ στὶς δύο ἐκκλησιαστικὰ παραδόσεις. Ἐπὶ πλέον ἀποτελεῖ ἕνα ἀκόμη μέσο προσέγγισης, τὸ ὁποῖο λειτουργεῖ ἐπικουρικὰ καὶ συμβάλλει οὐσιαστικὰ στὸν Ἐπίσημο Θεολογικὸ Διάλογο μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, Ὁρθοδόξου καὶ Ρωμαιοκαθολικῆς.

Τὸ παρὸν Θ΄ Συμπόσιον ἀσχολήθηκε συγκεκριμένα μὲ τὸ λίαν ἐπίκαιρο θέμα: «*Ἡ Εὐχαριστία στὴν Ἀνατολικὴ καὶ Δυτικὴ παράδοση, μὲ εἰδικὴ ἀναφορὰ στὸν οἰκουμενικὸ διάλογο*», τίμησαν δὲ μὲ χαιρετισμὸ τους ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος καὶ ἡ Α.Α. ὁ Πάπας Βενέδικτος ΙΣΤ΄. Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος παρέστη δι' ἐκπροσώπου, τὸν ὑπογράφοντα, καὶ ἀπῆλθοντε κατάλληλον καὶ λίαν ἐμπεριστατωμένον χαιρετισμὸν. Παρέστησαν ἐπίσης, ὡς προσκληθέντες, ὁ Ἐπίσκοπος Ἀσίζης καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χαλεπίου καὶ Ἀλεξανδρέττας κ. Παῦλος Yazigi (Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας), ἐνῶ ὁ ἀριθμὸς τῶν συνέδρων ἀνήλθεν στὶς 85 συμμετοχὰς συνολικὰ (45 Ὁρθόδοξοι καὶ 40 Ρωμαιοκαθολικοί).

Ἀπὸ τὶς γενόμενες εἰσηγήσεις καὶ τὸν γόνιμο διάλογο, μεταξὺ τῶν συνέδρων διαπιστώθηκε ὅτι:

1) Ἡ Εὐχαριστιακὴ ἐπίκληση (ἰδρυτικοὶ λόγοι καὶ εὐχὴ ἐπίκλησης τοῦ ἁγίου Πνεύματος) εἶναι κοινὴ παράδοση καὶ στὶς δύο Ἐκκλησίας, ἔστω καὶ ἂν ἀπὸ τὸν Θ΄ αἰῶνα καὶ ἐξῆς ἐμφανίστηκε μία ἀπόκλιση ἀπὸ μέρους τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν Ἀνατολή, ἡ ὁποία ἔμεινε πιστὴ τόσο στὴ λειτουργικὴ ὅσο καὶ στὴ θεολογικὴ παράδοση τῶν ἐννέα πρώτων αἰώνων τῆς ζωῆς τῆς Μίας καὶ ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας. Ἡ παρούσα διαπίστωση εἶναι πολὺ σημαντικὴ, γιατί ἐπιβεβαιώνει, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς ἔμεινε ἀμετακίνητη στὴν κοινὴ ἐκκλησιαστικὴ παράδοση, ἐνῶ ἀποτελεῖ μία οὐσιαστικὴ συμβολή, στὴν μελλοντικὴ διαπραγματεύσει τοῦ θέματος, στὰ πλαίσια τοῦ διεκκλησιαστικοῦ διαλόγου.

2) Ἡ «εὐχαριστιακὴ ἐκκλησιολογία» (ἡ Θ. Εὐχαριστία σημεῖον ἐνότητος τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας) εἶναι δυνατόν νὰ ἀποτελέσει σημαντικὴ βάση προσέγγισης τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, στὰ πλαίσια κυρίως τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου, γιὰ τὴν ἐρμηνεία καὶ τὴν κατανόηση τῆς λειτουργίας τοῦ ἐπισκοπικοῦ πρωτείου στὴν τοπικὴ Ἐκκλησία καὶ στὰ πλαίσια τοῦ μυστηρίου τῆς Θ. Εὐχαριστίας, θέμα τὸ ὁποῖον θὰ ἀπασχολήσει ἄμεσα τὸν ἐκ νέου ἀρξάμενον Θεολογικὸ Διάλογο μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Τὸ ἐπόμενο 10ο Συμπόσιον, τοῦ ὁποῖου ἡ ὀργάνωσις θὰ ἀναληφθεῖ ἀπὸ τὸ Τμῆμα Θεολογίας τοῦ Α.Θ.Π., θὰ πραγματοποιηθεῖ τὸ ἔτος 2007, στὸν ἑλλαδικὸ χῶρον, μὲ θέμα: «*Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος στὴ Δύση καὶ στὴν*

**Προπαρασκευαστική
ή συνάντηση
Ὁρθοδόξων και
Προχαλκηδονίων
Ἐκκλησιῶν με θέμα
τὴ σχέση τους με
τις Ἠνωμένες
Βιβλικές Ἐταιρεῖες.**

(Βόλος,
19 - 22 Σεπτεμβρίου 2005)

Ἀπὸ τὶς 19 ἕως τὶς 22 Σεπτεμβρίου 2005 πραγματοποιήθηκε στὸ Βόλο προπαρασκευαστικὴ συνάντηση ἀντιπροσώπων ἀπὸ Ὁρθόδοξες και Προχαλκηδόνιες Ἐκκλησίες, καθὼς και προσκληθέντων συμβούλων τους, με θέμα τὴ σχέση τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτῶν με τὶς Ἠνωμένες Βιβλικές Ἐταιρεῖες (HBE). Στὴ συνάντηση ἔλαβαν μέρος οἱ ἑξῆς ἀντιπρόσωποι ἀπὸ Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες: ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σασσιμῶν Καθηγητὴς Δρ. Γεννάδιος, ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας και πάσης Ἀφρικήs ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λεοντοπόλεως κ. Διονύσιος, ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας και πάσης Ἀνατολῆs οἱ Πανοσιολογιώτατοι Ἀρχιμανδριτεs Ἰάκωβος Khalil και Σεραφεῖμ Karkouy, ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Γεράσσων κ. Θεοφάνης, ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο τῆs Μόσχας ὁ Δρ. Σέργιος Honoym, ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆs Κύπρου ὁ Καθηγητὴς κ. Νικόλαος Νικολαΐδης, και ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆs Ἑλλάδος ὁ ὑπογράφων.

Ὡς σύμβουλοι ἔλαβαν μέρος ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρεσβύτερος Δρ. Δημήτριος Μπαθρέλλος, ὁ γενικὸς διευθυντὴς τῆs Ἑλληνικῆs Βιβλικῆs Ἐταιρείας κ. Μιχαὴλ Χατζηγιάννης και ὁ Καθηγητὴς κ. Μιλτιάδης Κωνσταντίνου. Γραμματειακῆς ὑπηρεσίης προσέφεραν ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδριτὴς Δαμασκηνὸς Κιαμέτης και ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρεσβύτερος Βασίλειος Τσουρλῆs. Ἐκ μέρους τῶν Προχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν ἔλαβαν μέρος οἱ ἑξῆς: ἀπὸ τὴν Κοπτικὴ Ἐκκλησία ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δαμιέττας Καθηγητὴς κ. Μπισόι, ἀπὸ τὴ Συριακὴ Ἐκκλησία ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδριτὴς Δανὴλ Kurieh, ἀπὸ τὴν Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία ὄλων τῶν Ἀρμενίων ὁ Ἱερολογιώτατος Διάκονος Hhatch Sarkisian και ἀπὸ τὴν Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία τῆs Κιλικίας ὁ Σεβασμιώτατος Ἐπίσκοπος Nareg Alemazian. Ὡς σύμβουλος ἔλαβε μέρος ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρεσβύτερος Ἀθανάσιος Henein.

Ἡ Ἡμερήσια Διάταξη εἶχε ὡs ἑξῆς:

- 1) Γενικὴ Εἰσαγωγή: Ὁ σκοπὸς τῆs συναντήσεως στὸ Βόλο.
- 2) Ἀναφορὰ ἀπὸ τὴ συνάντηση Ὁρθοδόξων με τὶς HBE στὴ Λάρνακα, Κύπρος, τὸ Φεβρουάριο τοῦ 2004.
- 3) Ἀναφορὰ ἀπὸ τὴ συνάντηση Προχαλκηδονίων με τὶς HBE στὶς Ἀντήλιες, Λίβανος, τὸ Φεβρουάριο τοῦ 2004.
- 4) Ἀναφορὰ ἀπὸ τὴ Γενικὴ Συνέλευση τῶν HBE, Ἠνωμένο Βασίλειο, 2004.
- 5) Ἡ ἀπόφαση τῶν HBE γιὰ τὸν προσηλυτισμὸ.
- 6) Οἱ σχέσεις τῶν Ὁρθοδόξων και τῶν Προχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν με τὶς HBE: τὸ μέλλον, ἡ μέθοδος και οἱ τρόποι συνεργασίας.
 - α) Διευκρινίσεις
 - β) Ἡ ἀνάγκη νὰ συνταχθεῖ δήλωση σχετικὰ με τὶς σχέσεις τῶν Ὁρθοδόξων και τῶν Προχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν με τὶς HBE.
 - γ) Ὑπὲρ μιᾶs κοινῆs φωνῆs Ὁρθοδόξων και Προχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν;
 - 7) Προετοιμασίης γιὰ τὴν προγραμματισθεῖσα κοινὴ σύσκεψη Ὁρθοδόξων και Προχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν με τὶς HBE τὸ 2006 ἢ τὸ 2007.

Ἔγινε ὕστερα ἀπὸ κοινὴ συμφωνία ἡ παρακάτω σύσταση:

Οἱ Ὀρθόδοξοι καὶ οἱ Προχαλκηδόνιοι Ἐκκλησίες τόνισαν τὴ μεγάλη ἀξία τῆς συνέχισης τῶν σχέσεων μὲ τὶς ΗΒΕ μὲ κοινὴ φωνή. Ἐπιπροσθέτως, προέτειναν τὴ διατήρηση τῆς συνέχειας ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀντιπροσώπηση τῶν μέσων ἀπὸ τὸ διορισμὸ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντιπροσώπου ἀπὸ τὶς Ὀρθόδοξοι καὶ τὶς Προχαλκηδόνιοι Ἐκκλησίες γιὰ προσεχεῖς συναντήσεις.

Τέλος ἐλήφθησαν οἱ ἑξῆς ἀποφάσεις:

Οἱ Ὀρθόδοξοι καὶ οἱ Προχαλκηδόνιοι Ἐκκλησίες ἀποφάσισαν:

1) Νὰ συνεχίσουν νὰ ἐργάζονται μὲ τὶς ΗΒΕ ἐφόσον ἡ ἐνότητα, ἡ ἀλληλεγγύη καὶ ἡ ἐλευθερία τοὺς νὰ ἀποφασίζουν νὰ εἶναι σεβαστές.

2) Νὰ συγκαλέσουν κοινὴ σύσκεψη τῶν Ὀρθοδόξων καὶ τῶν Προχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν μὲ ἐκπροσώπους τῶν ΗΒΕ τὸν Ὀκτώβριο (πιθανὴ ἡμερομηνία 15 - 22) τοῦ 2006 ἢ τὴν ἀνοξίη τοῦ 2007.

3) Νὰ ὀργανώσουν μία μικρὴ ομάδα γιὰ περαιτέρω συνέχεια (τοῦ ἔργου τῆς ἐν λόγω συναντήσεως) καὶ σχεδιασμὸ, ἡ ὁποία θὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ παρόντες ἐκπροσώπους ἀπὸ τὶς Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίες (Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας, Πατριαρχεῖο Μόσχας, Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος) καὶ ἀπὸ τὶς Προχαλκηδόνιοι Ἐκκλησίες (Κοπτικὴ Ἐκκλησία, Συριακὴ Ἐκκλησία, Ἐκκλησία πάντων τῶν Ἀρμενίων, Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία τῆς Κιλικίας).

4) Νὰ ἀναθέσουν τὰ θέματα *Μαρτυρία, Ἱεραποστολὴ καὶ Εὐαγγελισμὸς καὶ Ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Ἁγία Γραφή* στοὺς Ὀρθοδόξους καὶ τὰ θέματα *Ὁ Κανὼνας τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ Ἡ ἑρμηνεία τῆς Ἁγίας Γραφῆς στὴν Ἐκκλησία Σήμερα* στοὺς Προχαλκηδόνιους γιὰ παρουσίαση στὴν κοινὴ σύσκεψη μὲ τὶς ΗΒΕ.

5) Νὰ συνεχίσουν νὰ ἔχουν ξεκάθαρο, ἀλλὰ πιὸ ἀποφασιστικὸ ρόλο στὴ διαδικασία τῶν Ὀρθοδόξων ὁμολογιακῶν μεταφράσεων τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

6) Νὰ ἐτοιμάσουν ἓνα κοινὸ κείμενο γιὰ τὸ ρόλο καὶ τὴ θέση τῆς Ἁγίας Γραφῆς στὴ ζωὴ τοὺς.

7) Νὰ κοινοποιήσουν τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν τῶν διαβουλεύσεων στὶς Ὀρθόδοξοι καὶ τὶς Προχαλκηδόνιοι Ἐκκλησίες.

8) Νὰ ἐξασφαλίσουν ὅτι ὅλες τοὺς θὰ προσκληθοῦν νὰ στείλουν ἓναν (1) ἀντιπρόσωπο στὴν

προσεχῇ κοινὴ σύσκεψη μὲ τὶς ΗΒΕ.

9) Νὰ κοινοποιήσουν τὰ ἀποτελέσματα τῆς συνάντησης αὐτῆς στὶς ΗΒΕ.

Ὅλοι οἱ ἐκπρόσωποι ἐξέφρασαν τὶς ἐγκάρδιες καὶ θερμὲς εὐχαριστίες τοὺς τόσο στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ὅσο καὶ στὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Δημητριάδος γιὰ τὴν πλουσιοπάροχη φιλοξενία τοὺς, τὴν ἀριστη ὀργάνωση καὶ ὅλες τὶς προσπάθειές τοὺς γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῆς συνάντησης.

Ὁ σκοπὸς τῆς συνάντησης αὐτῆς ἦταν νὰ ἐπικυρώσει τὴν ὑπάρχουσα συνεργασία μεταξὺ τῶν Ὀρθοδόξων καὶ τῶν Προχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ΗΒΕ καὶ νὰ διερευνήσει τρόπους γιὰ περαιτέρω συνεργασία σὲ θέματα ποὺ θὰ προσδιοριστοῦν ἀπὸ τὶς Ὀρθόδοξοι καὶ τὶς Προχαλκηδόνιοι Ἐκκλησίες. Ἐπιπροσθέτως, οἱ συμμετέχοντες στὴ συνάντηση ἔκαναν προτάσεις γιὰ μία κοινὴ σύσκεψη ἀντιπροσώπων ὅλων τῶν Ὀρθοδόξων καὶ Προχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν, γιὰ τὸ 2006 ἢ τὸ 2007, μὲ τὶς ΗΒΕ.

Ὅλοι οἱ ἐκπρόσωποι τόνισαν τὸν κεντρικὸ ρόλο, τῆς Ἁγίας Γραφῆς στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπανεπιβεβαίωσαν τὴν ἔντονη ἀντίθεσή τοὺς σὲ κάθε μορφή καὶ μέθοδο προσηλυτισμοῦ. Ἐπίσης ἐξέφρασαν τὶς κριτικὲς παρατηρήσεις ὅσον ἀφορᾷ τὸ ρόλο, ἀλλὰ καὶ τὶς ὑπηρεσίες ποὺ παρέχουν οἱ ΗΒΕ στὶς Ἐκκλησίες σὲ σχέση μὲ τὴ βοήθεια ποὺ τοὺς παρέχουν γιὰ τὴν παραγωγή μεταφράσεων τῆς Ἁγίας Γραφῆς, καθὼς καὶ γιὰ τὴν πραγματοποίηση ἐκδοτικῶν δραστηριοτήτων. Ἐπίσης προέτειναν ὅτι τὰ θέματα αὐτὰ χρῆζουν περαιτέρω ὑπεύθυνης διασαφήνισης ἀπὸ τὶς ΗΒΕ.

Ἡ συνάντηση συνέταξε ἀναφορά, στὴν ὁποία ὅλα τὰ θέματα καὶ οἱ προτάσεις γιὰ τὴν προσεχῇ κοινὴ σύσκεψη μὲ τὶς ΗΒΕ ἐκτίθενται λεπτομερῶς. Ἐπιπλέον, ἀποφασίστηκε νὰ συσταθεῖ μικρὴ ομάδα ἀπὸ ἐκπροσώπους ἐκ τῶν παρόντων ἀπὸ τὶς Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίες (Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας, Πατριαρχεῖο Μόσχας, Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος) καὶ ἀπὸ τὶς Προχαλκηδόνιοι Ἐκκλησίες (Κοπτικὴ Ἐκκλησία, Συριακὴ Ἐκκλησία, Ἐκκλησία πάντων τῶν Ἀρμενίων, Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία τῆς Κιλικίας), οἱ ὁποῖοι θὰ συνεχίσουν ὑπεύθυνα τὴν παρακολούθηση τῶν συζητηθέντων προβλημάτων καὶ θὰ κάνουν προετοιμασίες γιὰ τὴν ἐπόμενη κοινὴ σύσκεψη μὲ τὶς ΗΒΕ.

**Ὁ Διάλογος
Ὁρθοδόξων
καὶ
Λουθηρανῶν**

(13th Lutheran-Orthodox
Joint Commission,
Preparatory
Meeting – Erlangen,
8-13 October 2005)

Ἀπὸ 3 ἕως 10 Ὀκτωβρίου 2005 πραγματοποιήθηκαν στὴ Νυρεμβέργη - Ἐρλάγκεν τῆς Γερμανίας οἱ ἐργασίες τῆς προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν 13ῃ Συνεδρία τῆς Ὀλομελείας τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ὁμοσπονδίας Λουθηρανικῶν Ἐκκλησιῶν. Τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐξεπροσώπησε ὁ Ὁμότιμος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Χρῆστος Βούλγαρης. Ἀκολούθως δημοσιεύουμε τὴν Κοινὴ Δήλωση, τὴν ὁποία ἐνέκριναν οἱ ἐκπρόσωποι τῶν δύο πλευρῶν.

The Mystery of the Church:

D. The Holy Eucharist in the Life of the Church

1. The Lutheran - Orthodox Joint Commission, meeting in Durau, Romania in October 2004, selected as its next topic The Mystery of the Church: The Holy Eucharist in the Life of the Church. According to the mandate given to it in Durau, the Preparatory Committee of the Joint Commission met in Erlangen, Germany from October 8-13, 2005, to create a framework for discussion of this topic in the next plenary meeting of the Commission. The following papers were presented, followed by discussion: «The Spirituality of the Eucharist and its practical implications in Evangelical Lutheran Church life» (E. Hagberg), «The Lutheran Understanding of the Eucharist» (K.C. Felmy and J. Wasmuth), «The Holy Sacrament (Mysterion) of the Eucharist: An Orthodox Perspective» (V. Ionita), and «Comments to the Lutheran papers» (A. Laham). Based on this, the Preparatory Committee was able to recognize broad areas of agreement in the respective traditions» understanding of the Eucharist in the Life of the Church and to identify a number of open questions which would benefit from further clarification in the Plenary Meeting.

2. Building on work done in previous Commission meetings, the Committee recognizes the Sacrament of the Holy Eucharist as the fulfilment of the Christian's participation in the life of Christ and his Church through eating his body and drinking his blood in the Holy Eucharist (Durau Statement § 11). Lutherans and Orthodox together affirm that the Eucharist and the believers' participation in it remain a mystery and transcend human understanding. The Holy Eucharist is an indispensable part of the life of the Church, which is the Body of Christ. Through Baptism the believer is born again and sealed with the Holy Spirit (for the Orthodox, Chrismation). In the Eucharist, the believer receives nourishment and is strengthened as a member of the Body of Christ. In this way, believers receive forgiveness of their sins and the gift of eternal life. The Eucharist requires a confession of faith and strengthens the believers' union with Christ and their union with each other both locally and universally.

3. Lutheran and Orthodox traditions both stress proper preparation for

participation in the Eucharist. For the Orthodox this involves the Sacrament of Penance and fasting. For the Lutherans this involves preparatory prayers, Confession and forgiveness of sins. Both agree that the Eucharist must be administered only by ordained ministers.

4. Lutherans and Orthodox, in order to find convergence between their respective Eucharistic terminologies, seek further clarification on a number of points, including the following:

5. Lutherans and Orthodox together affirm that in the Eucharist participants receive the true body and blood of Christ. Lutherans speak about Christ's «real presence» in the Eucharist and describe Christ's body and blood as being «in, with and under» the bread and wine (Formula of Concord, SD 7). Orthodox accept a real change (*metabole*) of the bread and wine into the body and blood of Christ. Lutheran theology is able to speak of a transformation (*mutatio*) of bread and wine into the body and blood of Christ (Apol. X,2) on condition that this is not understood as eliminating the original character of the bread and wine in the Eucharist. Further clarification is needed in order to identify the convergence of these positions.

6. While Orthodox and Lutherans together believe that the changes that take place in the Eucharist are

accomplished by the Holy Spirit, they nonetheless emphasize the importance of Words of Institution, Anamnesis and Epiclesis in different ways. Further explanation of these different emphases and of the theological understandings connected to them is necessary.

7. Lutherans and Orthodox together believe that Christ offered himself as a sacrifice «once and for all» («ephapax» Heb. 7,27; 9,12; 10,10; cf. 10,14). Orthodox affirm that Christ's sacrifice takes place in every Eucharistic celebration (1 Cor. 11, 23-26). For Lutherans, the real presence of Christ includes the gift of his sacrifice. Both traditions speak of the celebration of the Eucharist as a sacrifice of thanksgiving. The Commission needs to clarify these usages and to find ways of speaking that manifest our convergence.

8. Lutherans and Orthodox agree on the eschatological dimension to the Eucharist. Further discussion and elaboration is needed.

9. The Committee identified issues regarding the Eucharist which require further discussion: Eucharist and the Environment (ecology), Eucharist and Social Issues.

10. Lutherans and Orthodox agree that the relation of the Eucharist to the ordained ministry (*hierosyne*)

**Ὁ Διάλογος
Ὁρθοδόξων καὶ
Μετερρυθμισμένων**

(Orthodox/Reformed
Theological Dialogue
9th Plenary Session,
Lebanon,
13-19 October 2005)

Ἀπὸ 13 ἕως καὶ 18 Ὀκτωβρίου 2005 ἔλαβε χώρα στὴν Βηρυτὸ τοῦ Λιβάνου ἡ Ὀλομέλεια τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Μετερρυθμισμένων Ἐκκλησιῶν μὲ θέμα: «Ἡ Καθολικότης καὶ ἡ Ἱεραποστολή τῆς Ἐκκλησίας». Τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐξεπροσώπησαν οἱ Ὁμότιμοι Καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ.κ. Χρῆστος Βούλγαρης καὶ Βλάσιος Φειδᾶς. Κατωτέρω δημοσιεύουμε τὸ κείμενο τῆς Κοινῆς Δηλώσεως, στὸ ὁποῖο συνεφώνησαν ὅλοι οἱ Σύεδροι.

**THE CATHOLICITY AND MISSION OF THE CHURCH
A COMMON STATEMENT**

According to the decision of the sub-committee of the Joint Commission which met in Geneva, John Knox Center, on January 7, 2005, the Plenary Session met at Dhour Choueir Evangelical Center in Metn, Mount Lebanon. Six papers were presented on the three particular topics relating to the main theme, three from each side. There was full discussion which revealed many points of general convergence in spite of differences of approach. Thus the members of the Joint Commission unanimously decided to outline in this Statement the points of convergence on the subject discussed and some of their implications without neglecting points of divergence.

1. The Understanding of Catholicity

a) The general sense of Catholicity

Both Orthodox and Reformed agree on the Christological basis of understanding the catholicity of the Church. Fundamental for both are the person of Christ and the Incarnation, together with the work of Christ and the Gospel of Salvation. Therefore, the Church, which is grounded in Christ, has a universal range, i.e. is catholic.

For the Orthodox the Church, preexistent in God's eternal will, is finally revealed in the Incarnation, which is unfolded in the whole work of Christ. This does not refer only to His own life in history, but to the historic community of the Church which He gathered around Him. The Church is the Body of Christ consisting of Him and those united with Him through Baptism, who are sent to the ends of the world to proclaim the Gospel of salvation and to summon the people into union and communion with Him. This means that the catholicity of the Church is the extension of the apostolic community as the concrete and historical manifestation of the mystery of Christ in all space and time and among all peoples. This extension is manifested in each of the Local Churches. Their union and communion with each other display this mystery in common, yet none of them forfeits its integrity by exclusive claims and unilateral actions.

For the Reformed the Church is also understood to be the Body of Christ

which is grounded in his person and redemptive work, and includes all those united to Him by grace through faith, in Baptism. The possibility of union with Christ is open to all human beings and this is one of the ways of understanding the meaning of the catholicity of the Church as stated in the Nicene Creed. The Reformed Local Churches emerged in History as protests against exclusive claims and abusive actions of the Roman Church of the sixteenth century. It was for this reason that they emphasized that no single, Local Church should claim the exclusive right to be called the Catholic Church. But with the Orthodox the Reformed agree that each local Church should be a true manifestation of the one Catholic Church. A further consequence of the particular historical context within which the Reformed Churches arose is that they felt compelled to specify «marks» for recognizing true manifestations of the Catholic Church without denying the four «notes» of the Church mentioned in the Nicene Creed.¹

b) The special sense of Catholicity

Orthodox and Reformed agree that according to the Gospel Christ came to save the whole world. He did this first of all by assuming it all to himself through the Incarnation. But he also did it by his whole ministry and life whereby he exposed sin and evil and eventually through his cross and resurrection abolished them in Himself. Thus Christ restored humanity and the whole of creation to its original and true basis, redeeming it in Himself. He made Himself the foundation of its redemption and fulfillment of its original purpose which was full union and communion with the One God in the Holy Trinity of the Father and the Son and the Holy Spirit. This «recapitulation», to use a biblical term, includes all things in Him: human and cosmic, things in heaven and things on earth, visible and invisible, Israel and all Nations, past, present and future. This means that the life of God in Trinity has been poured out into humanity and the entire realm of creation through Christ. Thus the life of Christ is at a deeper level the life of love and communion which constitutes a mode of existence in the Trinity and is now communicated and reflected on the human and cosmic level.

The Orthodox understand the above in Eucharistic terms, inasmuch as it is through the Eucharist that this inner life of God in Christ is manifested and communicated. The Liturgy echoes this understanding in the dialogue between celebrant and congregation: «*Let us love one another, that we may confess. ...Father, Son and Holy Spirit, Trinity one in being and inseparable.*» The presupposition to participation in the Eucharist is reconciliation with one another through forgiveness, restoration of the bonds of love, and confession of the faith. To participate in the body of Christ becomes participation through Christ's humanity in the life of the Trinity and this bonding is the special or inner sense of catholicity. This experience becomes the point of renewal of commitment to Christ and His Church and also the starting point for bringing this commitment to bear upon the life of the world, what sometimes Orthodox call the Liturgy after the Liturgy.

The Reformed also understand the above in Eucharistic terms, inasmuch as it is in the Eucharist that believers are united together in Christ and therefore with one another. Many Reformed liturgies speak of the many grains from which one bread is formed, and the many grapes from which one wine is pressed. In the same way, a communion and union of believers with Christ and with each other, formed by the Word and the Spirit, are manifested in the sacrifice of praise and thanksgiving in the Eucharist. Thus the love of Christ that binds this community flows out into the world in works of love and justice.

Orthodox and Reformed agree that the catholicity of the Church means being in communion with Christ and through Him with God and with one another. It also implies being committed to mission summoning the whole world to be reconciled to God. The intensive aspect of catholicity finds its manifestation and fulfillment in the extensive, which is realized through the mission of the Church in the world.

2. The Mission of the Church

When the Church affirms itself as the «one, holy, catholic and apostolic Church», it affirms in no uncertain terms that mission is essential to her life and

action as the living community witnessing to Christ and His saving work. Mission springs from the Triune God, inasmuch as the Father sends His Son and His Spirit, who are received as a permanent gift in the Holy Eucharist. Mission as obedience to God's will regarding the ultimate goal [telos] of creation was fully accomplished by Jesus Christ and takes place in the Church by the power of the Holy Spirit, reaching out to all peoples in all times and in all places. As such, mission is the restoration of the image and the likeness of God to every human being in and through the Church. Mission has two aspects: on the one hand, it seeks to deepen the faith of those already in the Local Church by increasing their knowledge of doctrine and liturgy and their maturity in their life in Christ; on the other hand, it seeks to bear witness to the Gospel faithfully in ever new historical situations and cultural contexts. The Church's mission is guided by the vision that the whole world has been included in the saving work of Christ, that the decisive victory has been won, and therefore there are no limits to her commitment and sacrifices.

3. Implications

The broad convergence outlined above concerning the catholicity of the Church and her mission has several practical implications for our two communions.

a) The failure to share the general and special

sense of catholicity, to which both Orthodox and Reformed are committed, debilitates their mission to the world, which has not yet come to know salvation in Christ.

b) The distinctive historical circumstances that have shaped the Orthodox and the Reformed communions can be understood and explained, but should not become obstacles to their drawing together in the unity of the catholic Church, or serve as causes for becoming entrenched in their separate ecclesiastical forms.

c) The affirmation of their mutual commitment to the catholicity of the Church and of its existence in each other leads them to transcend past conflicts and misunderstandings. They acknowledge that such occasions of past conflicts also entailed other factors (cultural, political, philosophical) which need to be accounted for. They strongly reject proselytism, which shows a lack of respect of the ecclesial identity of the other.

d) The Orthodox/Reformed agreement on catholicity both in its extensive and intensive senses, constitutes a challenge to modern notions of individualism, especially the idea that the individual per se is the absolute center and source of value. They are, therefore, jointly opposed to the ideology of secularism, which excludes the Church's understanding and practice from shaping our common life.

**Σχέσεις Ἐκκλησίας
- Πολιτείας εἰς τὰς
χώρας - μέλη τῆς
Εὐρωπαϊκῆς
Ἑνώσεως
(παλαιὰς καὶ
νεοεισελθούσας
τὸ ἔτος 2004)**

(Μέρος Β')

Τοῦ
Γεωργίου Ἡλ. Κρίππα
Διδάκτορος Συνταγματικοῦ
Δικαίου

2. - GERMANIA

Οἱ ὑποστηρίζοντες, ὅτι εἰς τὴν Γερμανίαν ὑπάρχει χωρισμὸς Κράτους - Ἐκκλησίας ἐπικαλοῦνται πρὸς τοῦτο τὸ ἄρθρον 140 (ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ἄρθρον 137) τοῦ Συντάγματος Βαϊμάρης τοῦ 1919 (τὰ ἄρθρα αὐτὰ ἔχουν διατηρηθῆ ἐν ἰσχύϊ διὰ τοῦ ἄρθρου 140 τοῦ ἰσχύοντος σήμερον γερμανικοῦ Συντάγματος). Ἡ διάταξις αὐτὴ ἀναφέρει ἐπὶ λέξει, ὅτι: “δὲν ὑπάρχει καμμία κρατικὴ ἐκκλησία” (Es Besteht keine Staatskirche). Ἐπίκλησις ἄλλης πηγῆς ἢ ἄλλου ἐπιχειρήματος δὲν ἔχει ποτὲ ὑποστηριχθῆ. Ἡ ἄποψις ὅμως αὐτὴ εἶναι ἐπιστημονικῶς ἀβάσιμος, ὡς προκύπτει ἐκ πλήθους λίαν ἐγκύρων πηγῶν, ἀλλὰ καὶ ἄλλων συνταγματικῶν καὶ νομικῶν διατάξεων. Ἐπισημαίνομε τὰ ἐξῆς λίαν ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἀνατρέπουν ἄρδην τὴν ἐν λόγῳ ἄποψιν:

1) Τὸ ἄρθρον 7 παρ. 3 τοῦ ἰσχύοντος γερμανικοῦ Συντάγματος ἔχει ὡς ἐξῆς: “Τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα –μὲ ἐξαιρέσειν τῶν μὴ δογματικῶν σχολείων– εἶναι τακτικὸν μάθημα, ἐπιφυλασσομένης τῆς κρατικῆς ἐποπτείας, τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν γίνεται συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχὰς τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων (ἐπὶ λέξει: “Der Religionsunterricht ist in den öffentlichen schulen ordentliches lehrfach. Unbeschadet des staatlichen Aufsichtsrechts wird der Religionsunterricht in Übereinstimmung mit der Grundsätzen der religionsgemeinschaften erteilt”). Ἡ ρύθμισις αὐτῆ, ὡς γνωστόν, καταλύει καὶ ἀποκλείει πᾶσαν ἔννοιαν χωρισμοῦ Κράτους Ἐκκλησίας. Ἀκριβῶς τοῦτο ἔχει ἐγκύρως ὑποστηριχθῆ, ἦτοι, ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν καὶ μάλιστα δι’ ὕλης καθοριζομένης ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὄχι ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ βεβαίως ἢ ὑποχρεωτικότης αὐτοῦ, ἀποτελοῦν διάσπασιν τῆς ἐννοίας χωρισμοῦ Κράτους - Ἐκκλησίας. Ἐντὶ ἄλλων παραθέτομεν αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν διατύπωσιν ἐκ τοῦ πλέον ἐγκύρου καὶ ad hoc ἐπιστημονικοῦ συγγράμματος (Hildebrand, das grundrecht auf Religionsunterricht, 2000 σελ. 65) “Der Grundsatz der weltanschaulich - religiösen Neutralität des Staates findet insoweit eine Durchbrechung, als art. 7 Abs. 3 S 1 GG mit verfassungsrechtlicher Garantie den Religionsunterricht an den öffentlichen Schulen zu einer - jedenfalls auch - staatlichen Aufgabe erklärt”. Τὸ ἐν λόγῳ σύγγραμμα χρησιμοποιοῖ τὴν λέξιν Durchbrechung ἐν προκειμένῳ, ἢ ὁποῖα σημαίνει **διάσπασις** διὰ τὴν ἀποδείξιν, ὅτι τὸ συμφώνως πρὸς τὸ Σύνταγμα διδασκόμενον εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα μάθημα τῶν θρησκευτικῶν ἀποτελεῖ “διάσπασιν” τῆς ἐννοίας τοῦ χωρισμοῦ Κράτους - Ἐκκλησίας. Τὸ ἴδιον σύγγραμμα ἀναφέρει περαιτέρω, ὅτι τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν διδάσκεται ὡς **“κατηχητικόν”** (δηλ. μάθημα τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας καὶ ὄχι μία γενικὴ θρησκευσιολογία σελ. 75 χρησιμοποιώντας τὴν λέξιν Konfessionel (κατηχητικόν) διὰ τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν, ὁμοίως σελ. 206), προσθέτει δέ, ὅτι ἐὰν τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν μετετρέπετο εἰς μίαν γενικὴν θρησκευσιολογίαν, τότε αὐτὸ θὰ ἦτο ἀντισυνταγματικόν (σελ. 190 - 191 καὶ σελ. 233, 234 ἐπικαλούμενον νομολογίαν). Τὸ ἴδιον σύγγραμμα (ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἄλλα ad hoc παραλειπόμενα χάριν συντομίας) ἀναφέρει, ὅτι τὸ μάθημα αὐτὸ πρέπει νὰ διδάσκεται κατὰ νόμον τουλάχιστον ἐπὶ δίωρον ἐβδομαδιαίως (σελ. 88). Τὰς ἐν προκειμένῳ ἀπόψεις δέχονται καὶ πλῆθος ἄλλων συγγραμμάτων ἐγκύρων καὶ εὐρύτητα γνωστῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ σύγγραμμα τοῦ v. Campenhausen, “Staatskirchenrecht” (3η ἔκδ. 1996 σελ. 240 ἐπ.), τὸ ὁποῖον θεωρεῖται γενικῶς ὡς τὸ σπουδαιότερον νομικὸν - ἀτομικὸν σύγγραμμα περὶ σχέσεων Κράτους - Ἐκκλησίας εἰς τὴν Γερμανίαν, καθὼς καὶ τὸ σύγγραμμα τῶν Listl - Pirson “Handbuch des

Staatskirchenrechts der bundesrepublik Deutschland” (2α έκδ. τόμ, II, 1996 σελ. 452 έπ. 461 έπ. 491 έπ. 504 έπ.), τὸ ὁποῖον θεωρεῖται ὡς τὸ σπουδαιότερον συλλογικὸν νομικὸν σύγγραμμα εἰς τὴν Γερμανίαν περὶ σχέσεων Κράτους - Ἐκκλησίας. Καὶ βεβαίως ἡ ἄποψις αὕτη εἶναι ἐπιστημονικῶς κατὰ πάντα βásiμος καὶ ἀδιαμφισβήτητος, διότι θὰ ἦτο ἀστεῖον νὰ ὑποστηρίξη κανεῖς, ὅτι ἔχομεν χωρισμὸν Κράτους - Ἐκκλησίας εἰς περίπτωσιν, ὅπου τὸ ἴδιον τὸ Σύνταγμα προβλέπει τὴν ὑποχρεωτικὴν διδασκαλίαν μαθήματος θρησκευτικῶν τῆς Χριστιανικῆς μάλιστα θρησκείας, ὅπου τὴν ὕλην αὐτοῦ τὴν προσδιορίζει ἡ Ἐκκλησία καὶ ὄχι τὸ Κράτος καὶ ὅπου εἰς τὰ σχολεῖα διδάσκουν καὶ κληρικοὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας (ὡς συμβαίνει εἰς τὴν Γερμανίαν, ἰδὲ ἀναφερόμενα συγγράμματα καὶ μέγα πλῆθος ἄλλων παραλειπομένων χάριν συντομίας). Τὸ δὲ μάθημα τοῦτο εἶναι ἰσοτίμον πρὸς τὰ λοιπά, οἱ βαθμοὶ του καταχωροῦνται εἰς τὰ ἀπολυτήρια καὶ τὰ ἐνδεικτικὰ καὶ ὑπολογίζονται εἰς τὸν μέσον ὅρον βαθμολογίας, αἱ δὲ ὠραι δὲν δύνανται νὰ μειωθοῦν κ.λ.π. (πρβλ. καὶ ἡμέτερον ἔργον ἀναλῶν πλήρως τὸ ἐν προκειμένῳ θέμα: “Ἡ συνταγματικὴ κατοχύρωσις τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν παρ’ ἡμῖν καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ”, 2001 σελ. 315 έπ., ὅπου καὶ πλήρης καὶ ἐκτενὴς ἀναφορὰ εἰς τὴν γερμανικὴν βιβλιογραφίαν καὶ νομολογίαν). Τέλος, ἐπισημαίνομεν καὶ τὴν μόλις προσφάτως δημοσιευμένην μελέτην τοῦ Γερμανοῦ πανεπ. Καθηγητοῦ J. Ennusacht ὑπὸ τὸν τίτλον “Interreligiöses lerner im Religionsunterricht (περιοδ. Kirche und Recht, 2004 σελ. 47 έπ.), ὅπου ρητῶς ἀναφέρει, ὅτι τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν εἶναι κατηχητικὸν (ἐπὶ λέξει: “Der Religionsunterricht ist konfessionsgebunden. Dies schreibt einmal das Kirchenrecht vor, das im unterricht einen kirchlichen dienst erkennt σελ. 61), ὡς καὶ ὅτι τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν πρέπει νὰ προδιαγράφεται ἀπὸ μίαν ἐκκλησίαν ἢ θρησκευτικὴν κοινότητα (ἐπὶ λέξει: “Der Religionsunterricht muss daher jeweils Kirche oder Religionsgemeinschaft zuzuordnen sein” σελ. 61). Ὁ ἴδιος ἐπίσης ἀναφέρει (αὐτόθι) ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐγκρίνει καὶ τοὺς διδάσκοντας τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν.

Τὸ ὅτι ἡ συνταγματικὴ διάταξις περὶ τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν ἀποτελεῖ «διάσπασιν» (Durchbrechung) τῆς ἐννοίας τοῦ χωρισμοῦ Κράτους - Ἐκκλησίας δέχεται καὶ ὁ Tangermann (Die Bremer Klausel Zeitschrift für Evangelisches Staatskirchenrecht, 2005 σελ. 200 - 201).

Τὰ ὡς ἄνω γίνονται παγίως δεκτὰ εἰς τὴν Γερμανίαν

καὶ ἀπὸ τὴν νομολογίαν καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην χωρὶς ἀντίθετον ἄποψιν (πρβλ. βιβλιογραφίαν καὶ νομολογίαν εἰς τὸ προαναφερόμενον ἡμέτερον ἔργον).

2) Αἱ δυὸ μεγάλα Χριστιανικὰ Ἐκκλησία εἰς τὴν Γερμανίαν (Καθολικὴ καὶ Εὐαγγελικὴ) ἀποτελοῦν νομικὰ πρόσωπα δημοσίου δικαίου καὶ μάλιστα δι’ εὐθείας συνταγματικῆς διατάξεως (ἄρθρ. 137 τοῦ Συντάγματος τῆς Βαϊμάρης, ἐνσωματωθὲν εἰς τὸ ἰσχύον Σύνταγμα κατ’ ἄρθρον 140 αὐτοῦ). Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ Ἐκκλησία ἢ θρησκευτικαὶ ὀργανώσεις (πλὴν τῆς ἰσραηλιτικῆς) ἀποτελοῦν νομικὰ πρόσωπα ἰδιωτικοῦ δικαίου. Ἐξ ὧσιν εἶναι γνωστὰ μία μόνον θρησκευτικὴ κοινότης ἐζήτησε μέχρι σήμερον εἰς τὴν Γερμανίαν νὰ μετατραπῇ εἰς νομικὸν πρόσωπον δημοσίου δικαίου (ἡ τῶν “μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά”), πλὴν ὅμως τὸ αἴτημά των ἀπερρίφθη, προσέφυγον δὲ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὰ διοικητικὰ δικαστήρια καὶ εἰς τὸ Συνταγματικὸν Δικαστήριον, πλὴν ὅμως ἡ προσφυγὴ των τελικῶς ἀπερρίφθη (v. Campenhausen, ἐνθ’ ἄν. σελ. 139 έπ. Winter, Staatskirchenrechenrecht, 2001 σελ. 136 έπ. Kirchhof, die Kirchen und Religionsgemeinschaften als körperschaften des öffentlichen rechts, εἰς list - Pirson, ἐνθ’ ἄν. τόμ. I, 1994 σελ. 651 έπ. καὶ πλῆθος μέγα ἄλλων πηγῶν παραλειπομένων λόγῳ συντομίας). Τὸ στοιχεῖον τοῦτο (τῆς μορφῆς Ν.Π.Δ.Δ. διὰ τὰς Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας) ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν περὶ τοῦ ὅτι δὲν ὑπάρχει χωρισμὸς Κράτους - Ἐκκλησίας εἰς τὴν Γερμανίαν. Αὐτὸ ἀκριβῶς δέχεται καὶ τὸ τελευταῖον τῶν ὡς ἄνω παραπεμπομένων ἔργων, ἀναφέρον τοῦτο ἐπὶ λέξει, ἦτοι: “Staat und Kirche werden nicht voneinander getrennt” (σελ. 656) καὶ περαιτέρω “Ihr öffentlichrechtlichen Charakter begründet ein rechtliches Band zwischen Staat und Kirche” (αὐτόθι σελ. 656). Τὸ ἴδιον δέχεται καὶ τὸ σύνολον τῆς βιβλιογραφίας καὶ νομολογίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὰ πλέον γνωστὰ καὶ περισπούδαστα ἔργα τοῦ Συνταγματικοῦ Δικαίου (ἀνέρχονται εἰς μέγα πλῆθος καὶ παραλείπονται χάριν συντομίας).

3) Συνεπεία τῆς ὡς ἄνω μορφῆς τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν προβλέπονται ὑπὲρ αὐτῶν πολλὰ προνόμια, κυριώτερον τῶν ὁποίων εἶναι ὁ λεγόμενος “ἐκκλησιαστικὸς φόρος” (Kirchen - Steuer), ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ κονονικὸν δημόσιον φόρον ὑποχρεωτικῶς ὑπὸ τοῦ Κράτους εἰσπραττόμενος καὶ ἀποδιδόμενος εἰς τὰς δυὸ μεγάλας Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας (πρβλ. λεπτομερέστερον v. Campenhausen, ἐνθ’ ἄν. σελ. 169 έπ. Winter, ἐνθ’ ἄν. σελ. 146 έπ.). Ὁ ἐν λόγῳ ἐκκλησιαστικὸς φόρος ὑπὲρ τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν προβλέπεται ὑπὸ

διατάξεως συνταγματικής (άρθρ. 137 παρ. 6 του Συντάγματος της Βαϊμάρης ενσωματωθέν εις τὸ ἰσχύον Σύνταγμα βάσει τοῦ άρθρου 140 αὐτοῦ). Μάλιστα εἰς τὴν Γερμανίαν οἱ πολῖται ὀφείλουν νὰ δηλώνουν εἰς τὸ Κράτος εἰς ποίαν θρησκείαν ἀνήκουν, διὰ νὰ ἐπιβάλλεται ὁ ἐκκλησιαστικὸς φόρος (Kirchhof, ἐνθ' ἄν. σελ. 671, ἀναφέροντος ἐπὶ λέξει: “Die so begründete Zugehörigkeit zu einer Kirchengemeinde ist auch das staatliche Recht, insbesondere für die Kirchenbesteuerung, verbindlich” (αὐτόθι σελ. 671). Καὶ τοῦτο εἰς ἀπάντησιν τῶν ὄσων ὑπεστήριξαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅτι ἡ ἀναγραφή τοῦ θρησκευματος εἰς τὸ δελτίον ταυτότητος εἶναι μέτρον ἀντισυνταγματικόν. Ἡ ὑποχρεωτικὴ δήλωσις τῆς θρησκείας, εἰς τὴν ὁποίαν κάποιος ἀνήκει δὲν ἐθεωρήθη ὑπὸ τῆς γερμανικῆς νομολογίας ἀντισυνταγματικὴ (ἀποφ. Συνταγμ. Δικ/ρίου τῆς 25.5.2001, περ. Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht, 2001 σελ. 909. Ὁμοίως Συνταγμ. Δικ/ρίου ἀποφ. τῆς 15.12.1983, εἰς Entscheidungen des Bundesverfassungsgerichts, τόμ. 65 σελ. 1 ἐπ.). Πέραν τῶν ὡς ἄνω καὶ μέγα πλῆθος ἄλλων προνομίων εἰδικῶς διὰ τὰς δυὸ μεγάλας Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Γερμανίαν προβλέπονται καὶ ὑπὸ τῶν νόμων καὶ ὑπὸ τοῦ Συντάγματος (π.χ. Weiss, Gleichheit oder Privilegien - zur Stellung öffentlich-rechtlicher Religionsgemeinschaften, εἰς kritische Vierteljahrschrift für Gesetzgebung und Rechts - Wissenschaft, 2000 σελ. 104 ἐπ.). Ὁ ἴδιος συγγραφεὺς ἀναφέρει ἐπίσης, ὅτι ἡ ἐν λόγῳ προνομιακὴ μεταχείρισις τῶν μεγάλων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν δὲν παραβιάζει τὴν ἀρχὴν τῆς ἰσότητος, (αὐτόθι σελ. 106 καὶ 108 ἐπ.), καθ' ὅσον τὸ ἴδιον τὸ Σύνταγμα δὲν ἀπαιτεῖ τὴν ἰδίαν μεταχείρισιν μεταξὺ ὄλων τῶν ἐκκλησιῶν ἢ τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων. Περαιτέρω ὁμοίως προβλ. Müller Volbher, Das Grundrecht der Religionsfreiheit und seine Schranken, εἰς Die öffentliche Verwaltung 1995 (σελ. 301 ἐπ.) ἀναφέρον, ὅτι, ὑπὸ τοῦ Συντάγματος προστατεύονται μόνον αἱ ἔχουσαι βαθείας ἱστορικὰς ρίζας θρησκείαι καὶ ὅχι αἱ λοιπαί, (σελ., 304 ἐπ.) Προβλ. ἐπίσης Friauf - Höfling, Berliner Kommentar zum Grundgesetz, 9η ἔκδ. 2003, ὑπ' ἀρθρ. 4, ἀριθ. 43 - 44, ἀναφερόντων ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ Κράτους ὑποστήριξις τῶν μεγάλων Ἐκκλησιῶν ἀποτελεῖ ὑποχρέωσιν τοῦ Κράτους συμφώνως πρὸς τὴν νομολογίαν τοῦ Συνταγματικοῦ Δικαστηρίου.

Ἐπισημαίνομεν μερικὰς ἀπὸ τὰς ἐν λόγῳ ἀποφάσεις τοῦ δικαστηρίου τούτου: α) Ἀπόφ. τῆς 16.10.1968 (γνωστὴ ὡς ἀπόφ. περὶ “Aktion Rumpelkammer, Bverfge, 24 σελ. 236). Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἀναφέρεται ὑφ' ὄλων

σχεδὸν τῶν ἐγχειριδίων Συνταγματικοῦ Δικαίου καὶ σχέσεων Κράτους - Ἐκκλησίας. Ἡ ἐν προκειμένῳ ἀπόφασις ἀναγνωρίζει εἰδικὰ προνόμια εἰς τὰς Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας. β) Ἡ ἀπόφασις τῆς 19.8.2002 (JuS 2003 σελ. 391 ἐπ.) ἀναφέρει, ὅτι τὸ Κράτος ὑποχρεοῦται νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὰς Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας τὸ προνόμιον τῆς ἐπιβολῆς καὶ εἰσπράξεως φόρων. γ) Ἡ ἀπὸ 26.3.2001 ἀπόφ. (DVBl 2001 σελ. 964 ἐπ.) ἀναφέρει, ὅτι αἱ μεγάλα Χριστιανικὰ Ἐκκλησία ἀπολαμβάνουν εἰδικῶν προνομίων λόγῳ τῆς μορφῆς των καὶ λόγῳ τῆς ἐπιδράσεως πού ἀσκοῦν εἰς τὸ Κράτος καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν, καθὼς καὶ ὅτι τὸ Κράτος δὲν πρέπει νὰ εἶναι οὐδέτερον ἔναντι αὐτῶν. δ) Ἡ ἀπὸ 27.11.1990 ἀπόφ. (Bverfge 83 σελ. 130 ἐπ.) ἀναφέρει, ὅτι αἱ μεγάλα Χριστιανικὰ Ἐκκλησία συνεργάζονται μὲ τὰς κρατικὰς ὑπηρεσίας (μετέχουν εἰς τὴν κρατικὴν διοίκησιν) εἰς τὸν τομέα προστασίας τῆς νεότητος κ.ὀ.κ.

4) Ἡ Ὁμοσπονδιακὴ Βουλὴ τῆς Γερμανίας συνέταξε καὶ ἐκυκλοφόρησε τὸ 1998 ἔκθεσιν περὶ τῆς ἐπικινδύνου δραστηριότητος ὠρισμένων αἰρέσεων ὑπὸ τὸν τίτλον “Endbericht der Enquete Kommission Sogenannte Sekten und Psychogruppen”, ἀποτελουμένην ἀπὸ 235 σελίδας, ὅπου ἀναφέρεται μὲ πολὺ σκληρὰς ἐκφράσεις περὶ ὠρισμένων αἰρέσεων ἐμφανιζομένων ὡς θρησκειῶν, ἐπισημαίνουσα, ὅτι αἱ ἐν λόγῳ αἰρέσεις ἀποτελοῦν ὀργανώσεις ἀναπτυσσοῦσας ἐπικίνδυνον δρᾶσιν, προτείνει δὲ τὴν κίνησιν ποινικῆς διώξεως κατ' αὐτῶν καὶ μάλιστα αὐτεπαγγέλτως (σελ. 140). Ἀναφέρεται δὲ καὶ εἰς συγκεκριμένας ἀξιοποίνους πράξεις αὐτῶν (σελ. 138 - 139). Ὡς περισσότερον ἐπικίνδυνον ἐμφανίζει τὴν ὀργάνωσιν τῶν Σαηεντολόγων (σελ. 128 - 129), ὕψιν ὅτι εἰς τὴν Γερμανίαν ὑπάρχουν δημόσια ὑπηρεσία προστασίας τοῦ κοινοῦ ἐκ τῆς τοιαύτης καταστροφικῆς δράσεως τῶν αἰρέσεων, αἱ ὁποῖαι συχνάκις ἐκδίδουν κρατικὰς ἀνακοινώσεις καὶ προειδοποιήσεις (ὑπὸ τὸν τίτλον Warnung) πρὸς τὸ κοινὸν περὶ τῆς ἐπικινδυνότητος ὠρισμένων αἰρέσεων. Αἱ ἀντίστοιχοι αἰρέσεις προσέφυγον εἰς τὴν δικαιοσύνην ἐναντίον τῶν τοιούτων κρατικῶν προειδοποιήσεων, ἀνακοινώσεων, φυλλαδίων κ.λ.π. καὶ ἐξήτησαν τὴν ἀπαγόρευσιν καὶ ἀπόσυρσιν αὐτῶν. Ὅμως αἱ ἐν λόγῳ προσφυγαὶ τῶν ἀπερρίφθησαν ἀπὸ τὰ δικαστήρια μάλιστα καὶ ὑπὸ τοῦ Συνταγματικοῦ Δικαστηρίου διὰ σειρᾶς ἀποφάσεών του.

Ἐπισημαίνομεν τὰς τρεῖς πλέον προσφάτους ἀποφάσεις τοῦ Συνταγμ. Δικαστηρίου: α) Ἡ ἀπὸ 26.6.2002 ἀπόφ. (Bverfge 105 σελ. 279 ἐπ.) ἀναφέρει, ὅτι τοιαῦται

κρατικά ανακοινώσεις περί των επικινδύνων αίρέσεων εκδίδονται υπό των γερμανικών δημοσίων Αρχών από το 1980, ότι η γερμανική ομοσπονδιακή κυβέρνηση είναι κατά νόμον αρμοδία και έξουσιοδοτημένη να εκδίδη τοιαύτας ανακοινώσεις και προειδοποιήσεις, άπευθυνομένες προς τὸ κοινὸν πρὸς πληροφόρησίν του, επίσης πρὸς τὴν Βουλὴν καὶ πρὸς πάντα ενδιαφερόμενον, δύναται δὲ εἰς τὰς τοιαύτας ανακοινώσεις νὰ χρησιμοποιῆ λέξεις καὶ ἐκφράσεις ὡς “αἵρέσεις”, “νεοθησκεῖαι”, “νεοαιρέσεις”, “ψυχοαιρέσεις” κ.λ.π. Ἄλλωστε τὸ κοινὸν ἀπὸ τὸ Κράτος ἀναμένει νὰ πληροφορηθῆ περὶ τῶν τοιούτων ὀργανώσεων, ἐὰν δὲ τὸ Κράτος δὲν προβῆ εἰς τὰς γνωστοποιήσεις καὶ ανακοινώσεις αὐτάς, τότε τυγχάνει ὑπαίτιον παραλείψεως ὀφειλομένης νομίμου ἐνεργείας. Τοῦτο διότι μεταξὺ τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ Κράτους περιλαμβάνεται καὶ τὸ καθῆκον πληροφορήσεως τοῦ κοινού. β) Τὰ ἴδια δέχεται καὶ ἡ ἀπὸ 6.12.2002 ἀπόφασίς τοῦ ἰδίου δικαστηρίου (NJW 2003 σελ. 1305 ἐπ.) ἀπορρίπτουσα προσφυγὴν ἀκυρώσεως κρατικῆς ανακοινώσεως περὶ τῶν αἵρέσεων καὶ ἀποδεχομένην τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ Κράτους περὶ πληροφορήσεως τοῦ κοινού (ὁμιλεῖ περὶ Rechtmässigkeit staatlichen Informationshandelns καὶ περὶ Richtigkeit der Warnungen). Περαιτέρω νομολογίαν περὶ τῶν τοιούτων κρατικῶν προειδοποιήσεων (Warnungen) βλέπε εἰς R. Schmidt (Grundrechte, 7η ἔκδ. 2005 σελ. 206 ὑποσημ. 747 γενικώτερον δὲ εἰς σελ. 202).

γ) Τέλος, ἡ ἀπὸ 26.3.2001 ὁμοία ἀπόφασίς. (Archiv für Katholisches Recht 2001 σελ. 228 ἐπ.) ἀναφέρει ὅτι τὸ Κράτος δικαιούται νὰ ἔχη ἰδρύσει ὑπηρεσίας προστασίας ἔναντι τῶν αἵρέσεων, ἐπὶ κεφαλῆς δὲ ἐκάστης τῶν τοιούτων ὑπηρεσιῶν τοποθετεῖται ὁ “ἐντεταλμένος ἐπὶ τῶν αἵρέσεων” (Sektenbeauftragter). Περαιτέρω ἀναφέρει τὰ ἴδια μὲ τὰς προηγουμένας ἀποφάσεις καὶ ὅτι τὸ Κράτος πρέπει νὰ προστατεύσῃ τοὺς πολίτας του ἀπὸ τοιαύτας δράσεις.

5) Εἰς τὴν Γερμανίαν ὁ προσηλυτισμὸς ἀπαγορεύεται καὶ θεωρεῖται παράνομος καὶ μάλιστα ἀξιοποινος (ad hoc βλέπε Häberle, “Exzessive Glaubenswerbung” Jus 1969 σελ. 265 ἐπ.). Περαιτέρω σωρεῖαν ἀποφάσεων γερμανικῶν δικαστηρίων περὶ καταδίκης ἐπὶ προσηλυτισμῷ βλέπε ἡμέτερον ἔργον: “Τὸ παράνομον τοῦ προσηλυτισμοῦ κατὰ τὴν νομοθεσίαν καὶ νομολογίαν τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν καὶ τῶν Η.Π.Α.» εἰς «Καταστροφικὲς Λατρεῖες καὶ Ψυχομαδὲς Θρησκευτικῆ Ἐλευθερίας καὶ Ἀνθρώπινα Δικαιώματα», (Λεμεσὸς 2000 σελ. 35 ἐπ.).

Ἐπισημαίνομεν (βλέπε ἡμέτερον ἔργον) ὅτι εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ ἐγγχειρίδια Συνταγματικοῦ Δικαίου εἰς τὴν Γερμανίαν ἀναφέρονται τρεῖς ἀποφάσεις δικαστηρίων (αἱ ὁποῖαι θεωροῦνται καὶ αἱ σπουδαιότεραι), αἱ ὁποῖαι καταδικάζουν ἐπὶ προσηλυτισμῷ ἓνα φυλακισμένον ἐπιχειρήσαντα νὰ προσηλυτίσῃ εἰς ἄλλην θρησκείαν ἕτερον κρατούμενον ὑποσχεθείς, ὅτι θὰ τοῦ ἔδιδε καπνὸν τσιγάρου, ἐπίσης ἓναν ἀστυνομικὸν διανέμοντα ἀπὸ πόρταν σὲ πόρταν φυλλάδια τῶν Χιλιαστῶν καὶ ἓναν καθηγητὴν ἐπαγγελματικῆς σχολῆς ἐπιχειρήσαντα νὰ προσηλυτίσῃ μαθητὰς του. Εἰς τὴν Γερμανίαν ὁ προσηλυτισμὸς οὐδὲ ὑπὸ τοῦ Συντάγματος καλύπτεται ὡς ἔχει δεχθῆ καὶ τὸ Συνταγματικὸν Δικαστήριον (ἀποφ. τῆς 26.7.1986 Kirche 24 σελ. 194 ἐπ.). Μιὰ τῶν ἐν προκειμένῳ ἀποφάσεων (ἡ ἀπὸ 31.12.2002 τοῦ Ἄνωτ. Διοικητικοῦ Δικαστηρίου Μανχάϊμ, εἰς Neue Zeitschrift für Verwaltungsgesch, 2003 σελ. 236 ἐπ.) εἶναι καὶ ἡ πλέον ἀναλυτικὴ καὶ ἐκτενέστατη περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ προσηλυτισμοῦ εἰς τὴν Γερμανίαν, ἀναφέρει δηλ. ὅτι ὁ προσηλυτισμὸς ἀπαγορεύεται, ἡ ἀπαγόρευση δὲν προσκρούει εἰς τὸ Σύνταγμα, ὡς καὶ ὅτι ἡ κατ’ αὐτὸν τὸν τρόπον θρησκευτικὴ προπαγάνδα (προσηλυτισμὸς) δὲν ἀποτελεῖ ἔκφρασιν καὶ δὲν προστατεύεται ὑπὸ τῶν περὶ ἐλευθερίας ἐκφράσεως καὶ γνώμης διατάξεων τοῦ Συντάγματος (ἐπρόκειτο περὶ προσηλυτισμοῦ ἀσκουμένου ὑπὸ τῆς ὀργανώσεως τῶν Σαηεντολόγων).

6) Εἰς τὸ προοίμιον τοῦ γερμανικοῦ Συντάγματος γίνεται μνεῖα τοῦ Θεοῦ (ἀναφέρει, ὅτι “ὁ γερμανικὸς λαός.... μὲ ἐπίγνωσιν τῆς εὐθύνης του ἔναντι τοῦ Θεοῦ”). Ἐδῶ (ὡς γίνεται δεκτὸν) τὸ γερμανικὸν Σύνταγμα ἐννοεῖ τὸν “Θεόν” τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας (πρβλ. ad hoc, Behrendt, “Gott Grundgesetz”, 1980 σελ. 121 ἐπ. Winter, “Staatskirchenrecht”, 2001 σελ. 52 ἐπ.), γενικώτερον δὲ ἡ ἐν λόγῳ ἀναφορὰ τοῦ Συντάγματος σημαίνει εἰς πᾶσαν περίπτωσιν ὄχι χωρισμὸν Κράτους - Ἐκκλησίας, ἀλλὰ τὸ ἐντελῶς ἀντίθετον (Maunz - Dürig - Herzog - Scholz: Grundgesetz - Kommentar, τόμ. I (κινητὰ φύλλα) Prämbel, ἀριθ. 11), ὡς εἰδικώτερον ἀποδεικνύουν οἱ Mangoldt - Klein (Das Bonner Grundgesetz, τόμ. I, 1966) ἀναφερόμενοι εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς ἐπιτροπῆς συντάξεως τοῦ γερμανικοῦ Συντάγματος καὶ εἰς τὰ ὅσα ἀνέφερον οἱ βουλευταὶ - μέλη τῆς ἐν λόγῳ ἐπιτροπῆς).

7) Καὶ τελικῶς χάριν συντομίας ἐπισημαίνομεν, ὅτι παγίως γίνεται δεκτὸν εἰς τὴν Γερμανίαν, ὅτι κατόπιν τῶν προαναφερθέντων στοιχείων (καὶ πλήθους ἄλλων παραλειπομένων χάριν συντομίας) χωρισμὸς Κράτους

- Ἐκκλησίας εἰς τὴν χώραν αὐτὴν δὲν ὑπάρχει. Τοῦτο ρητῶς ἀναφέρεται ὑπὸ μεγάλου πλήθους πηγῶν ad hoc, ἐκ τῶν ὁποίων παραθέτομεν τὰς κυριωτέρας:

α) Ὁ G. Mehrle εἰς τὸ ad hoc σύγγραμμά του περὶ χωρισμοῦ Κράτους - Ἐκκλησίας (Trennung vom staat - mitarbeit in Staatlichen Institutionen, 1998) εἰς πολλὰ σημεῖα ἀναφέρεται ἐν προκειμένῳ, π.χ. ὅτι ὁ χωρισμὸς Κράτους - Ἐκκλησίας εἶναι ἀντισυνταγματικὸς (σελ. 29) ὅτι ἐκ τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ Συντάγματος (ποὺ θεσπίζει τὸ ὑποχρεωτικὸν τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν) θεσπίζεται ἔννοια Κράτους - Ἐκκλησίας καὶ ὄχι χωρισμὸς (σελ. 30), ὅτι εἰς τὴν Γερμανίαν δὲν προβλέπεται “Laïcité” (γερμαν. “Laizismus”) (σελ. 34), ὅτι θεσπίζεται ἰδιαίτερος στενὴ συνεργασία Κράτους - Ἐκκλησίας (σελ. 39), ὅτι ἐφ’ ὅσον ὑπάρχει θρησκευτικὴ ὑπηρεσία εἰς τὸ στράτευμα ἢ ἔννοια τοῦ χωρισμοῦ εἶναι ἀδιανόητος (σελ. 41), ὅτι ἡ διάταξις περὶ μαθήματος θρησκευτικῶν τοῦ Συντάγματος ἀποτελεῖ διάσπασιν (Durchbrechung) τῆς ἐννοίας τοῦ χωρισμοῦ (σελ. 244) ὅτι τὸ Κράτος ὑποχρεοῦται νὰ ἀναγνωρίσῃ τὰς δύο μεγάλας Χριστιανικὰς θρησκείας ὡς κρατικὰς (σελ. 290). β) Ὁ καθηγητὴς A. Hollerbach (πασίγνωστος διὰ πλήθους ἔργων του ἀφορῶντων τὸ ἐπὶ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας ἀτομικὸν δικαίωμα), εἰς τὸ ἐπίσης ad hoc διὰ τὴν περίπτωσιν ἔργον τοῦ περὶ χωρισμοῦ Κράτους - Ἐκκλησίας (Trennung von Staat und Kirche: Inernationale Aspekte und Deutsche Erfahrungen, εἰς τόμον ad hoc περὶ χωρισμοῦ Κράτους - Ἐκκλησίας ὑπὸ τὸν τίτλον “Trennung von Kirche und Staat” ἔκδ. L. Carlen N, 1994. σελ. 21 ἐπ.) ἀναφέρει, ὅτι ὁ χωρισμὸς Κράτους - Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ οὐτοπία ἢ αὐταπάτη (illusion) (σελ. 23) προσθέτων ὅτι διὰ τοῦ χωρισμοῦ δὲν λύονται τὰ προβλήματα, ἀλλὰ ἀντιθέτως ἀρχίζουσιν, ὅτι ὁ χωρισμὸς (ὡς προτείνεται ὑπὸ τινων) εἶναι χωρισμὸς “κουτσός” (Hinkende Trennung), ἢ ὅτι εἶναι “ξεπουπουλιασμένος” (Abgefedert) (σελ. 24). Προσθέτει ἐπίσης, ὅτι μετὰ τὴν ἐπανένωσιν τῶν δυὸ Γερμανιῶν εἰς τὰ κρατίδια τῆς πρώην Ἀνατολικῆς Γερμανίας ἐπεχειρήθη νὰ εἰσαχθῇ ὁ χωρισμὸς Κράτους - Ἐκκλησίας, πλὴν ὁμως τελικῶς ἠναγκάσθησαν νὰ ὁμολογήσῃ τὸ ἀντίθετον (σελ. 26). Τέλος, ἀναφέρει, ὅτι οὔτε εἰς τὴν Γαλλίαν ὑπάρχει χωρισμὸς Κράτους - Ἐκκλησίας, ἀλλ’ ἀντιθέτως συναντᾶται συνένωσις Κράτους - Ἐκκλησίας (σελ. 35 - 35), διότι καὶ ἐκεῖ ὁ χωρισμὸς ἀπεδυναμώθη (Das Trennungsprinzip Erheblich Abgeschwächt ist αὐτόθι σελ. 35).

γ) Ὁ K. D. Bauer εἰς τὸ ἔργον τοῦ “Das Grundrecht der Religions - und Gewissensfreiheit, 1997, ἀναφέρει,

ὅτι ἐν ὄψει τῆς διατάξεως τοῦ Συντάγματος περὶ τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν Γερμανίαν χωρισμὸς Κράτους - Ἐκκλησίας ἀλλὰ συνένωσις (σελ. 72), ὡς καὶ ὅτι τὸ ὑποστηριχθέν, (ὅτι τὸ ἄρθρον 137 τοῦ Συντάγματος τῆς Βαϊμάρης θεσπίζει χωρισμὸν Κράτους - Ἐκκλησίας ἐκ τοῦ ὅτι ἀναφέρει, ὅτι ἡ Γερμανία δὲν ἔχει κρατικὴν Ἐκκλησίαν) δὲν εἶναι ὀρθόν, καθ’ ὅσον ἐν τῇ οὐσίᾳ, ἡ διάταξις αὕτη θεσπίζει συνένωσιν Κράτους - Ἐκκλησίας καὶ ὄχι χωρισμὸν.

δ) Ὁ Spellenberg, εἰς τὸ ἔργον τοῦ “Les Droit Religieux Devant les Tribunaux Allemands” (εἰς τὸν τόμον τῶν καθηγητῶν Caparros καὶ Christians ὑπὸ τὸν τίτλον “La Religion en droit compare”, 2000 σελ. 381 ἐπ.) ἀναφέρει, ὅτι χωρισμὸς κράτους - Ἐκκλησίας εἰς τὴν Γερμανίαν δὲν ὑπάρχει (ἐπὶ λέξει: “Serapion de l’etat et de l’eglise ne veut pas dire en Allemagne” αὐτόθι σελ. 384).

ε) Ὁ E. Fischer εἰς τὸ ἐπίσης ad hoc περὶ χωρισμοῦ Κράτους - Ἐκκλησίας ἔργον τοῦ “Das Bundesverfa - Sugsgericht und das gebot der Trennung von Staat und Kirche” (εἰς περ. Kritische Justitz 1989 σελ. 295 ἐπ.) ἀναφέρει, ὅτι δὲν αἰτιολογεῖται ἡ δῆθεν ὑποχρέωσις τοῦ Κράτους νὰ εἶναι χωρισμὸν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν (σελ. 296), ὅτι τὸ ἄρθρον 140 τοῦ Συντάγματος θεσπίζει συνένωσιν καὶ ὄχι χωρισμὸν Κράτους - Ἐκκλησίας καὶ ἐπίσης ἡ ἐν λόγῳ διάταξις ὑπάρχει ἀπλῶς καὶ μόνον διὰ νὰ τονίξῃ τὴν ὑψίστην σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία διὰ τὴν σημερινὴν κοινωνίαν, ἡ ὁποία ἐξασφαλίζει τὴν ἱστορικὴν συνέχειαν τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους καὶ ἡ ὁποία συνεπάγεται στενὴν συνεργασίαν Κράτους - Ἐκκλησίας καὶ ὄχι χωρισμὸν (σελ. 302). Ἐμφανίζει δὲ τὸ Κράτος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ὡς συνεταίρους καὶ ὁμιλεῖ περὶ Partnerschaft von Staat und Kirche (σελ. 302).

στ) Ὁ G. Czermak (Zür rede von religlös - weltanschauliche eutralität des Staates (Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht 2003 σελ. 949 ἐπ.) ἐπισημαίνει ὅτι οὐδεὶς συγγραφεὺς ἀναφέρει, ὅτι τὸ Σύνταγμα ἐπιβάλλει χωρισμὸν Κράτους - Ἐκκλησίας (ἐπὶ λέξει: “es gibt m.W. keinen Autor, der eine völlige institutionelle Trennung ven Staat und Religion zum geltenden Bundesverfassungsrecht erklärt”, αὐτόθι σελ. 951).

ζ) Ὁ H.M. Heimann (Ethikunterricht im religlös und weltanschaulich Neutralen Staat, εἰς Zeitschrift für Evangelisches kirchenrecht, 2003 σελ. 47 ἐπ.) ἀναφέρει, ὅτι ἐν ὄψει τῶν προαναφερθέντων θετικῶν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἰσχυόντων (ν.π.δ.δ., ἐκκλησιαστικὸς φόρος εἰσπραττόμενος ὑπὸ τοῦ Κράτους, μάθημα θρησκευ-

τικῶν ὑποχρεωτικῶν καὶ κατηχητικῶν, ὑπαρξίς σώματος στρατιωτικῶν ἱερέων, ὑπηρεσία κηρύγματος εἰς δημόσια ἰδρύματα κ.λ.π.) χωρισμός Κράτους - Ἐκκλησίας δὲν ὑπάρχει, ἡ δὲ ἔννοια αὐτὴ διεσπασθῆ (ὁμιλεῖ περὶ “Durchbrechung” σελ. 27).

η) Οἱ S. Mückel καὶ M. Lüreck (Staatliche - und Religionsförderung in Deutschland und den USA (εἰς Die öffentliche Verwaltung, 2003 σελ. 305 ἐπ.) ἀναφέρουν, ὅτι τὸ προαναφερθὲν ἄρθρον τοῦ γερμανικοῦ Συντάγματος προβλέπει ὄχι τὸν χωρισμὸν, ἀλλὰ τὴν συνεργασίαν Κράτους - Ἐκκλησίας (σελ. 305).

θ) Ὁ G. Czermak (Das System der Religionsverfassung des Grundgesetzes, εἰς Kritische Justitz, 2000 σελ. 229 ἐπ.) ἀναφέρει, ὅτι ἡ τυχὸν ἐπιβολὴ χωρισμοῦ Κράτους - Ἐκκλησίας (καὶ κατὰ τὴν ἄποψιν ἄλλου συγγραφέως) ἀποτελεῖ ἀπειλὴν διὰ τὴν δημοκρατίαν (αὐτόθι σελ. 235), ὡς καὶ ὅτι ὁ τοιοῦτος χωρισμὸς εἶναι ἀπατηλὸς (Irreführend σελ. 235), τὸ δὲ προαναφερθὲν ἄρθρον τοῦ Συντάγματος προβλέπει σύνδεσιν, (Verbindung) Κράτους - Ἐκκλησίας καὶ ὄχι χωρισμὸν (αὐτόθι σελ. 235, 238, 239, 240, 241).

ι) Τέλος, ὁ Körper, Fragen des Zusammenlebens von Angehörigen verschiedener Religionen in einem weltanschaulich neutralen Staat, KuR 2005 σελ. 110/255) ἀναφέρει, ὅτι τὰ ὡς ἄνω στοιχεῖα (π.χ. ἐκκλησιαστικὸς φόρος, μάθημα θρησκευτικῶν, χριστιανικαὶ ἐκκλησιαστικὴ ὡς ν.π.δ.δ. κ.λ.π.) δὲν δικαιολογοῦν καμμίαν ἔννοιαν χωρισμοῦ Κράτους - Ἐκκλησίας. Μάλιστα προσθέτει, ὅτι ἀκόμη καὶ ἂν ὑποστηριχθῆ, ὅτι ὑπάρχει χωρισμὸς, αὐτὸς τίθεται εἰς τὸν μεσαῖον χῶρον (τῆς κρατικῆς Ἐκκλησίας, σελ. 110/258).

Τὸ συμπέρασμα ποὺ ἐξάγεται εἶναι, ὅτι εἰς τὴν Γερμανίαν ἀσχέτως τοῦ τί λέγουν κάποιες διατάξεις τοῦ Συντάγματος, ἡ ἔννοια τῶν καὶ ὁ τρόπος ἐφαρμογῆς τῶν εἰς τὴν πρᾶξιν πιστοποιοῦν ἀδιαμφισβητήτως, ὅτι εἰς τὴν χώραν αὐτὴν χωρισμὸς Κράτους - Ἐκκλησίας δὲν ὑπάρχει.

3. – ΑΓΓΛΙΑ

Εἰς τὴν χώραν αὐτὴν δὲν ἀνακύπτει θέμα χωρισμοῦ ἢ μὴ μεταξὺ Κράτους - Ἐκκλησίας. Ἡδη ἡ Ἀγγλία ἀποτελεῖ χῶρον, εἰς τὴν ὁποίαν Κράτος καὶ Ἐκκλησία εἶναι ἠνωμένα (ἀναγνωρίζεται σύστημα “κρατικῆς Ἐκκλησίας” ἢτοι τῆς Ἀγγλικανικῆς). Ἐπισημαίνομεν ἁπλῶς τὰ ἐξῆς ἰδιαιτέρα χαρακτηριστικά: α) Τὸ τεῦχος ὑπὸ τὸν τίτλον “Human Rights” 2α ἐκδ. 1995 ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ Κρατικοῦ Κεντρικοῦ Γραφείου Πληροφοριῶν (Central Office of Information) εἰς τὴν σελίδα 52 ἀναφέρει, ὅτι “ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας καὶ ἡ Ἐκκλησία

τῆς Σκωτίας ἀποτελοῦν τὶς ἐπίσημες ἐγκατεστημένες θρησκείες» (The Church of England and the Church of Scotland are the Established “Official” Churches that is, Churches legally recognised as official Churches of the State). Εἰς τὴν ἰδίαν σελίδα ἀναφέρεται, ὅτι οἱ κληρικοὶ τῶν ἐν λόγω Ἐκκλησιῶν μισθοδοτοῦνται ὑπὸ τοῦ κράτους, καθὼς καὶ ὅτι εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα διδάσκεται τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἀπαγγέλλεται καθ’ ἡμέραν προσευχὴ ὑπὸ τῶν μαθητῶν ὅλων ὑποχρεωτικῶς, ἡ δὲ ὕλη τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν ἀπηχεῖ τὸν Χριστιανισμόν, εἰς δὲ τὴν Βόρειον Ἰρλανδίαν ἡ ὕλη τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν πρέπει νὰ καθορίζεται ὑπὸ τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν (αὐτόθι σελ. 52). β) Εἰς τὴν Ἀγγλίαν τιμωρεῖται ἡ βλασφημία μόνον κατὰ τῆς ἐπίσημου κρατικῆς Ἐκκλησίας καὶ ὄχι κατ’ ἄλλων ἐκκλησιῶν ἢ θρησκειῶν. γ) Ὁ Feldman (Civil Liberties and Human Rights, in England and Wales 1993) ἀναφέρει ἐπὶ λέξει τοῦτο “(Only attacks on christianity, and (as forms of Christianity vary) on the established form (the Church of England), may amount to criminal blasphemy at Common Law, αὐτόθι σελ. 690 ἐπικαλούμενος νομολογίαν τῶν δικαστηρίων), εἰς δὲ τὴν σελ. 692 ἀναφέρει ρητῶς, ὅτι τὸ ἔγκλημα τῆς βλασφημίας προστατεύει μόνον τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν (ἐπὶ λέξει “The Crime of Blasphemy protects only Cristian Beliefs, ἐπικαλούμενος ἐπίσης νομολογίαν τῶν δικαστηρίων). Ὑπ’ ὄψιν, ὅτι ἡ ἐν λόγω εὐνοϊκὴ διάκρισις ὑπὲρ τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καὶ μόνον (καὶ ὄχι ὑπὲρ τῶν ἄλλων θρησκειῶν) προεβλήθη καὶ ἐνώπιον τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου ὡς παραβιάζουσα τὰ ἀτομικὰ δικαιώματα. Ὅμως ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος ἀπερρίφθη διὰ τῆς ἀπὸ 25.11.1996 ἀποφάσεως τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων (ὑπόθεσις Wingrove κατὰ Μ. Βρετανίας εἰς περ. Revue Trimestrielle des droits de l’ homme 1997 σελ. 713), τὸ ὁποῖον ἐπεκύρωσε τὴν καταδίκην τῶν ἀγγλικῶν δικαστηρίων ἐναντίον παραγωγῆς βλασφημίας εἰς βάρους τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας κινηματογραφικῆς ταινίας. δ) οἱ Clayton καὶ Tomlinson (The Law of Human Rights, 2000) ἀναφέρουν, ἐπίσης ὅτι εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὑπάρχει ἐπίσημη κρατικὴ ἀνεγνωρισμένη θρησκεία καὶ προσθέτουν, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἀποτελεῖ μέρος τοῦ ἀγγλικῶν Δικαίου (ἐπὶ λέξει Cristianity is part of the part of the Law of England σελ. 958) καὶ ὅτι ἡ ἐν λόγω κρατικὴ Ἐκκλησία ἀπολαμβάνει πλήθους προνομίων (αὐτόθι). Ὡς πρὸς τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν καὶ τὴν σχολικὴν προσευχὴν ἀναφέρει, ὅτι ἀμφοτέρωτα εἶναι ὑποχρεωτικὰ ὑπὸ τοῦ νόμου (νόμος Ἐκπαιδευτικὸς τοῦ

1944 και νόμος περί σχολικής προσευχής του 1998 σελ. 960) και δια κάθε μαθητήν (ἐπι λέξει “The Education Act 1944 provided, for the first time, that there should be a compulsory daily act of corporate worship and religious instruction” σελ. 960). Τὰ ἴδια προέβλεψε και ὁ νόμος τοῦ 1998. Οἱ ἴδιοι συγγραφεῖς ἀναφέρουν περαιτέρω, ὅτι ἡ προνομιακὴ θέσις τῆς ἐπίσημου κρατικῆς Ἐκκλησίας προβλέπεται ὑπὸ τοῦ Συντάγματος (ἐπι λέξει: “Constitutionally dominant Position of the Anglican Church” αὐτόθι σελ. 961). Ὅμοίως ἀναφέρουν, ὅτι ὡς κατηγορεῖται τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν ἐπιλέγονται οἱ ἄριστοι και ἀπολούνται, ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι ἀπέτυχαν νὰ προσφέρουν κατάλληλον θρησκευτικὴν ἐκπαίδευσιν (σελ. 965). Ἐπίσης ἀναφέρουν, ὅτι ὡς διευθύνται σχολείων ἐπιλέγονται μόνον ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι δύνανται, νὰ διατηρήσουν τὸν θρησκευτικὸν χαρακτήρα τοῦ σχολείου (σελ. 966) (ἐπι λέξει “appoint a headmaster by taking account of his ability and fitness to preserve and develop the religious character of the school αὐτόθι σελ. 966). ε) Ὁ P. Cumper (Das vereinigte konigreich un seine religiösen menschenrechte, εις gewissen und freiheit, 46/47 - 1996 σελ. 96 ἐπ.) ἀναφέρει, ὅτι εις τὴν Ἀγγλίαν ὁ βασιλεὺς θεωρεῖται ὡς ἐπικεφαλὴς τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας (σελ. 96). Περαιτέρω ἐπαναλαμβάνει τὰ προλεχθέντα και ἐπι πλέον, ὅτι δὲν ἀναγνωρίζει τὰς αἰρέσεις ὡς θρησκείας και ὅτι ἔχει κατ’ ἐπανάληψιν ἀπορρίψει αἰτήσεις ἀδείας ἰδρύσεως ναῶν και εὐκτηρίων οἴκων ὑπ’ αὐτῶν (σελ. 98 - 99). “Ἦν ὅσον, ὅτι ἐναντίον τῆς τοιαύτης ἀρνήσεως τῶν ἀγγλικῶν ἀρχῶν ἡ αἴρεσις τῶν Χάρε Κρίσνα προσέφυγεν εις τὸ Εὐρωπαϊκὸν Δικαστήριον Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων, πλὴν ὅμως ἡ προσφυγὴ δὲν ἐκρίθη παραδεκτὴ ὑπὸ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων (ἀπόφ. τῆς 8.3.1994, ὑπόθεσις Iskon κατὰ Μ. Βρετανίας, προσφυγὴ Νο 20490/92, εις Decisions et Rapports 76 - Α σελ. 90 ἐπ.)

στ) Τὰ ἴδια ἐπαναλαμβάνει ἡ μελέτη “L” expression des croyances Religieuses a l’ école en Grande - Bretagne et en France» ὑπὸ Dubourg - Lavrof, εις Revue Francaise de droit Constitutionnel, 1997 σελ. 269 ἐπ.) Ἐπι πλέον ἀναφέρει, ὅτι εις τὴν Ἀγγλίαν δὲν ὑπάρχει χωρισμὸς Κράτους - Ἐκκλησίας (σελ. 272), ἀλλὰ μόνον κρατικὴ Ἐκκλησία, καθεστῶς κατοχυρωθὲν νομικῶς παλαιόθεν (ἀρχικῶς διὰ τοῦ νόμου ἐξουσίας τοῦ 1559 ὑπὸ τῆς Ἐλισάβετ II, ἡ ὁποία ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ ὑπάτου ἀρχηγοῦ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος

διατηρεῖται μέχρι σήμερον). Σήμερον ἡ τοιαύτη θέσις τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας κατοχυροῦται διὰ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν νόμων τοῦ Καντέρμπουρου και τῆς Ὑόρκης τοῦ 1964 και 1969. Ἡ ἐπίσημη Ἐκκλησία τῆς Σκωτίας κατοχυροῦται διὰ τοῦ νόμου τοῦ 1690, τῆς δὲ Βορείου Ἰρλανδίας διὰ τῶν νόμων τοῦ 1870 και τοῦ 1920. Τέλος ὑπὸ τῆς ἰδίας μελέτης ἀναφέρεται, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἀποτελεῖ τμήμα τοῦ ἀγγλικοῦ Δικαίου, τὸ ὁποῖον ἐπηρεάζεται εὐθέως ὑπ’ αὐτοῦ (σελ. 273).

ε) Ὅμοίως ἀναφαίνεται και ἡ λίαν ἐνδιαφέρουσα και ἀναλυτικὴ μελέτη τοῦ N. Doe (National identity, the constitutional tradition and the structure of law on Religion in the United Kingdom», εις Religions in European Union 1998 σελ. 93 ἐπ.)

Τὸ ἐν λόγω ἔργον ἀναφέρει ἐπι πλέον (πλὴν τῶν ὡς ἄνω ἤδη γνωστῶν), ὅτι ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας ὡς ἐπι κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας ὑποχρεοῦται, νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐπίσημον Ἐκκλησίαν (σελ. 98). Ὁ ἴδιος (δηλ. ὁ βασιλεὺς) διορίζει τοὺς ὑποψηφίους ὡς ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας, ὀρισμένοι δὲ ἐκ τῶν ἐν λόγω Ἐπισκόπων εἶναι μέλη τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων, αἱ δὲ ἀποφάσεις τῆς Συνόδου τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας (αἱ ὁποῖαι ἐγκρίνονται ὑπὸ τοῦ βασιλέως) εἶναι ἰσοτίμοι πρὸς τὸν νόμον και ἔχουν πλήρη ἰσχὺν νόμου (σελ. 99). Περαιτέρω ἡ ἴδια μελέτη ἀναφέρει, ὅτι εις τὴν Ἀγγλίαν Κράτος και Ἐκκλησία εἶναι ἠνωμένα (The State and Church of England are linked σελ. 111). κ.τ.τ.

Και πρὸς ἀποφυγὴν ἀσκοπῶν ἐπαναλήψεων ἀναφέρουμεν, ὅτι ὅλα τὰ ὡς ἄνω γίνονται ἀποδεκτὰ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων συγγραφέων, κυριώτεροι τῶν ὁποίων εἶναι ὁ F. Luall (Religious Law and by civil and religious jurisdictions in Great - Britain, εις Religion in comparative Law at the dawn of the 21st century, 2000 σελ. 251 ἐπ.), τὸ παρὸν ἔργον ἀναφέρει ἐπι πλέον, ὅτι ὄχι μόνον ὁ βασιλεὺς, ἀλλὰ και οἱ διάδοχοι αὐτοῦ πρέπει νὰ ἀνήκουν εις τὴν ἐπίσημον Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν προσθέτων, ὅτι ὑπάρχει σοβαρὸν νομικὸν θέμα με τὸν διάδοχον Κάρολον, ὁ ὁποῖος εἶναι διαζευγμένος, ἦτοι προέβη εις ἐνέργειαν μὴ ἐπιτροπομένην δι’ αὐτόν ὑπὸ τῆς ἐπίσημου Ἐκκλησίας, (σελ. 266). Ὅμοίως οἱ Macclean και Howdle (New Liberties and Church - State Relationship in the United Kingdom, εις New Liberties and Church and State relationship in Europe, 1998 σελ. 389 ἐπ.). Ὅμοίως Macclean (State and Church in the United Kingdom, εις State and Church in the European Union ἐκδ. ὑπὸ G. Robbers, 1996 σελ. 307

Ὁρθοδοξία, παιδεία καὶ ἀειφορία

Μὲ ποικίλα καὶ πρωτότυπα θέματα τιμᾶ κάθε χρόνο τοὺς Τρεῖς Ἱεράρχες τὸ Γραφεῖο Νεότητος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Ἐφέτος πραγματοποιήθηκε στὸ πλαίσιο αὐτὸ Συνέδριο πρὸς τιμὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν μὲ γενικὸ τίτλο: «Ὁρθοδοξία καὶ Παιδεία: Στὸ δρόμο τῆς Ἐκπαίδευσης γιὰ τὴν ἀειφορία». Τὸ Συνέδριο ἔλαβε χώρα στίς 28 καὶ 29 Ἰανουαρίου καὶ φιλοξενήθηκε στὴν Σιβιτανίδειο Σχολὴ Τεχνῶν καὶ Ἐπαγγελματίων. Τὸ θέμα τοῦ Συνεδρίου ἐπελέγη ἔτσι ὥστε νὰ τονίζει τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἐκκλησίας μας γιὰ τὸ περιβάλλον, τὸ ὁποῖο σήμερα ἀπειλεῖται ἀπὸ πολλοὺς κινδύνους. Στὴν ἀρχὴ ἀνεγνώσθησαν χαιρετισμοὶ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου καὶ τῆς Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Μαριέττας Γιαννάκου. Στὴν συνέχεια ἀκολούθησαν οἱ ἐξῆς ἐνότητες εἰσηγήσεων καὶ συζητήσεων: Τὴν πρώτη ἡμέρα οἱ ἐνότητες μὲ θέμα: «Οἱ ἀρχὲς τῆς ἐκπαίδευσης γιὰ τὴν ἀειφορία», «Ἡ Ὁρθόδοξη διάσταση τῆς ἀειφορίας καὶ ἡ σχέση της μὲ τὴ σύγχρονη περιβαλλοντικὴ ἐπιστήμη», «Θρησκευτικὴ καὶ Περιβαλλοντικὴ Ἀγωγή». Τὴν δεύτερη ἡμέρα παρουσιάσθηκε ἡ ἐνότητα «Ἐκπαιδευτικὲς δράσεις γιὰ τὴν ἀειφορία καὶ τὴν περιβαλλοντικὴ Ἐκπαίδευση» καὶ στὴν συνέχεια διεξήχθη στρογγυλὴ τράπεζα μὲ θέμα: «Ὁρθοδοξία καὶ Παιδεία – Διάλογος γιὰ τὴν ἐκπαίδευση καὶ τὴν ἀειφορία». Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν περιλαμβάνοντο ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀχελώου κ. Εὐθύμιος, ἡ Ἀδελφὴ Θεοξένη, Ἡγουμένη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Χανίων, καὶ πολλοὶ Πανεπιστημιακοὶ Καθηγητές. Τὸν συντονισμό τῆς ἐκδηλώσεως ἀνέλαβε ὁ Οἰκονόμος π. Ἀντώνιος Καλλιγέρης, Διευθυντῆς τοῦ Γραφείου Νεότητος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Κ.Χ.

Τὰ 180 χρόνια ἀπὸ τὴν ἔξοδο τοῦ Μεσολογγίου

Συμπληρώνονται ἐφέτος στίς 10 Ἀπριλίου 180 χρόνια ἀπὸ τὴν ἡρωικὴ Ἔξοδο τῆς φρουρᾶς καὶ τῶν κατοίκων τοῦ Μεσολογγίου. Ἐπρόκειτο γιὰ μία ἀπὸ τίς σημαντικότερες πράξεις θυσίας καὶ ἐλευθερίας ποὺ κατεγράφησαν κατὰ τὴν διάρκεια τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Μία πράξη, ἡ ὁποία συνεκλόνησε ὅλη τὴν πολιτισμένη Ἀνθρωπότητα καὶ ἐνέπνευσε Ἕλληνες καὶ ξένους καλλιτέχνες καὶ δημιουργοὺς. Κατὰ τὴν διάρκεια τῶν δραματικῶν γεγονότων τῆς Ἐξόδου ἐθυσιάσθη ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος ὁ Ἐπίσκοπος Ρωγῶν Ἰωσήφ. Λαμβάνουσα ὑπ ὄψιν ὅλα τὰ προαναφερθέντα ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπεφάσισε νὰ τιμήσει τὴν ἐπέτειο μὲ εἰδικὴ ἐκδήλωση, ἡ ὁποία θὰ πραγματοποιηθεῖ στὴν αἴθουσα τῆς Παλαιᾶς Βουλῆς (Ἱστορικὸ καὶ Ἐθνολογικὸ Μουσεῖο Ἀθηνῶν, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου) τὴν Δευτέρα 10 Ἀπριλίου ἐ.ἔ. τὸ ἀπόγευμα. Θὰ ὁμιλήσουν σχετικῶς ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος καὶ ὁ Ὁμότιμος Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γρηγόριος Κωσταραῆς. Θὰ ἐπακολουθήσει καλλιτεχνικὸ πρόγραμμα ἀναφερόμενο στοὺς ἀγῶνες τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους μας ὑπὲρ τῆς Ἐλευθερίας. Ἡ εἴσοδος θὰ εἶναι ἐλευθέρη γιὰ κάθε ἐνδιαφερόμενο.

Ὁρθοδοξία, παιδεία καὶ ἀειφορία**Τὰ 180 χρόνια ἀπὸ τὴν ἔξοδο τοῦ Μεσολογγίου****Τέχνη καὶ προσβολὴ τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος****Ἡ ἐκδημία τοῦ μητροπολίτου Τσεχίας καὶ Σλοβακίας**

Σημειούται ότι οί καθιερωμένες έκδηλώσεις τιμής και μνήμης στην Ίερά Πόλη του Μεσολογγίου θα λάβουν χώραν τήν Κυριακή τών Βαΐων, όπως γίνεται κάθε χρόνο.

K.X.

Τέχνη και προσβολή του θρησκευτικού συναίσθηματος

Έπανερχεται και πάλιν έντονότερο τὸ ἐρώτημα στὸν δημόσιο διάλογο ὡς πρὸς τὰ ὅρια τῆς ἐλευθερίας τῆς τέχνης; Μπορεῖ ὁ καλλιτέχνης νὰ προσβάλλει πρόσωπα ἢ σύμβολα ποὺ θεωροῦνται ἱερά ἀπὸ ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ἀνθρώπους, ἐπικαλούμενος τὴν ἐλευθερία τῆς τέχνης; Μποροῦμε, λέγει ὁ ἀντίλογος, σήμερα στὴν Εὐρώπη τῶν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων νὰ ὀμιλοῦμε γιὰ λογοκρισία ἢ αὐτολογοκρισία; Ὑπάρχει ἄραγε ἡ μέση λύση, ἡ χρυσὴ ὁδός, ὥστε νὰ ἐκφράζεται δημιουργικὰ ὁ καλλιτέχνης, συγγραφεὺς κλπ. χωρὶς νὰ προσβάλλει τὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα τῶν συνανθρώπων του; Τὰ σοβαρὰ αὐτὰ ἐρωτήματα πρέπει, ὅμως, νὰ ἀποτελέσουν ἀντικείμενο ψυχραίμου συζητήσεως μεταξὺ τῶν ἐνδιαφερομένων πλευρῶν, διότι καθημερινῶς ἐμφανίζονται νέα προβλήματα. Θυμίζουμε τὴν ἀντίδραση τῆς ἐν Ἑλλάδι Ρωμαιοκαθολικῆς Ἱερᾶς Συνόδου γιὰ μία θεατρικὴ παράσταση, ἡ ὁποία προσβάλλει τὴν Ἁγία Τράπεζα καὶ γενικότερα τὴν πίστη τῶν Χριστιανῶν. Σχετικὴ ἀνακοίνωση διαμαρτυρίας, σὲ ἡπιους τόνους, ἐξέδωσε καὶ τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Πολὺ μεγαλύτερος ὑπῆρξε ὁ θόρυβος, ὁ ὁποῖος προεκληθῆ ἀπὸ τὴν ἀτυχῆ ιδέα Δανοῦ σκιτσογράφου νὰ δημοσιεύσει σὲ ἐφημερίδα τῆς χώρας του σχέδια προσβλητικὰ γιὰ τὸν Μωάμεθ, ἰδρυτὴ τῆς Μουσουλμανικῆς θρησκείας. Ἡ δημοσίευση αὐτὴ καὶ ἡ ἀναδημοσίευση σὲ πολλὰς ἄλλες εὐρωπαϊκὰς ἐφημερίδες προκάλεσαν τὴν μῆνιν τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον Μουσουλμάνων, δυστυχῶς μὲ σημαντικὴ δόση φανατισμοῦ. Ὡς Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἐνοχλοῦμεθα ὅταν στὸ ὄνομα τῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας γίνονται βλάσφημες ἐπιθέσεις κατὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῶν Ἁγίων μας καὶ τῶν συμβόλων μας. Παραλλήλως σεβόμεθα τὸ δικαίωμα κάθε πιστοῦ ἄλλης θρησκείας νὰ ἔχει καὶ αὐτὸς παρόμοιες εὐαισθησίες. Ἡ δημοκρατία δὲν εἶναι ἀσυδοσία. Ἡ τέχνη καὶ ἡ συγγραφὴ δὲν μποροῦν νὰ κατανοῦν

ὄργανα εὐθείας προσβολῆς κατὰ τῆς θρησκευτικῆς πίστεως. Καὶ ἐπὶ τέλους ἡ ἐλευθερία ἔχει καὶ ὀρισμένα ὅρια στὸ πλαίσιο τοῦ ἀλληλοσεβασμοῦ μεταξὺ θρησκευτῶν καὶ πολιτισμῶν. Ἔχουν πολλοὺς ἄλλους τρόπους οἱ καλλιτέχνες καὶ οἱ δημιουργοὶ στὴν χώρα μας καὶ στὸν ὑπόλοιπο κόσμον γιὰ νὰ ἐκφραστοῦν. Ἄς δείξουν λίγο περισσότερο σεβασμὸ στὴν θρησκευτικὴ πίστη τῶν ἀνθρώπων. Ἄς ἐπινοήσουν ἄλλους τρόπους ἐκφράσεως. Ὅχι χλευάζοντας προκλητικὰ τὰ ἱερά καὶ τὰ ὅσια τῶν λαῶν. Λίγη αὐτοσυγκράτηση δὲν βλάπτει.

K.X.

Ἡ ἐκδημία τοῦ Μητροπολίτου Τσεχίας καὶ Σλοβακίας

Στις 4 Φεβρουαρίου τ.ἔ. ἐτελέσθη στὸν Ὁρθόδοξο Καθεδρικό Ναὸ τοῦ Πρέσοβ τῆς Σλοβακίας ἡ ἐξόδιος ἀκολουθία τοῦ κοιμηθέντος Ἀρχιεπισκόπου Πρέσοβ καὶ Μητροπολίτου Τσεχίας καὶ Σλοβακίας κυροῦ Νικολάου. Τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐξεπροσώπησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Χρυσόστομος καὶ ὁ Ἀρχιμανδρίτης κ. Προκόπιος Πετρίδης, συνεργάτης τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων. Ὁ μακαριστὸς Προκαθήμενος τῆς Αὐτονόμου Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Τσεχίας καὶ Σλοβακίας γεννήθηκε τὸ 1927 στὸ Γκανίγκοβιτς τῆς Σλοβακίας. Ἀπεφοίτησε ἀπὸ τὸ Ὁρθόδοξο Σεμινάριο τῆς Πράγας καὶ τὸ 1950 εἰσήλθε στὶς τάξεις τοῦ κλήρου. Τὸ 1959-59 σπούδασε στὴν Θεολογικὴ Ἀκαδημία τῆς Μόσχας καὶ ἀπεφοίτησε ὡς κάτοχος μεταπτυχιακοῦ τίτλου. Τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1965 ἐκάρη μοναχὸς λαβὼν τὸ ὄνομα Νικόλαος καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἐξελέγη Ἐπίσκοπος Πρέσοβ. Δίδαξε ἐπὶ πολλὰ ἔτη στὴν Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πρέσοβ καὶ συνόδευσε τὸν μακαριστὸ Μητροπολίτη Πράγας Δωρόθεο σὲ πολλὰς χώρες. Ἐπίσης ἐξεπροσώπησε τὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία τῆς Τσεχίας καὶ Σλοβακίας σὲ σημαντικοὺς Θεολογικοὺς διαλόγους. Τὸ 1987 τοῦ ἀπενεμήθη ὁ τίτλος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τὸ 2000 ἐξελέγη Προκαθήμενος μὲ τὸν τίτλο « Ἀρχιεπίσκοπος Πρέσοβ καὶ Μητροπολίτης Τσεχίας καὶ Σλοβακίας». Ὁ μακαριστὸς Νικόλαος εἶχε τιμηθεῖ μὲ τὸ παράσημο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Οι εργασίες τῆς Δ.Ι.Σ. μηνὸς Φεβρουαρίου

Συνήλθε στις 7, 8 και 9 Φεβρουαρίου ἐ.ἐ. ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς 149ης Συνοδικῆς Περιόδου. Κατὰ τὴν διάρκεια τῶν ἐργασιῶν:

Ἱερᾶς Συνόδου

A. Ὁ Μακαριώτατος ἐνημέρωσε τὴν Δ.Ι.Σ.:

–Γιὰ τὶς Ἐκδηλώσεις ποὺ ἔγιναν μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἱεροῦ Φωτίου, Προστάτου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καὶ συγκεκριμένα τὸν Ἑσπερινὸ ποὺ τελέσθηκε τὴν Παραμονὴ τῆς ἑορτῆς στὸν Ἱερὸ Καθεδρικό Ναὸ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὴν Θεία Λειτουργία, ἡ ὁποία τελέσθηκε τὸ πρωὶ τῆς ἑορτῆς στὴν Ἱερὰ Μονὴ Κοιμήσεως Θεοτόκου Πεντέλης, ὡς καὶ τὴν κοινὴ σύσκεψη μεταξύ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν Καθηγητῶν τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στὸ Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Ἱερὰ Μονὴ Πεντέλης.

Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε.

Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς
Ἀθηνῶν

–Γιὰ τὴ λιτὴ δὴλωση ποὺ ἔκανε σχετικὰ μὲ τὸ θέμα ποὺ ἀνέκυψε διεθνῶς μὲ τὶς γελοιογραφίες τοῦ Μωάμεθ. Συγκεκριμένα εἶπε: *«Ἡ ὑβριστικὴ καὶ περιφρονητικὴ ἀντιμετώπιση τῶν θρησκευτῶν καὶ τῶν συμβόλων τους καὶ ἡ παράλληλη ὑπόνομησὴ τους ὀδηγοῦν σὲ τραγικὸ καὶ ἐπώδυνο διχασμὸ τοὺς λαοὺς καὶ σὲ βίαιες συγκρούσεις.*

Ἱερῶν Μητροπόλεων:
ΧαλκίδοςΟἰκουμενικοῦ
Πατριαρχείου

Ἡ τέχνη καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθέρου ἔκφρασης, δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἀσύδοτα. Καὶ πρὸ πάντων δὲν μπορεῖ νὰ τραυματίζουσαν τὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα τῶν λαῶν. Καταδικάζουμε τὰ φαινόμενα τῆς λοιδορίας καὶ τῆς γελοιοποίησης θρησκευτικῶν προσώπων ἢ συμβόλων. Ὅπως καταδικάζουμε καὶ κάθε βίαιη ἀντίδραση ἀπὸ μέρους ἐκείνων ποὺ θίγονται ἀπὸ τὶς προσβολὲς καὶ προκλήσεις καὶ φθάνουν σὲ δραματικὲς καὶ καταστροφικὲς ὑπερβολές.

Πατριαρχείου
Ἀλεξανδρείας

Ἔνας πόλεμος τῶν πολιτισμῶν καὶ μάλιστα καὶ τῶν θρησκευτῶν αὐτὴν τὴν ὥρα –ὡς καὶ πάντοτε– θὰ ἦταν γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἡ μεγαλύτερη ἀφροσύνη».

Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας

B. Ἡ Δ.Ι.Σ. ἐνημερώθηκε:

–Ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Πατρῶν κ. Χρυσόστομο γιὰ τὴν Ἐξόδιο Ἀκολουθία τοῦ Μακαριστοῦ Μητροπολίτου Τσεχίας καὶ Σλοβακίας κυροῦ Νικολαίου, ἡ ὁποία τελέστηκε τὸ περασμένο Σάββατο στὸν Καθεδρικό Ἱερὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου Νέφσκυ στὸ Πρέσοβ τῆς Σλοβακίας καὶ στὴν ὁποία ἐξεπροσώπησε τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Πανοσιολογιώτατο Ἀρχιμανδρίτη κ. Προκόπιο Πετρίδη, Συνεργάτη τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων.

–Ἀπὸ τὴν Ἐκθεση τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Ἐπιθεωρήσεως τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, γιὰ τὴν διενέργεια τοῦ διαχειριστικοῦ ἐλέγχου στὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Ἀττικῆς. Ὁ ἔλεγχος ἀφορᾷ στὸ χρονικὸ διάστημα ἀπὸ 1.1.1995 ἕως 31.12.2004. Ἀπὸ τὸν ἔλεγχο διεπιστώθη ἀπόλυτη συμφωνία καὶ τάξη στοὺς λογαριασμοὺς καὶ στὶς διαχειρίσεις.

–Ἀπὸ τὴν Ἐκθεση τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φθιώτιδος κ. Νικολαίου, περὶ τοῦ πραγματοποιηθέντος στὴ Λαμία, τὴν 17η Δεκεμβρίου 2005, Συνεδρίου Νεολαίας, τὸ ὁποῖο εἶχε ὡς γενικὸ θέμα: *«Ἐκκλησία, αἵρέσεις καὶ παραθρησκείες».*

Γ. Ἡ Δ.Ι.Σ. ἀποφάσισε:

–Νὰ κάνει ἀποδεκτὴ τὴν παραίτηση τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου

Πειραιῶς κ. Καθληνίκου. Γιὰ τὸν παραιτηθέντα Ἱεράρχη μίλησε βαθειὰ συγκινημένος ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος, ὁ ὁποῖος μεταξύ ἄλλων εἶπε: «Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πειραιῶς κ. Καθληνίκος ὑπηρέτησε μὲ ἀνιδιοτέλειαν καὶ ἱεραποστολικὸν ζῆλον, οὐ τὸν τυχόντα, τὴν Ἐκκλησίαν πέρα τοῦ ἡμίσεος αἰῶνος, ἀνέδειξε λαμπρὰ στελέχη τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὰ ὁποῖα ἐνεφύσησε πνεῦμα ἱεραποστολικόν, ὑπῆρξε δημιουργικὸς εἰς τὸ ἔπακρον, ἐργατικὸς καὶ ἀποτελεσματικὸς, διέθετε δυναμικὸν καὶ «τομώτερον ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον» λόγον σπανίας ὀξυνοίας καὶ διεισδυτικότητος, καὶ τόλημν μετὰ παρρησίας ἀξιεπαίνου εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας. Καθωδήγησε πνευματικῶς γενεὰς νέων ἀνθρώπων, διεκρίθη εἰς τὸ κήρυγμα καὶ ὀργάνωσε κατὰ πρότυπον τρόπον τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν του, προίκισας αὐτὴν ὄχι μόνον μὲ ἀρίστους κληρικούς καὶ ἄλλα λαϊκὰ στελέχη, ἀλλὰ καὶ μὲ δραστηριότητας ἐκπληκτικὰς, μὲ περιουσιακὰ στοιχεῖα ζηλευτὰ καὶ ἀξιόλογα, τὰ ὁποῖα δὲν ὑπῆρχον ὅτε κατὰ τὸ ἔτος 1978 ἐξελέγη εἰς τὴν Μητρόπολιν ταύτην. Ἰδρυσε τὸν πρῶτον ἐκκλησιαστικὸν Ραδιοφωνικὸν Σταθμόν, ὀλόκληρον συγκρότημα Σχολείων μὲ ὑψηλὰς προδιαγραφάς, κοινωνικὴν πρόνοιαν, βιβλιοπωλεῖον, μηνιαῖον περιοδικόν, σχολὰς διαφόρων Ἐκκλησιαστικῶν Τεχνῶν, κατασκηνώσεις προτύπου, φοιτητικὴν ὀργάνωσιν, ἔνωσιν χριστιανῶν ἐπιστημόνων, σχολὰς γονέων, ἅπαντα ἀποτελοῦντα ἀγλαοὺς καρποὺς τοῦ ἐμπνευστικοῦ του λόγου, τῆς ἀγαπῶσης καρδίας του, τῆς φλεγομένης ἀπὸ ἔρωτα Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ κατέστη πρόσωπον πανελληνίου κύρου. Ἰδρυσε τὴν Ἱεραποστολικὴν Ἀδελφότητα «Ἡ Χρυσοπηγή», τὴν ὁμώνυμον Συνοδικὴν Μονήν, τὸ Ἰδρυμα ἀγάπης «Ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος», τὸ ὁποῖον ἐπὶ 40 ἔτη προσφέρει εἰς τὴν περιοχὴν Παγκρατίου σπουδαίας ὑπηρεσίας περιθάλπον ἑκατοντάδας ὄρφανῶν παιδιῶν καὶ πτωχῶν φοιτητῶν καὶ ὡς μέλος τῆς Ἱεραρχίας συνέβαλε διὰ τῶν ἐκάστοτε παρεμβάσεων του εἰς τὴν ὀρθὴν τῶν διαφορῶν προβλημάτων ἀντιμετώπισιν.

Ἦτο μεγάλος ὀραματιστὴς μιᾶς ἐλευθέρας καὶ ζωντανῆς Ἐκκλησίας, ἐπέδιωσε δὲ νὰ συνδυάσῃ μοναχισμὸν καὶ ἱεραποστολικὴν δρᾶσιν, ἐνῶ παραλλήλως ἔταξεν ὡς σκοπὸν τῆς ζωῆς του τὴν εἴσοδον στὸν Ἱερὸν Κλήρον νέων, μορφωμένων καὶ ἐναρέτων ἱεραποστολικῶν ἀνδρῶν. Αὐστηρὸς κατὰ τὸ ἦθος ἀλλὰ ἐπιεικὴς πρὸς τὰς ἀδυναμίας τῶν ἀνθρώπων, ἐπεδόθη εἰς τὴν πνευματικὴν καθοδήγησιν χιλιάδων ἀνθρώπων πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας καὶ συνέπηξε ὁμάδας ἱεραποστολῆς.

Ἦδη μὲ τὴν παραίτησίν του ἡ Ἐκκλησία στερεῖται πολυτίμου στελέχους τῆς, ἡ δὲ Ἱερὰ Μητρόπολις Πειραιῶς τοῦ ρηξικελεύθου καὶ ὀτηροῦ αὐτῆς Ποιμένος. Ἀφήνει ἴχνη διαβάσεως ἀνεξίτηλα καὶ ταυτοχρόνως μὲ τὴν γενναίαν του

ἀπόφασιν νὰ παραιτηθῆ ἐνόσω ἔχει ἀκόμη δυνάμεις, ἀναδεικνύει τὸ Ἐκκλησιαστικὸν του ἦθος καὶ τὸ παράδειγμά του διδάσκει ὄλους ἡμᾶς. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ ἱστορία θὰ καταγράψῃ τὰς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας θυσίας του καὶ θὰ τοῦ ἀπονεύμῃ τὸν δίκαιον αὐτῆς ἔπαινον. Γνωρίζω ὅτι ἅπαντες οἱ μαθόντες τὸ διάβημά του τὸν ἐπαινοῦν διὰ τὴν εὐαισθησίαν του καὶ τὸν μακαρίζουν, διότι ἀποχωρεῖ τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας ὄρθιος, παραχωρῶν τὴν θέσιν του εἰς νεωτέρους, ἀποσυρόμενος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Προσκηνίου, χωρὶς τοῦτο βέβαια νὰ σημαίνῃ ὅτι θὰ παύσῃ ἐνδιαφερόμενος διὰ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Ζητήματα καὶ τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῶν ἑκατοντάδων πνευματικῶν αὐτοῦ τέκνων».

—Νὰ ἀναθέσει στὶς ἀρμόδιες Συνοδικὲς Ἐπιτροπὲς τὴν βαθύτερη μελέτη τῶν πορισμάτων τῆς Εἰσηγήσεως τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κερκύρας καὶ Παξῶν κ. Νεκταρίου, στὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Ὀκτωβρίου 2005 μὲ θέμα: «Ἐπανευαγγελισμὸς τοῦ Λαοῦ – Νέαι προϋποθέσεις».

—Νὰ συστήσῃ στὶς Ἱερὰς Μητροπόλεις νὰ συμπεριλάβουν στὰ προγράμματα τῶν Θερινῶν Κατασκηνώσεων τους καὶ περίοδο φιλοξενίας παιδιῶν μὲ εἰδικὲς ἀνάγκες.

—Νὰ ἐκπροσωπηθεῖ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Πανηγυρικὴ Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Θεία Λειτουργία γιὰ τὰ Θυρανοίξια τοῦ ἀνακαινισθέντος Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Ἀλεξανδρείας, ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Σιδηροκάστρου κ. Μακάριο, συνοδευόμενο ἀπὸ τὸν Πανοσιολογιώτατο Ἀρχιμανδρίτη κ. Γαβριήλ Παπανικολάου.

—Νὰ συμμετάσχει ἡ Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος στὶς ἐργασίες τοῦ Διεθνοῦς Ἐπιστημονικοῦ Σεμιναρίου, μὲ θέμα: «Διάλογος διὰ εἰρηνικὰς ἀλλαγὰς», τὸ ὁποῖο θὰ πραγματοποιηθεῖ στὴν Ὀλλανδία, ἀπὸ 4 ἕως 10 Μαΐου 2006.

—Νὰ τιμηθοῦν μὲ τὸ Παράσημο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, (Χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου), κατὰ τὸν Ἑσπερινὸ τῆς Ὀρθοδοξίας οἱ:

1. Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος κ. Θωμᾶς Συνοδινός, Πρωτοσύγκελλητος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν,
 2. Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Νεκτᾶριος Κοτζίδης καὶ
 3. κ. Ράλλης Κοψίδης, Ἀγιογράφος,
- γιὰ τὴν προσφορά τους στὸν Ἐκκλησιαστικὸν καὶ κοινωνικὸν χῶρον.

Ἐπίσης νὰ τιμηθοῦν μὲ τὸ ἴδιο Παράσημο σὲ εἰδικὴν Τελετῇ στὴν Αἴθουσα Συνεδριῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας οἱ:

1. κ. Νικόλαος Ψαρουδάκης, πρ. Πρόεδρος του Κινήματος τῆς Χριστιανικῆς Δημοκρατίας,

2. κ. Ἐμμανουὴλ Γλιέζος, πρ. Βουλευτής,

3. κ. Στυλιανὸς Παπαθεμελιῆς, Βουλευτής, πρ. Ὑπουργὸς καὶ

4. κ. Ἀνδρέας Τζάκης, Καθηγητὴς Μεταμοσχευτικῆς στὸ Μαϊάμι (Η.Π.Α.), γιὰ τὴν προσφορά τους στὴν πολιτική, τὴν κοινωνία καὶ τὴν ἐπιστήμη.

—Νὰ ἀποσταλεῖ ἐγγραφο εὐαρέσκεια στὸν Ἀρχιμανδρίτη κ. Ἀλέξιο Ψωῖνο, ὑπεύθυνο τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, γιὰ τὶς ὑπηρεσίες του στὸ Οἰκοτροφεῖο.

Δ. Ἡ Δ.Ι.Σ. ἐνέκρινε:

—Τὴν ἐπιχορήγηση γιὰ τὸ Δίμηνο Ἰανουαρίου—Φεβρουαρίου 2006, σὲ 810 πολυτέκνες οἰκογένειες τῆς Θράκης, μὲ ποσὸ συνολικοῦ ὕψους 189.540,00 ΕΥΡΩ.

—Τὸ αἴτημα τῆς «*Πανελληνίου Ὁμοσπονδίας Ὑπαλλήλων Ἐξωτερικῆς Φρουρήσεως Φιληκῶν*» (Π.Ο.Υ.Ε.Φ.) σχετικὰ μὲ τὴν ἀνακήρυξη τοῦ Ἁγίου Ἐνδόξου Μάρτυρος Λογγίνου, τοῦ Ἐκατοντάρχου, ὡς Προστάτου τῆς ὡς εἴρηται Ὁμοσπονδίας.

—Τὸ Πρόγραμμα τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ἑβδομάδος τῶν Ἱερατικῶν Κλίσεων (Γ' ἑβδομάδα τῶν Νηστειῶν, Δευτέρα 20ῆς Μαρτίου ἕως Κυριακὴ 26ῆς Μαρτίου).

—Τὸ Πρόγραμμα τοῦ Ἡ' Πανελληνίου Λειτουργικοῦ Συμποσίου Στελεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεως μὲ κεντρικὸ θέμα: «*Τὸ Χριστιανικὸν Ἑορτολόγιον – Κεφάλαιον ἑορτῆς, μνήμη Θεοῦ*», τὸ ὁποῖο θὰ πραγματοποιηθεῖ στὸ Συνεδριακὸ Κέντρο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος ἀπὸ 18 ἕως 20.9.2006.

—Τὸν Κανονισμὸ λειτουργίας Ἰδρύματος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς ὑπὸ τὴν ἐπωνυμία: «*Ταμεῖο Ἱεραποστολικῆς καὶ Κοινωνικῆς Διακονίας*».

Ε. Στὸ διάλειμμα τῆς Συνεδρίας τῆς 8ης Φεβρουαρίου ὁ Μακαριώτατος ὑποδέχθηκε τοὺς ἀθλητὲς τῆς Ἑθνικῆς ὀμάδος τῆς Ἑλλάδος, οἱ ὁποῖοι θὰ συμμετάσχουν στοὺς χειμερινοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες. Ὁ Μακαριώτατος τοὺς εὐλόγησε καὶ τοὺς εὐχήθηκε καλὴ ἐπιτυχία.

ΣΤ. Στὴ διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τῆς ἡ Δ.Ι.Σ. ἀσχολήθηκε μὲ τὸ θέμα τῆς Ἀποσπάσεως Κληρικῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὸ Ἐξωτερικόν.

Ζ. Τέλος ἡ Δ.Ι.Σ. συζήτησε καὶ ἔλαβε ἀποφάσεις σχετικὰ μὲ τρέχοντα ὑπηρεσιακὰ ζητήματα.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΤΑΜΕΙΟ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ (Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε.)

Ἄρ. Πρωτ. 597

Ἀθήνα 26-1-2006

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Τὸ Ταμεῖο Πρόνοιας Ὁρθοδόξου Ἐφημεριακοῦ Κλήρου Ἑλλάδος ἀνακοινώνει πρὸς τοὺς εὐσεβεῖς Ἐφημερίους καὶ λαϊκοὺς ἀσφαλισμένους του, τὰ παρακάτω, ποὺ ἀφοροῦν στὴν χορήγηση τῶν ἐφάπαξ, γιὰ τὰ ὁποῖα ἀδικοιολόγητος ἀνησυχία ἀπὸ ὀρισμένους διατυπώνεται.

Μέχρι καὶ τὸ 2003 τὸ Ταμεῖο χορηγοῦσε τακτικὰ ἐφάπαξ μόνον σὲ 250-350 συνταξιοδοτούμενους ἐτησίως.

Τὸν Φεβρουάριο τοῦ 2004, μὲ αἰφνιδιαστικὴ νομοθετικὴ ρύθμιση (Ν. 3232/2004) θεσπίσθηκε νέο ὄριο ἡλικίας γιὰ τὴν παροχὴ τοῦ ἐφάπαξ βοηθήματος (65 ἔτη καὶ τουλάχιστον 15ετῆς ὑπηρεσία) ἀπὸ τὸ Ταμεῖο μας, ἐν ἀγνοίᾳ τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Δ.Σ. τοῦ ΤΠΟΕΚΕ καὶ χωρὶς νὰ προηγηθεῖ ἔστω μία στοιχειώδης μελέτη ὥστε νὰ μὴν διαταραχθοῦν οἱ σχέσεις εἰσφορῶν-παροχῶν τοῦ Ταμεῖου μας.

Ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς νομοθετικῆς ρυθμίσεως ἦταν νὰ ὑποβληθοῦν στὸ Ταμεῖο ἀπὸ τὸν Φεβρουάριο τοῦ 2004 μέχρι τὸ τέλος τοῦ ἰδίου ἔτους, 630 αἰτήσεις πλεόν τῶν κατ' ἔτος παρεχομένων στοὺς συνταξιοδοτούμενους ἐφάπαξ, δηλαδὴ συνολικὰ 1000 αἰτήσεις, ἐνῶ σὲ ὀλόκληρο τὸ ἔτος 2005 οἱ αἰτήσεις εἶναι συνολικὰ 557 (298 συντ/χων καὶ 259 μὲ τὸ Ν. 3232/2004).

Ἀπὸ τὸ Μάιο τοῦ 2005 ποὺ τοποθετήθηκε νέος Γενικὸς Διευθυντὴς μέχρι τὸ τέλος τοῦ 2005 ἐδόθησαν 437 ἐφάπαξ, μὲ προτεραιότητα πάντοτε στοὺς συνταξιούχους.

Σημειώνεται ὅτι μέχρι τώρα ἔχουν λάβει ἐφάπαξ οἱ συνταξιούχοι ποὺ ὑπέβαλλαν αἰτήσεις μέχρι καὶ τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 2005.

Μετὰ τὰ παραπάνω γίνεται ἀντιληπτὸ καὶ κατανοητὸ ὅτι δὲν ὑπάρχει καμμία ὑπαιτιότητα καὶ εὐθύνη στὴν καθυστέρηση χορήγησης τῶν ἐφάπαξ στὸ Ταμεῖο (λόγω ἔλλειψης προσωπικοῦ κ.λπ.) καὶ πολλὴ περισσότερο στὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο ποὺ εἶναι Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. καὶ τὰ μέλη του, ἀλλὰ πιστεύουμε ὅτι τὸ ἴδιο θὰ συνέβαινε ἐὰν γινόταν μία παρόμοια αἰφνιδιαστικὴ νομοθετικὴ ρύθμιση αὐτοῦ τοῦ εἴδους σὲ ὁποιοδήποτε Ταμεῖο.

Ἐπίσης ἀνακοινώσαμε στοὺς ἀσφαλισμένους μας ὅτι ἡ ροὴ χορηγήσεως τῶν ἐφάπαξ θὰ ὁμαλοποιηθεῖ σὲ εὐλόγο χρονικὸ διάστημα, δεδομένου ὅτι οἱ

αιτήσεις με βάση τον Ν. 3232/2004 που επέφεραν την διατάραξη μεώνονται κατακόρυφα, όπως φαίνεται και από τις αιτήσεις που για το έτος 2005 είναι μόνον 259.

Ο Γενικός Διευθυντής
Βασίλειος Δερμετζίδης

ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Συχαρητήριο επιστολή Μακαριωτάτου πρὸς τὸν Πρόεδρο τοῦ ΠΑ.ΣΟ.Κ.

Συχαρητήριο επιστολή στον Πρόεδρο του ΠΑ.ΣΟ.Κ. κ. Γεώργιο Παπανδρέου για την εκλογή του ως Προέδρου της Σοσιαλιστικής Διεθνούς απέστειλε στις 30/1/2006 ο Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χρυσόδουλος.

«*Εἶμαι βέβαιος*», σημειώνει ο Μακαριώτατος στην επιστολή του, «*ὅτι σὸ πρόσωπο, σὶς ἰκανότητες καὶ σὶν διορατικότητά σου ἡ Ἑλλάδα θὰ τύχει τῆς δέουσας τιμῆς παγκοσμίως*». Καὶ καταλήγει: «*Ὁ Ὑψιστος νὰ σὲ εὐλογεῖ καὶ νὰ σὲ χαριτώνει*».

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου)

Ἱερά Μητρόπολις Χαλκίδος

Εὐχαριστίες τοῦ Μητροπολίτου γιὰ τὴν συμμετοχὴ σὸν Ἔρανο τῆς Ἀγάπης

Με ιδιόχειρη επιστολή του, την οποία απέστειλε πρὸς ὄλους τοὺς Ἐνοριακοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος, Ἰσθιαίας καὶ Βορείων Σποράδων καὶ ἡ ὁποία ἀναγνώσθηκε σὶς Ἐκκλησίες τῶν Κυριακῶν 5 καὶ 12 Φεβρουαρίου 2006, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος, εὐχαριστεῖ τὸν Ἱερό Κληῖρο καὶ τὸν εὐσεβῆ λαὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως μας γιὰ τὴν ἀνταπόκρισή τους σὸ φιλόπρωπο κάλεσμα τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἐπιτυχῆ διεξαγωγὴ τοῦ Ἐράνου τῆς Ἀγάπης τὸν παρελθόντα μῆνα Δεκέμβριο 2005.

Τὸ ἀκριβὲς ποσὸ ποὺ συγκεντρώθηκε ἀπὸ τὸν Ἔρανο τῆς Ἀγάπης ἀνέρχεται σὲ 105.513,35 ΕΥΡΩ καὶ θὰ διατεθεῖ σὰ ποιμαντικὰ καὶ φιλόπρωπο ἔργα τῆς Τοπικῆς μας Ἐκκλησίας ἐνῶ, ὅπως πάντοτε συμβαίνει σὶν Ἱερά μας Μητρόπολη, σὸ τέλος τοῦ ἔτους 2006 θὰ δοθεῖ καὶ Ἀπολογισμὸς τῆς διαχειρήσεως αὐτῶν τῶν χρημάτων.

Παρόμοια ιδιόχειρη εὐχαριστήρια επιστολή ἀπέστειλε ὁ Μητροπολίτης μας καὶ πρὸς τοὺς ἐκπαιδευτικούς λειτουργοὺς τῶν Σχολείων τῆς Μητροπολιτικῆς μας Περιφέρειας, ἀφοῦ ὁ Ἔρανος τῆς Ἀγάπης διεξήχθη, ὅπως κάθε χρόνο καὶ σὰ Σχολεῖα, προκειμένου

νὰ καλλιεργηθεῖ καὶ σὶς ψυχὲς τῶν παιδιῶν καὶ τῶν νέων ἡ κοινωνικὴ συνείδηση καὶ ἡ εὐαισθησία ἀπέναντι σὸ πρόβλημα τοῦ συνανθρώπου.

Τὸ ποσὸ ποὺ συγκεντρώθηκε ἀπὸ τὰ Σχολεῖα ἔφθασε τὰ 2.388,35 ΕΥΡΩ, ἐνῶ ἰδιαίτερα συγκινητικὴ ὑπῆρξε ἡ εὐγένεια ἀρκετῶν παιδιῶν καὶ Καθηγητῶν ποὺ προσωπικὰ ἐπισκέφθηκαν τὸν Μητροπολίτη μας σὸ γραφεῖο του γιὰ νὰ τοῦ ἐπιδώσουν τὰ σχετικὰ χρήματα καὶ νὰ λάβουν τὴν ἰσόποση ἀπόδειξη.

Εἶναι ἰδιαίτερα σημαντικό σὲ ἐποχὲς δύσκολες οικονομικά, ὅπως εἶναι ἡ σημερινή, νὰ λειτουργεῖ ἡ κοινωνικὴ συνείδηση καὶ ἡ φιλόπρωπο προσφορὰ τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἀνθρώπο. Μιὰ προσφορὰ, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἔκφραση τῆς ζωντανῆς πίστεως τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐνεργεῖται μέσα ἀπὸ τὴν ἀγάπη.

(Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως)

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Βουλγαρίας σὸ Φανάρι

Τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο ἐπισκέφθηκε σὶς 18-1-2006 σὸ Φανάρι ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Βουλγαρίας Σεργκέι Στανίσεφ ποὺ εὐρίσκετο γιὰ ἐπίσημη ἐπίσκεψη σὶν Τουρκία.

«*Εἶχαμε μία πολὺ ἐνδιαφέρουσα συζήτηση*», «*δεχθήκαμε τῶς εὐλογίες τοῦ Παναγιωτάτου, οἱ ὁποῖες ἐνισχύουν σημαντικὰ τὴν Κυβέρνησή μας σὸ ἔργο τῆς*», εἶπε ὁ κ. Στανίσεφ μετὰ τὴν συνάντηση μετὰ τὸν Πατριάρχη. «*Ἀναφερθήκαμε ἰδιαίτερως σὸν ρόλο τῆς Ὁρθόδοξης Χριστιανικῆς παράδοσης σὸν σύγχρονο, δυναμικὰ μεταβαλλόμενο κόσμο*», εἶπε ὁ Βούλγαρος Πρωθυπουργὸς καὶ προσέθεσε ὅτι «*συχνὰ λησμονοῦμε τῶς ρίζες καὶ τῶς παραδόσεις μας, ἀπὸ ποῦ ἐρχόμαστε καὶ ποῦ πορευόμαστε*».

«*Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο καλεῖται νὰ διαδραματίσει σημαίνοντα ρόλο ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ὡς στήριγμα καὶ θεμέλιο μιᾶς πνευματικῆς πορείας σὶν ταραγμένη μας ζωὴ*», εἶπε.

Ὁ Πατριάρχης καὶ ὁ Πρωθυπουργὸς ἀναφέρθηκαν σὶς ἀγαθὲς σχέσεις μετὰξὺ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας. Ὁ κ. Στανίσεφ εὐχαρίστησε τὸν Πατριάρχη γιὰ τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ ἐπιδεικνύει γιὰ τῶς Βουλγάρες νοσοκόμες, οἱ ὁποῖες κρατοῦνται σὶς φυλακὲς τῆς Λιβύης. Ὑπογράμμισε, γιὰ μία ἀκόμη φορὰ, τὸν ἰδιαίτερο σεβασμὸ, τὸν ὁποῖο τρέφουν ἡ Βουλγαρικὴ Πολιτεία καὶ ἡ Ἐκκλησία πρὸς τὸν θεσμὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τὸ πρόσωπο τοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου. Ὁ Βούλγαρος Πρωθυπουργὸς, τέλος,

ζήτησε να ενημερωθεί για την κατάσταση της Μειονότητας στην Κωνσταντινούπολη.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ίερά Μητρόπολις Λεοντοπόλεως

Με την βοήθειαν τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ καὶ τὴν Χάριν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ διήλθαμε τὰς Κοσμοσωτηρίους ἑορτὰς τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως, τὴν πρώτην ἐπέτειον τοῦ Νέου ἔτους 2006, τὴν Ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Βασιλείου τοῦ Μεγάλου ὡς καὶ τὰ Ἅγια Θεοφάνεια, μὲ τὸ μικτὸ εὐλογημένον μικρὸ μας ποίμνιο.

—Τὴν Κυριακὴν 25ην Δεκεμβρίου τὴν πρωΐαν, ἐτελέσθη ἄρχιερατικὴ Θ. Λειτουργία, Ἑλληνοιστι καὶ Ἀραβιστι. Τὸν Θ. Λόγον ἐκήρυξεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λεοντοπόλεως. Εἰς τὸ τέλος προσήλθον οἱ πιστοὶ στὴν Θ. Μετάληψιν.

—Τὴν Τετάρτην 27 Δεκεμβρίου ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου τοῦ Πρωτομάρτυρος, ἐτελέσθη ἡ Θ. Λειτουργία.

—Τὴν 1ην Ἰανουαρίου ἑορτὴ τῆς κατὰ Σάρκα Περιτομῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἑορτὴ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ἐτελέσθη Θ. Λειτουργία. Εἰς τὸ τέλος ἔγινεν ἡ Δοξολογία ἐπὶ τῇ 1ῃ τοῦ ἔτους καὶ ὁ Δεσπότης εὐχήθηκε εἰς δύο γλώσσας διὰ τὸν Καινούργιον Χρόνον.

—Τὴν Πέμπτην 5ην Ἰανουαρίου ὁ Σεβ. Λεοντοπόλεως μετὰ τῆς συνοδείας Του, μετέβη εἰς τὸ Σουέζ, ὅπου ἐτελέσθη ἡ Θ. Λειτουργία γιὰ τοὺς ἐκεῖ ὑπάρχοντας πιστοὺς, ὅπου στὸ τέλος μετέλαβαν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. Ὁ Σεβασμιώτατος ἀφοῦ ἤκουσεν καὶ ἐξήτασε τὰς ἀνάγκας καὶ τὰ προβλήματα τῶν πιστῶν, τοὺς ἔδωκε κατευθύνσεις, νοουθεσίες καὶ συμβουλίας. Ἀποχωρῶν ἐκ Σουέζ, διεβίβασεν τὰς Εὐχὰς καὶ Εὐλογίας τοῦ Μακαριωτάτου Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεοδώρου τοῦ Β΄ στοὺς πιστοὺς καὶ ἀνεχώρησεν δι' Ἰσμαηλίαν.

—Τὴν 6ην Ἰανουαρίου Παρασκευὴ τῶν Θεοφανείων, ἐτελέσθη Θ. Λειτουργία καὶ κατόπιν ἐγένετο ὁ Ἁγιασμός τῶν ὑδάτων εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ. Τέλος μετέβησαν οἱ πιστοὶ μετὰ τοῦ Ἀρχιερέως ἐν πομπῇ στὸ κανάλι τῆς Διώρυγος τοῦ Σουέζ, ὅπου ἐρρίφθη ὁ Σταυρὸς εἰς τὴν θάλασσαν.

—Τὴν Κυριακὴν 15ην Ἰανουαρίου ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Παύλου τοῦ Ἐθναίου ἐτελέσθη Θ. Λειτουργία καὶ Εὐλογήθηκε Ἄρτοκλασία. Εἰς τὸ τέλος ὁμίλησεν ὁ Σεβ. Λεοντοπόλεως εἰς τοὺς πιστοὺς. Τέλος ἀφοῦ τοὺς

εὐχήθηκε καὶ διεβίβασεν τὰς εὐλογίας τῆς Α.Θ.Μ. τοῦ Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεοδώρου τοῦ Β΄, ἐπεκοινώνησεν μετ' Αὐτοῦ ἐκζητῶντας τὰς Εὐλογίας Αὐτοῦ καὶ ἀνεχώρησεν δι' Ἀθήνας.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἑορτῶν ὁ Σεβ. Λεοντοπόλεως ἀντήλλαξεν συγχαρητηρίους καὶ εὐχετηρίους ἐπισκέψεις μετὰ τῶν διαφόρων ἀρχηγῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἄντεπεσκέφθη τὸν Δήμαρχον Ἰσμαηλίας καὶ νύχαριστήσεν αὐτόν, διὰ τὸ ἐνδιαφέρον του πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Κοινότητά μας.

Κατὰ τὴν μεγάλην ἑορτὴν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Στρατοῦ, ὁ Σεβασμιώτατος προσκλήθει, μετέβη τὴν πρωΐαν τῆς Τετάρτης καὶ παρηκολούθησεν τὴν μεγάλην στρατιωτικὴν τελετὴν. Στὸ τέλος εὐχαρίστησεν καὶ συνεχάρη τὸν Ἀρχιστράτηγον κ. Μουστάφα Σάγιεντ, Ἀρχηγὸν τῆς Β. γραμμῆς Ἀμύνης τῆς Αἰγύπτου.

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Ρωσικὴ διάκριση στὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀναστάσιο

Τὸ «Διεθνὲς Ἴδρυμα γιὰ τὴν Ἐνότητα τῶν Ὀρθοδόξων Ἐθνῶν», ποὺ ἐδρεύει στὴ Μόσχα, ἀπένειμε στὸν Ἀρχιεπίσκοπο Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιο τὸ «Βραβεῖο 2005 γιὰ ἐξαιρετικὴ δραστηριότητα πρὸς ἐνδυνάμωση τῆς ἐνότητος τῶν Ὀρθοδόξων ἐθνῶν». Μὲ τὸ ἴδιο βραβεῖο τιμήθηκαν ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας τῆς Κύπρου κ. Τάσος Παπαδόπουλος, ὁ Δήμαρχος τῆς Μόσχας κ. Γιούρι Λούζκοφ καὶ τὸ Ὀρθόδοξο Πανεπιστήμιο Μπαλαμάντ τοῦ Λιβάνου. Ἡ ἐπιβλητικὴ τελετὴ ἀπονομῆς ἔγινε στὶς 21 Ἰανουαρίου στὴ μεγάλη αἴθουσα τοῦ Καθηδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, παρουσία 2.500 ἀτόμων, μεταξύ τῶν ὁποίων μέλη τῶν διπλωματικῶν ἀντιπροσωπειῶν στὴ Ρωσία, γνωστοὶ ἐκπρόσωποι τῆς τέχνης, τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐπιστήμης. Στὶς 22 Ἰανουαρίου, στὸν ἱστορικὸ Καθηδρικὸ Ναὸ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, στὸ Κρεμλίνο, τελέσθηκε ἡ Θεία Λειτουργία συλλειτουργούντων τοῦ Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλεξίου καὶ τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας. Στὴ συνέχεια, παρατέθηκε στὸ Κρεμλίνο, ἐκ μέρους τοῦ Πατριάρχου, γεῦμα πρὸς τιμὴν τῶν βραβευθέντων. Ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα, στὸ Κρεμλίνο, οἱ βραβευθέντες καὶ ὁ Πατριάρχης εἶχαν συνάντησιν μετὰ τὸν Πρόεδρο τῆς Ρωσικῆς Ὀμοσπονδίας κ. Βλαδίμηρο Πούτιν, τὸ ὁποῖο διήρκεσε ἑβδομήντα πέντε λεπτά. Τὸ βράδυ, ὁ ἐπιτετραμμένος τῆς Ἀλβανικῆς Πρεσβείας στὴ Μόσχα κ. Χαλίτ Φουρίκη

**ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ
ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 169/2006
«ΠΕΡΙ ΑΝΑΛΟΓΟΥ
ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ
ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ
ΠΡΟΕΔΡΙΚΟΥ
ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ 164/2004
ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ
ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 7 ΚΑΙ 11,
ΠΑΡΑΓΡ. 1 ΤΟΥ Ν.
3260/2004 ΕΙΣ ΤΟΥΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥΣ
ΥΠΑΛΛΗΛΟΥΣ».**

**Η ΔΙΑΡΚΗΣ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Ἐχουσα ὑπ' ὄψει:

1. Τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 42, παραγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.
2. Τὰς διατάξεις τοῦ Προεδρικοῦ Διατάγματος 164/2004 (Φ.Ε.Κ. 134/Α/19.7.2004).
4. Τὴν ἀπὸ 19.11.2004 Γνωμάτευσιν τῆς Νομικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας.
5. Τὴν ὑπ' ἀριθμ. 2/8/12.2004 Πράξιν τοῦ Α.Υ.Σ.Ε.
6. Τὰς ἀπὸ 10.12.2004 καὶ 13.1.2006 Ἀποφάσεις Αὐτῆς.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ

Τὴν ψήφισιν τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 169/2006 Κανονισμοῦ ἔχοντος οὕτω:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 169/2006.

«Περὶ ἀναλόγου ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ Προεδρικοῦ Διατάγματος 164/2004 καὶ τῶν διατάξεων τοῦ ἀρθροῦ 7 τοῦ Ν. 3260/2004 εἰς τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς Ὑπαλλήλους».

Ἄρθρον 1

1. Αἱ διατάξεις τοῦ Προεδρικοῦ Διατάγματος 164/2004 (Φ.Ε.Κ. 134/Α/19.7.2004) ἐφαρμόζονται ἀναλόγως καὶ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων, οἱ ὁποῖοι ὑπηρετοῦσαν εἰς τὸ οἰκεῖον Ἐκκλησιαστικὸν Νομικὸν Πρόσωπον κατὰ τὸν χρόνον ἐνάρξεως ἰσχύος αὐτοῦ.

2. Αἱ προθεσμῖαι ὑποβολῆς αἰτήσεων ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ Προεδρικοῦ Διατάγματος 164/2004 εἰδικῶς διὰ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς Ὑπαλλήλους ἄρχονται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ. Τυχὸν ὑποβληθεῖσαι αἰτήσεις ὑπὸ Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ὑποβληθοῦν ἐκ νέου.

3. Ἐντὸς τῶν οὕτω καθοριζομένων προθεσμιῶν δύναται νὰ ὑποβάλῃσιν αἰτήσεις καὶ Ἐκκλησιαστικοὶ Ὑπάλληλοι, οἱ ὁποῖοι θὰ ἔχουν συμπληρώσει, κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος, συνολικὴν χρονικὴν διάρκειαν διαδοχικῶν συμβάσεων τουλάχιστον 24 μηνῶν.

Ἄρθρον 2

1. Αἱ διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 7 καὶ 11, παράγρ. 1 τοῦ Νόμου 3260/2004 ἐφαρμόζονται ἀναλόγως καὶ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων τῶν ὑπηρετούντων εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Ν.Π.Δ.Δ.

Ἄρθρον 3.

Ἡ ἰσχύς τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἄρθρον 4.

Ἀπὸ τὰς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ αὐτοῦ προκαλεῖται δαπάνη εἰς βάρος τῶν προϋπολογισμῶν τῶν Νομικῶν Προσώπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὕψος τῆς ὁποίας δὲν δύναται νὰ προσδιορισθῇ.

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 13ῃ Ἰανουαρίου 2006.
† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
† Ὁ Χριστιανουπόλεως Σεραφεῖμ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΕΔΕΣΣΗΣ, ΠΕΛΛΗΣ ΚΑΙ ΑΛΜΩΠΙΑΣ

ΙΕΡΑ ΑΝΔΡΩΑ ΚΟΙΝΟΒΙΑΚΗ
ΜΟΝΗ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΑΡΙΔΑΙΑΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

Προοίμιον

Eis tò òνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ἐν ἔτει δισχιλιοστῶ καὶ τετάρτῳ, εὐλογία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας κ. Ἰωήλ, προβαίνομεν εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ, ἀφορῶντος εἰς τὴν ὀργάνωσιν, τὴν διοίκησιν, τὸν πνευματικὸν βίον καὶ τὴν ἐν γένει λειτουργίαν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ Ἀριδαίας, συμφώνως πρὸς τοὺς θείους καὶ Ἱεροὺς Κανόνας, τὰς μοναχικὰς παραδόσεις τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

ἄρθρον 1

Ἡ ἀνδρῶα Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας φέρεται ἰδρυθεῖσα ἀπὸ τὸν 11ον αἰῶνα, ὡς Μετόχιον τῆς Μεγίστης Λαύρας τοῦ ἁθωνοῦ βασιλεῦς τοῦ Χρυσοβούλου Λόγου τοῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ποὺ ἐκδόθηκε τὴν 9ην Μαΐου 1082, φέρουσα τὴν ὀνομασίαν «Ἱερὰ Μονὴ Ἰοσιαννῶν».

Κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν ἐπυρπολήθη καὶ ἐρημώθη. Τὸ 1858 μὲ Σουλτανικὸν Διάταγμα ἀνιδρύθη μετωνομασθεῖσα εἰς «Ἱερὰ Μονὴ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ» διότι κατὰ τὴν ἡμερομηνίαν τῆς πυρπολήσεως αὐτῆς (6ην Σεπτεμβρίου) ἐορτάζομεν τὸ ἐν Χώναις θαῦμα τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ.

Εἰς τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα ἡ Ἱερὰ Μονὴ ἀπετέλεσε προπύργιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ κέντρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἔχουσα σχολεῖον καὶ σχολὴν διδασκάλων, ἐρημωθεῖσα ὁμως ἐκατεστράφησαν τὰ κτίρια αὐτῆς διατηρουμένου μόνον τοῦ Καθολικοῦ, ὡς παρεκκλησίου τοῦ πλησιοχωρίου ἐπὶ ὀνόματι «Ἀρχάγγελος».

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ ἐπὶ Ἱεραρχίας τοῦ Μητροπολίτου Ἐδέσσης Κυροῦ Καλλινίκου ἐπανιδρύθη καὶ ἐπὶ Μητροπολίτου Κυροῦ Χρυσοστόμου ἀνεκαινίσθη καὶ ἐπανδρώθη. Ἐκτοτε διατελεῖ ἐν λειτουργίᾳ ὡς Ἀνδρῶα Ἱερὰ Μονὴ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας.

ἄρθρον 2

Σκοπὸς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς εἶναι: α) Ὁ ἁγιασμὸς καὶ ἡ ἐν Χριστῷ τελείωσις καὶ σωτηρία τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς διὰ τῆς ἀσκήσεως, τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς καὶ πραγματώσεως τῶν Ἱερῶν Μοναχικῶν Ἀρετῶν, ἥτοι τῆς ὑπακοῆς, τῆς παρθενίας καὶ τῆς ἀκτημοσύνης καὶ ἐν γένει τῆς ἀκριβοῦς τηρήσεως τῆς μοναχικῆς πολιτείας κατὰ τὸ ὑπόδειγμα καὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ὁσίων καὶ Θεοφόρων Πατέρων τῆς Ἀγιωτάτης ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

ἄρθρον 3

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ ἀνήκουσα εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας τελεῖ ὑπὸ τὴν Κανονικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ κυριάρχου Μητροπολίτου.

Ὁ Ἐπίσκοπος εἶναι τὸ ὄρατὸν σημεῖον τῆς ὀργανικῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ κείται εἰς τύπον καὶ τόπον Χριστοῦ. Εἰς τὸν Ἐπίσκοπον ἡ

Ἐσωτερικὸς Κανονισμὸς
τῆς Ἱερᾶς Ἀνδρῶας
Κοινοβιακῆς Μονῆς
Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ
Ἀριδαίας τῆς Ἱερᾶς
Μητροπόλεως Ἐδέσσης,
Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας

Ἀδελφότης ὀφείλει ὑπακοὴν καὶ ὑποχρεοῦται νὰ ἀποδίῃ τὴν πρὸς τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ ἀρμόζουσαν τιμὴν καὶ τὸν προσήκοντα σεβασμὸν. Ὁ Ἐπίσκοπος ἔχει καὶ ἀσκεῖ συμφώνως πρὸς τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας καὶ τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὰ ἐξῆς Κανονικὰ Δικαιώματα καὶ τὰς κατωτέρω δικαιοδοσίας:

1. Μνημονεύεται ἐν πάσαις ταῖς Ἱεραῖς Ἀκολουθίαις τῆς Ἱερᾶς Μονῆς συμφώνως τῇ κανονικῇ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τάξει.

2. Ἐγκαθιδρύει δι' εἰδικῆς τελετῆς - χειροθεσίας τὸν ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος ἐκλεγέντα Ἡγούμενον.

3. Παρέχει τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ διὰ τὴν κουρὰν τῶν δοκίμων ὡς Μοναχῶν κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς.

4. Τελεῖ τὰς χειροτονίας τῶν Κληρικῶν ἀδελφῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, τῇ προτάσει τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου.

5. Ἀσκεῖ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτεῖαν πατρικὴν καὶ προστατευτικὴν ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς καὶ παρακολουθεῖ τὴν ὁμαλὴν κατὰ τοὺς θεῖους καὶ Ἱεροὺς Κανόνας λειτουργίαν αὐτῆς.

6. ἔχει τὴν κανονικὴν πειθαρχικὴν δικαιοδοσίαν καὶ ἀσκεῖ τὸν πειθαρχικὸν ἔλεγχον κατὰ παντὸς παρεκτρεπομένου Ἱερομονάχου ἢ Μοναχοῦ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς συμφώνως πρὸς τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας καὶ πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

7. Ἀσκεῖ ἔλεγχον τῆς νομιμότητος τῆς οικονομικῆς διαχείρισεως τῆς Μονῆς, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 39 παρ. 6 τοῦ Νόμου 590/1977.

8. Χορηγεῖ ἐγγράφους ἀδείας διὰ τὰς ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ἀπουσίας τῶν ἀδελφῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, καθὼς καὶ οἰασδήποτε ἀδείας διαρκείας πέραν τοῦ μηνός.

9. Λαμβάνει τὰ προσήκοντα μέτρα, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου τῇ συνδρομῇ καὶ τῶν ἀρμοδίων Ἀρχῶν, προκειμένου νὰ διαφυλάξῃ τὴν Ἱερότητα τῶν χώρων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς καὶ παντὸς μοναστηριακοῦ καθιδρύματός της, ἀπὸ τυχὸν ἀνευλαβεῖς ἐκδηλώσεις, τὰς ὁποίας δύναται νὰ ἀπαγορεύσῃ τόσον ἐντὸς τῶν χώρων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, ὅσον καὶ πηλοῦσιν αὐτῆς.

10. Θεωρεῖ τὰ τηρούμενα παρὰ τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου βιβλία τῆς Ἱερᾶς Μονῆς.

11. Ἐγκρίνει τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνάξεως τῆς Ἀδελφότητος περὶ τῆς παύσεως ἢ τῆς παραιτήσεως τοῦ Ἡγουμένου, καθὼς καὶ περὶ τῆς παύσεως ἢ τῆς παραιτήσεως τῶν μελῶν τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου.

12. Ἐγκρίνει τὰς τροποποιήσεις τοῦ παρόντος κανονισμοῦ.

13. Ἐγκρίνει τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου διὰ τὴν μετάπεμψιν Ἀδελφοῦ τινὸς εἰς ἑτέραν Ἱερὰν Μονὴν καὶ διὰ τὴν ἐγκαταβίωσιν

Ἀδελφοῦ ἐτέρας Μονῆς εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

ἄρθρον 4

Περὶ διοικήσεως

Ἔργα διοικήσεως τῆς Ἱερᾶς Μονῆς εἶναι:

1. Ὁ Ἡγούμενος.
2. Τὸ Ἡγουμενοσυμβούλιον.
3. Ἡ σύναξις τῆς Ἀδελφότητος.

ἄρθρον 5

Ὁ Ἡγούμενος

Ὁ Ἡγούμενος ὡς ποιμὴν καὶ κεφαλὴ τῆς Ἀδελφότητος, ὀφείλει νὰ εἶναι ἐκφραστὴς τοῦ Ὁρθοδόξου ἠθους καὶ δόγματος, τηρητῆς ἀπαρέγκλητος τῶν μοναχικῶν θεσμίων καὶ τῶν παραδόσεων, νὰ συγκεντρῶνῃ ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ τὰς ἀρετὰς τῆς ἀγάπης, τῆς μακροθυμίας, τῆς διακρίσεως καὶ τῆς αὐταπαρνήσεως προκειμένου νὰ διακονῇ καὶ ἐν αὐτοθυσίᾳ νὰ ἐργάζεται τὴν σωτηρίαν τῶν ἀδελφῶν, τύπος καὶ ὑπογραμμὸς γινόμενος ἐν πᾶσι κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον.

1. Καθήκοντα καὶ δικαιοδοσία τοῦ Ἡγουμένου

1. Ὁ Ἡγούμενος ὡς πνευματικὸς πατήρ, μεριμνᾷ ἀγρύπνως διὰ τὴν πνευματικὴν προκοπὴν τῆς ἀδελφότητος, παραινεῖ, καθοδηγεῖ, συμβουλεύει, προλαμβάνει ἐκτροπὴν καὶ ἐλέγχει πᾶσαν παράβασιν, συμπάσχων ἐν ἀγάπῃ καὶ συχαίρων μετὰ τῶν μελῶν τῆς Ἀδελφότητος μετερχόμενος πᾶν μέσον συντείνον εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν μὀρφωσιν τῶν ἀδελφῶν.

2. Μνημονεύεται ἐν πάσαις ταῖς Ἱεραῖς Ἀκολουθίαις.

3. Συγκαλεῖ τὴν Ἀδελφότητα εἰς Σύναξιν εἰς τακτὰ χρονικὰ διαστήματα πρὸς πνευματικὴν οἰκοδομήν.

4. Προΐσταται τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου καὶ τῶν Συνάξεων τῆς Ἀδελφότητος.

5. Προΐσταται τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν καὶ πρωτοστατεῖ.

6. Παρακολουθεῖ τὴν τήρησιν τῶν τυπικῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κατὰ καιροὺς τιθεμένου προγράμματος Ἀκολουθιῶν καὶ ἐργασιῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς.

7. Κατανέμει ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου τὰ κατ' ἔτος διακονήματα τῶν ἀδελφῶν, ἐν ἀγάπῃ, καὶ διακρίσει πρὸς αὐτούς, ἀποσκοπῶν εἰς τὸ ψυχικὸν συμφέρον, τὴν εὐταξίαν καὶ ἰσορροπίαν τοῦ Κοινοβίου. Ἐπίσης, ὀρίζει πάλιν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου τὸ διαιτολόγιον τῆς Μονῆς.

8. Προτείνει εἰς τὸ Ἡγουμενοσυμβούλιον τὴν πρόσληψιν δοκίμων, τὴν κουρὰν τῶν ὠρίμων πρὸς τοῦτο καὶ τὴν χειροτονίαν τῶν καταπλήθων ἀδελφῶν.

9. Ἐκπροσωπεῖ τὴν Ἱερὰν Μονὴν ἐνώπιον πάσης Ἐκκλησιαστικῆς, Διοικητικῆς, Δημοτικῆς καὶ Κοινοτικῆς Ἀρχῆς, παντὸς Δικαστηρίου, Ὄργανισμοῦ (Ο.Τ.Ε., Δ.Ε.Η., Ι.Κ.Α., κ.λ.π.), Τραπεζῶν, Ταχυδρομικοῦ Ταμιευτηρίου, Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου ἢ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, ὡς καὶ παντὸς ἄλλου Ὄργανισμοῦ ἢ Ἰδρύματος. Κωλυόμενος δὲ δι' οἰονδήποτε λόγον ἀναπηροῦται ὑπὸ ἀδελφοῦ ὀριζομένου ὑπὸ τοῦ Ἠγουμενοσυμβουλίου, τῆς ἀναπηρώσεως ταύτης ἐγκρινομένης ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου. Δι' εἰδικὴν περίπτωσιν ἢ καὶ κατηγορίαν ὑποθέσεων δύναται, ἀποφάσει τοῦ Ἠγουμενοσυμβουλίου καὶ ἐγκρίσει τοῦ οικείου Ἱεράρχου νὰ ἀνατεθῇ ἢ ὡς ἄνω ἐκπροσώπησις εἰς Νομικὸν Σύμβουλον (Δικηγόρον).

10. Ὑπογράφει πάντα τὰ ἔγγραφα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς καὶ τὰ διπλότυπα εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν.

11. Ἀποσφραγίζει ἅπασαν τὴν ἀλληλογραφίαν.

12. Χορηγεῖ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ἄδειαν ἀπουσίας ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ἕως δέκα ἡμερῶν καὶ ἐντὸς τῆς περιφερείας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως χορηγεῖται μόνον ὑπὸ τοῦ οικείου Ἱεράρχου.

13. Ὁ Ἠγούμενος καθίσταται δι' ἐκλογῆς, ἐὰν ἐν τῇ Μονῇ ἐγκαταβιοῦν τουλάχιστον πέντε (5) ἀδελφοί, ἀλλῶς διὰ διορισμοῦ ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου κατὰ τὰ ὀριζόμενα διὰ τοῦ Ν.599/1977 ἄρ. 39 παρ. 5 καὶ ὁ διορισμὸς ἰσχύει καθ' ὅσον χρόνον οἱ ἐγκαταβιοῦντες μοναχοὶ εἶναι ἡλιγότεροι τῶν πέντε (5). Συμπληρωμένου τοῦ ὡς ἄνω ἀριθμοῦ ἐγκαταβιοῦντων (τῶν πέντε δηλαδὴ ἀδελφῶν) γίνεται ἐκλογή.

II. Ἐκλογή Ἠγουμένου

1. Μετὰ τὴν κένωσιν τῆς θέσεως τοῦ Ἠγουμένου, ὡς τοποτηρητῆς ἀναλαμβάνει ἀμέσως καὶ αὐτοδικαίως ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Ἠγουμενοσυμβουλίου ἔχων τὰ πρεσβεῖα.

2. Ἡ ἐκλογή διεξάγεται τὸ ἀργότερον δεκαπέντε (15) ἡμέρας μετὰ τὴν κένωσιν τῆς θέσεως καὶ προαναγγέλλεται ἕξ (6) ἡμέρας ἐνωρίτερον ἀπὸ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκλογῆς. Περὶ τῆς ἡμέρας τῆς Ἐκλογῆς ἐνημερώνεται ἐγγράφως ὑπὸ τοῦ Ἠγουμενοσυμβουλίου ὁ οικεῖος Μητροπολίτης, ὅστις ἐπίσης ἐγγράφως παρέχει τὴν εὐλογίαὶν αὐτοῦ.

3. Τὰ τῆς προετοιμασίας καὶ διεξαγωγῆς τῶν ἐκλογῶν ἐκτελεῖ ἢ Ἐφορευτικὴ Ἐπιτροπὴ, ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ τοποτηρητοῦ καὶ δύο ἀδελφῶν, τοῦ ἀρχαιότερου καὶ τοῦ νεωτέρου τῆ τάξει, ὁ ὁποῖος καὶ ἐκτελεῖ χρέη γραμματέως τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς.

4. Τῆς ἐκλογῆς προηγεῖται τριήμερος νηστεία.

5. Δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι ἔχουν ἅπαντες οἱ ἔχοντες μοναχικὴν κουρὰν καὶ μονίμως ἐγκαταβιοῦντες εἰς τὴν Ἱερὰν Μονήν.

6. Ἡ ὀλομέλεια τῆς Ἀδελφότητος συνερχομένη πρὸς ἀνάδειξιν Ἠγουμένου, εὐρίσκεται ἐν ἀπαρτίᾳ

παρόντων τῶν 4/5 τῶν μελῶν. Μὴ ἐπιτευχθείσης τῆς ἀπαρτίας αὐτῆς, ἡ ἐκλογή διεξάγεται μετὰ τριήμερον παρόντων τοῦ ἡμίσεος σὺν ἐνὸς τῶν ἀδελφῶν.

7. Ἡ ἐκλογή διενεργεῖται, μετὰ τὸ πέρας τῆς Θ. Λειτουργίας ἐν τῷ Καθολικῷ. Κλείονται αἱ θύραι τοῦ Ναοῦ καὶ ἐλέγχεται ἡ ἀπαρτία.

8. Ἐκαστος ψηφοφόρος ἀδελφὸς λαμβάνει ἐσφραγισμένον ψηφοδέλτιον (λευκόν), εἰς τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἀναγράψῃ τὸ ὄνομα ἐνὸς μόνον ἐκ τῶν ἐκλογίμων καὶ ρίπτει τὸ ψηφοδέλτιον ἐντὸς ἐσφραγισμένης ψηφοδόχου. Ἐπειτα ὑπογράφει εἰς τὸν ὑπὸ τῆς Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς καταρτισθέντα κατάλογον τῶν ἐκλογέων. Μετὰ τὸ πέρας τῆς ψηφοφορίας ἀποσφραγίζεται ἡ ψηφοδόχος καὶ καταμετροῦνται οἱ ψῆφοι ἐνώπιον τῆς Ἀδελφότητος.

9. Θεωροῦνται ἄκυρα τὰ ψηφοδέλτια, ἐὰν ἐπ' αὐτῶν ἀναγράφονται πλείονα τοῦ ἐνὸς ὀνόματα.

10. Ὁ λαβὼν τὰ 2/3 τῶν ψήφων ἐκλέγεται Ἠγούμενος. Ἄλλῶς ἐπαναλαμβάνεται ἡ ψηφοφορία καὶ ἐκλέγεται ὁ λαβὼν τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν (ἡμισυ σὺν ἓνα). Ἐὰν καὶ πάλιν δὲν ἐκλεγεί Ἠγούμενος ἐπαναλαμβάνεται ἡ ψηφοφορία μεταξὺ τῶν δύο πλειοψηφουσάντων ἀδελφῶν καὶ ἐκλέγεται ὁ λαβὼν τὸ ἡμισυ σὺν ἓνα τῶν ψήφων. Ἐπὶ ἰσοψηφίας, ἐὰν μὲν ἀμφότεροι εἶναι Κληρικοὶ ἢ Μοναχοὶ ἐκλέγεται ὁ ἀρχαιότερος, ἐὰν δὲν ὁ εἶς εἶναι Κληρικὸς ὁ δὲ ἕτερος Μοναχὸς ἐκλέγεται ὁ Κληρικὸς. Ἐὰν ἀμφότεροι ἐχειροτονήθησαν τὴν ἰδίαν ἡμέραν, ἡ ἐκλογή γίνεται διὰ κλήρου ἐπιστατοῦντος τοῦ Ἐπισκόπου.

11. Ἐνστάσεις κατὰ τοῦ κύρους τῆς ἐκλογῆς ὑποβάλλονται ἐντὸς τῆς ἰδίας ἡμέρας καὶ γίνονται δεκταὶ ἐὰν συγκεντρώσουν τὴν πλειοψηφίαν τῶν 2/3 τῶν παρόντων ἀδελφῶν. Ἐὰν ἀκυρωθῇ ἡ ἐκλογή διεξάγεται εὐθὺς νέα ψηφοφορία.

12. Τὴν ἐκλογήν ἀκολουθεῖ εὐχαριστήριος δέσις ἐν τῷ Καθολικῷ μετὰ τὴν ὁποῖαν ὁ ἐκλεγείς Ἠγούμενος ἀναλαμβάνει ἐγκύρως τὴν ἄσκησιν τῶν καθηκόντων του.

13. Περαιτωθείσης τῆς ἐκλογῆς συντάσσεται πρακτικόν, ὃπερ ὑπογράφεται παρὰ πάντων τῶν ψηφισάντων ἀδελφῶν καὶ ὑποβάλλεται ἐντὸς τριημέρου εἰς τὸν οικεῖον Μητροπολίτην ὅστις ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Ἠγουμενοσυμβουλίου ὀρίζει τὴν ἡμέραν ἐγκαταστάσεως (ἐνθρονίσεως) τοῦ Ἠγουμένου καθ' ἣν ὁ οικεῖος Ἱεράρχης δίδει τῷ Ἠγουμένῳ τὰ διακριτικὰ τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ (ἡγουμενικὴν ράβδον καὶ Ἠγουμενικὸν Μανδύαν).

14. Ὁ ἐκλεγείς Ἠγούμενος, ἐφ' ὅσον τυγχάνῃ Κληρικὸς (Πρεσβύτερος), ἢ μετὰ τὴν ἐκλογήν του χειροτονηθῇ Πρεσβύτερος, εἶναι ἰσόβιος. Ἐφ' ὅσον ὁμως δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ χειροτονία του εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Πρεσβυτέρου, ὁ ἐκλεγείς Ἠγούμενος (Διάκονος ἢ

Μοναχὸς) θεωρεῖται προσωρινὸς μέχρι τῆς ἀναδείξεως Ἐγούμενου, ἐκ τῶν Ἱερομονάχων τῆς Ἀδελφότητος, ὅστις εἶναι ἰσόβιος.

III. Χρρεία θέσεως Ἐγούμενου

Ἡ θέσις τοῦ Ἐγούμενου χηρεύει:

- Ἐνεκα θανάτου.
- Ἐνεκα παραιτήσεως, ἡ ὁποία γίνεται δεκτὴ διὰ πλειοψηφίας τῶν 4/5 τῆς Ἀδελφότητος.
- Ἐνεκα παύσεως ὡς ἀκολούθως:

Ἐὰν συμβῆ ὁ Ἐγούμενος νὰ παραχαράττη τὴν ἀκρίβειαν τῆς πίστεως καὶ τοῦ Μοναχικοῦ Βίου ἢ νὰ ἀθετῆ τινὰς ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Ἐσωτερικοῦ Κανονισμοῦ. (Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτάς, δὲν θὰ ἐξανίσταται πάντες οἱ ἀδελφοί, ἀλλὰ οἱ πρεσβύτεροι τῆ τάξει θὰ ὑπενθυμίζουσι εἰς αὐτὸν ἠπίως καὶ μετὰ τοῦ προσήκοντος σεβασμοῦ τὰ σφάλματά του καὶ θὰ ὑποβοηθοῦν αὐτὸν εἰς διόρθωσιν οὐχὶ ἄπαξ ἀλλὰ πολὺ ἄλλοτε. Ἐὰν ὁ Ἐγούμενος ἐμμένῃ εἰς τὸ σφάλμα, τὸ Ἐγουμενοσυμβούλιον ἀπευθύνει εἰς αὐτὸν γραπτὴν σύστασιν. Ἐὰν ἐν τέλει ἡ κατάστασις παραμένῃ ἡ ἴδια, τὸ Ἐγουμενοσυμβούλιον συγκαλεῖ τὴν σύναξιν τῆς Ἀδελφότητος δι' ἐγγράφου εἰδοποιήσεως διὰ τὰ περαιτέρω).

Ὁ Ἐγούμενος παύεται καὶ ἐὰν περιπέσῃ εἰς ἀσθένειαν, μὴ ἐπιτρέπουσαν εἰς αὐτὸν τὴν ἀσκήσιν τῶν καθηκόντων του, πιστοποιουμένην ἰατρικῶς καὶ προβλεπομένην ἀνίατον.

Ἄρθρον 6

Ἐγουμενοσυμβούλιον

I. Συγκρότησις Ἐγουμενοσυμβουλίου

α). Τὸ Ἐγουμενοσυμβούλιον εἶναι 3μελές (Ἐγούμενος καὶ δύο Σύμβουλοι), ὅταν ἡ Ἀδελφότης ἀριθμῆ μέχρι δεκαπέντε (15) ἀδελφοὺς καὶ πενταμελές (5) ὅταν ἡ Ἀδελφότης ἀριθμῆ ἄνω τῶν (15) μελῶν (Ἐγούμενος καὶ τέσσερις Σύμβουλοι).

β). Τὰ μέλη του ἐκλέγονται ἀνὰ τετραετίαν καὶ εἶναι ἐπανεκλέξιμα.

γ). Αἱ ἀποφάσεις λαμβάνονται κατὰ πλειοψηφίαν. Ἐπὶ πνευματικῶν θεμάτων χωρεῖ ἀρνησικυρία τοῦ Ἐγούμενου.

δ). Συνεδριάζει ἄπαξ τοῦ μηνὸς καὶ ἐκτάκτως ὡσάκις, ἂν χρειασθῆ.

ε). Ἡ ἀντικατάστασις μέλους, λόγῳ θανάτου ἢ δι' οἰονδήποτε λόγον γίνεται διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος.

II. Καθήκοντα Ἐγουμενοσυμβουλίου

α) Τὸ Ἐγουμενοσυμβούλιον διοικεῖ τὴν Ἱερὰν Μονὴν καὶ διαχειρίζεται τὴν περιουσίαν αὐτῆς, καὶ ποιεῖ πᾶσαν ἐπὶ μέρους πράξιν διαχειρίσεως καὶ πᾶσαν νομικὴν ἐνέργειαν καὶ δικαιοπραξίαν. Εἰδικώτε-

ρα δὲ καὶ ἐνδεικτικὰ τὸ Ἐγουμενοσυμβούλιον, ἐκτὸς ἀλλῶν, ἀποδέχεται ἢ ἀποποιεῖται δωρεὰς καὶ κληρονομίας, συνάπτει δάνεια, προβαίνει εἰς ἀγορὰς καὶ πωλήσεις ἀκινήτων οἰασδῆποτε ἀξίας, ἀποφασίζει διὰ τὴν ἐπέκτασιν τῶν οἰκοδομικῶν συγκροτημάτων, καὶ ἐν γένει φροντίζει διὰ πᾶν ἕτερον θέμα μὴ ρητῶς ἀναφερόμενον ἐν τῷ περόντι ἄρθρῳ, τηροῦν τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας, τὰς Μοναχικὰς Παραδόσεις, τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοὺς Νόμους τῆς Πολιτείας.

β). Ἐξουσιοδοτεῖ τὸν Ἐγούμενον ἢ ἀδελφὸν τινὰ τῆς Μονῆς ἢ τὸν Νομικὸν Σύμβουλον αὐτῆς διὰ τὴν παράστασιν καὶ ἐκπροσώπησιν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ἐνώπιον πάσης Ἐκκλησιαστικῆς, πολιτικῆς, δικαστικῆς ἢ ἄλλης Ἀρχῆς. Αἱ πράξεις τοῦ Ἐγουμενοσυμβουλίου ἐγκρίνονται ὑπὸ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου.

γ). Ἐπιστατεῖ τῶν ἀρμοδίων διακονητῶν διὰ τὴν ἀσφαλῆ διαφύλαξιν τῶν Ἱερῶν Εἰκόνων, τῶν Ἁγίων Λειψάνων, τῶν Ἱερῶν Σκευῶν καὶ ἐν γένει πολυτίμων ἀντικειμένων καὶ κειμηλίων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς.

δ). Ἀποφαίνεται ἐπὶ παντὸς σοβαροῦ θέματος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς ἀποφάσεως καταχωρουμένης εἰς τὸ τηρούμενον βιβλίον πρακτικῶν τῶν συνεδρίων αὐτοῦ. Τὰ πρακτικὰ ὑπογράφονται ὑπὸ τοῦ Ἐγούμενου καὶ τῶν Ἐγουμενοσυμβούλων. Εἰς τὰ πρακτικὰ καταγράφονται καὶ αἱ ἀντιρρήσεις ἢ τυχὸν προφυλάξεις. Εἰς περίπτωσιν ἀρνήσεως ὑπογραφῆς τῶν πρακτικῶν ὑφ' ἐνὸς τῶν Ἐγουμενοσυμβούλων παρὰ τὴν σημείωσιν τῆς ἀντιρρήσεως αὐτοῦ, ἡ σχετικὴ ἀπόφασις τῆς πλειοψηφίας εἶναι ἰσχυρὰ καὶ νόμιμος.

ε). Ἀποφασίζει περὶ προσλήψεως δοκίμων τῆ εἰσηγήσει τοῦ Ἐγούμενου καὶ προβαίνει εἰς τὴν ἐγγραφὴν αὐτῶν εἰς τὸ δοκιμολόγιον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς. Ἐπίσης ἀποφασίζει περὶ τῆς κουρᾶς τῶν δοκίμων εἰς Μοναχοὺς τῆ προτάσει τοῦ Ἐγούμενου.

στ). Συντάσσει τὸν ἐτήσιον Προϋπολογισμὸν (κατὰ μῆνα Νοέμβριον ἐκάστου ἔτους) καὶ ὑποβάλλει αὐτὸν εἰς τὸν οἰκεῖον Μητροπολίτην πρὸς ἐγκρίσιν.

ζ). Ἐγκρίνει τὰς δαπάνας ἐντὸς τῶν δυνατοτήτων τοῦ προϋπολογισμοῦ.

η). Ἐκλέγει ἐν μέλος αὐτοῦ ὡς Γραμματέα καὶ ἕτερον ὡς Ταμίαν.

θ). Ἀποφαίνεται περὶ τῆς μεταβολῆς, τῶν μὴ θεμελιωδῶν διατάξεων τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ.

ι). Τηρεῖ μερίμνη τοῦ ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τὰ κάτωθι βιβλία: 1). Βιβλίον Πρακτικῶν Ἐγουμενοσυμβουλίου, 2). Βιβλίον Πρακτικῶν Συνάξεως τῆς Ἀδελφότητος, 3). Πρωτόκολλον, 4). Μοναχολόγιον, 5). Δοκιμολόγιον, 6). Κτηματολόγιον (Βιβλίον ἀκινήτου περιουσίας τῆς Μονῆς), 7). Βιβλίον Ταμείου, 8). Βιβλίον Ἱερῶν Λειψάνων, Κειμηλίων καὶ Πολυτίμων Ἀντικειμένων 9).

Βιβλίον κινητῆς περιουσίας τῆς Ἱερᾶς Μονῆς 10). Καθολικὸν Ἑσόδων καὶ Ἐξόδων.

III. Ἐκλογή Ἡγουμενοσυμβουλίου

α). Eis περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ λήξις τῆς θητείας τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου συμπέσῃ μετὰ τὴν χρεΐαν τῆς θέσεως τοῦ Ἡγουμένου, τότε παρατείνεται ἡ θητεία του μέχρι τῆς ἐκλογῆς νέου Ἡγουμένου.

β). Ἡ ἐκλογή τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου διεξάγεται κατὰ τὴν τελευταίαν ἑβδομάδα τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου τοῦ ἔτους καθ' ὃ λήγει ἡ θητεία τῶν μελῶν τοῦ προηγουμένου Ἡγουμενοσυμβουλίου. Eis τὸ ψηφοδέλτιον ἀναγράφονται τόσα ὀνόματα ὅσα καὶ τὰ ἐκλεγόμενα μέλη τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου (ἦτοι διὰ τριμελῆς Ἡγουμενοσυμβούλιον ἀναγράφονται δύο ὀνόματα καὶ διὰ πενταμελῆς τέσσαρα). Ἐπιπλέον τὸ ψηφοδέλτιον εἶναι ἄκυρον.

γ). Ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας τηροῦνται τὰ κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Ἡγουμένου ὀριζόμενα.

δ). Ἡ ἔγκρισις τοῦ Μητροπολίτου, eis ὃν ἐντὸς πέντε (5) ἡμερῶν ἀνακοινοῦνται τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκλογῆς, παρέχεται ἐγγράφως.

ε). Τὰ τῆς διεξαγωγῆς ρυθμίζει Ἐφορευτικὴ Ἐπιτροπὴ ἀποτελούμενη ἐκ τοῦ Ἡγουμένου καὶ δύο ἀδελφῶν, τοῦ ἀρχαιότερου καὶ τοῦ νεωτέρου τῆ τάξει.

στ). Δικαίωμα τοῦ ἐκλεγέσθαι ἔχουν ἅπαντες οἱ μονίμως ἐγκαταβιούμενοι eis τὴν Ἱερὰν Μονὴν ἀδελφοί.

ζ). Οἱ δύο πρῶτοι ἐπιλαχόντες ἐκλέγονται ὡς ἀναπληρωματικὰ μέλη τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου καὶ μετὰ τὴν αὐτὴν διάρκειαν θητείας.

η). Ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ διαδικαστικὰ θέματα (δικαίωμα ψήφου, ἐνστάσεις, πρακτικὰ κ.λ.π.) ἐφαρμόζονται κατ' ἀναλογίαν τὰ προβλεπόμενα eis τὴν ἐκλογὴν Ἡγουμένου.

θ). Διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Πρακτικοῦ τελειοῦται μὲν καὶ ὁλοκληροῦται ἡ διαδικασία ἐκλογῆς Ἡγουμενοσυμβουλίου, τὰ μέλη ὁμῶς αὐτοῦ δὲν ἀναλαμβάνουσι πάραυτα καθήκοντα, ἀλλὰ μετὰ τὴν λήξιν τῆς θητείας τοῦ προηγουμένου Ἡγουμενοσυμβουλίου, ἦτοι τῇ 1ῃ τοῦ προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

ι). Ἀμα τῇ ἀναλήψει τῶν καθηκόντων του τὸ Ἡγουμενοσυμβούλιον συνερχόμενον eis πρῶτην συνεδρίαν ὀρίζει ἐκ τῶν μελῶν του (ἐκτὸς τοῦ Ἡγουμένου), ἐν ὧς Γραμματέα καὶ ἔν ὧς Ταμίαν. Ὅσακις κρίνεται ἀναγκαῖον, τὸ Ἡγουμενοσυμβούλιον δι' ἀποφάσεώς του, ὀρίζει βοηθὸν γραμματέως, ἀδελφόν τινα ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἀδελφότητος, ὅστις συμμετέχει τῶν συνεδριῶν ἄνευ ψήφου.

IV. Κένωσις θέσεως Ἡγουμενοσυμβουλίου.

α). Ἐνεκα θανάτου ἢ παραίτησεως.

β). Ἐνεκα παύσεως, λόγῳ ἀδικαιολογητοῦ ἀπουσίας ἐπὶ τριῶν συνεχῶν συνάξεων ἢ δημιουργίας προβλημάτων, ἅτινα παρακωλύουν τὴν λειτουργίαν τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου, καὶ ἐγκρίνεται ὑπὸ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου.

γ). Παραίτηθὲν ἢ παυθὲν μέλος τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου δύναται νὰ ἐπανεκληθῇ, ἐφ' ὅσον ἐξέλιπον οἱ λόγοι οἱ ὀδηγήσαντες eis τὴν παραίτησιν ἢ παῦσιν αὐτοῦ.

V. Καθήκοντα Γραμματέως

α). Ὁ Γραμματεὺς διεξάγει τὴν πάσης φύσεως ἀλληλογραφίαν καὶ συντάσσει τὰ πρακτικὰ τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου καὶ τῆς Συνάξεως τῆς Ἀδελφότητος.

β). Τηρεῖ τὰ βιβλία τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, ἐκτὸς: α). Τοῦ βιβλίου ταμείου, β). Κτηματολογίου καὶ γ). Βιβλίου κινητῆς περιουσίας, τὰ ὁποῖα τηροῦνται ὑπὸ τοῦ Ταμείου.

Ἄρθρον 7

Τὸ σῶμα τῆς Ἀδελφότητος

α). Ἡ Ἀδελφότης συγκροτεῖται ἐκ πάντων τῶν ἐγγεγραμμένων eis τὸ Μοναχολόγιον καὶ ἐγκαταβιούτων ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ ἀδελφῶν.

β). Ἡ Ἀδελφότης συγκαλεῖται ὑπὸ τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου, τακτικῶς μὲν δις τοῦ ἔτους, ἦτοι: 1). Κατὰ μῆνα Ἰανουάριον πρὸς ἐνημέρωσιν τῆς Ἀδελφότητος ἐπὶ τῆς ἐν γένει πορείας τῆς Μονῆς, 2). Κατὰ μῆνα Αὐγουστον, πρὸς ἀνάθεσιν διακονημάτων διὰ τὸ νέον ἐκκλησιαστικὸν ἔτος, 3). Ἐκτάκτως πρὸς ἀντιμετώπισιν ἰλίαν σοβαρῶν θεμάτων τῆς Μονῆς, ὡς ἡ ἐκλογή Ἡγουμένου καὶ Ἡγουμενοσυμβουλίου καὶ πρὸς τροποποίησιν τοῦ παρόντος Ἑσωτερικοῦ Κανονισμοῦ, καὶ 4) Πρὸς ἐνημέρωσιν τῶν μελῶν τῆς Ἀδελφότητος δι' ἑκτακτὰ γεγονότα θρησκευτικὰ καὶ ἐθνικά.

γ). Διὰ τὴν σύγκλησιν τῆς Ἀδελφότητος, ὁ Ἡγούμενος ὑποχρεοῦται, πρὸ δέκα ἡμερῶν, νὰ ἀπευθύνῃ πρόσκλησιν eis τὰ μέλη τὰ δικαιούμενα συμμετοχῆς, eis ἣν δέον ὅπως ἀναγράφηται ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς συνάξεως ἐπίσης καὶ τὰ πρὸς συζήτησιν θέματα.

δ). Εὐρίσκειται ἐν ἀπαρτίᾳ, ὅταν εἶναι παρόντες τουλάχιστον τὸ ἡμισυ σὺν ἐνὸς τῶν ἀδελφῶν, ἐκτὸς ἂν πρόκειται περὶ θέματος τὸ ὁποῖον ἀποφασίζεται μετὰ εἰδικὴν ἀπαρτίαν καὶ πλειοψηφίαν τῶν 2/3 τῶν μελῶν τῆς Ἀδελφότητος (ὡς λ.χ. ἡ ἐκλογή Ἡγουμένου).

ε). Τὰ θέματα πρὸς συζήτησιν καὶ ψήφισιν εἰσπυεῖται ὁ Ἡγούμενος ἢ ὁ ἀναπληρῶν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ.

στ). Αἱ συνήθεις ἀποφάσεις λαμβάνονται κατὰ

πλειοψηφίαν.

ζ). Ἡ διατύπωση τῆς γνώμης εἰς τὴν Ἱερὰν Σύναξιν γίνεται κατὰ τὴν κατιοῦσαν τῶν βαθμῶν ἢ πρεσβειῶν, ἐνῶ ἡ ψηφοφορία κατὰ τὴν ἀνιοῦσαν.

η). Αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως τῆς Ἀδελφότητος ὅπως καὶ τοῦ Ἱγουμενοσυμβουλίου εἶναι ὑποχρεωτικῶς ἐκτελεσταί. Οἱ μὴ ἐκτελοῦντες ἀπόφασιν τινα τῶν δύο Σωμάτων, τιμωροῦνται μὲ ἐκπτώσιν ἐκ τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ.

θ). Τῆς συνάξεως τῆς Ἀδελφότητος ἀποκλείονται οἱ δεχθέντες μίαν τῶν ποινῶν τῶν διατάξεων Β5 καὶ Β6 τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄

ἄρθρον 8

Ἐνταξίς εἰς τὸ σῶμα τῆς Ἀδελφότητος

α). Ἡ συγκαταριθμησις τῶν προσερχομένων μεταξύ τῶν ἀδελφῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς γίνεται κατόπιν προσεκτικῆς δοκιμασίας.

β). Ὡς κατώτατον ὄριον εἰσόδου ὀρίζεται τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας ἢ καὶ μικροτέρας ἡλικίας ἂν ὑπάρχη συγκατάθεσις γονέων.

γ). Ὡς δόκιμος γίνεται δεκτὸς εἰς τὴν Ἀδελφότητα λαϊκὸς διακρινόμενος δι' εὐσέβειαν, ἔχων σώας τὰς φρένας καὶ μὴ πάσχων ἐκ σωματικοῦ νοσήματος ἐμποδίζοντος τὴν αὐτοεξυπηρέτησιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐν γένει παρουσίαν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ.

δ). Ἡ διάρκεια δοκιμασίας διαρκεῖ τρία ἔτη, δυναμένη νὰ συντμηθῇ ἢ νὰ αὐξηθῇ ἀναλόγως τῆς πνευματικῆς ὠριμότητος καὶ τῆς προσαρμοστικότητος τοῦ δοκιμαζομένου πρὸς τὰ μοναχικὰ θέσμια ἢ ἐξ ἄλλων σοβαρῶν καὶ ἐκτάκτων περιστάσεων.

ε). Μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν ὑπάρχει ἡ ἐξῆς ἱεραρχία: Προηγούνται οἱ ἔχοντες τὰ πρεσβεῖα τῆς Ἱερωσύνης καὶ μεταξύ Μοναχῶν οἱ ἔχοντες τὰ πρεσβεῖα κουρᾶς.

στ). Οἱ δόκιμοι κατὰ τὸν χρόνον τῆς δοκιμασίας τῶν προσφέρουσι διάφορα διακονήματα εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν συμφώνως πρὸς τὰς ἐντολὰς τοῦ Ἱγουμενοῦ. Δὲν ἐπιτρέπεται εἰς αὐτοὺς νὰ ἀπουσιάσουν ἐκ τῆς Μονῆς ἄνευ εὐλογίας τοῦ Ἱγουμενοῦ.

ζ). Πρὸ τῆς κουρᾶς ὑπενθυμίζεται εἰς τοὺς ὑποψηφίους Μοναχοὺς, ὅτι δύναται νὰ διαθέσουν κατὰ βούλησιν τὴν ἀτομικὴν ἐκ κληρονομίας ἢ ἄλλως πῶς κτηθεῖσαν περιουσίαν των. Μετὰ τὴν κουρὰν ἡ τυχὸν περιουσία των θὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν Ἱερὰν Μονήν, συμφώνως πρὸς τοὺς ἰσχύοντας νόμους.

η). Ἡ εἰσδοχὴ οἰουδήποτε προσώπου καὶ ἐγγραφὴ αὐτοῦ μεταξύ τῶν δοκίμων θὰ γίνεται κατόπιν ὑποβολῆς ἐγγράφου αἰτήσεως αὐτοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἀναφέρεται ρητῶς, ὅτι ἐλευθέρως καὶ ἀβιάστως προτίθεται νὰ καταταγῇ εἰς τὴν Μοναστικὴν

Ἀδελφότητα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς καὶ ὅτι ἀποδέχεται τὸν Ἑσωτερικὸν Κανονισμὸν αὐτῆς.

θ). Ἀδελφὸς μὴ ἐγκαταβιῶν εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν καὶ μὴ προσφέρων οὐδεμίαν ὑπηρεσίαν εἰς αὐτὴν δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα ὑποψηφιότητος διὰ τὴν θέσιν τοῦ Ἱγουμενοῦ ἢ Ἱγουμενοσυμβουλίου, οὔτε δικαίωμα ψήφου.

ι). Ἡ εἰσδοχὴ ξενοκούρου εἰς τὴν Ἀδελφότητα δὲν ἐπιτρέπεται. Ἐφ' ὅσον ὁμως δι' εἰδικοὺς λόγους θεωρήσῃ τὸ Ἱγουμενοσυμβούλιον ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ τοιαύτη εἰσδοχὴ, δέον ὅπως ἐξετασθῇ τὸ θέμα μετὰ μεγίστης προσοχῆς καὶ συνέσεως, ἵνα μὴ ἡ τοιαύτη πρόσληψις ἐπιφέρῃ προβλήματα εἰς τὴν ἐν γένει λειτουργίαν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, τῆς εἰσδοχῆς πάντως ἐγκρινομένης ὑπὸ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου.

ἄρθρον 9

Πνευματικὰ καθήκοντα ἀδελφῶν

α). Εἰς τὰς μεταξύ των σχέσεις οἱ ἀδελφοὶ τηροῦν μετὰ σχολαστικότητος τὴν ἱεραρχίαν. Οἱ νεώτεροι τῇ τάξει σέβονται τοὺς ἀρχαιοτέρους, οἱ δὲ ἀρχαιοτέροι τῇ τάξει ἀγαποῦν καὶ συμπαρίστανται θετικῶς εἰς τὴν πρόοδον καὶ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν νεωτέρων.

β). Ὁ ἀδελφὸς ὀφείλει πρωτίστως - ἐκτὸς μόνον περιπτώσεως ἀσθενείας - νὰ συμμετέχῃ εἰς πάσας τὰς ἀκολουθίας καὶ νὰ φροντίζῃ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῶν νὰ κατανοῇ τὰ νοήματα τῶν ψαλλιζομένων καὶ ἀναγιγνωσκομένων, διότι οὕτω θὰ δυνηθῇ, διὰ τῆς πολυχρονίου ἐντρυφήσεως του εἰς αὐτὰ, νὰ ἀποκτήσῃ «νοῦν Χριστοῦ».

γ). Ἐκαστος ἀδελφὸς ἐκτελεῖ καθημερινῶς τὸν ἀτομικὸν του κανόνα, τὸν ὁποῖον τοῦ καθορίζει ὁ Ἱγούμενος μὲ γνώμονα τὴν ἀγάπην καὶ τὴν διάκρισιν ἀποβλητέων εἰς τὸ πνευματικὸν συμφέρον τοῦ ἀδελφοῦ.

δ). Μία ἐκ τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τῆς μοναχικῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἀκτημοσύνη. Κατὰ συνέπειαν τὸ κεληλίον, τὸ ἔνδυμα, τὰ ὑποδήματα καὶ ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ ἀτομικὰ εἶδη τοῦ μοναχοῦ δὲν εἶναι ἰδικὰ του, ἀλλὰ τοῦ παραχωροῦνται ἀπὸ τὴν Μονὴν διὰ νὰ τὸν ἐξυπηρέτησουν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐπιγείου ζωῆς του. Διὰ τοῦτο τὰ χρησιμοποιεῖ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ προσοχῆς.

ε). Οἱ Ἀδελφοὶ τῆς Μονῆς δέον ὅπως ὑπακούουν εἰς τὰς ἐν ἀγάπῃ ἐντολὰς τοῦ Ἱγουμενοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ ἀναφέρουν λεπτομερῶς καὶ ἐπακριβῶς πάντα τὰ κρύφια τοῦ νοῦς καὶ τῆς καρδίας τῶν διὰ τῆς παραδεδομένης μοναχικῆς ἐξαγορεύσεως. Ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ μόνον θὰ ἐξομολογοῦνται μυστηριακῶς, διότι ὁ Ἱγούμενος εἶναι ὁ Πνευματικὸς Πατὴρ συμπάσης τῆς Ἀδελφότητος κατὰ τε τοὺς Θεῖους καὶ Ἱεροὺς

Κανόνas.

στ) Ἡ ὑποχρέωσιs αὐτῆς τῆς ὑπακοῆς καὶ ἡ ἀναφορὰ τοῦ ὑποτακτικοῦ πρὸς τὸν Γέροντα ἀποτελεῖ τὴν φυσικώτατην ἀπόρροιαν τοῦ πνευματικοῦ καὶ αἰώνιου δεσμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐνώνει τὰς δύο ψυχάς. «Ὁ γάρ καθηγούμενος», τονίζει ὁ Μ. Βασίλειος, «οὐδὲν ἕτερον ἐστὶν ἢ ὁ τοῦ Σωτῆρος ἐπέχων πρόσωπον καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων γενόμενος». Μεταξὺ δὲ Γέροντος καὶ ὑποτακτικοῦ συνάπτεται «σύμβασις πνευματικῆς συμβίωσης τῆς ἀλήτου καὶ αἰώνιου τὴν συνάφειαν κεκτημένης». Διὰ τοῦτο συμπληρώνει ὅτι «ὁ ἅπαξ εἰς σύνδεσμον καὶ συνάφειαν ἐλήθων πνευματικῆς Ἀδελφότητος οὐχ οἶον τε ἂν ἢ ἀποκόπτεσθαι καὶ χωρίζεσθαι τούτων, οἷς συνηρόσθη» ἐφ' ὅσον «ὁ πνευματικῆ κοινωνία συναρμοσθεῖς, ὑπ' αὐτῶ μάρτυρι καὶ μεσίτῃ τῷ Πνεύματι, ὑπόδικος ἐπὶ τῷ χωρισμῶ γίνεται». (Ἀσκητ. Διατάξεις κ', κβ').

Ἔρθρον 10 Διακονήματα

α). Πάντες οἱ Ἀδελφοὶ ὀφείλουσιν νὰ ἐργάζονται, ἕκαστος κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεων αὐτοῦ, ἐκτελοῦντες μετὰ ζήλου, ἐπιμελείας καὶ ἀπροφασίστως, ἅπασαν ἀνατιθεμένην ἐργασίαν μετὰ τὴν σκέψιν ὅτι πᾶσα ἐν τῇ Μονῇ ἐργασία εἶναι προσφορὰ πρὸς τὸν Θεόν.

β). Τὰ κύρια διακονήματα εἶναι τοῦ Γραμματέως, τοῦ Ταμίου, τοῦ Ἀρχοντάρη, τοῦ Οἰκονόμου, τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ, τοῦ Μαγείρου, τοῦ Τραπεζάρη, τοῦ Κηπουροῦ κ.λ.π.

γ). Ὁ οἰκονόμος οὐδὲν ἐνεργεῖ ἄνευ ἐντολῆς τοῦ Ἡγουμένου καὶ ὑποχρεοῦται νὰ εἶναι πάντοτε ἔτοιμος, «ἵν' ἀποδώσῃ λόγον περὶ τῆς οἰκονομίας αὐτοῦ».

δ). Ἄρνησιs ἀναλήψεως διακονήματος, θεωρεῖται ἀπόρριψις τῆς μακαρίας ὑπακοῆς καὶ ταπεινώσεως καὶ τιμωρεῖται πειθαρχικῶς κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου.

ε). Τὴν ἐποπτεῖαν ἐπὶ τῶν διακονημάτων ἀσκεῖ ὁ Ἡγούμενος ἢ τὸ ἐντεταλημένον ὑπ' αὐτοῦ μέλος τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου.

στ). Περὶ τῆς ἀναθέσεως τῶν διακονημάτων ὄρα ἄρθρον 5, Ι, ζ τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ ἐν συνδυασμῶ πρὸς τὰ ἐν ἄρθρῳ 6, ΙΙ, γ διαλαμβανόμενα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Ἔρθρον 11

α). Ἡ ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ διαβίωσιs τῶν Μοναχῶν διέπεται ὑπὸ ἡμερησίου προγράμματος προσευχῆς καὶ διακονίας συντασσομένου ὑπὸ τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου.

β). Κέντρον τῆς ζωῆς τοῦ Μοναχοῦ εἶναι ὁ Ἱερὸς Ναός, τὸ «Καθολικόν». Ἀκολουθεῖται λειτουργικὸν

πρόγραμμα, ἐμπνεόμενον ἀπὸ τὸ ἐν Ἀγίῳ Ὁρει τηρούμενον καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν παράδοσιν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς.

γ). Ἡ κοινὴ προσευχὴ εἶναι διὰ πάντας τοὺς ἀδελφούς ὑποχρεωτικὴ, ἡ δὲ προσέλευσιs τῶν εἰς τὸ Καθολικὸν τῆς Μονῆς πρέπει νὰ πραγματοποιηθῆται ἀμέσως μετὰ τὴν, διὰ τοῦ κώδωνος, πρόσκλησιν. Ἡ σειρὰ τῶν ἀδελφῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, ἡ ὁποία τηρεῖται ἐν ταῖς Ἱεραῖς Ἀκολουθίαις, τῇ τραπέζῃ καὶ ἐν γένει, καθορίζεται Ἱεραρχικῶς ὡς ἀκολουθῶν: 1). Ὁ Ἡγούμενος. 2). Οἱ Προηγούμενοι τῆς Ἱερᾶς Μονῆς. 3). Τὰ μέλη τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου ἀνεξαρτήτως Ἱερατικοῦ βαθμοῦ ἢ πρεσβείων κουρᾶς. 4). Μεταξὺ ὁμοβάθμων κληρικῶν προηγεῖται ὁ ἔχων τὰ πρεσβεῖα χειροτονίας. 5). Μεταξὺ Μοναχῶν καὶ Κληρικῶν, προηγοῦνται οἱ Κληρικοί. 6). Μεταξὺ Μοναχῶν προηγοῦνται οἱ Μεγαλόσχημοι καὶ ἀκολουθοῦν οἱ ὑπόλοιποι κατὰ πρεσβεῖα κουρᾶς. 7). Ὁφίκια ἐντὸς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς οὐδεὶς φέρει εἰμὴ ὁ Ἡγούμενος καὶ οἱ Προηγούμενοι.

δ). Οἱ Μοναχοὶ ὑποχρεώνονται νὰ προσέρχονται εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν φέροντες ἀπαραιτήτως ράσον καὶ σκοῦφον μετὰ κουκουλίου (εἰς ὅσας δὲ ἐκ τῶν ἱατρεικῶν ἐκδηλώσεων προβλήπει ἡ μοναχικὴ παράδοσιs φέρουν καὶ τὸ μέγα σχῆμα) καὶ νὰ προσεύχωνται μετὰ κατανύξεως ἀποφεύγοντες, ὅ,τιδήποτε ἐμποδίζει τὴν περισυλλογὴν τῶν κατὰ τὴν ὥραν τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν.

Ἔρθρον 12 Ἱεραὶ Ἀγρυπνία

Ἀγρυπνία τελοῦνται κατὰ τὰς ἐορτάς: 1). Τῆς ἀναμνήσεως τοῦ ἐν Χώναις θαύματος τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ (6η Σεπτεμβρίου). 2). Τῆς Συνάξεως τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν (8η Νοεμβρίου), καὶ ὅποτε ἤθελε τοῦτο συναποφασισθῆ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως κατόπιν προτάσεως τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

Ἡ Τράπεζα

Ἔρθρον 13

α). Ὁ χώρος τῆς Τραπεζῆς θεωρεῖται ἱερός, διότι τὰ τοῦ Μοναχοῦ ἀποβλήπουσιν εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν τελείωσίν του. Ἄπαντες οἱ ἀδελφοί, ἐκτὸς τῶν ἐχόντων εἰδικὸν κώλυμα - ἥτοι ἀσθένειαν ἢ διακονίαν ἐκτὸς Μονῆς - συμμετέχουν ὑποχρεωτικῶς τῆς κοινῆς Τραπεζῆς.

β). Εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τηροῦνται αὐστηρῶς πᾶσαι αἰ νηστεῖαι κατὰ τὰς κανονικὰς διατάξεις τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

γ). Εἰς τὴν Τράπεζαν καθ' ἐκάστη Δευτέραν, Τετάρτην καὶ Παρασκευὴν (ἐκτὸς ἐορτῶν) δὲν παρατίθεται ἔλαι-

ον.

δ). Ὁ ταχθεὶς Μοναχός, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Τραπεζῆς, ἀναγινώσκει, ἀνάγνωσμα πρὸς πνευματικὴν ὠφέλειαν τῶν Ἀδελφῶν.

ε). Ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς ἀδελφοὺς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς νὰ ἐσθίωσι ἐκτὸς τῆς κοινῆς τραπέζης ἢ εἰς τὰ κελῆρια τῶν μόνων ἢ μετὰ συγγενῶν τῶν ἢ ἄλλων προσώπων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄

Φιλοξενία
ἄρθρον 14

α). Τοὺς ἐπισκέπτας ὑποδέχεται κατάλληλος ἀδελφός, ὁ «Ἀρχοντάρης», μετὰ προσήνειας, συνέσεως καὶ σοβαρότητος.

β). Μετὰ τῶν ἐπισκεπτῶν ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν καὶ συνομιλίαν καὶ ὁ Ἡγούμενος, ἐφ' ὅσον ὁ ἴδιος κρίνει ἢ παρίσταται ἀνάγκη, ὅπως ἐπίσης καὶ οἱ ἔχοντες εἰδικὴν εὐλογία ἀδελφοῦ.

γ). Ἡ διάρκεια παραμονῆς τῶν ἐπισκεπτῶν δυνατὸν νὰ διαρκέσῃ ἕως 24 ὥρας κατ' ἀνώτατον ὄριον καὶ ἐφ' ὅσον ὑπάρχει. 1). Λόγος πνευματικὸς καὶ 2). Χῶρος φιλοξενίας. Διὰ μεγαλύτερον χρονικὸν διάστημα ἀποφασίζει ὁ Ἡγούμενος.

δ). Ἡ Ἱερὰ Μονὴ παραμένει κλειστὴ κατὰ καθωρισμένας ὑπὸ τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου ὥρας καὶ ἡμέρας.

ε). Ἀπαγορεύεται ἡ διανυκτέρευσις τῶν Μοναχῶν ἐκτὸς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, εἰ μὴ μόνον δι' ἀποχρώντας λόγους καὶ κατόπιν ἀδείας τοῦ Ἡγουμένου.

στ). Τὰ κελῆρια τῶν Μοναχῶν καὶ οἱ προσωπικοὶ αὐτῶν χῶροι θὰ εἶναι ἄβατοι δι' οἰονδήποτε πρόσωπον. Εἰς τὰ κελῆρια τῶν Μοναχῶν εἰσέρχεται ὡσάκις θελήσῃ διὰ σοβαρὸν λόγον ὁ Ἡγούμενος ἢ ὡσάκις ἂν χρειασθῇ βοήθειά τις εἰς Ἀδελφὸν ὑπὸ ἄλλου ἢ ἄλλων ἀδελφῶν τῇ ἀδείᾳ πάντοτε τοῦ Ἡγουμένου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄

Πειθαρχικὸς ἔλεγχος - ποιναὶ
ἄρθρον 15

Πειθαρχικὸς ἔλεγχος:

α). Ἡ πειθαρχικὴ δικαιοδοσία καὶ δὴ ὁ ἔλεγχος καὶ ἡ ἄσκησις πειθαρχικῆς διώξεως κατὰ παντὸς παρεκτρεπομένου κληρικοῦ ἢ μοναχοῦ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς συμφώνως πρὸς τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας καὶ πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀνήκει κατὰ πρῶτον λόγον εἰς τὸν οἰκεῖον Ἐπίσκοπον καὶ ἀσκεῖται συμφώνως πρὸς τὰ κανονικὰ δικαιώματα αὐτοῦ κατὰ τὰ προεκτεθέντα εἰς τὸ ἄρθρον 3 παρ. στ' τοῦ παρόντος.

β). Ἐπιφυλασσομένης κατὰ ταῦτα τῆς πειθαρχικῆς δικαιοδοσίας τοῦ Ἐπισκόπου, ἀσκεῖται ἐπίσης ὁ πει-

θαρχικὸς ἔλεγχος εἰς περιπτώσεις κανονικῶν παραπτωμάτων τῶν ἀδελφῶν (κληρικῶν ἢ μοναχῶν) παρὰ τοῦ Ἡγουμένου, ὁ ὁποῖος ἐπιβάλλει κατὰ τοῦ παραβάτου τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων προβλεπόμενα ἐπιτίμια μετὰ διακρίσεως καὶ ἀγάπης, ἀποβλέπων εἰς τὴν διόρθωσιν τοῦ πταίσαντος ἀδελφοῦ.

β1). Εἰς περίπτωσιν ὑποτροπῆς ἢ βαρυτέρου τυχὸν παραπτώματος, τὸν πειθαρχικὸν ἔλεγχον ἀσκεῖ τὸ Ἡγουμενοσυμβούλιον.

β2). Διὰ τὰ μετὰ ταῦτα, ἐφ' ὅσον ὑπάρξῃ συνέχεια τῶν παραπτωμάτων, ἐπιλαμβάνεται ὁ Ἐπίσκοπος.

β3). Τὰ ὑπὸ τοῦ Ἡγουμένου, ὡς ἔχοντος τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν, ἐπιβαλλόμενα ἐπιτίμια διακρίνονται:

A. Εἰς καθαρῶς πνευματικά, ἦτοι:

Νουθεσίαν κατ' ἰδίαν, ἀγρυπνίαν, ξηροφαγίαν, κομποσκοίνια, μετανοίας.

B. Εἰς Παιδαγωγικὰ τοιαῦτα:

1. Ἐπίπληξιν ἐνώπιον τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου.

2. Ἐπίπληξιν ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως τῆς Ἀδελφότητος.

3. Ἀπομάκρυνσιν ἐκ τῆς κοινῆς Τραπεζῆς.

4. Παῦσιν ἀπὸ τὸ συγκεκριμένον διακόνημα καὶ τοποθέτησιν εἰς ἄλλο διακόνημα.

5. Παῦσιν ἀπὸ τυχὸν ἀξίωμα τῆς Μονῆς.

6. Προσωρινὴν ἀποβολὴν ἀπὸ τὴν Μονὴν διαρκείας μέχρι ἕξ μηνῶν καὶ ἐγκλεισμὸν εἰς ἑτέραν Μονήν.

Γ. Τὰ καθαρῶς πνευματικά ἐπιτίμια ἐπιβάλλονται ὑπὸ τοῦ Ἡγουμένου.

Ἀπὸ τὰ λοιπὰ τὰ μὲν ὑπὸ στιχ. 1 -5 ἐπιβάλλονται ὑπὸ τοῦ Ἡγουμένου μετὰ σύμφωνον γνώμην τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου, τὸ δὲ ὑπὸ στιχ. 6 μετὰ πρότασιν τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου καὶ ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνάξεως τῆς Ἀδελφότητος ἐγκρινομένην ὑπὸ τοῦ οἰκεῖου Μητροπολίτου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄

Οἰκονομικά
ἄρθρον 16

I. Πόροι τῆς Ἱερᾶς Μονῆς

α). Οἱ πόροι προέρχονται:

- Ἐκ τοῦ κηροῦ τῆς Ἐκκλησίας.
- Ἐκ τοῦ ἐργοχείρου τῶν ἀδελφῶν.
- Ἐκ τῆς διαθέσεως βιβλίων τῶν ἐκδόσεων τῆς Μονῆς.
- Ἐκ πᾶσης φύσεως δωρεῶν.
- Ἐκ προσόδων ἐκ τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας τῆς Μονῆς.
- Ἐκ πᾶσης ἄλλης χρηστῆς καὶ νομίμου πηγῆς.

β). Πᾶν χρηματικὸν ποσόν (ἐφ' ὅσον ὑπάρξῃ τοιοῦτον) ὑπερβαῖνον τὸ ἀναγκαῖον διὰ τὴν λειτουργίαν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ἐν γένει, κατατίθεται εἰς τραπε-

ζικὸν λογαριασμὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ Νομικοῦ Προσώπου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς.

γ). Αἱ ἐκμισθώσεις τῶν ἀκινήτων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς γίνονται διὰ τῆς διενεργείας πλειοδοτικῶν δημοπρασιῶν. Δύνανται ὅμως κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου καὶ δι' εἰδικοὺς λόγους νὰ ἐκμισθώνονται δι' εἰδικῆς συμβάσεως ἐγκρινομένης ὅπωςδήποτε ὑπὸ τοῦ οἰκείου Ἱεράρχου.

δ). Αἱ εἰσπράξεις ἐνεργοῦνται διὰ διπλοτύπων Γραμματίων Εἰσπράξεως ἠριθμημένων καὶ ὑπογεγραμμένων ὑπὸ τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου.

ε). Αἱ πληρωμαὶ ἐνεργοῦνται ὑπὸ τοῦ Ταμίου κατόπιν ἐντολῆς τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου, δι' ἐνταλήματων πληρωμῆς, δεόντως ὑπογεγραμμένων.

στ). Τὰ Γραμμάτια εἰσπράξεως, τὰ ἐντάληματα πληρωμῆς ὡς καὶ ἅπαντα τὰ τηρούμενα βιβλία τῆς Μονῆς θεωροῦνται ἀπαραιτήτως ὑπὸ τοῦ Οἰκείου Μητροπολίτου.

II. Αἱ ἐκ τῶν ἄνω πηγῶν πρόσοδοι τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, διατίθενται:

α). Διὰ πάσης φύσεως ἀνάγκην τῶν ἀδελφῶν (διατροφὴν, ἐνδυμασίαν, ἰατροφαρμακευτικὴν περίθαλψιν κ.τ.λ.).

β). Διὰ τὴν συντήρησιν καὶ ἀνοικοδόμησιν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς.

γ). Διὰ τὴν φιλοξενίαν τῶν προσκυνητῶν.

δ). Διὰ τὴν ἐκδοσιν βιβλίων.

ε). Διὰ τὴν προμήθειαν καὶ συντήρησιν πάντων τῶν συντελούντων εἰς τὴν εὐρυθμὸν λειτουργίαν τῆς Μονῆς.

στ). Διὰ ἐλεημοσύνην καὶ ἄλλας ἐκδηλώσεις ἀγάπης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

Περὶ Μετοχίων

ἄρθρον 17

α). Ἡ Ἱερὰ Μονὴ δύναται νὰ διατηρῇ Μετόχια ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀθωπίας καὶ ἐκτὸς αὐτῆς τηρουμένων τῶν οἰκείων διατάξεων.

β). Ὡς μετόχια τῆς Ἱερᾶς Μονῆς θεωροῦνται Ναοί, ἢ κτίσματα παραχωρηθέντα καθ' ὅποιονδήποτε νόμιμον τρόπον εἰς αὐτήν.

γ). Περὶ τῆς ἀποδοχῆς τούτων ἀποφασίζει τὸ Ἡγουμενοσυμβούλιον διὰ πράξεώς του, ἐγκρινομένης ὑπὸ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου.

δ). Τὰ Μετόχια τελοῦν ὑπὸ τὴν ἐξάρτησιν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς καὶ διοικοῦνται ὑπὸ τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου αὐτῆς, τὸ ὅποιον ἀσκεῖ ἐπ' αὐτῶν πᾶσαν κανονικὴν, πνευματικὴν, διοικητικὴν καὶ οἰκονομικὴν δικαιοδοσίαν.

ε). Ἀδελφὸς ὑπηρετῶν εἰς Μετόχιον τῆς Ἱερᾶς

Μονῆς συγκαταριθμεῖται εἰς τοὺς ἐγκαταβιοῦντας Ἀδελφοὺς καὶ ἰσχύουν δι' αὐτὸν πάντα τὰ ἐν τῷ παρόντι Κανονισμῷ ὀριζόμενα.

στ). Τὸ Ἡγουμενοσυμβούλιον ὀρίζει τὸν Μετοχειάρην δίδει τὴν ἄδειαν ἐγκαταστάσεώς του εἰς τὸ Μετόχιον διὰ χρονικὸν διάστημα ὀριζόμενον ὑπ' αὐτοῦ καὶ δύναται νὰ ἀνακαλέσῃ αὐτὴν καὶ πρὸ τῆς λήξεως τοῦ ὀρισμένου χρόνου, δι' οὓς λόγους ἤθελε κρίνῃ αὐτό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

Γενικαὶ Διατάξεις

ἄρθρον 18

Σφραγὶς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς

Ἡ σφραγὶς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς εἶναι κυκλικὴ φέρουσα εἰς τὸ κέντρον αὐτῆς τὴν ἀπεικόνισιν τοῦ ἐν Χώναις θαύματος τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ καὶ κύκλῳ τὴν ἐνδειξιν «Ἱερὰ Μονὴ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀθωπίας».

ἄρθρον 19

Οἱ Μοναχοὶ ἐντὸς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς διαβιοῦσι κατὰ τὰ παραδεδομένα ὑπὸ τῶν Ἀγίων Πατέρων θέσμια. Ὁ Ἡγούμενος προσφωνεῖται ὑπὸ τῶν Ἀδελφῶν «Γέροντας» ἐνῶ μεταξύ των οἱ μοναχοὶ προσφωνοῦνται, κατὰ τὰ Μοναχικὰ θέσμια, «Ἀδελφέ».

ἄρθρον 20

Πᾶν θέμα μὴ προβλεπόμενον ὑπὸ τοῦ παρόντος Ἐσωτερικοῦ Κανονισμοῦ ρυθμίζεται ὑπὸ τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου καὶ ἐγκρίνεται ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου, συμφώνως καὶ κατ' ἐφαρμογὴν τῶν σχετικῶν διατάξεων τῶν Ἱερῶν Κανόνων, τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Κανονισμοῦ 39/1972 (Φ.Ε.Κ. Α, 103/30.6.72) περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ὀρθοδόξων Ἱερῶν Μονῶν καὶ τοῦ Β.Δ. 28/7/1985 (φ.ε.κ. 42/15.9.1958), αἱ ὁποῖαι συνισχύουν. Ἐν περιπτώσει ἀντιθέσεως ὑπερισχύουν τῶν διατάξεων πρὸς τὴν δεδομένην Ἐκκλησιαστικὴν ἱεράρχησιν καὶ τάξιν.

ἄρθρον 21

Ὁ παρῶν Ἐσωτερικὸς Κανονισμὸς τροποποιεῖται δι' ἀποφάσεως τῶν 2/3 τῶν μελῶν τῆς Ἀδελφότητος, κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου, ἐγκρινομένης ὑπὸ τοῦ Οἰκείου Μητροπολίτου καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

ἄρθρον 22

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ ἄρχει ἀπὸ τῆς

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ**Προκηρύξεις
Ἱερῶν Μητροπόλεων:**

Λαγκαδᾶ
Κίτρους καὶ Κατερίνης
Νεαπόλεως καὶ
Σταυρουπόλεως
Ἴαρτης
Ἰελασσῶνος
Τρίκκης καὶ Σταγῶν
Ἰηλείας
Κυδωνίας καὶ
Ἀποκορώνου
Λήμνου

Κλητήριον Θέσπισμα τῆς
Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Νέας Σμύρνης

Ἱερὰ Μητρόπολις Λαγκαδᾶ

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 "Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος" καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων", προκειμένου, νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴ θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἁγίου Ἀθανασίου - Λητῆς,

καλοῦμεν τοὺς βουηομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Λαγκαδᾶ τῇ 24ῃ Ἰανουαρίου 2006

† Ὁ Λαγκαδᾶ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ἱερὰ Μητρόπολις Κίτρους καὶ Κατερίνης

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις· α) τῶν ἄρθρων 38 παρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977, καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ

Ἁγ. Γεωργίου Κολλινδροῦ Πιερίας,

καλοῦμεν τοὺς βουηομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Κατερίνῃ τῇ 26ῃ Ἰανουαρίου 2006

† Ὁ Κίτρους καὶ Κατερίνης ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις
Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 "Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος" καὶ τῶν ἄρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων", προκειμένου, νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴ θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἁγίου Παντελεήμονος Ν. Μαγνησίας,

καλοῦμεν τοὺς βουηομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα,

ντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Νεαπόλει τῆ 30ῆ Ἰανουαρίου 2006

† Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως ΒΑΡΝΑΒΑΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις ἸΑρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 "Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος" καὶ τῶν ἀρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων", προκειμένου, νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

Ἀγίου Γεωργίου Μαρκινιάδας,

Ἀγίου Γεωργίου Νεοχωρακίου,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Καθὼς καὶ

ἔχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις· α) τῶν ἀρθρων 38 παρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977, καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ

Ἀγίου Νικολάου ἸΑρτης,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προβλεπόμενα κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν ἸΑρτῇ τῆ 30ῆ Ἰανουαρίου 2006

† Ὁ ἸΑρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἐλασσῶνος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 "Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος" καὶ τῶν ἀρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων", προκειμένου, νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἀγίων Ἀναργύρων Ἀετοράχνης Ἐλασσῶνος,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Ἐλασσῶνι τῆ 6ῃ Φεβρουαρίου 2006

† Ὁ Ἐλασσῶνος ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 "Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος" καὶ τῶν ἀρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων", προκειμένου, νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἀγίας Παρασκευῆς - Ἀετοῦ,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Τρικάλῃσι τῆ 1ῃ Φεβρουαρίου 2006

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν ΑΛΕΞΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἡλείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 "Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος" καὶ τῶν ἀρθρων 33-37 τοῦ

ὕπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου, νὰ πληρῶσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημεριῶν τῶν Ἱερῶν Ναῶν

Ἁγίου Διονυσίου Κυλλήνης,

Ἁγίου Ἀθανασίου Δάφνης,

Ἁγίου Γεωργίου Ζαχαρεΐκων,

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Πύργῳ τῆ 8ῃ Φεβρουαρίου 2006

† Ὁ Ἠλεΐας ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 8/2006 Πράξεως ἡμῶν προκηρύσσομεν τὰς Ἐφημερικὰς θέσεις τῶν Ἑνοριῶν:

Ἁγίου Δημητρίου Ραμνῆς Ἀποκορώνου,

Προφήτου Ἠλίου Καθιανῶν Κυδωνίας,

Ἁγίας Αἰκατερίνης Χανίων,

προσκαλοῦμε δὲ τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐνεργήσουν τὰ δέοντα διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Χανίοις, 6ῃ Φεβρουαρίου 2006

† Ὁ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Λήμνου

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν κατ' ἐπιλογὴν πλήρωσιν μιᾶς (1) θέσεων Ἐκκλησιαστικοῦ Ὑπαλλήλου κλάδου ΥΕ Ὀδηγοῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λήμνου, ἐγκριθείσης διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. ΔΙΠΠ/Φ.ΕΓΚΡ. 10/15824 π.ἔ./28-7-2005 Π.Υ.Σ., Ἀποφάσεως τῆς Τριμελοῦς Ἐπιτροπῆς ἄρθρον 2 παρ. 1 τῆς Π.Υ.Σ. συμφώνως πρὸς τὶς διατάξεις τοῦ 14 παραγρ. 2 περίπτωσης ἡ' τοῦ Ν. 2190/1994, καλοῦμεν τοὺς ἐνδιαφερομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς εἴκοσι (20) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικόν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»,

υποβάλλωσιν τὰ προβλεπόμενα δικαιολογητικά εἰς τὰ ἐν Μυρίνη Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως, διὰ τὴν κάλυψιν τῆς ὡς ἄνω θέσεως.

Ἐν Μυρίνη τῆ 10ῃ Φεβρουαρίου 2006

† Ὁ Λήμνου καὶ Ἀγ. Εὐστρατίου ΙΕΡΟΘΕΟΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΘΕΣΠΙΣΜΑ

Πρὸς

Τὸν Αἰδεσιμ. Πρεσβύτερον

π. Νικόλαον Χαριομπόλην τοῦ Πέτρου

Ἀγνώστου Διαμονῆς

Καλεῖσαι, ἵνα ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Νέας Σμύρνης τῆ 3ῃ Ἀπριλίου 2006 ἡμέρᾳ Δευτέρᾳ καὶ ὥρα 10ῃ π.μ. ἐν Νέᾳ Σμύρνη ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ὁδὸς Πηλαστήρα ἀριθμ. 70, ἵνα δικασθῆς, α) ἐπὶ αὐθαίρετῳ ἐγκαταλείψει τῆς ἐφημεριακῆς θέσεώς σου καὶ β) ἐπὶ ἐγκαταλείψει τῆς συζύγου-πρεσβυτέρας σου καὶ τῆς θυγατρὸς σου, ὡς καὶ τῆς οἰκογενειακῆς σου ἐστίας· καὶ συγκεκριμένως ὅτι τὴν 8ην τοῦ μηνὸς Ἰουνίου τοῦ ἔτους 2005 α) αἰφνιδίως, ἀνευθύνως, αὐθαίρετως καὶ ἄνευ ἐνημερώσεως τῆς Προϊσταμένης σου Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς ἐγκατέλειπες τὴν ἐφημεριακὴν σου θέσιν καὶ τὴν ἄσκησιν τῶν ἱερατικῶν σου καθηκόντων καὶ β) ἀπεχώρησες ἐκ τῆς οἰκογενειακῆς σου ἐστίας ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀμοργοῦ ἀριθμ. 7 τῆς πόλεως Ἁγίου Δημητρίου Ἀττικῆς, ἀδιαφορήσας ἔκτοτε παντελῶς διὰ τὴν τύχην τῆς πρεσβυτέρας-συζύγου σου, ὡς ἐπίσης καὶ τῆς ἐγγάμου καὶ ἐγκύου θυγατρὸς σου, πράξεις δι' ὧν στοιχειοθετοῦνται τὰ ἀνωτέρω κανονικὰ ἀδικήματα, ἅτινα καὶ σαφῶς προβλέπονται καὶ ρητῶς τιμωροῦνται ὑπὸ τοῦ ΙΕ' (15ου) Κανόνος τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τοῦ Γ' (3ου) Κανόνος τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου καὶ ὑπὸ τῶν Ἀγιογραφικῶν λόγιων Μαθθ. 13,57 - Μαθθ. 18, 6-9 καὶ Ρωμ. 16, 17-18.

Προσεπιδηλοῦμεν σοι, ὅτι, ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῆ ὡς ἄνω ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ, θέλεις δικασθῆ ἑρήμην.

† Ὁ Νέας Σμύρνης ΣΥΜΕΩΝ